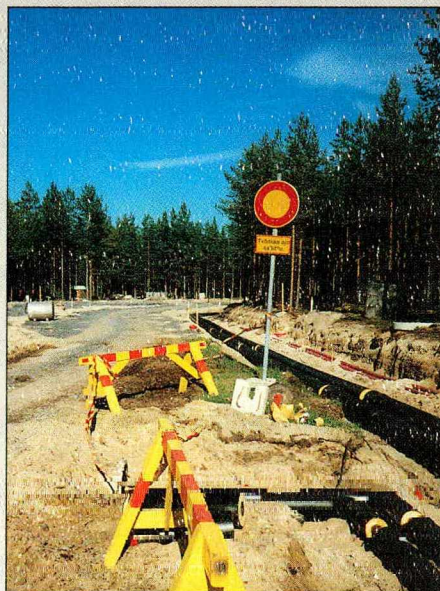
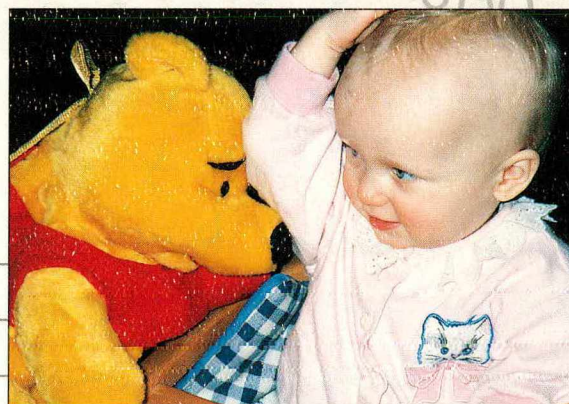
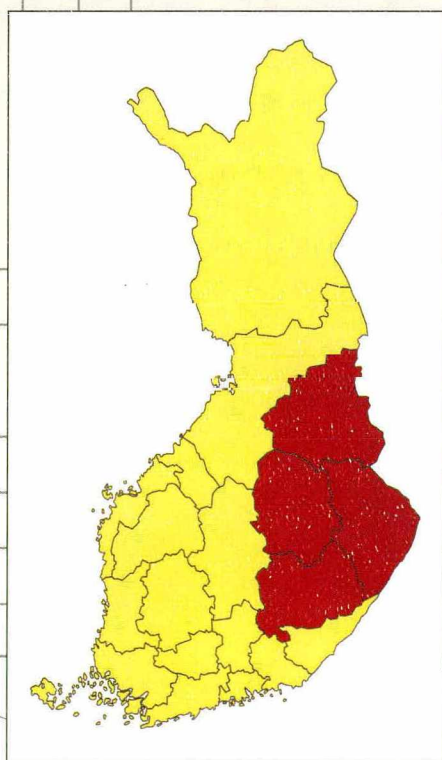

Itä-Suomen katsaus 2001

1600
1400
1200
1100
1000
900
800

Tilastokeskus

Itä-Suomen katsaus

Tiedustelut:

Esko Syrjäkari (08) 535 1414
Leena Jäntti (08) 535 1411
Sirkku Hiltunen (08) 535 1412

Kannen kuvat: Leena Jäntti ja Sirkku Hiltunen

ISSN 1239-7466
ISBN 951-727-941-8

© 2001 Tilastokeskus

Tietoja lainattaessa lähteenä on mainittava Tilastokeskus.

Multiprint, Oulu 2001

ALKUSANAT

Itä-Suomen katsaus 2001 on yksi kuudesta Tilastokeskuksen tuottamasta aluekatsausjulkaisusta. Muut vastaavalla tietosisällöllä ja esitystavalla toteutetut julkaisut ovat Pohjois-Suomen, Etelä-Suomen ja Länsi-Suomen katsaukset sekä koko maata tarkastelevat Seutukunta- ja maakuntakatsaus sekä Kuntakatsaus. Itä-Suomen katsauksen tarkastelualueeseen kuuluu Itä-Suomen läänin lisäksi myös Kainuun maakunta, joka on mukana myös Pohjois-Suomen katsauksessa.

Itä-Suomen katsauksen tavoitteena on antaa alueellista tietoa Itä-Suomesta, sen maakunnista sekä kunnista ja niiden keskinäisistä eroavaisuuksista. Vertailukohdana on useimmin käytetty Itä-Suomen lääniä sekä koko Suomen tietoja. Tiedot esitetään visuaalisesti joko kuntapohjaisina teemakarttoina tai diagrammeina.

Katsauksen tietosisältö on pyritty pitämään kutakuinkin samanlaisena edellisten vuosien julkaisujen kanssa, jotta ajallinen vertailtavuus säilyisi. Tämänvuotinen katsaus sisältää 152 diagrammia tai teemakarttaa omalta alueeltaan. Katsauksessa on myös 16 kuvaa sisältävä, kaikkia Suomen läänejä käsittelevä osuus. Julkaisun tietolähteinä on käytetty muitakin kuin Tilastokeskuksen tuottamia tilastoja.

Internetin avulla Aluekatsausten hyödyntäminen on helpottunut entisestään. Toukokuusta 2000 lähtien Aluekatsausten sisältö on ollut saatavissa myös AlueOnline-internet-palveluna. Paperijulkaisuista poiketen AlueOnlinen koko kuvamateriaali on värillistä. Itse julkaisujen pdf-muotoisten tekstitiedostojen lisäksi tarjolla on kaikki katsausten teemakartat ja diagrammit PowerPoint-kuvina. Internet-palvelussa kuvia päivitetään jatkuvasti. Esimerkiksi tämän julkaisun tilastokuviot on julkaistu AlueOnline-palvelussa sitä mukaa, kun itse tilastotiedot ovat päivittyneet.

Itä-Suomen katsaus 2001 on tehty Tilastokeskuksen Oulun aluepalvelussa. Sen toteutukseen ovat osallistuneet suunnittelijat Leena Jäntti ja Sirkku Hiltunen.

Oulussa, marraskuu 2001

Esko Syrjäkari
Aluepäällikkö

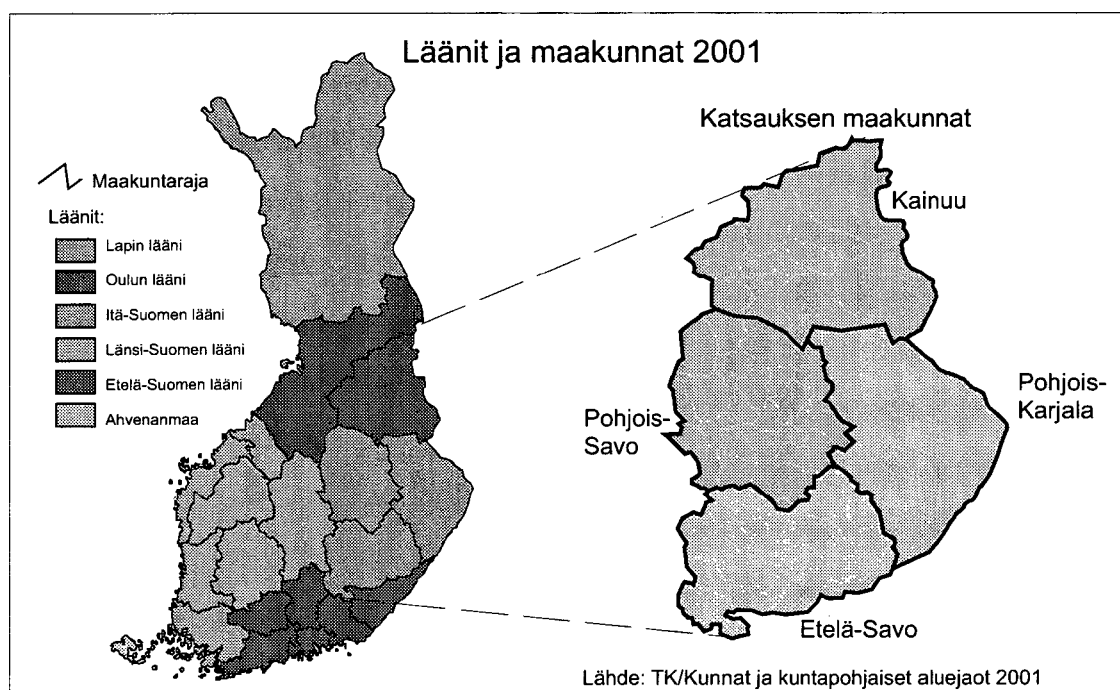
SISÄLLYSLUETTELO

	SIVU
ITÄ-SUOMI.....	7
VÄESTÖ.....	13
Väkiluvun kehitys.....	13
Luonnollinen väestönkasvu.....	17
Muutot.....	21
Ikä- ja sukupuolirakenne.....	25
Väestöennuste.....	31
Ulkomaalaisväestö.....	35
ELINKEINOELÄMÄ.....	37
Yritysten toimipaikat.....	37
Elinkeinorakenne.....	44
Alkutuotanto.....	44
Jalostus.....	50
Palvelut.....	55
Tulonsaajien tulot.....	59
Bruttokansantuote.....	62
TYÖLLISYYS JA TYÖTTÖMYYS.....	65
KOULUTUS.....	73
TERVEYS- JA SOSIAALIPALVELUT.....	78
RAKENTAMINEN JA ASUMINEN.....	85
Vapaa-ajan asuinrakennukset.....	91
LIIKENNE JA MATKAILU.....	93
Majoitus- ja ravitsemispalvelut.....	95
ENERGIATALOUS.....	99
YMPÄRISTÖN TILA.....	103
OIKEUSTILASTOT.....	107
KUNNALLISTALOUS.....	110
ALUEPOLITIikka.....	121
LÄÄNIT.....	124
<i>KÄYTETYT KÄSITTEET JA LYHENTEET.....</i>	131
KUVALUETTELO.....	133

ITÄ-SUOMI

Itä-Suomen katsauksessa Itä-Suomella tarkoitetaan aluetta, joka käsittää maan kuudesta läänistä *Itä-Suomen läänin* kokonaisuudessaan ja lisäksi Oulun läänistä *Kainuun maakunnan*. Itä-Suomen lääni muodostuu Etelä-Savon, Pohjois-Savon ja Pohjois-Karjalan maakunnista. Suomen läänien erityispiirteitä esitellään katsauksen viimeisessä kappaleessa diagrammikuvien avulla.

Katsauksen tarkastelualueella sijaitsee Suomen 448 kunnasta 76, jotka muodostavat 16 seutukuntaa. Vuoden 2001 alusta kuntien määrä alueella väheni, kun Anttola, Mikkelin kaupunki ja Mikkelin maalaiskunta yhdistyivät Mikkeliiksi.

Kuva 1. Läänit ja maakunnat 2001.

Euroopan Unionin hierarkisessa NUTS (Nomenclature of Territorial Units for Statistics) -alueluokitusjärjestelmässä Suomi on jaettu ylimmällä NUTS 1 -tasolla Manner-Suomeen ja Ahvenanmaahan. Kuusi suuraluetta muodostavat NUTS 2 -tason ja maan 20 maakuntaa NUTS 3 -tason. Lisäksi seutukunnat ja kunnat muodostavat omat tasonsa (NUTS 4 ja NUTS 5). Katsauksen maakunnat muodostavat NUTS 2 -tasolla Itä-Suomen suuralueen.

Maakunnat

Etelä-Savon maakunnassa on 23 kuntaa, joista väkimäärältään suurin on Mikkeli ja pienin Virtasalmi. Yhteensä maakunnassa asui vuoden 2000 lopussa 167 369 henkeä. Alueen pinta-ala on 14 436 km² ja väestötiheys siten 11,6 asukasta neliökilometrillä. Kaupunkeja Etelä-Savossa on kolme: Mikkeli, Savonlinna ja Pieksämäki.

Pohjois-Savon maakunta on Itä-Suomen väkirikkain. Vuoden 2000 lopussa siellä asui 252 115 henkeä. Alueen 24 kunnasta seitsemän on kaupunkia, ja niistä asukasluvultaan suurin on maakuntakeskus Kuopio. Vähiten asukkaita oli Vehmersalmella ja Tervossa. Maapinta-alaa maakunnalla on 16 510 km², joten asukastiheys on 15,3 as/ km².

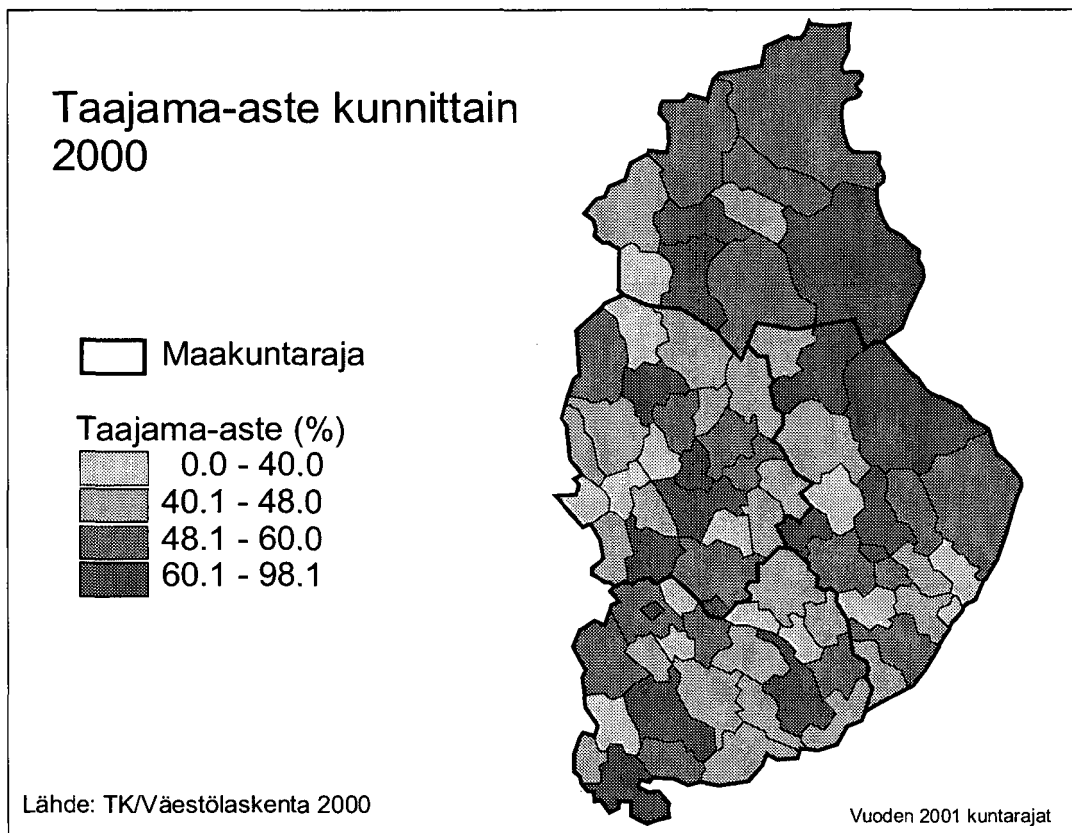
Pohjois-Karjalan maakuntaan kuuluu 19 kuntaa, joissa asukkaita vuoden 2000 lopussa oli yhteensä 171 609. Väkirikkain kunta on Joensuu, joka on yksi alueen viidestä kaupungista. Koko Itä-Suomen pienin kunta on Värtsilä. Pohjois-Karjalan maapinta-ala on 17 782 km², asukkaita siellä on siten 9,7 neliökilometriä kohti.

Kainuun maakunnan kymmenestä kunnasta Kajaani on väkiluvultaan suurin ja Ristijärvi pienin. Kajaanin lisäksi Kuhmo on kuntamuodoltaan kaupunki. Maakunnan väkiluku oli vuoden 2000 lopussa 89 777. Pinta-alan ollessa 21 567 km² asukastiheys Kainuussa on 4,2 asukasta neliökilometrillä.

Kunnat

Vuoden 2001 alussa kuntien määrä laski kuntaliitosten vuoksi 452:sta 448:aan. Helsinki on väkiluvultaan maan suurin kaupunki (555 474 asukasta 31.12.2000) ja Ahvenanmaalla sijaitseva Sottunga puolestaan pienin kunta (129 as). Itä-Suomen alueen 76 kunnasta Kuopiossa on eniten asukkaita, 86 651 ja vähiten Värtsilässä, 681. Kaupunkeja Itä-Suomessa on 17. Pinta-alaltaan suurin kunta on Kuhmo ja pienin Pieksämäki.

Taajama-asteella mitataan taajamissa asuvien henkilöiden osuutta alueen koko väestöstä. Värtsilässä taajamaväestöä ei ollut lankaan. Joensuussa, Varkaudessa ja Pieksämäellä taajamaväestön osuus oli yli 95 %.

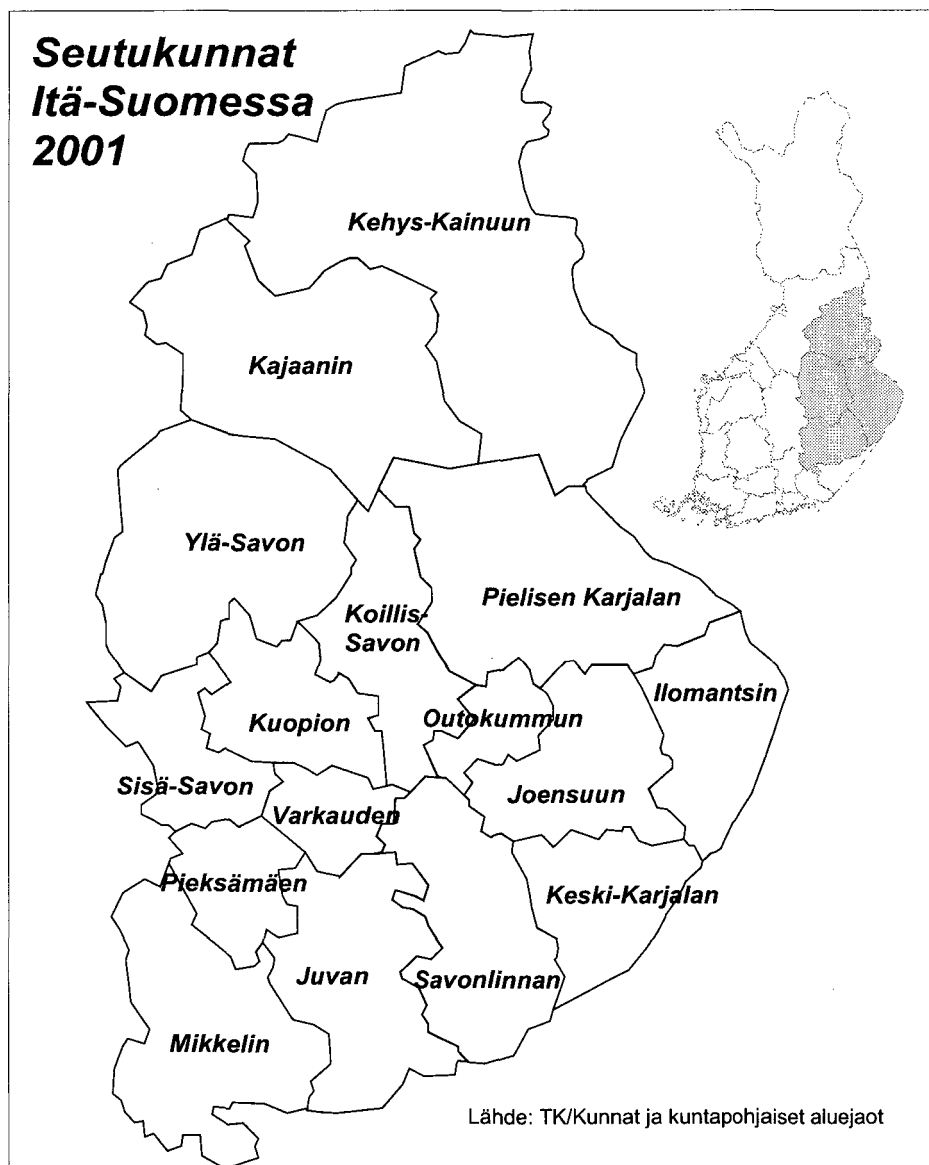
Kuva 2. Taajama-aste kunnittain 2000.

Seutukunnat

Seutukunnat ovat yhden (Maarianhaminan seutukunta) tai useamman kunnan muodostamia kuntaryhmiä. Seutukuntien muodostamisen kriteerinä on käytetty kuntien välistä yhteistyötä ja työssäkäyntiä. Sisäasiainministeriö on määrittellyt seutukunnat aluepoliittisen tukialuejaon perusalueiksi. Seutukuntajakoa muutettiin viimeksi 1.1.2001.

Suomen kaikkiaan 82 seutukunnasta 16 sijaitsee Itä-Suomen katsauksen alueella. Pohjois-Savossa ja Pohjois-Karjalassa seutukuntia on 5, Etelä-Savossa 4 ja Kainuussa 2. Kuntien lukumäärä seutukunnissa vaihtelee Outokummun, Varkauden ja Iloimantsin seutukuntien kahdesta Ylä-Savon seutukunnan kahdeksaan kuntaan. Maapinta-alaltaan suurimmat seutukunnat Itä-Suomessa ovat Ylä-Savo ja Pielisen Karjala. Pienin seutukunta on Varkaus. Kuopion seutukunnassa on eniten asukkaita, Iloimantsin seutukunnassa vähiten.

Aluetietoa Suomen seutukunnista ja niiden välisistä eroista löytyy Tilastokeskuksen vuosittain ilmestyvästä *Seutukunta- ja maakuntakatsaus*-julkaisusta.

Kuva 4. Seutukunnat Itä-Suomessa 2001.

Taulukko 1. Perustietoja Itä-Suomen kunnista.

Kunta-ryhmittys	Väkiluku 31.12.2000	Väestön muutos 2000 (%)	Väestöennuste 2030	Tulot/ tulonsaajaa 1999 (euroa)	Työttömyysaste (%) elok. 2001	Toimipaikkoja/ 1000 as. elok. 2001
-----------------	---------------------	-------------------------	--------------------	---------------------------------	-------------------------------	------------------------------------

<u>Etelä-Savo:</u>						
Enonkoski	Maaseutumainen	1871	-2,0	1411	12266	48,6
Haukivuori	Maaseutumainen	2478	-1,1	1863	11774	52,9
Heinävesi	Maaseutumainen	4578	-2,3	3332	12955	58,3
Hirvensalmi	Maaseutumainen	2666	-0,6	2378	12087	56,3
Joroinen	Maaseutumainen	5880	-1,0	4895	14553	52,7
Juva	Maaseutumainen	7671	-2,0	5530	13255	56,2
Jäppilä	Maaseutumainen	1660	-0,1	1695	12390	38,6
Kangaslampi	Maaseutumainen	1644	-1,2	1277	13321	42,0
Kangasniemi	Maaseutumainen	6679	-0,8	4818	12562	59,9
Kerimäki	Maaseutumainen	6161	-0,7	5002	13379	47,1
Mikkeli	Kaupunkimainen	46727	0,1	43346	15578	51,8
Mäntyharju	Taajaan asuttu	7131	-1,0	5970	13869	60,3
Pertunmaa	Maaseutumainen	2178	0,8	1826	12280	71,6
Pieksämäki	Kaupunkimainen	12918	-1,4	11006	14679	52,9
Pieksämäen mlk	Maaseutumainen	6278	-1,4	5106	14963	43,0
Punkaharju	Maaseutumainen	4273	-1,9	3269	14571	51,5
Puumala	Maaseutumainen	3041	-0,9	2415	11770	68,1
Rantasalmi	Maaseutumainen	4587	-1,3	3647	12877	51,9
Ristiina	Maaseutumainen	5167	-0,3	4740	14143	53,0
Savonlinna	Kaupunkimainen	27796	-1,1	23729	14811	53,7
Savonranta	Maaseutumainen	1345	-1,7	1029	11096	59,5
Sulkava	Maaseutumainen	3456	-1,9	2325	12348	63,7
Virtasalmi	Maaseutumainen	1184	-2,2	972	11990	51,5

<u>Pohjois-Savo:</u>						
Iisalmi	Kaupunkimainen	23113	-1,2	18968	14898	52,1
Juankoski	Maaseutumainen	5892	-0,9	4821	13822	46,8
Kaavi	Maaseutumainen	3776	-2,3	2815	12066	49,5
Karttula	Maaseutumainen	3476	-0,7	3566	13340	48,6
Keitele	Maaseutumainen	2972	-1,1	2362	13132	46,4
Kiuruvesi	Maaseutumainen	10358	-1,4	6860	12168	45,1
Kuopio	Kaupunkimainen	86651	0,1	84022	16365	49,1
Lapinlahti	Maaseutumainen	7822	-0,8	6715	13565	44,0
Leppävirta	Maaseutumainen	11085	-1,1	9111	13751	44,8
Maaninka	Maaseutumainen	3889	-0,6	3172	12810	46,5
Nilsia	Maaseutumainen	6837	-1,1	5100	12732	54,7
Pielavesi	Maaseutumainen	5916	-2,4	3961	11924	45,3
Rautalampi	Maaseutumainen	3867	-2,2	2868	11850	56,4
Rautavaara	Maaseutumainen	2377	-3,7	1481	11212	43,3
Siilinjärvi	Taajaan asuttu	19742	0,8	19575	16705	41,5
Sonkajärvi	Maaseutumainen	5272	-2,3	4112	12182	42,7
Suonenjoki	Taajaan asuttu	8048	-1,9	6291	12816	62,0
Tervo	Maaseutumainen	1994	-0,8	1429	11688	48,6
Tuusniemi	Maaseutumainen	3204	-1,7	2454	12124	49,3
Varkaus	Kaupunkimainen	23246	-0,8	19409	16195	50,6
Varpaisjärvi	Maaseutumainen	3260	-0,3	2510	11302	52,8
Vehmersalmi	Maaseutumainen	2145	0,8	1781	12166	45,7
Vesanto	Maaseutumainen	2812	-1,8	1949	11576	53,0
Vierämä	Maaseutumainen	4361	-2,2	3545	12780	42,9

Kunta-ryhmittä Väkiluku 31.12.2000 Väestön muutos 2000 (%) Väestöennuste 2030 1999 Tulot/ tulonsaajaa aste (%) elok. 2001 Työttömyys-aste (%) elok. 2001 Toimi- paikkoja/ 1000 as. elok. 2001

<u>Pohjois-Karjala:</u>							
Eno	Maaseutumainen	7042	-1,0	5153	13296	21,7	40,9
Ilomantsi	Maaseutumainen	7129	-2,0	4754	12241	21,2	50,9
Joensuu	Kaupunkimainen	51758	0,5	49877	15886	18,1	51,3
Juuka	Maaseutumainen	6583	-1,4	4518	12819	19,9	44,2
Kesälahti	Maaseutumainen	2871	-2,0	2174	12810	18,7	55,4
Kiihtelysvaara	Maaseutumainen	2668	-0,8	2255	12870	16,0	52,8
Kitee	Maaseutumainen	10412	-1,3	8168	13659	16,0	50,5
Kontiolahti	Maaseutumainen	11517	1,6	13471	15906	13,1	40,6
Outokumpu	Taajaan asuttu	8155	-2,3	5398	13069	20,0	40,7
Lieksa	Taajaan asuttu	15208	-1,8	9980	13452	21,1	44,0
Liperi	Maaseutumainen	11479	0,0	10191	13616	12,7	46,8
Nurmes	Taajaan asuttu	9781	-1,4	6336	12435	20,7	51,9
Polvijärvi	Maaseutumainen	5411	-1,1	4359	11339	18,3	54,5
Pyhäselkä	Maaseutumainen	7254	0,6	6777	14348	14,0	48,5
Raakkylä	Maaseutumainen	3175	0,1	2707	11459	19,8	53,9
Tohmajärvi	Maaseutumainen	5192	-1,6	4246	12292	19,0	46,4
Tuupovaara	Maaseutumainen	2291	-2,1	1691	12398	17,5	58,5
Valtimo	Maaseutumainen	3002	-2,8	2015	11232	20,5	44,6
Värtsilä	Maaseutumainen	681	-1,7	650	11570	19,5	55,8

<u>Kainuu:</u>							
Hyrnsalmi	Maaseutumainen	3486	-2,5	2266	11828	22,6	49,3
Kajaani	Kaupunkimainen	36088	-0,8	30927	15824	18,3	43,6
Kuhmo	Taajaan asuttu	11167	-1,6	6947	12646	21,6	45,4
Paltamo	Maaseutumainen	4420	-2,4	3321	12214	20,2	44,1
Puolanka	Maaseutumainen	3846	-2,7	2385	11437	20,4	56,2
Ristijärvi	Maaseutumainen	1796	-1,6	1124	11390	18,8	53,5
Sotkamo	Maaseutumainen	11106	-1,2	8825	13983	14,5	50,2
Suomussalmi	Maaseutumainen	11003	-2,1	7154	12077	25,7	42,4
Vaala	Maaseutumainen	4041	-2,3	2844	12676	18,7	42,6
Vuolijoki	Maaseutumainen	2824	-1,4	2828	13920	19,0	37,5

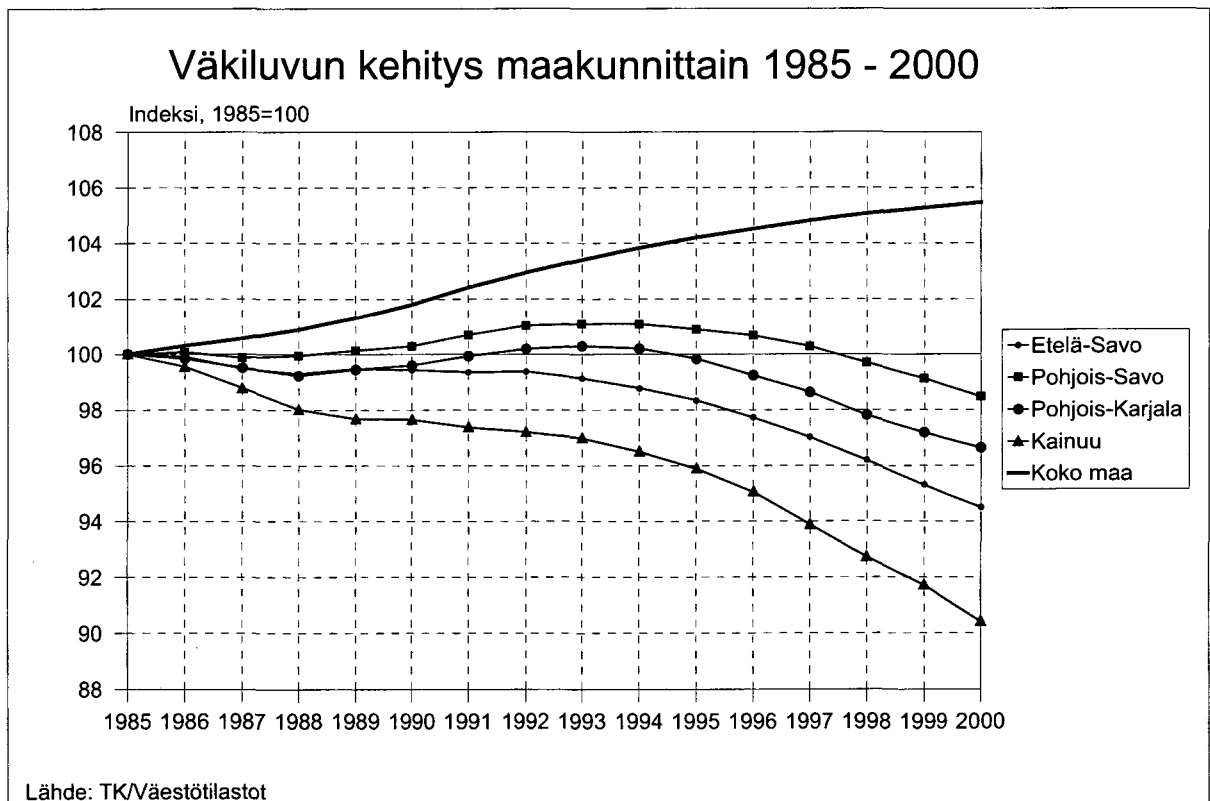
VÄESTÖ

Itä-Suomen katsauksen kattamalla alueella asui vuoden 2000 lopussa 680 870 asukasta, joka oli noin 13,1 % koko maan väestöstä. Pohjois-Savo oli alueen väkirikkain maakunta 252 115 asukkaallaan. Pohjois-Karjalassa asukkaita oli 171 609, Etelä-Savossa 167 369 ja Kainuussa 89 777. Pohjois-Savon maakuntakeskus Kuopio on alueen suurin kaupunki, sen väkiluku oli vuoden 2000 lopussa 86 651. Pohjois-Karjalassa eniten asukkaita on Joensuussa (51 758) ja Kainuussa Kajaanissa (36 088). Itä-Suomen maakuntakeskuksista Etelä-Savon Mikkeli oli väkimäärältään (46 727) pienin. Väestöltään pienimmät kunnat olivat Etelä-Savossa Virtasalmi ja Savonranta, Pohjois-Savossa Tervo ja Vehmersalmi sekä Pohjois-Karjalassa Värtsilä, joka on myös koko alueen pienin kunta. Kainuun pienin kunta on Ristijärvi.

Väkiluvun kehitys

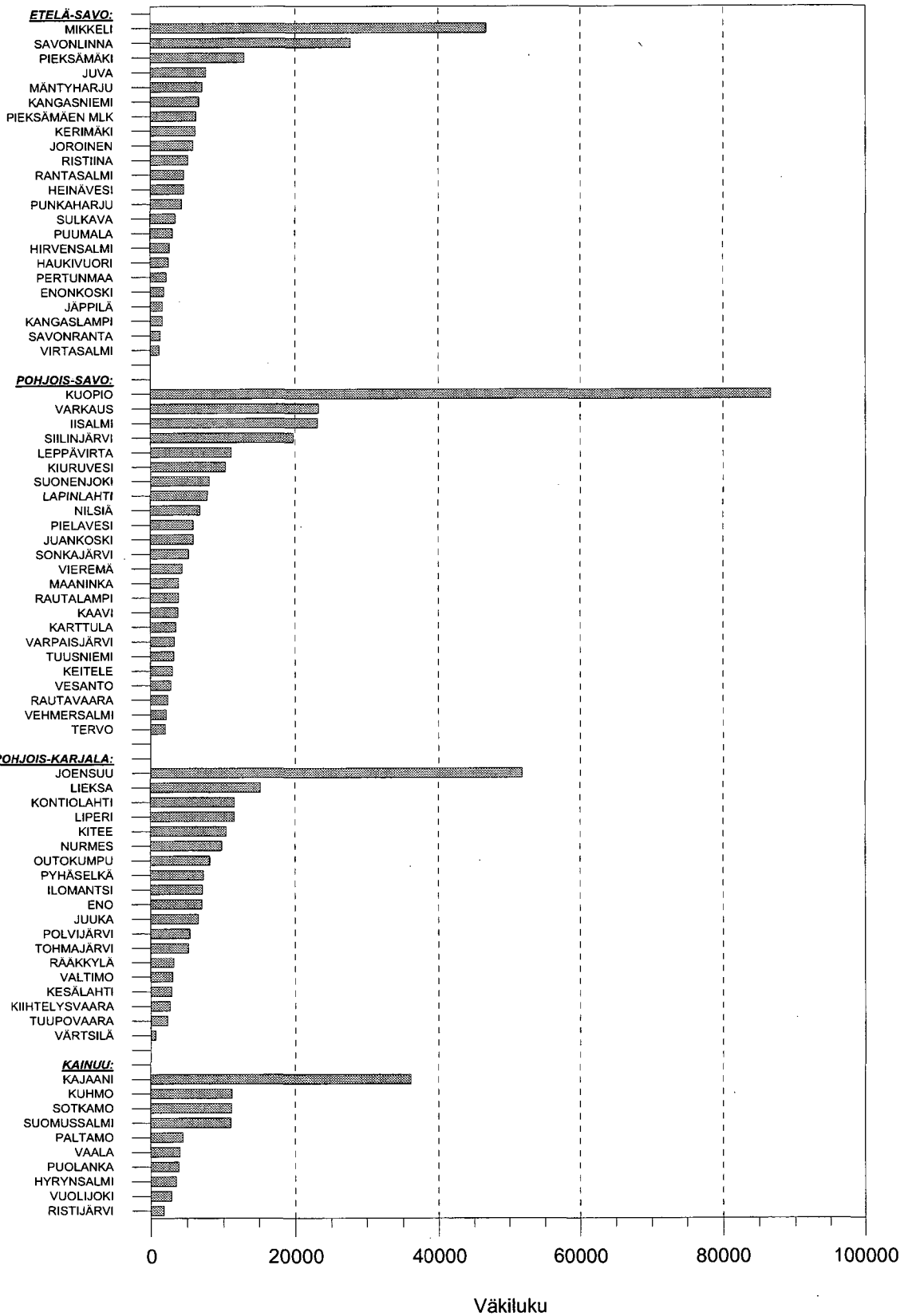
Kaikkien Itä-Suomen maakuntien väkiluku oli vuonna 2000 pienempi kuin vuonna 1985. Eniten väestö on vähentynyt Kainuussa, lähes 10 % ja vähiten Pohjois-Savossa, 1,5 %. Koko maassa väestö on kasvanut samalla aikavälillä 5,5 %.

Vuosien 1995 ja 2000 välillä väkimäärä kasvoi Itä-Suomessa muutamassa kunnassa, eniten Kontiolahdella, Kuopiossa ja Joensuussa. Suhteellisesti eniten väestö väheni Rautavaaralla, Tuupovaaralla ja Ristijärvellä, kussakin yli 12 %. Vuoden 2000 aikana kaikkien neljän maakunnan väestö väheni. Kunnista eniten väestöä menetti Rautavaara. Kasvua tapahtui vain yhdeksässä kunnassa. Näistä väkiluku kasvoi eniten Kontiolahdella.

Kuva 5. Väkiluvun kehitys maakunnittain 1985 – 2000 (1985=100).

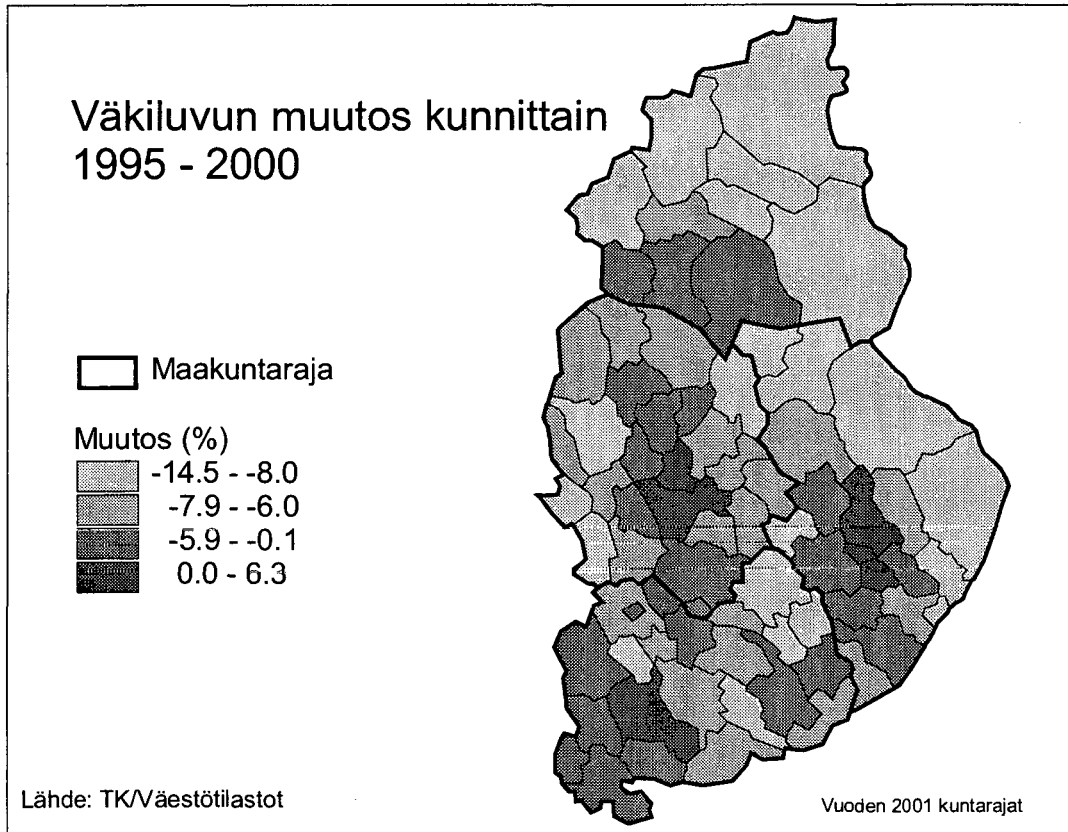
Väkiluku kunnittain 31.12.2000

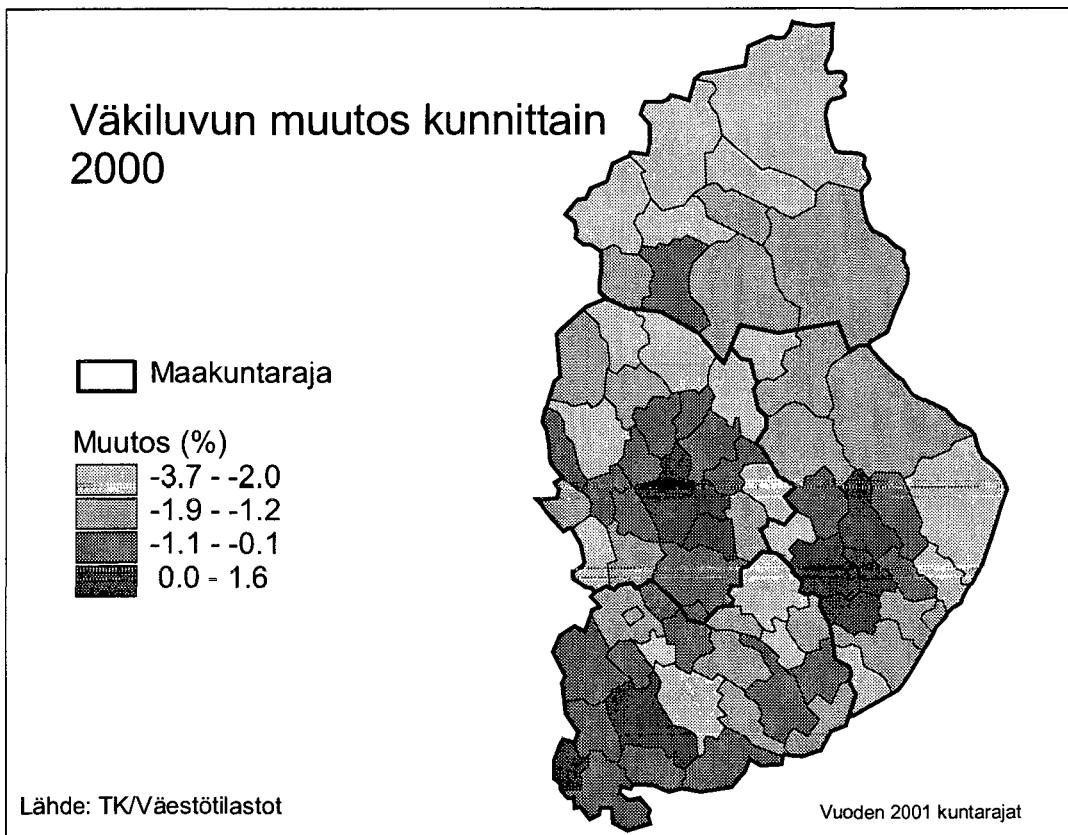
Lähde: TK/Väestötilastot

Vuoden 2001 kuntarajat

Kuva 6. Väkiluku kunnittain 31.12.2000.

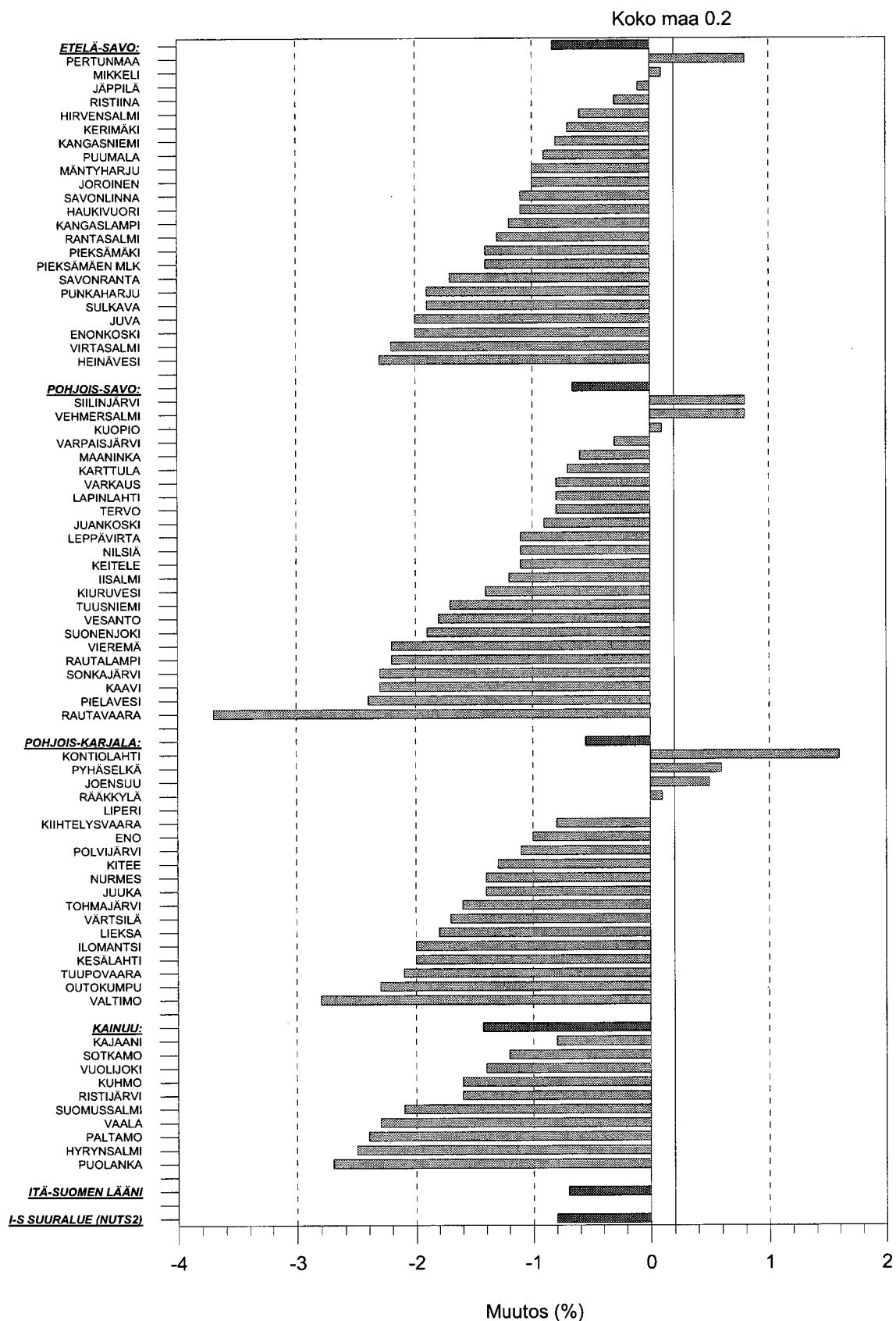

Kuva 7. Väkiluvun muutos kunnittain 1995 – 2000.

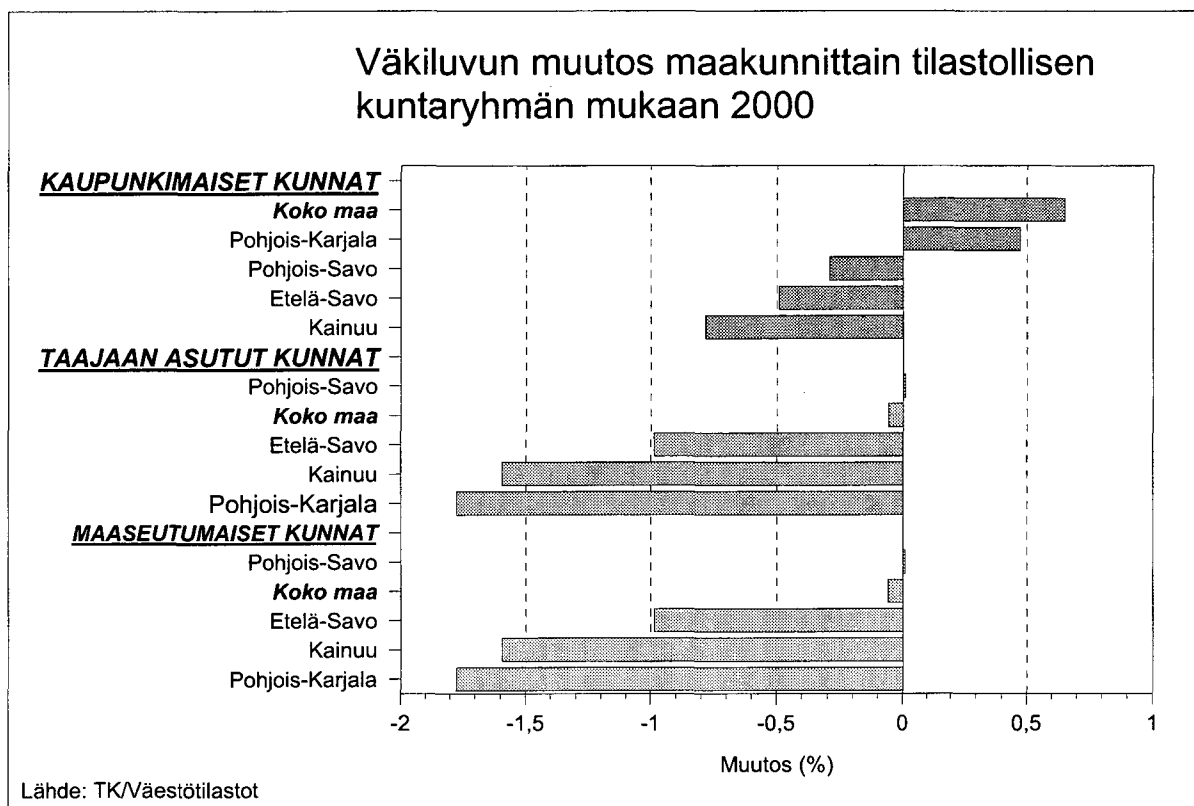

Kuva 8. Väkiluvun muutos kunnittain 2000.

Väkiluvun muutos kunnittain 2000

Kuva 9. Väkiluvun muutos kunnittain 2000.

Kuva 10. Väkiluvun muutos maakunnittain tilastollisen kuntaryhmän mukaan 2000.

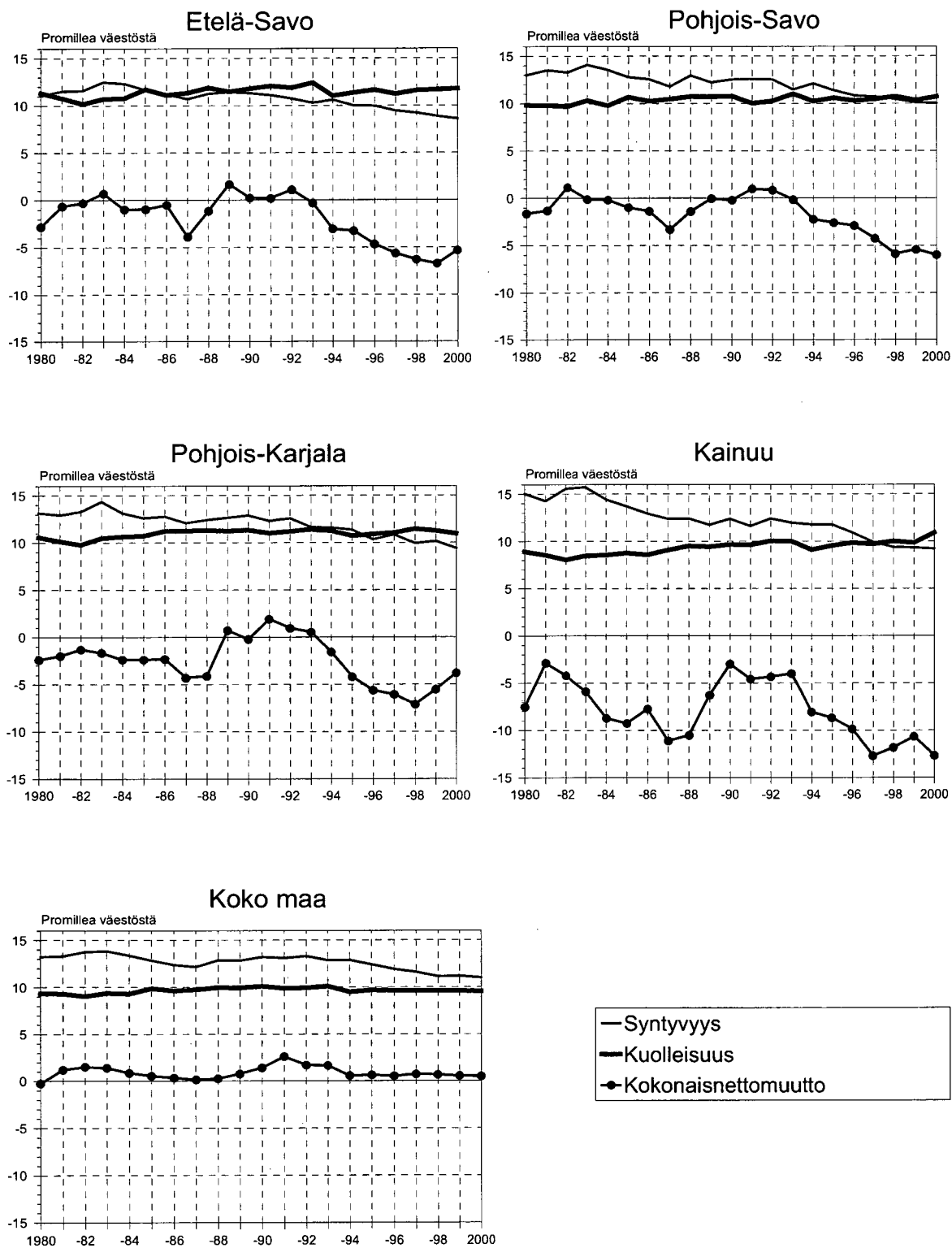
Tilastollisen kuntaryhmittelyn mukaan väkiluku kasvoi Itä-Suomessa vuonna 2000 ainoastaan Pohjois-Karjalan kaupunkimaisissa kunnissa. Se on ainoa väestönkasvun ryhmä myös koko maan tasolla. Pohjois-Karjalassa ja Kainuu eniten väestöä menettivät sekä taajaan asutut kunnat että maaseutumaiset kunnat.

Itä-Suomen maakunnissa kokonaisnettomuutto on ollut 1980- ja 1990-luvuilla negatiivinen muutamia vuosia lukuun ottamatta. Kaikissa maakunnissa syntyvyys on ollut laskusuunnassa ja kuolleisuus puolestaan nousussa.

Luonnollinen väestönkasvu

Syntyneiden enemmyydellä eli syntyneiden ja kuolleiden määrän erotuksella ilmaistaan luonnollisen väestönkasvun suuruutta. Vuonna 2000 kuolleisuus oli syntyvyyttä suurempaa kaikissa Itä-Suomen maakunnissa. Luonnollista väestönkasvua tapahtui vain 14 kunnassa. Positiivisin syntyneiden ja kuolleiden määrän erotus oli Pyhäselässä ja Kiihtelysvaarassa, negatiivisin puolestaan Ristijärvellä.

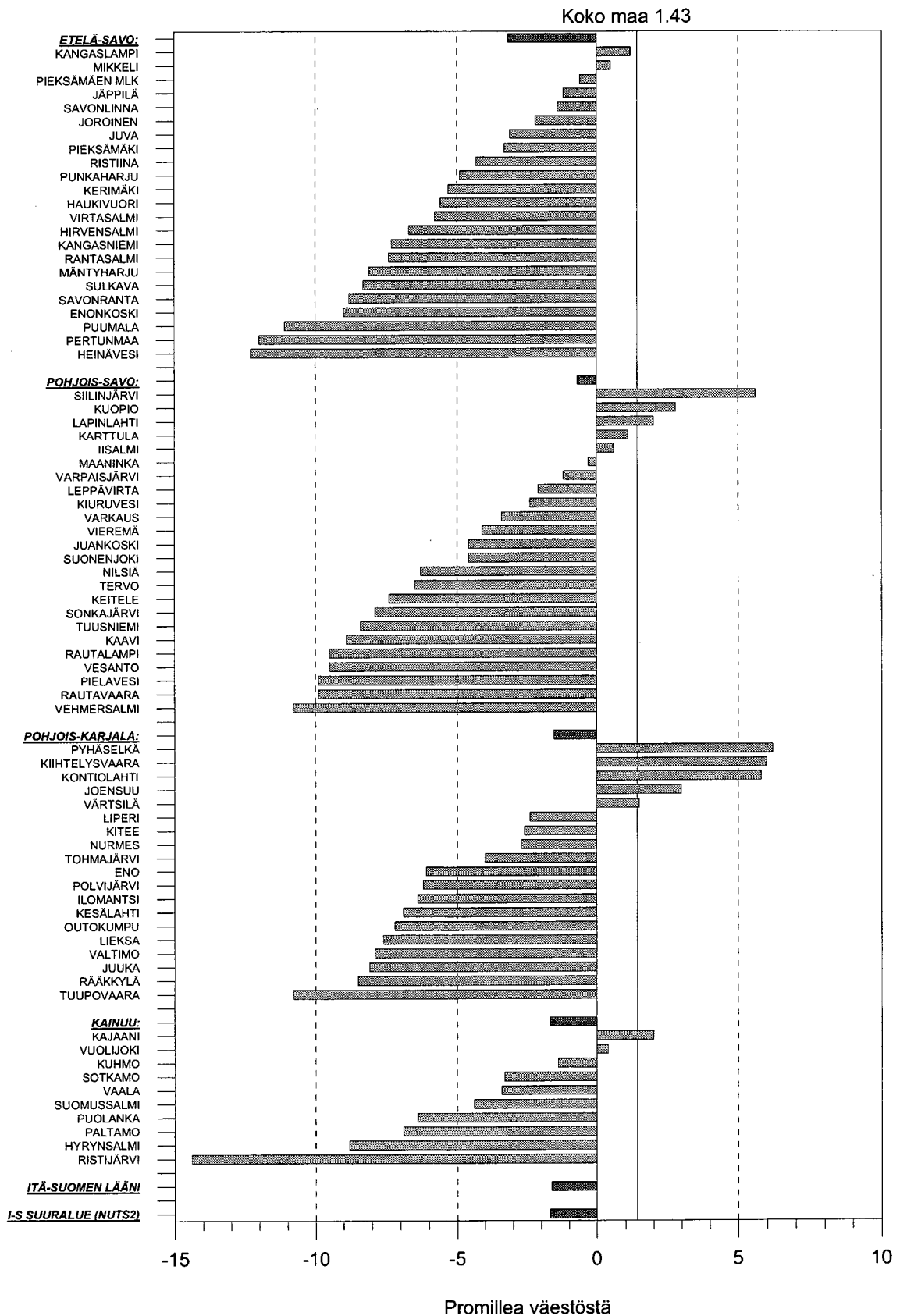
Väestönmuutokset maakunnittain 1980 - 2000

Lähde: TK/Väestötilastot

Kuva 11. Väestönmuutokset maakunnittain 1980 – 2000.

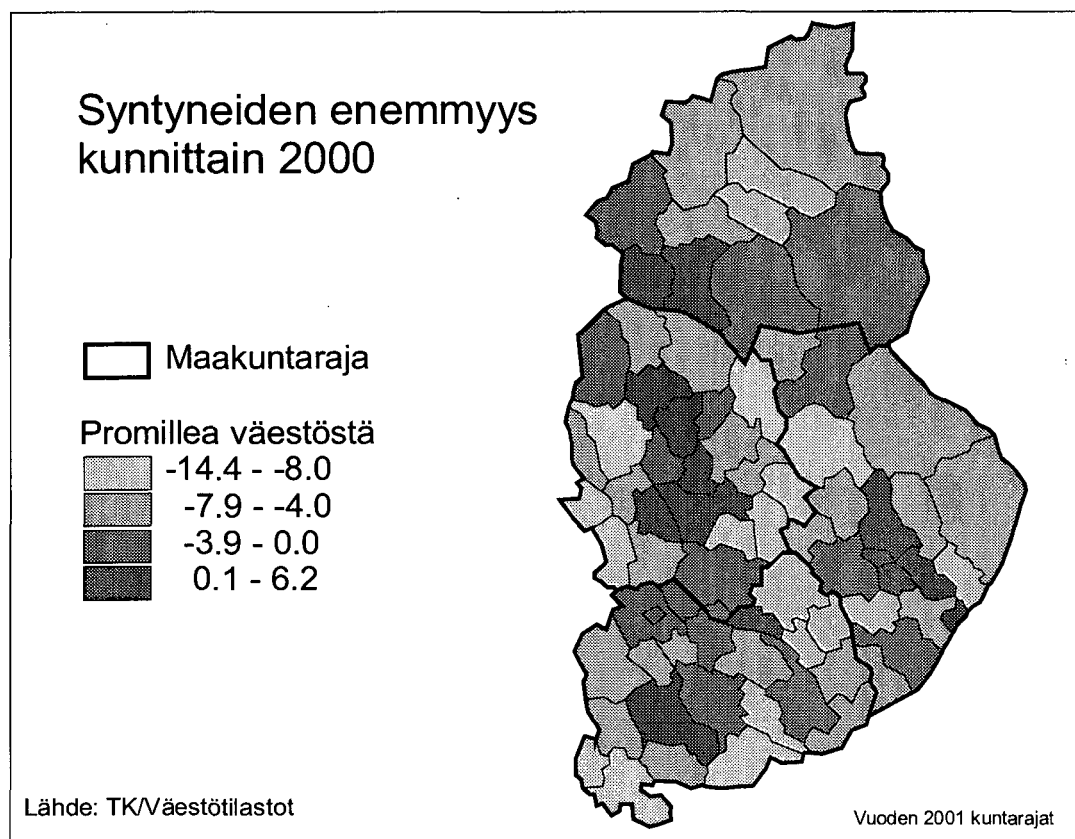
Syntyneiden enemmitys kunnittain 2000

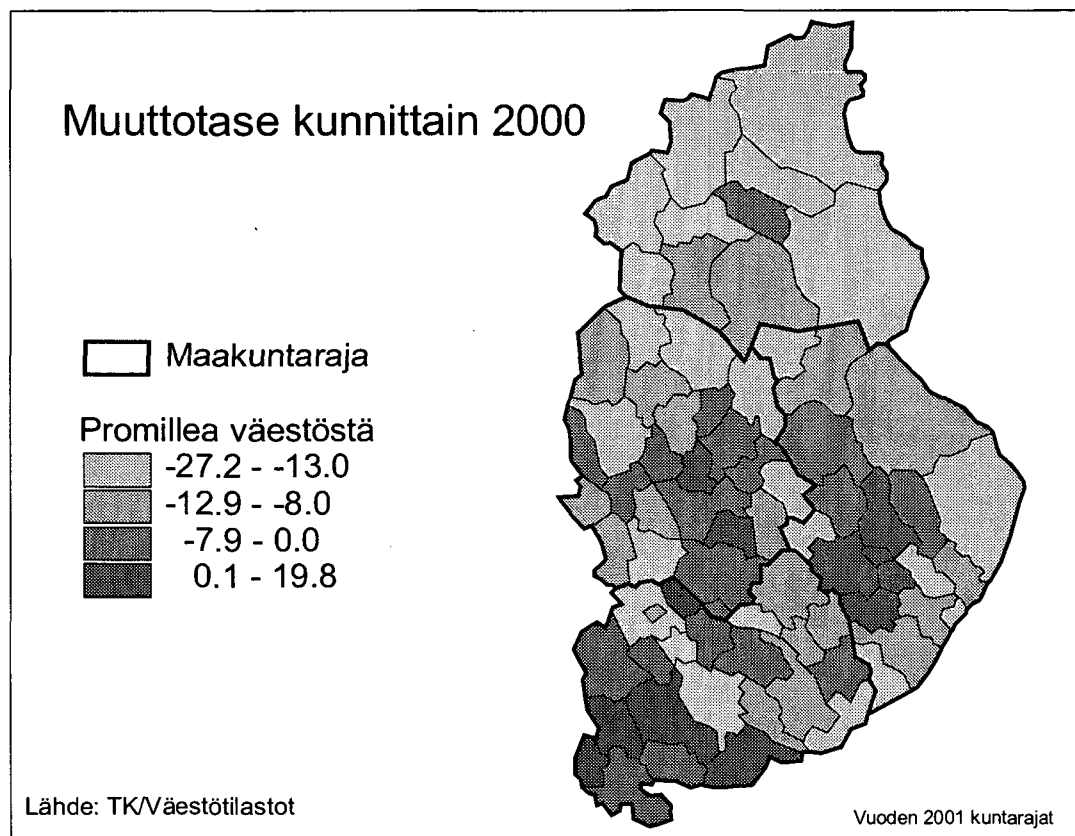
Lähde: TK/Väestötillastot

Vuoden 2001 kuntarajat

Kuva 12. Syntyneiden enemmitys kunnittain 2000.

Kuva 13. Syntyneiden enemmitys kunnittain 2000.

Kuva 14. Muuttotase kunnittain 2000.

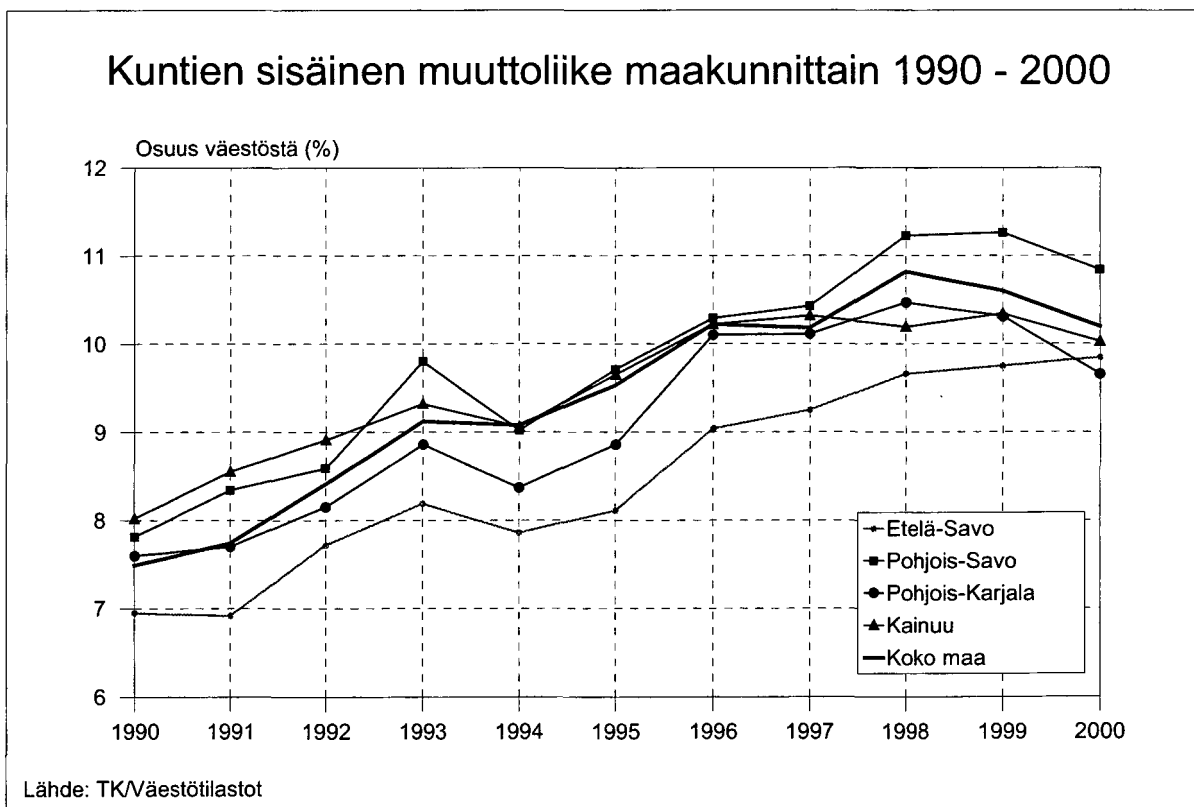
Muutot

Vuonna 2000 kaikissa Itä-Suomen maakunnissa muuttotase oli negatiivinen. Alueen 76 kunnasta vain 12 oli muuttovoittoista. Positiivisin muuttotase oli Pertunmaalla, 2 % ja negatiivisin Rautavaaralla, -2,7 %.

Kuntien sisäinen muuttoliike on pääosin kasvanut koko 1990-luvun ajan kaikissa tarkasteltavissa maakunnissa, kuten myös koko maassa. Vuonna 2000 kuitenkin vain Etelä-Savon kuntien sisäinen muuttoliike kasvoi. Vaikka Pohjois-Savossa kuntien sisäinen muuttoliike laski, muuttoliike oli vilkkaampaa kuin koko maassa keskimäärin. Kunnassamuutto oli erityisen vilkasta Kuopiossa, Joensuussa ja Savonlinnassa eli alueen suurimmissa kaupungeissa.

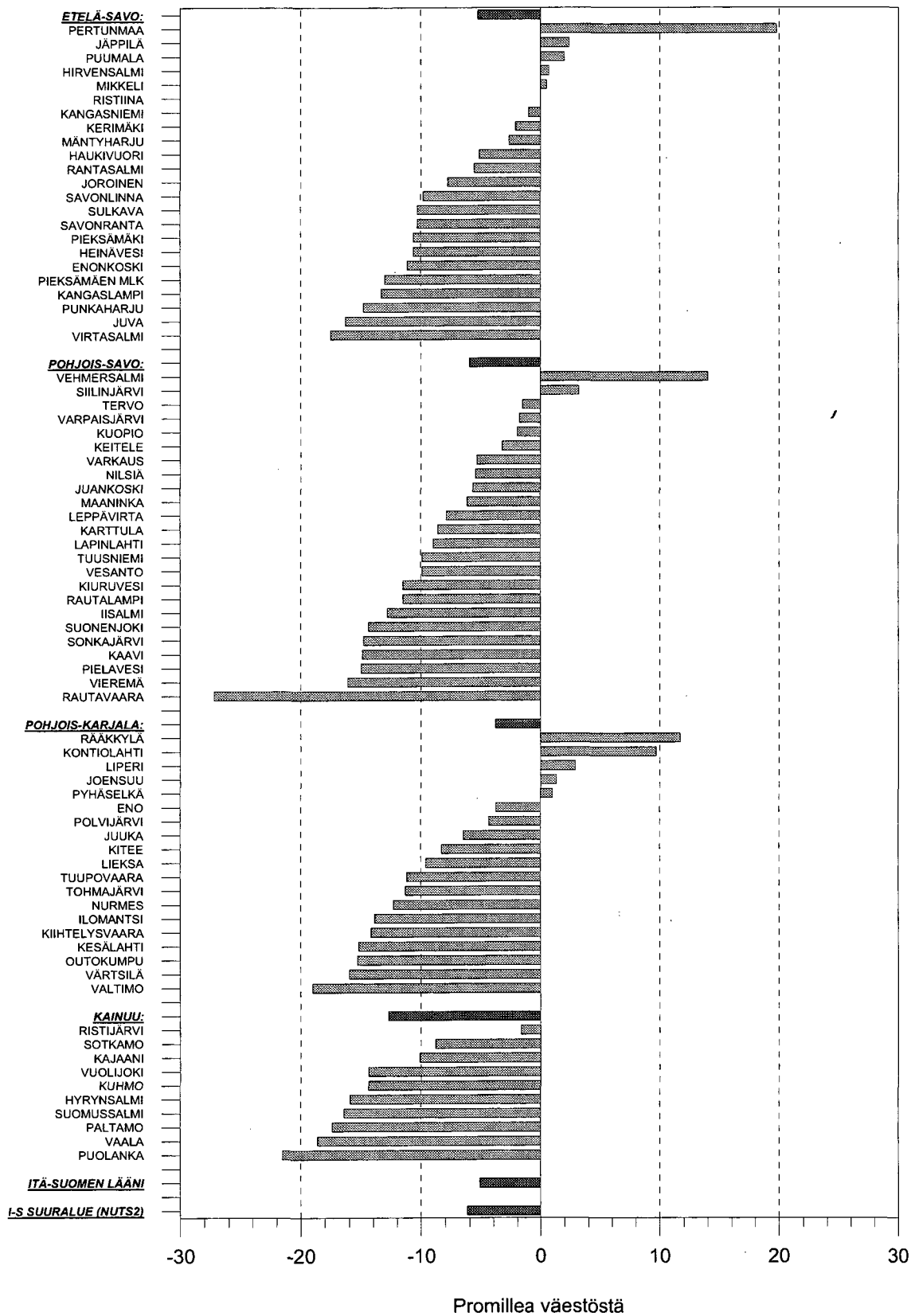
Suurimmat maakuntien väliset muuttovirrat alueella kulkivat vuonna 2000 Pohjois-Savon ja Uudenmaan välillä. Uudellemaalle Pohjois-Savosta lähteneitä oli yli 860 enemmän kuin sieltä tulleita. Myös Etelä-Savosta ja Pohjois-Karjalasta muutettiin useimmin Uudellemaalle. Etelä-Savo sai eniten muuttovoittoa Pohjois-Karjalasta ja Lapista. Pohjois-Savoon muuttaneita tuli eniten Etelä-Savosta ja Lapista. Pohjois-Karjala sai eniten muuttovoittoa Kainuusta.

Kainuusta muutettiin useimmin Pohjois-Pohjanmaalle ja Uudellemaalle. Näistä maakunnista myös tulijoita oli eniten. Muuttovoittoa Kainuu sai kuitenkin vain Satakunnasta.

Kuva 15. Kuntien sisäinen muuttoliike maakunnittain 1990 – 2000.

Muuttotase kunnittain 2000

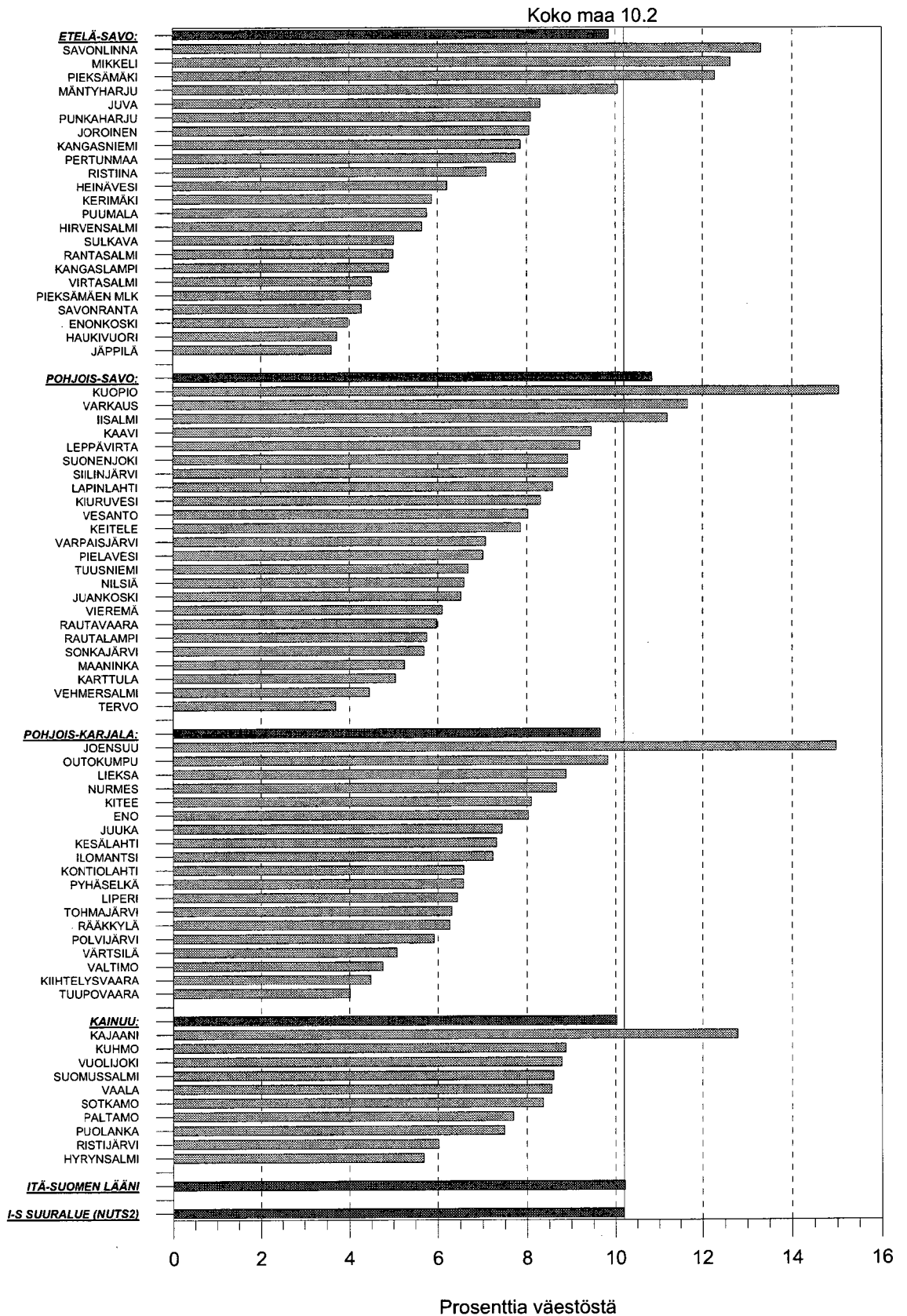

Lähde: TK/Väestötillastot

Vuoden 2001 kuntarajat

Kuva 16. Muuttotase kunnittain 2000.

Kunnassamuutto 2000

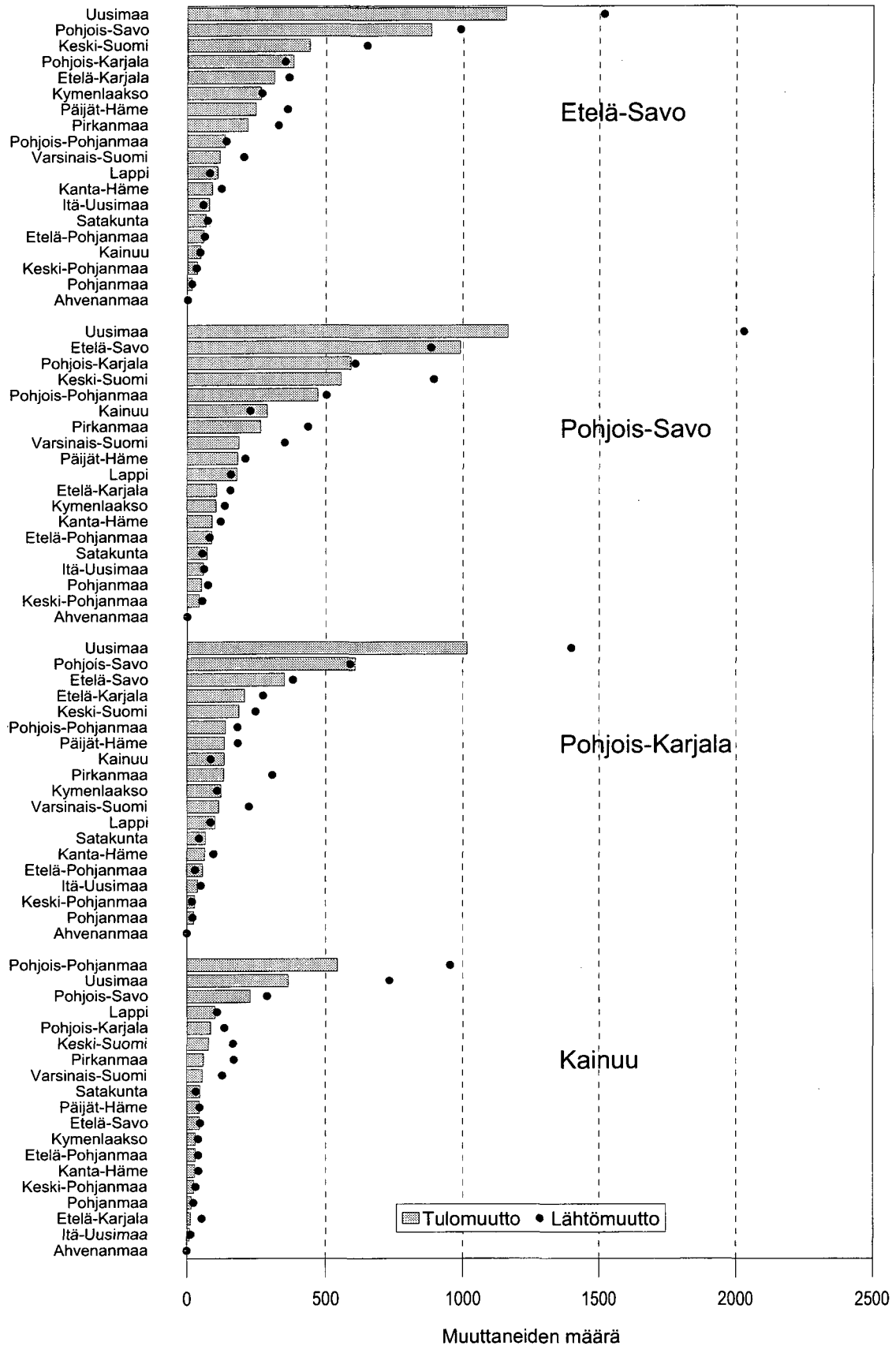

Lähde: TK/Väestötillastot

Vuoden 2001 kuntarajat

Kuva 17. Kunnassamuutto 2000.

Maakuntien väliset muutot 2000

Lähde: TK/Väestötilastot

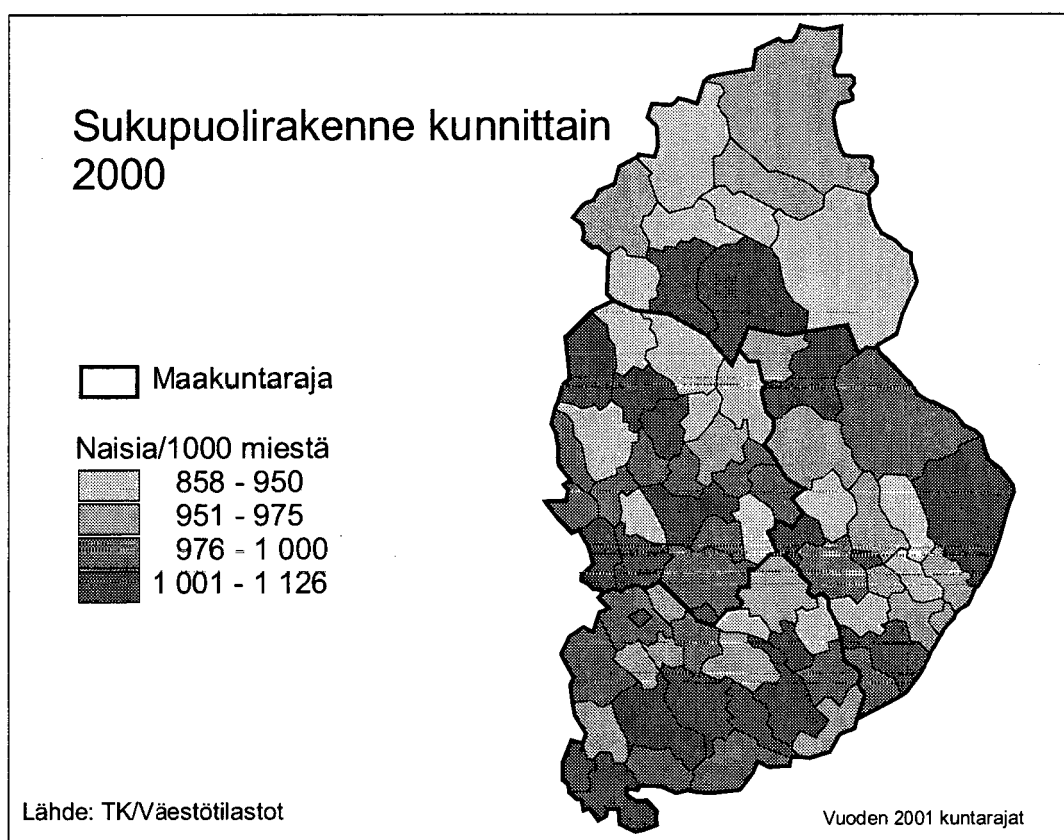
Kuva 18. Maakuntien väliset muutot 2000.

Ikä- ja sukupuolirakenne

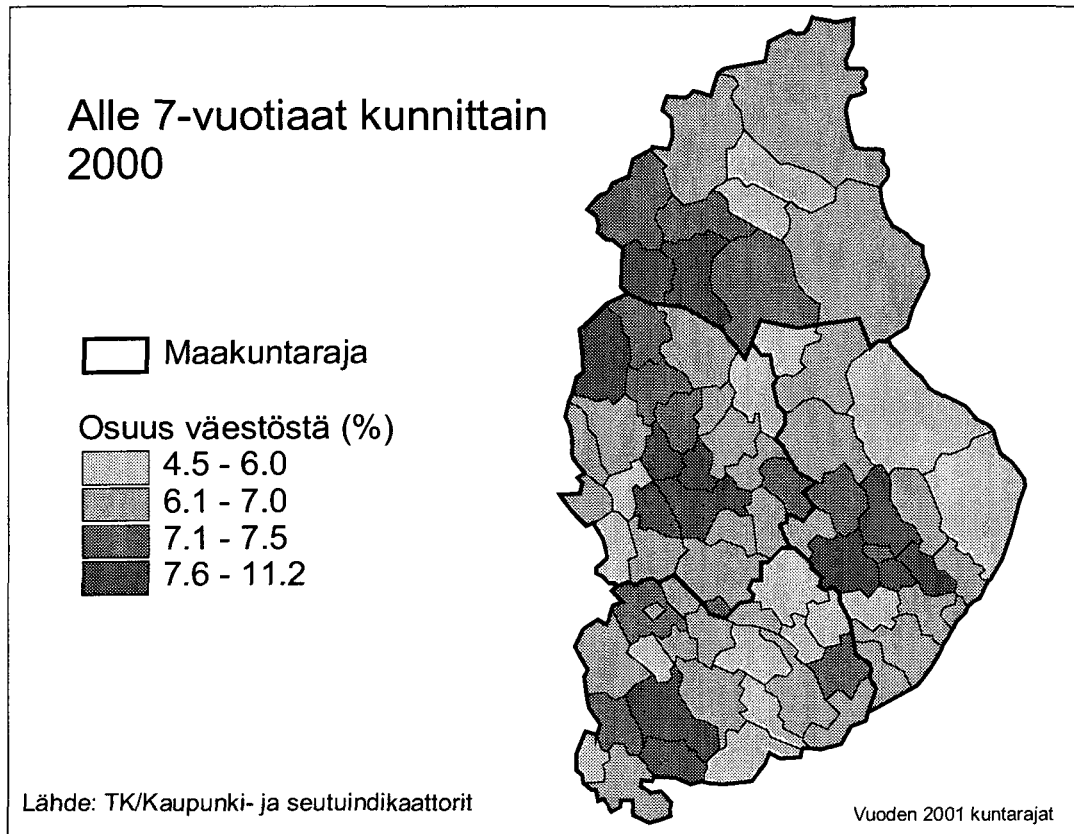
Itä-Suomessa nuorten aikuisten osuus on pienempi kuin koko maassa keskimäärin. Myös alle 5-vuotiaiden lasten osuudet jäivät koko maan keskimääräistä osuutta pienimmiksi. 65 vuotta täyttäneiden osuus väestöstä olikin vuonna 2000 suuressa osassa kuntia huomattavasti alle 15-vuotiaiden osuutta suurempi. Ristijärvellä, Pertunmaalla, Virtasalmella, Hirvensalmella ja Vesannolla yli 64-vuotiaita oli yli neljännes väestöstä. Suurin alle 15-vuotiaiden osuus oli Pyhäselän, Kontiolahden ja Siilinjärven kunnissa. Pyhäselässä myös alle kouluikäisiä oli väestömäärään nähden eniten. Työikäisiä (15 – 64-vuotiaita) oli suhteellisesti eniten maakuntien keskuksissa ja vähiten Ristijärvellä.

Vuonna 2000 Itä-Suomen maakunnista korkein keski-ikä oli Etelä-Savossa, 42,2 vuotta ja alhaisin Pohjois-Savossa, 40,3 vuotta. Koko maassa väestön keski-ikä oli 39,4 vuotta. Vain seitsemässä Itä-Suomen kunnassa väestön keski-ikä oli tätä alhaisempi. Keski-ikältään nuorinta väestö oli Pyhäselällä ja Siilinjärvellä, vanhinta puolestaan Pertunmaalla ja Virtasalmella. Vuodesta 1998 vuoteen 2000 keski-ikä nousi Värtsilää ja Hirvensalmea lukuun ottamatta kaikissa Itä-Suomen kunnissa. Virtasalmella keski-ikä nousi 1,6 vuodella. Vuosien 1980 ja 1999 välillä keski-ikä on laskenut hieman Karttulan kunnassa ja noussut kaikkialla muualla, eniten Kuhmossa, 10 vuotta.

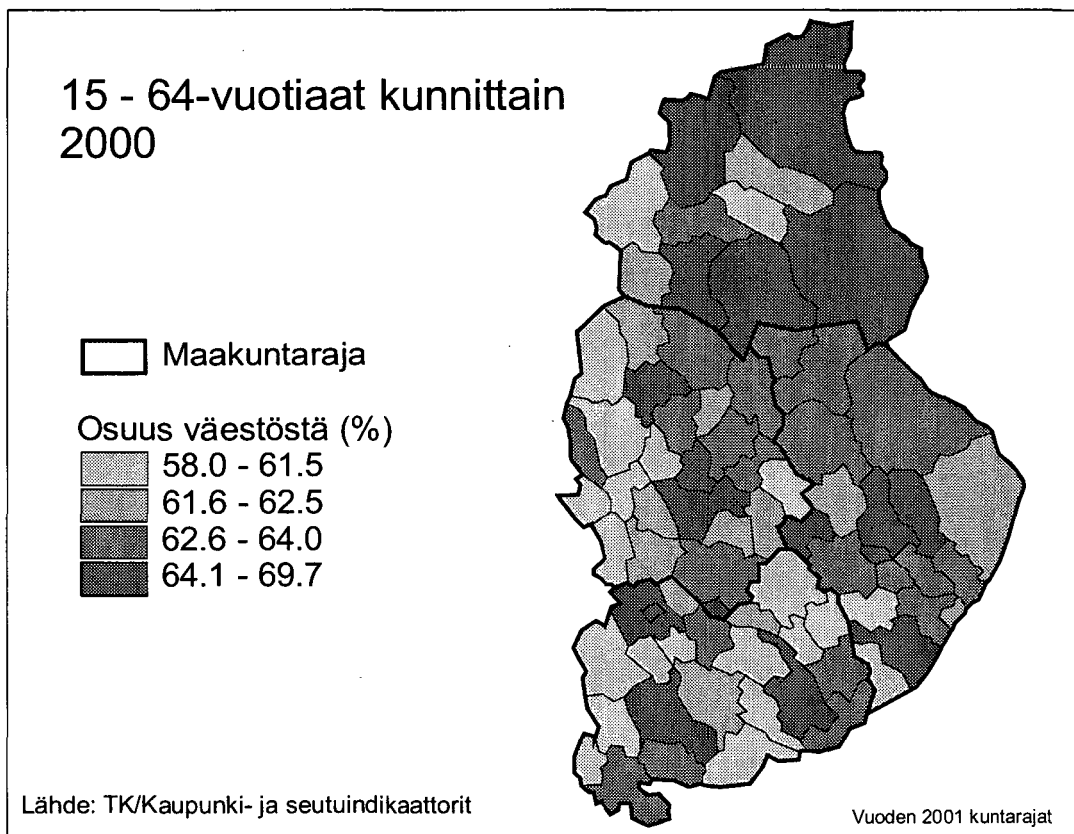
Lähes kolme neljästä Itä-Suomen kunnasta on sukupuolirakenteeltaan miesenemmistöisiä. Suhteellisesti eniten naisia asui vuonna 2000 Pieksämäellä, 1 126 naista 1 000 miestä kohti. Miesvaltaisimmat kunnat olivat Rautavaara, Savonranta ja Vuolijoki.

Kuva 19. Sukupuolirakenne kunnittain 2000.

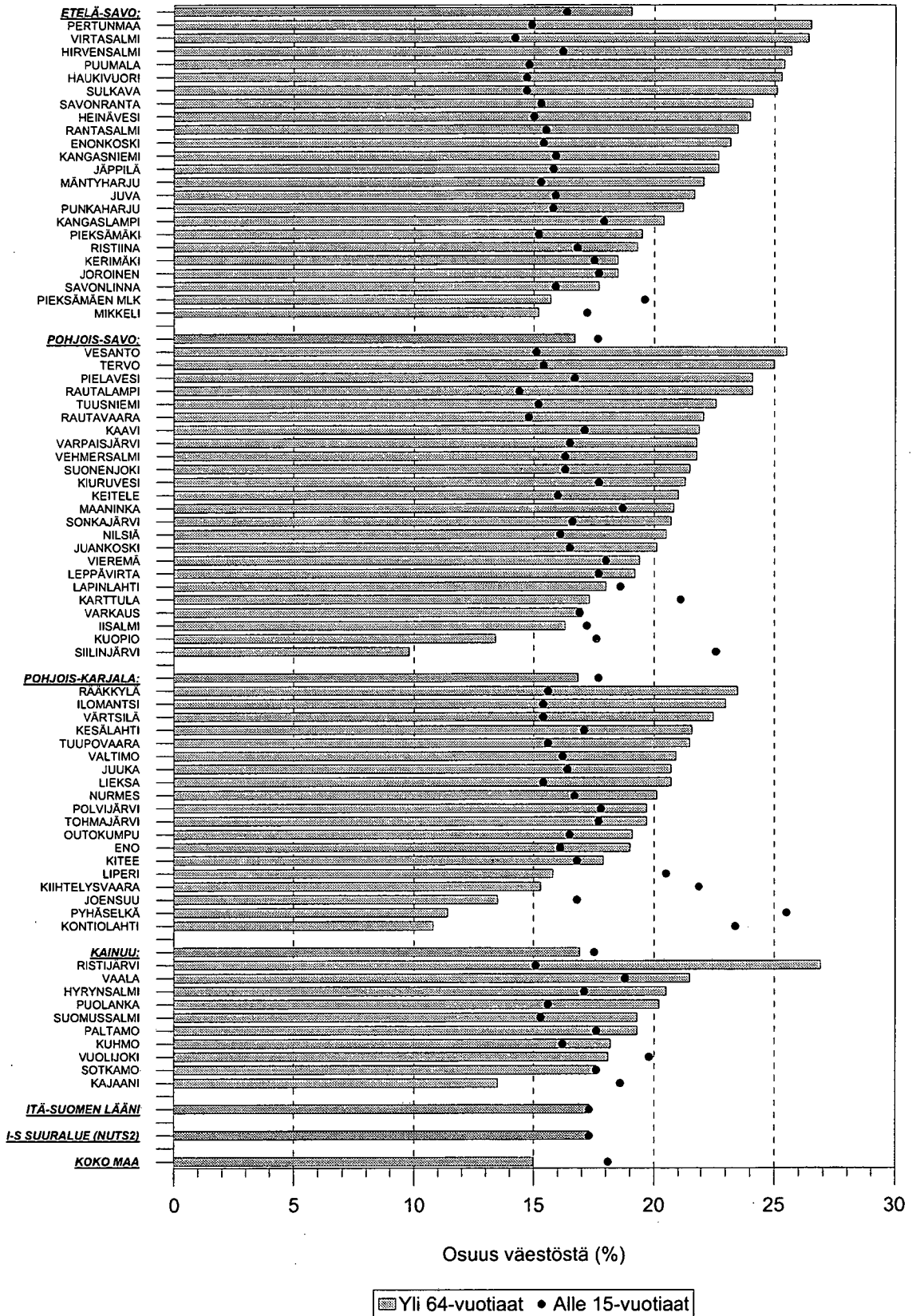

Kuva 20. Alle 7-vuotiaat kunnittain 2000.

Kuva 21. 15 – 64-vuotiaat kunnittain 2000.

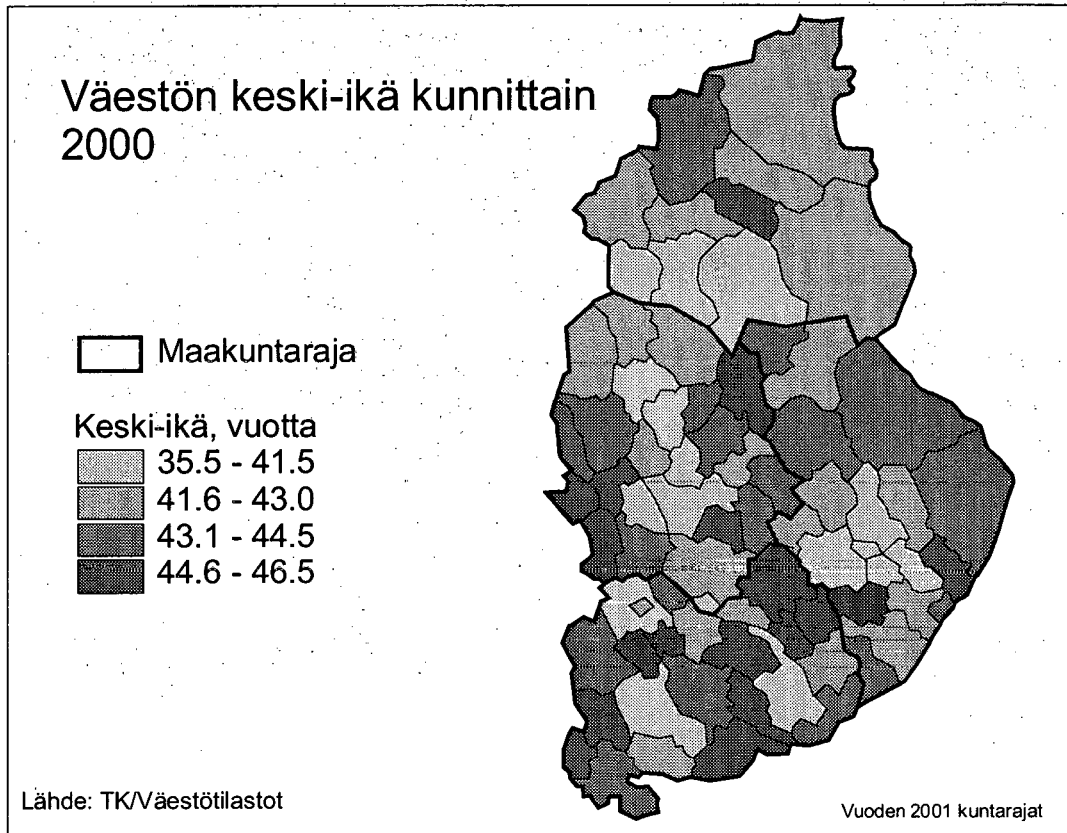
Yli 64- ja alle 15-vuotiaat kunnittain 2000

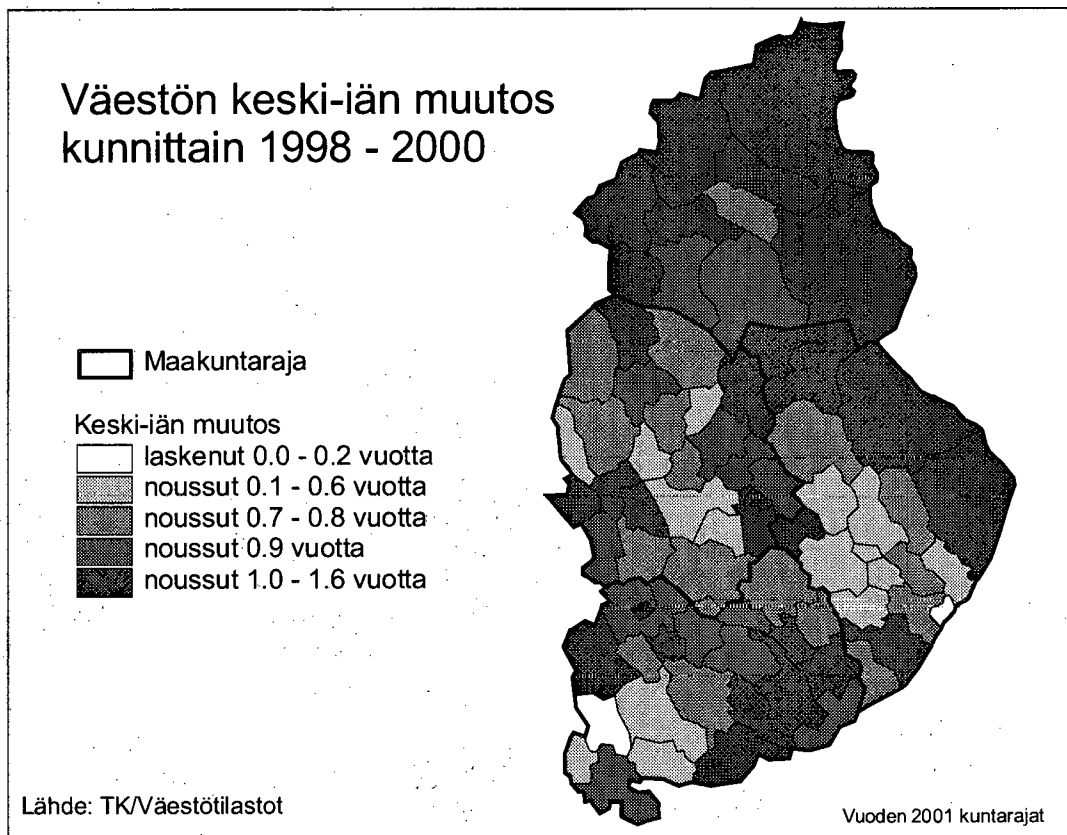
Lähde: TK/Väestötillastot

Vuoden 2001 kuntarajat

Kuva 22. Yli 64- ja alle 15-vuotiaat kunnittain 2000.

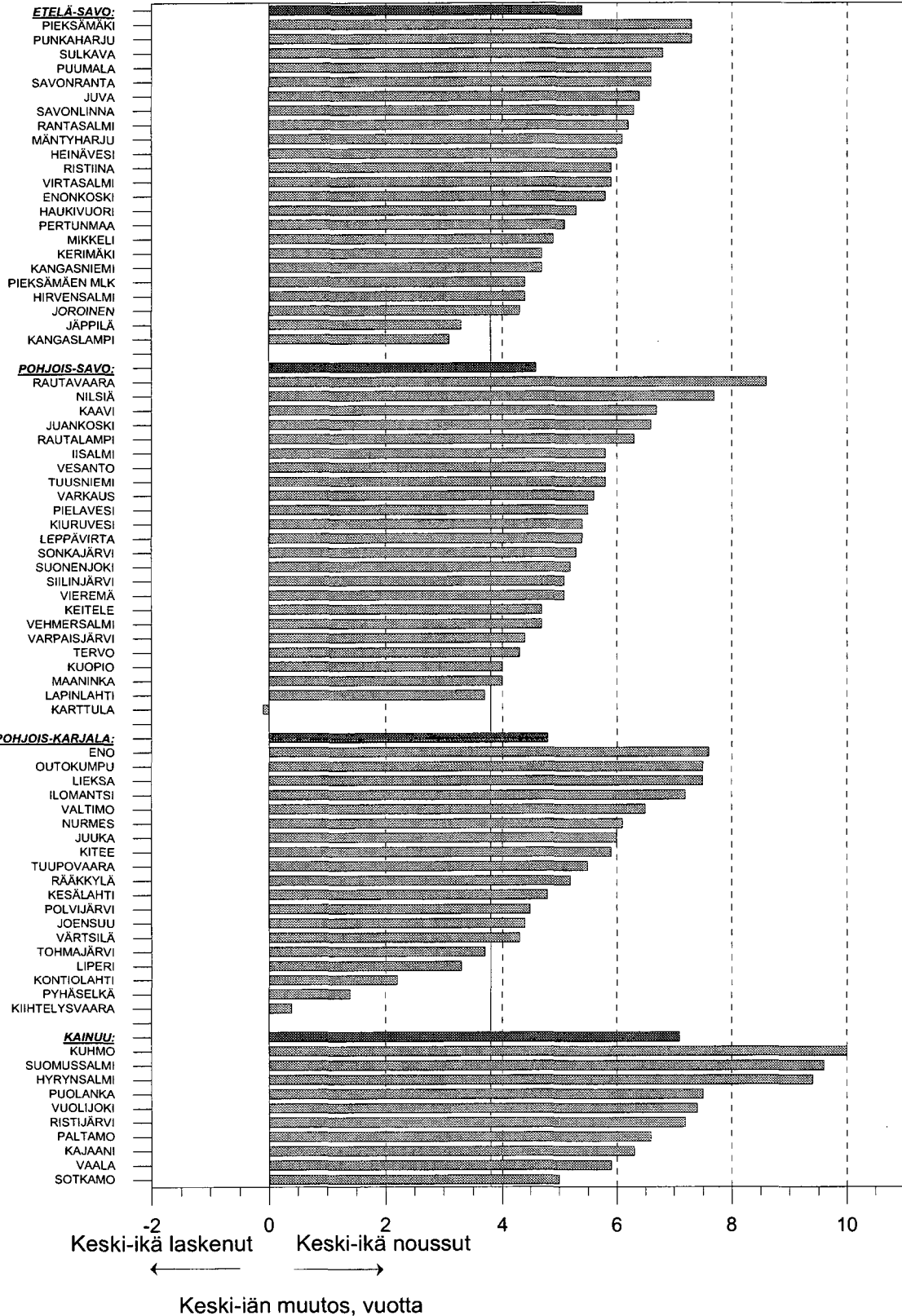
Kuva 24. Väestön keski-ikä kunnittain 2000.

Kuva 25. Väestön keski-ikä muutos kunnittain 1998 - 2000.

Väestön keski-ian muutos kunnittain 1980 - 2000

Koko maa 3.8

Lähde: TK/Väestötillastot

Vuoden 2001 kuntarajat

Kuva 26. Keski-ian muutos kunnittain 1980 - 2000.

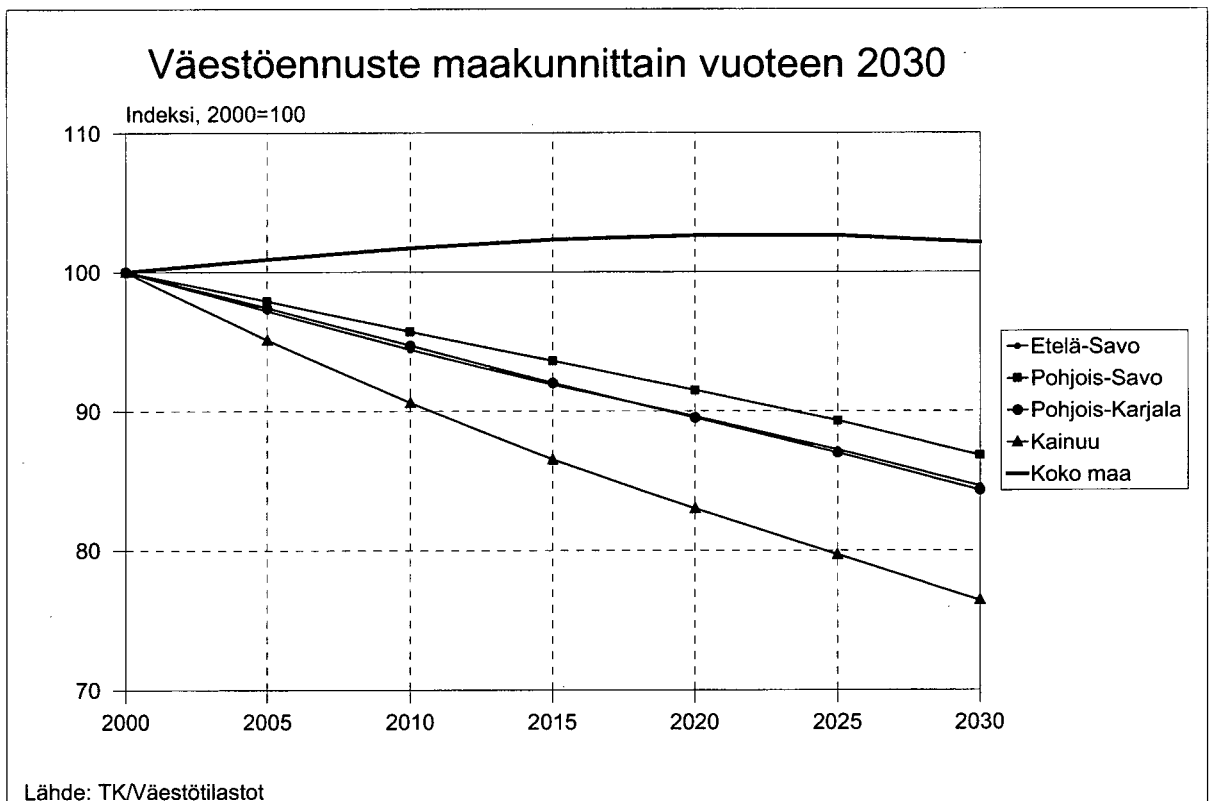
Väestöennuste

Tilastokeskuksen väestöennuste on demografinen trendilaskelma, jossa väestönkehityksen on oletettu jatkuvan viime vuosien kaltaisena. Syntyvien määrän laskeemisessa käytetyt hedelmällisyysluvut on pidetty nykytasolla koko ennustekauden. Kuolleisuuden on oletettu alenevan 1980-luvun alkuvuosista 1990-luvun lopulle lasketun keskimääräisen vuotuisen muutoksen mukaisesti. Muuttoalttiisuusluvut on laskettu viideltä viime vuodelta ja ne on pidetty ennallaan. Viimeisin väestöennuste on laadittu syksyllä 2001.

Kainuun väkimäärä vähenee ennusteen mukaan koko maan maakunnista eniten, lähes neljänneksen vuoteen 2030 mennessä. Myös muissa Itä-Suomen maakunnissa väestö vähenee väestöennusteen mukaan.

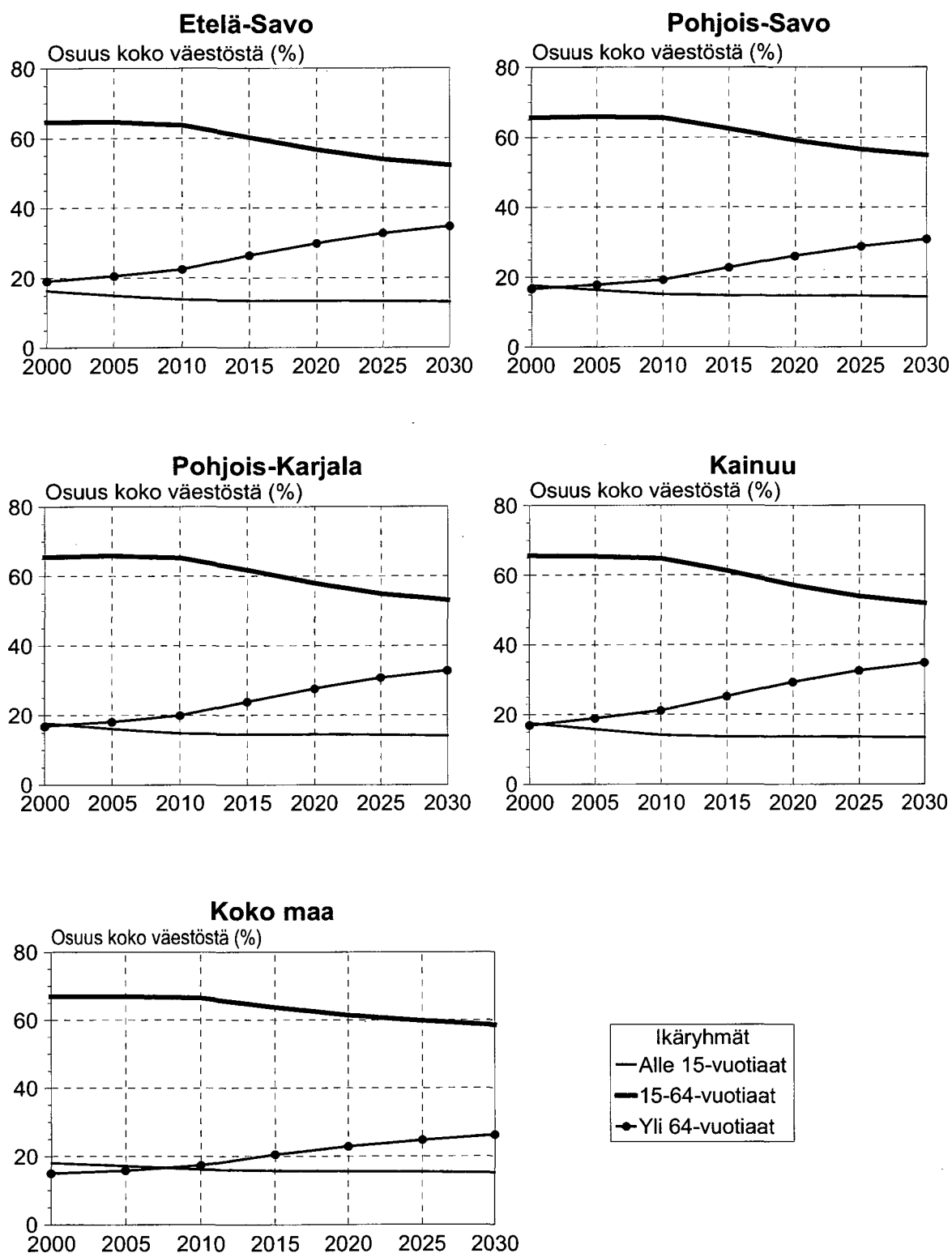
Koko maassa yli 65-vuotiaiden osuus väestöstä nousee nykyisestä 15 prosentista 26 prosenttiin vuoteen 2030 mennessä. Kainuussa yli 65-vuotiaiden määrän ennustetaan nousevan vastaavana aikana 17 %:stä 35 %:iin. Työikäisten määrä alkaa vähetä vuoden 2010 tienoilla, kun suuret ikäluokat siirtyvät eläkeikään (myös kuva 23).

Kunnittain tarkasteltuna väkimäärän ennustetaan kasvavan eniten Kontiolahdella ja vähenevän eniten Puolangalla, Kuhmossa, Rautavaaralla ja Ristijärvellä, joissa väkimäärä vähenee ennusteen mukaan yli 37 % vuoteen 2030 mennessä.

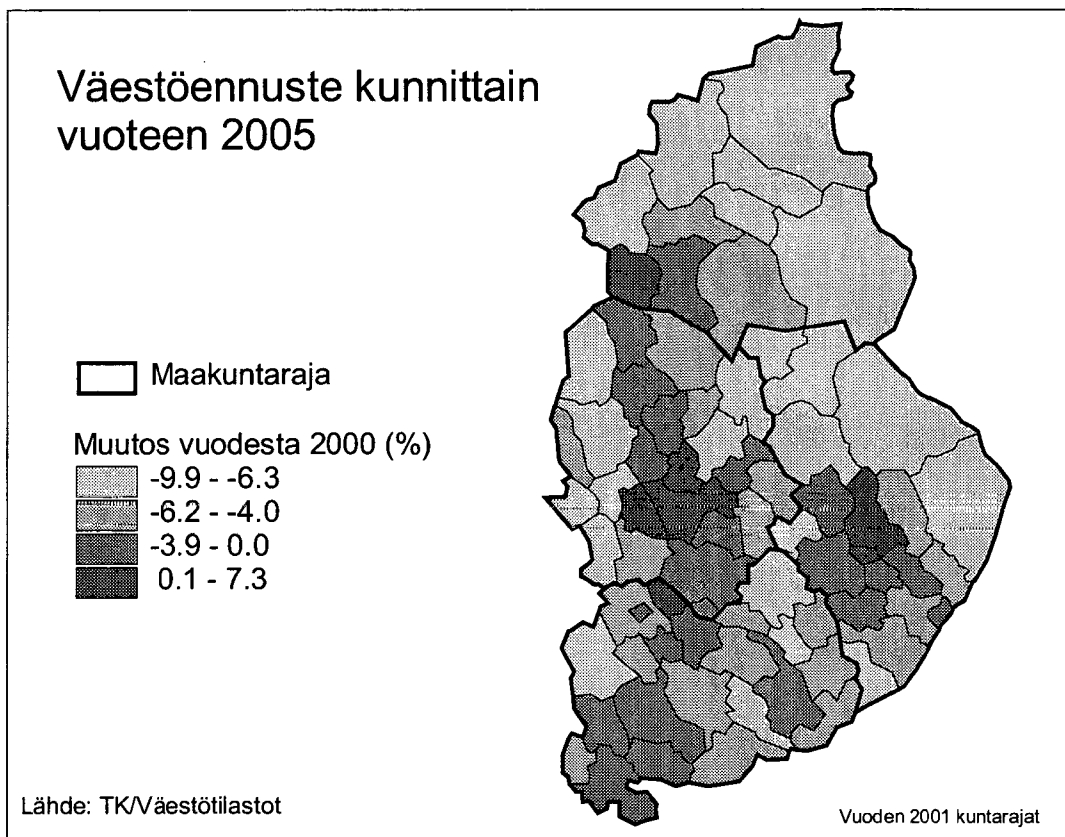
Kuva 27. Väestöennuste maakunnittain vuoteen 2030 (indeksi, 2000=100).

Väestöennuste ikäryhmittäin maakunnittain vuoteen 2030

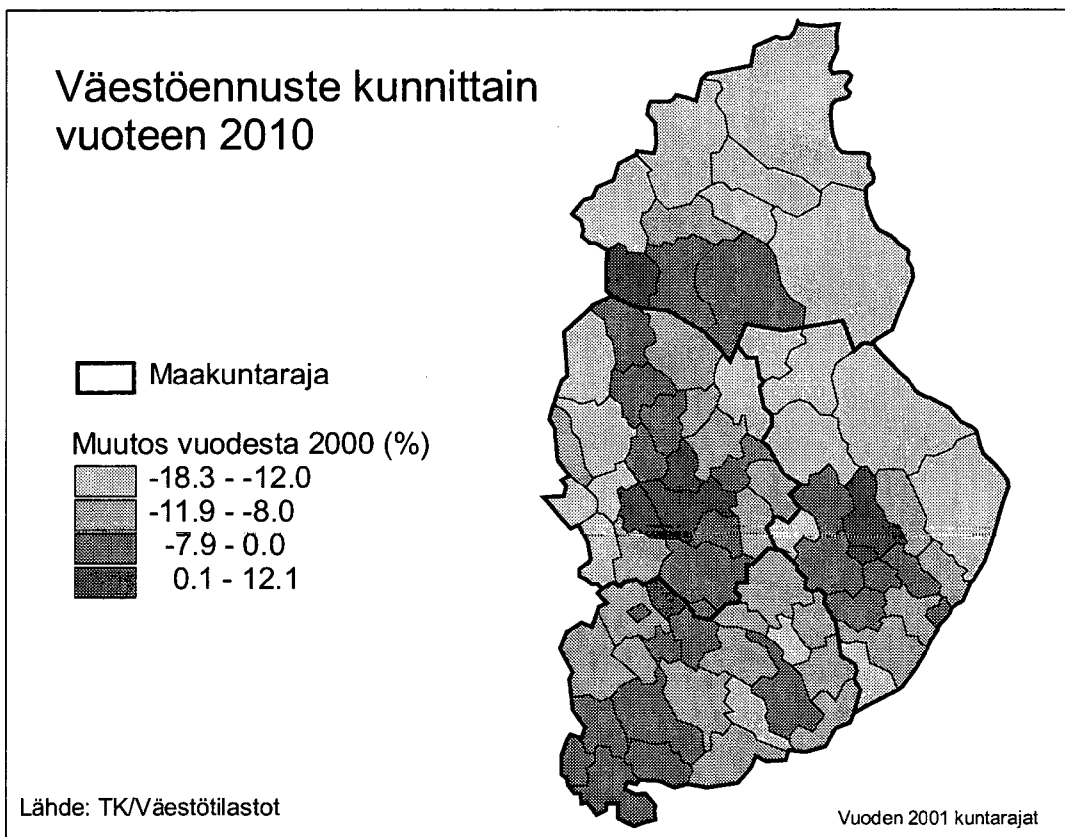

Lähde: TK/Väestötilastot

Kuva 28. Väestöennuste ikäryhmittäin maakunnittain vuoteen 2030.

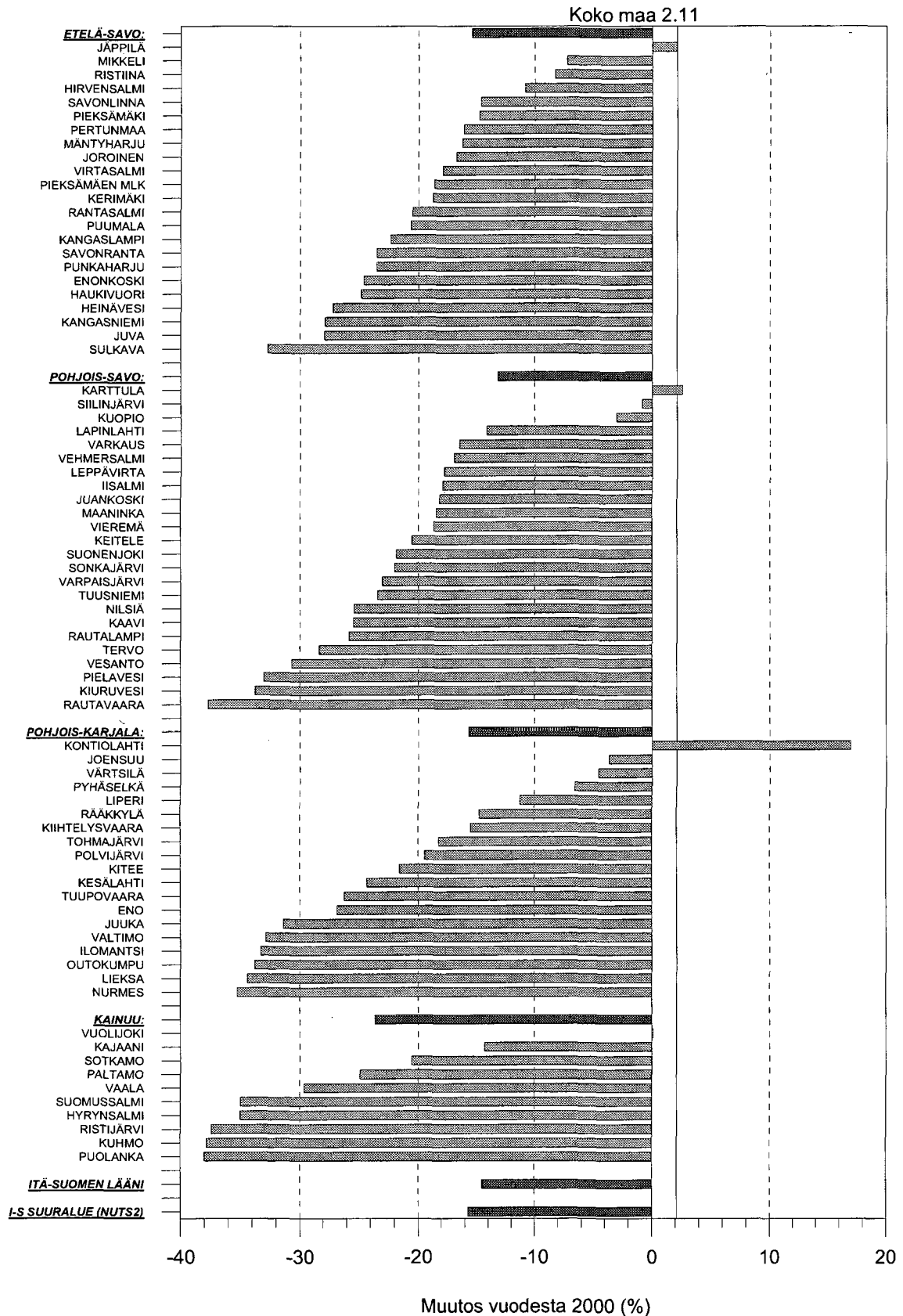

Kuva 29. Väestöennuste kunnittain vuoteen 2005.

Kuva 30. Väestöennuste kunnittain vuoteen 2010.

Väestöennuste kunnittain vuoteen 2030

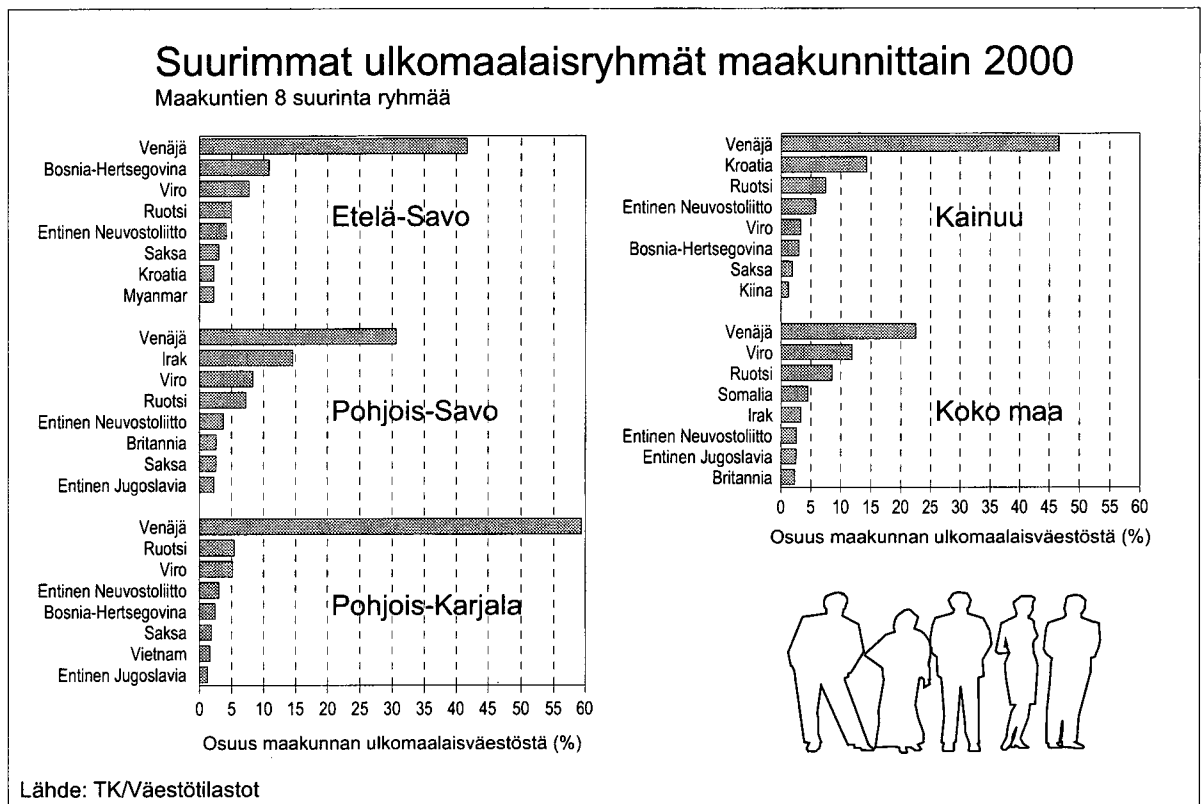
Lähde: TK/Väestötilastot

Vuoden 2001 kuntarajat

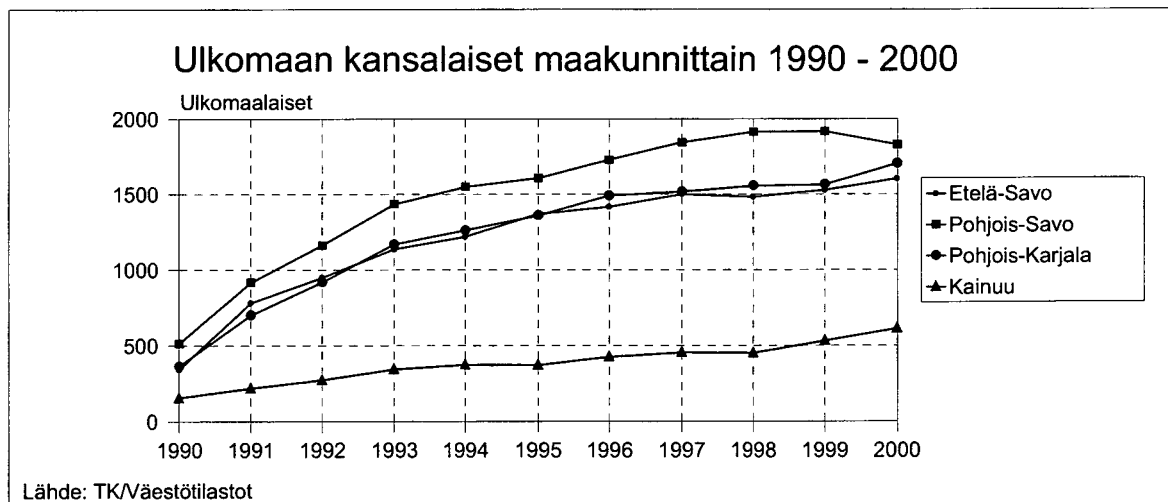
Kuva 31. Väestöennuste kunnittain vuoteen 2030.

Ulkomaalaisväestö

Vuonna 2000 Suomessa asui 91 074 ulkomaalaista, joka on yli 17 promillea väestöstä. Itä-Suomen alueella suhteellisesti eniten ulkomaalaisia asui Vuoli-joella, Haukivuorella ja Värtsilässä. Rautavaaralla ei asunut lainkaan ulkomaalaisia vuoden 2000 lopussa. Maakunnista Etelä-Savossa ja Pohjois-Karjalassa ulkomaalaisten suhteellinen osuus on suurin. Venäläiset olivat kaikissa Itä-Suomen maakunnissa suurin yksittäinen ulkomaalaisryhmä. Pohjois-Karjalassa yli puolet ja Kainuussa lähes puolet ulkomaalaisista oli venäläisiä. Ulkomaalaisten osuus on Itä-Suomessakin kasvanut koko 1990-luvun ajan. Määrällisesti eniten ulkomaan kansalaisia asuu Pohjois-Savossa ja vähiten Kainuussa.

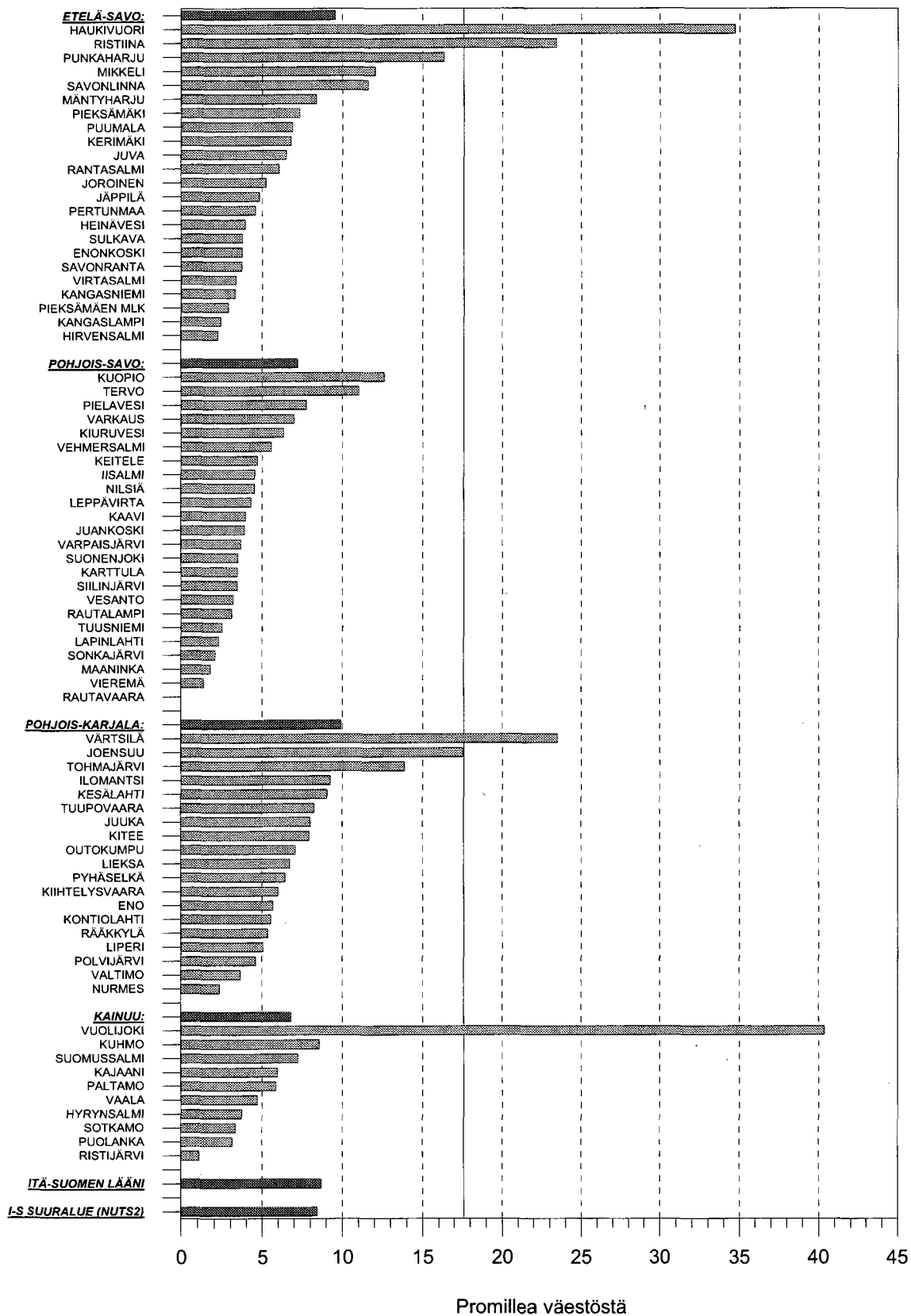
Kuva 32. Suurimmat ulkomaalaisryhmät maakunnittain 2000.

Kuva 33. Ulkomaan kansalaiset maakunnittain 1990 - 2000.

Ulkomaalaiset kunnittain 2000

Koko maa 17.6

Lähde: TK/Väestötillastot

Vuoden 2001 kuntarajat

Kuva 34. Ulkomaalaiset kunnittain 2000.

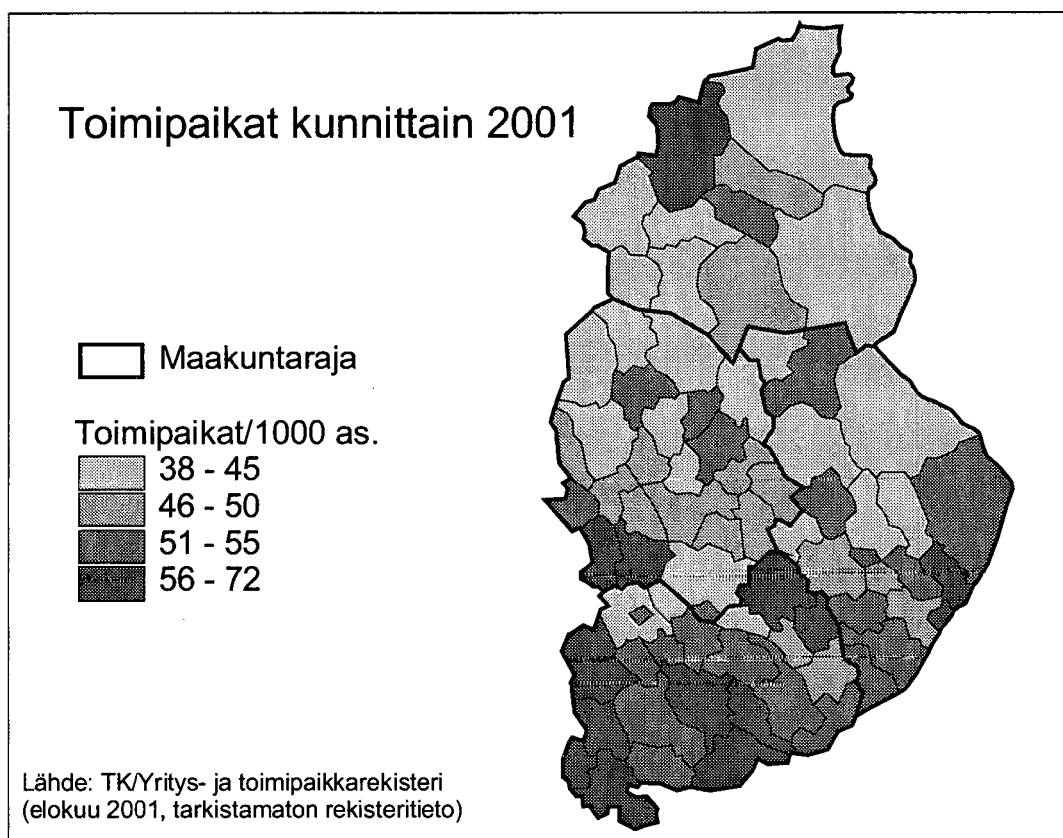
ELINKEINOELÄMÄ

Yritysten toimipaikat

Tilastokeskuksen yritys- ja toimipaikkarekisterin mukaan elokuussa 2001 katsauksen tarkastelualueella oli 33 579 yritysten toimipaikkaa. Eniten niitä oli Pohjois-Savossa, 12 260. Etelä-Savossa toimipaikkojen määrä oli 8 956, Pohjois-Karjalassa 8 3014 ja Kainuussa 4 062. Asukaslukuun suhteutettuna toimipaikkojen määrä oli suurin Etelä-Savossa ja siellä Pertunmaan kunnassa. Vuolijoella toimipaikkoja oli tuhatta asukasta kohti vähiten. Rekisteri kattaa kaikki yritykset, yhteisöt ja yksityiset elinkeinoharjoittajat, jotka ovat arvonlisäverovelvollisia tai toimivat työnantajina lukuun ottamatta julkisia viranomaisia.

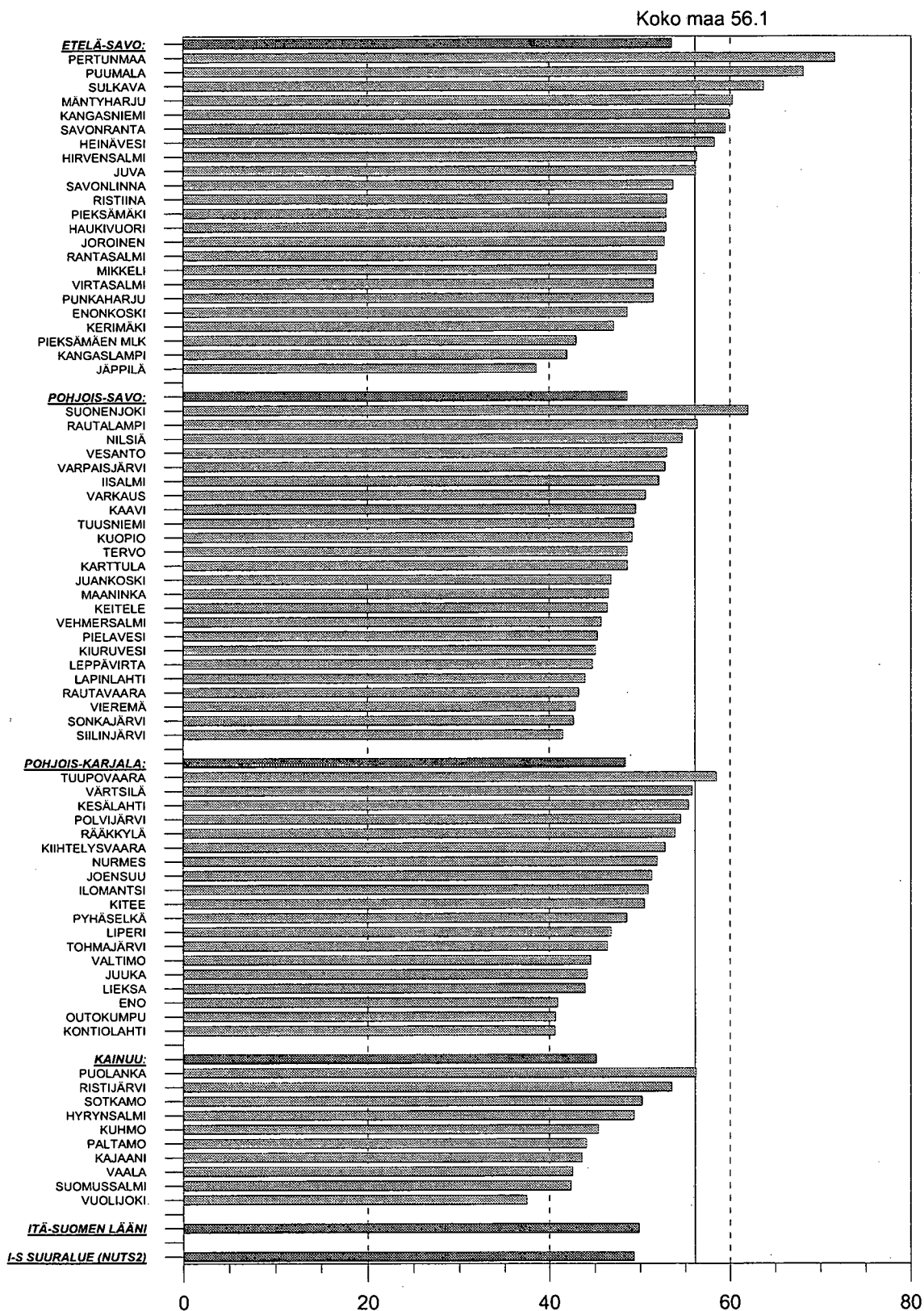
Itä-Suomessa on toimialoittain tarkasteltuna eniten tukku- ja vähittäiskaupan toimipaikkoja. Koko maahan verrattuna maa-, riista- ja metsätalouden sekä kuljetuksen, varastoinnin ja tietoliikenteen toimipaikkoja on alueella paljon. Kiinteistö-, vuokraus- ja tutkimus- sekä liike-elämän palveluiden osuus on sen sijaan verraten pieni. Toimipaikkojen henkilöstöstä teollisuuden osuus on suurin kaikissa maakunnissa. Liikevaihdon osalta tukku- ja vähittäiskaupan osuus on ainoastaan Etelä-Savossa teollisuuden osuutta suurempi.

Vuosien 1995 ja 1999 välillä toimipaikkojen lukumäärä kasvoi Itä-Suomessa eniten Tervossa. Vastaavana aikana seitsemässä kunnassa toimipaikat vähenivät hieman, eniten Vehmersalmella. Toimipaikkojen liikevaihdon muutos vaihteli Kontiolahden 90 %:n kasvusta Tervon 17 %:n vähenemiseen. Värtsilässä toimipaikkojen henkilöstö kasvoi neljässä vuodessa 87 %. Vehmersalmella vastaavasti henkilöstö väheni viidenneksellä.

Kuva 35. Toimipaikat kunnittain 2001.

Toimipaikat kunnittain 2001

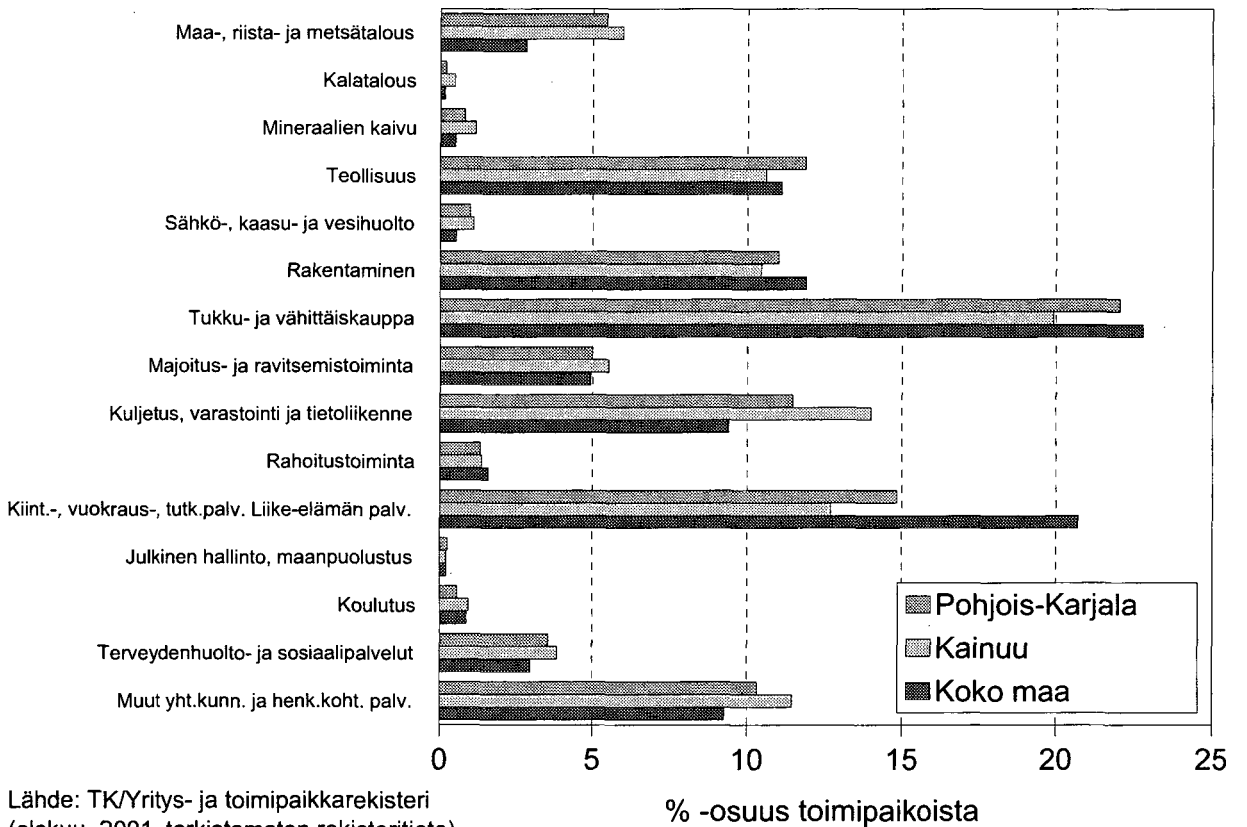
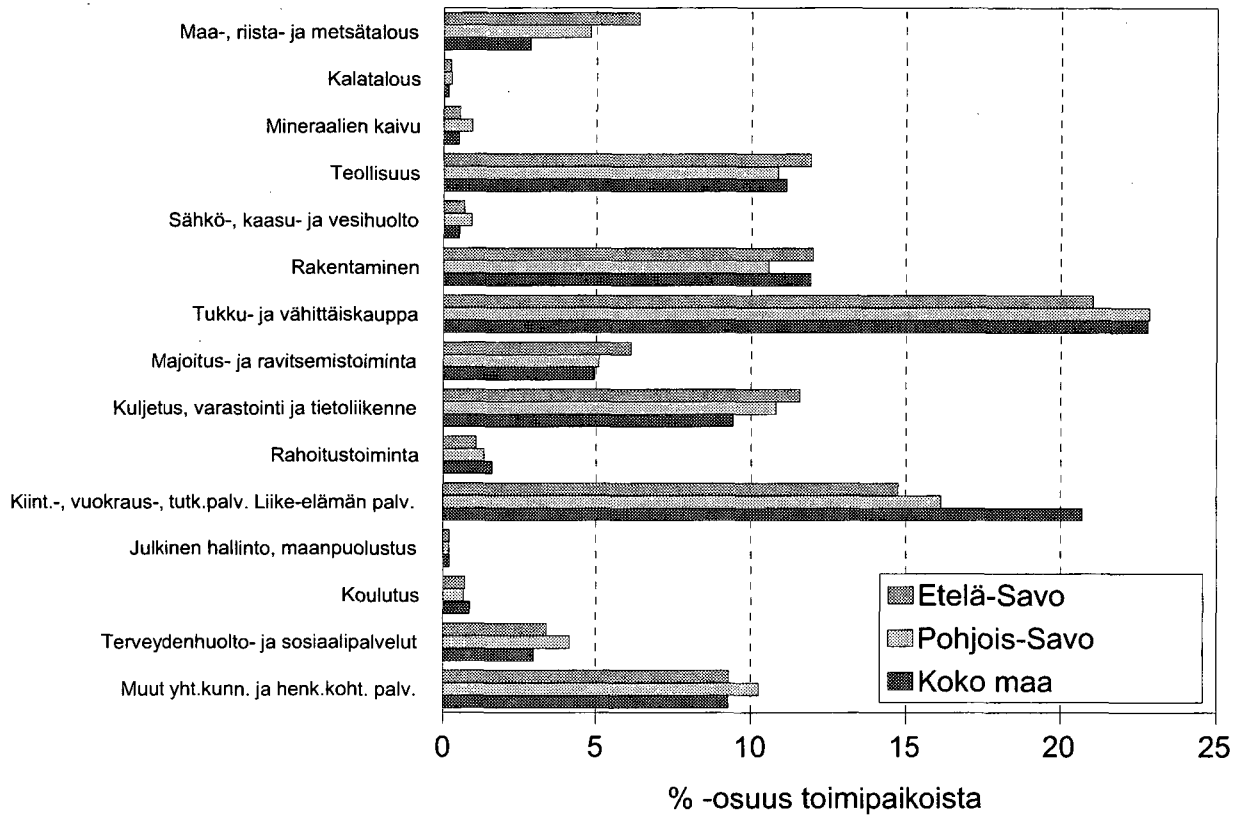

Lähde: TK/Yritys- ja toimipaikkarekisteri
(elokuu 2001, tarkistamaton rekisteritieto)

Toimipaikat/1000 asukasta

Kuva 36. Toimipaikat kunnittain 2001.

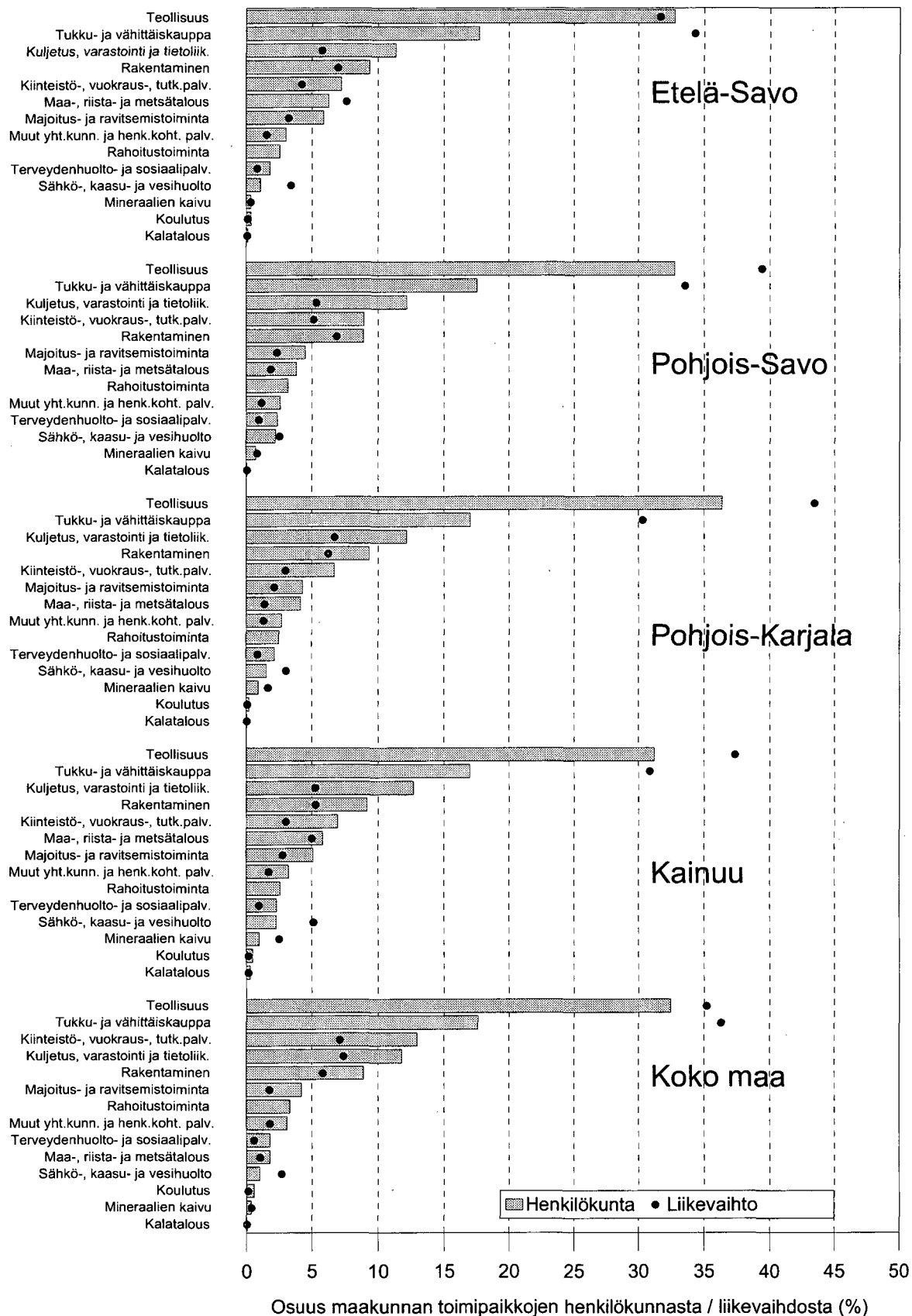
Toimipaikat toimialoittain maakunnittain 2001

Lähde: TK/Yritys- ja toimipaikkarekisteri (elokuu 2001, tarkistamaton rekisteritieto)

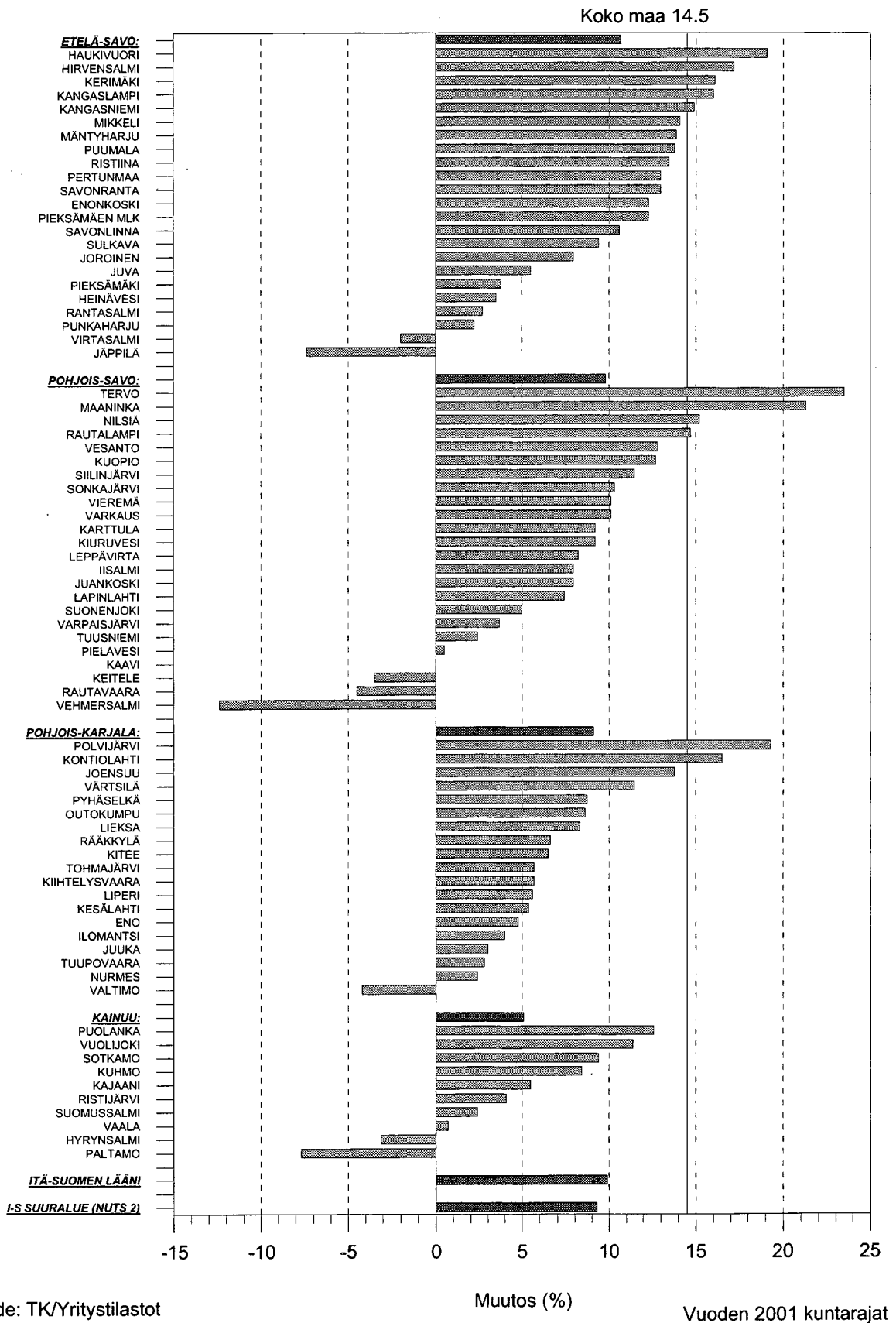
Kuva 37. Toimipaikat toimialoittain maakunnittain 2001.

Toimipaikkojen henkilöstö ja liikevaihto toimialoittain maakunnittain 1999

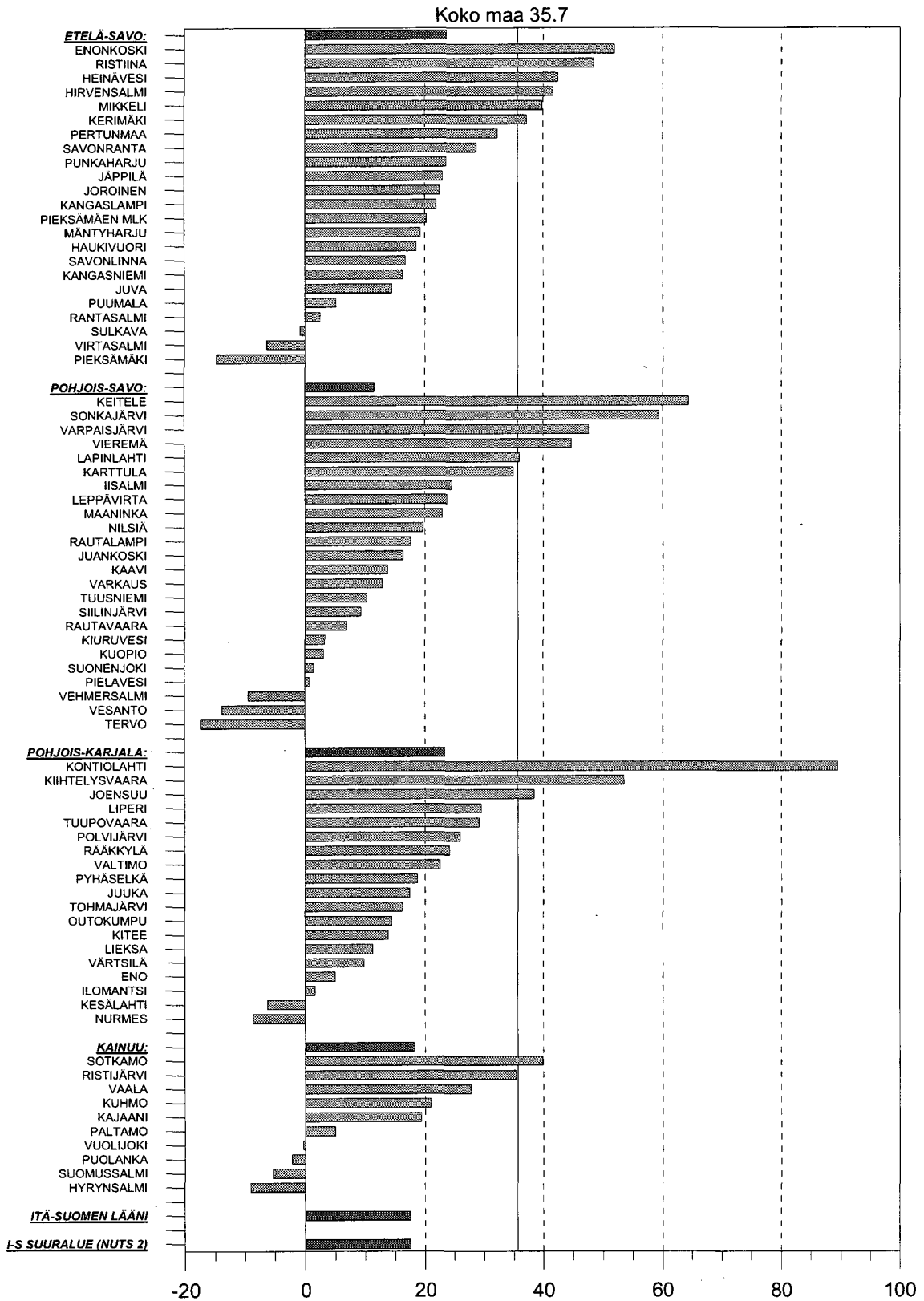
Kuva 38. Toimipaikkojen henkilöstö ja liikevaihto toimialoittain maakunnittain 1999.

Toimipaikkojen lukumäärän muutos kunnittain 1995 - 1999

Kuva 39. Toimipaikkojen lukumäärän muutos kunnittain 1995 – 1999.

Toimipaikkojen liikevaihdon muutos kunnittain 1995 - 1999

Lähde: TK/Yritystilastot

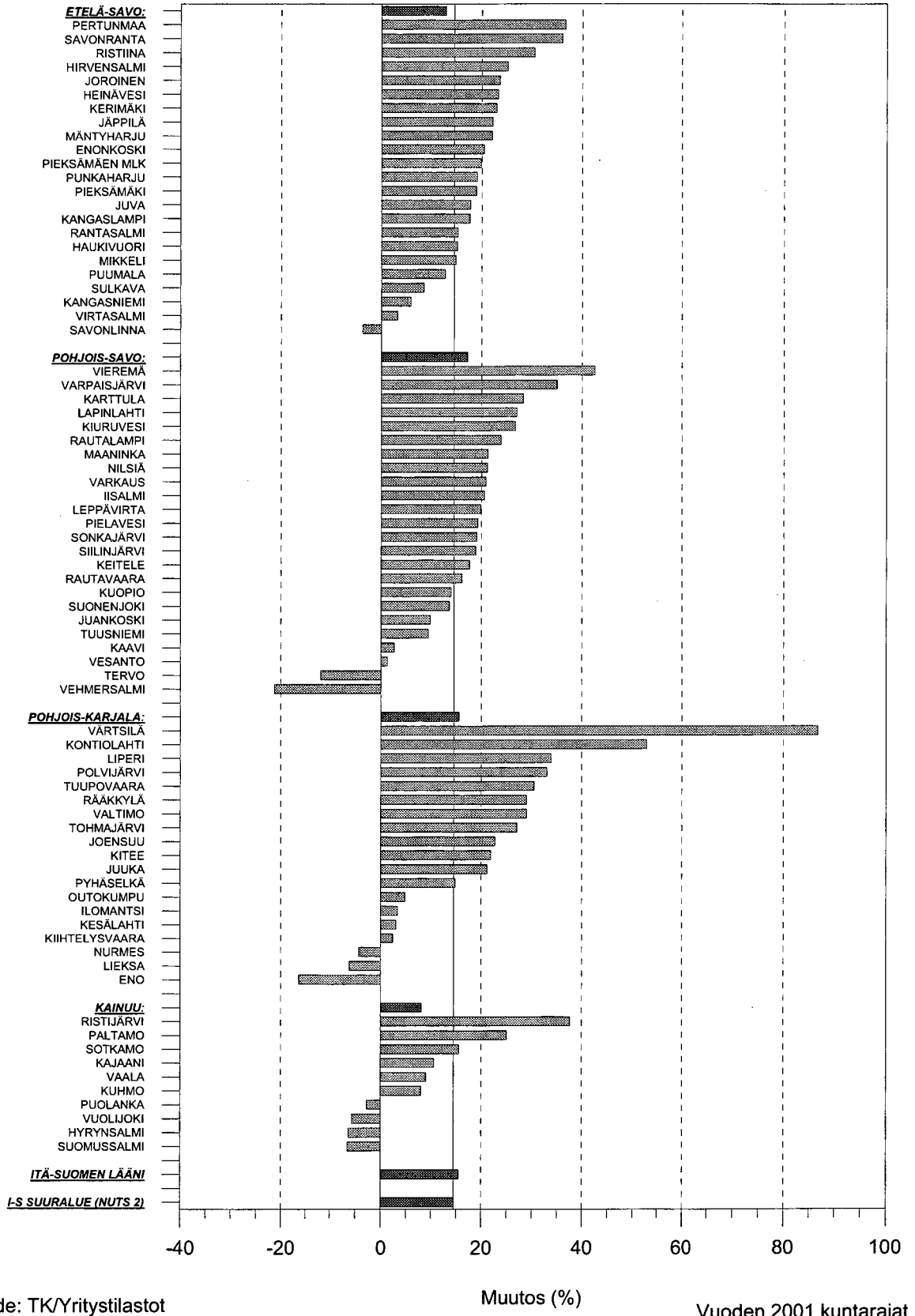
Muutos (%)

Vuoden 2001 kuntarajat

Kuva 40. Toimipaikkojen liikevaihdon muutos kunnittain 1995 – 1999.

Toimipaikkojen henkilöstön muutos kunnittain 1995 - 1999

Koko maa 16.8

Kuva 41. Toimipaikkojen henkilöstön muutos kunnittain 1995 – 1999.

Elinkeinorakenne

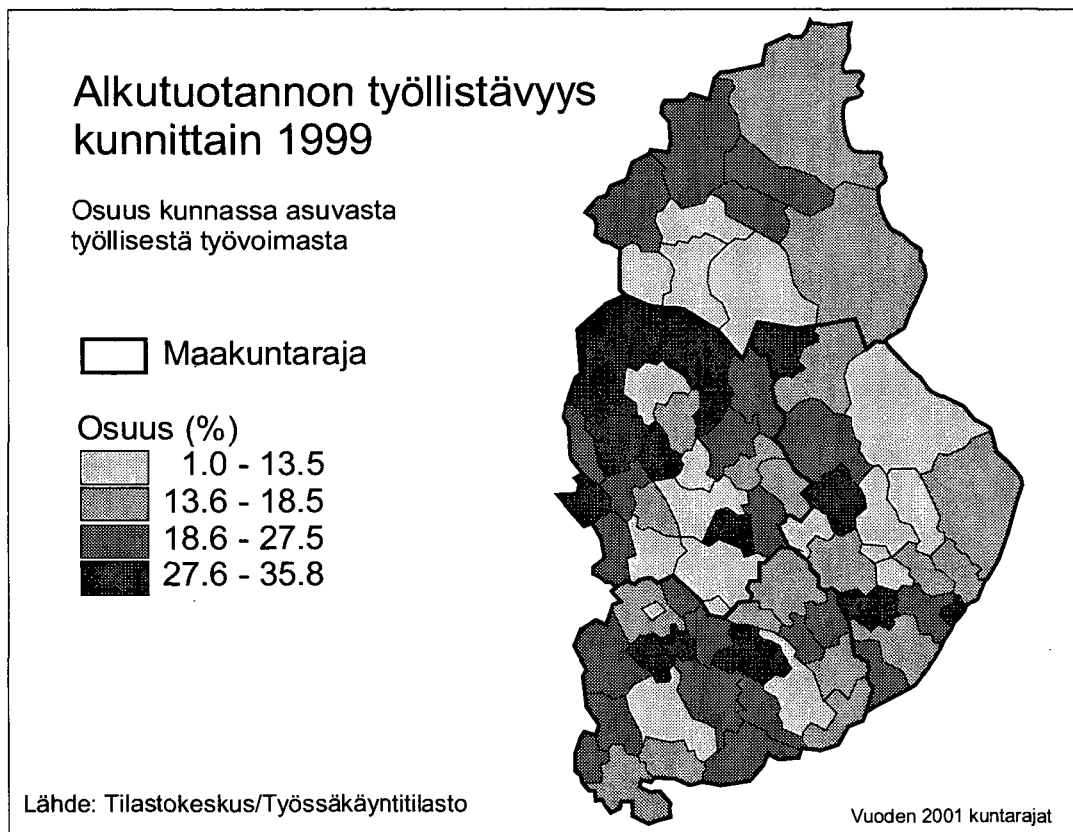
Työllisten määrä väheni Suomessa 1990-luvun alussa aina vuoteen 1993 saakka etenkin palveluissa ja jalostuksessa, eikä ole sittemmin noususta huolimatta saavuttanut kaikissa maakunnissa vuoden 1990 tasoa. Alkutuotannossa työpaikkojen määrä on vähentynyt melko tasaisesti koko tarkastelujakson (1987 – 1999) ajan.

Tarkemman toimialajaotuksen mukaan teollisuus oli suurin työllistäjä Etelä-Savossa ja Pohjois-Karjalassa vuonna 1999, joskaan sen merkitys ei ole yhtä suuri kuin maassa keskimäärin. Terveystenhoito ja sosiaalipalvelut työllistivät Kainuussa ja Pohjois-Savossa hieman enemmän kuin teollisuus.

Alkutuotanto

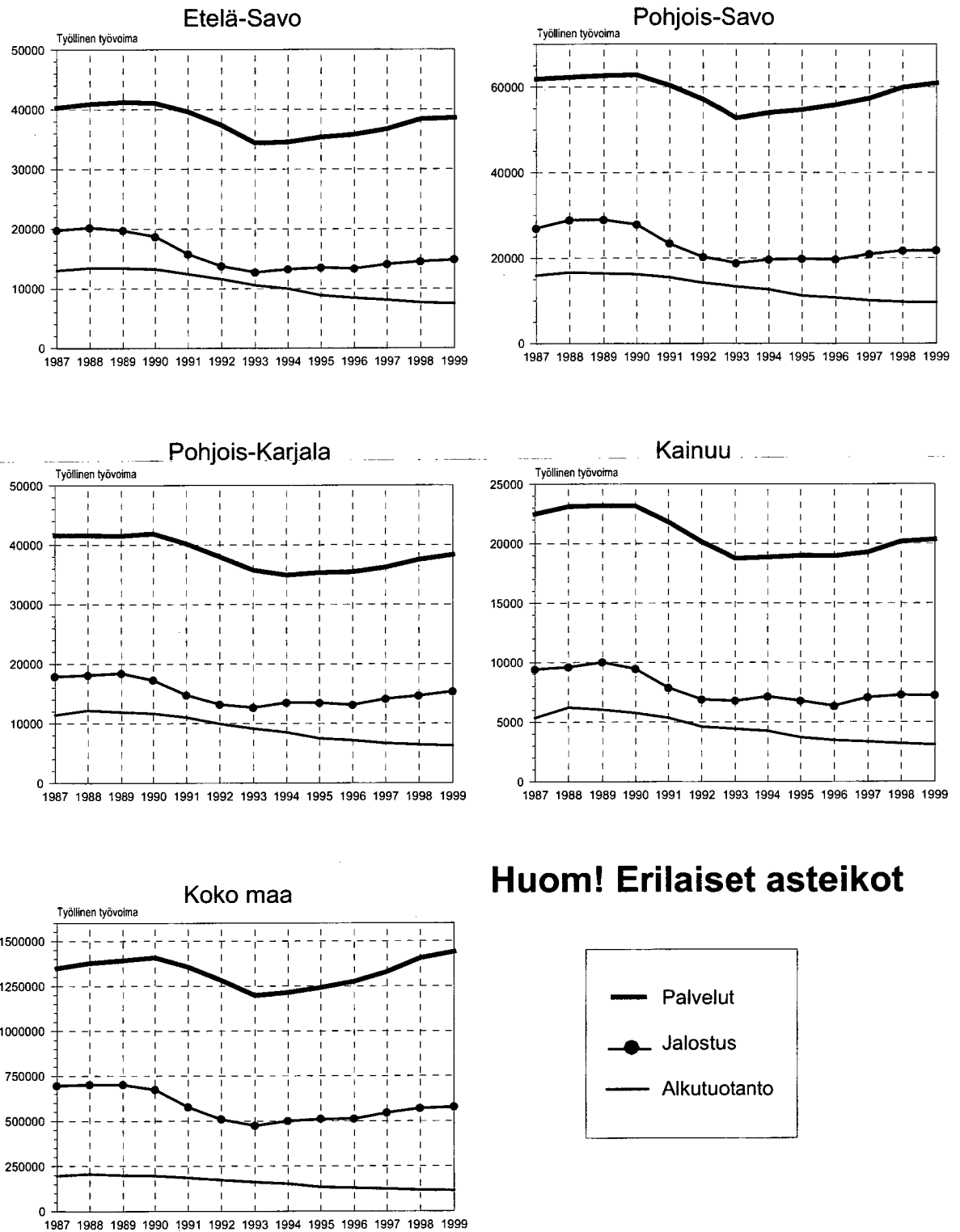
Kaikki Itä-Suomen maakunnat ovat alkutuotantovaltaisempia kuin koko maa keskimäärin. Alkutuotannossa työskentelevien osuus oli suurin Vieremän ja Valtimon kunnissa, yli 35 % työllisistä vuonna 1999. Suhteellisesti pienin osuus oli Joensuussa, Varkaudessa ja Kuopiossa.

Vaalalaiset tilat olivat vuonna 1999 pinta-alaltaan Itä-Suomen suurimpia, niillä oli keskimäärin yli 33 hehtaaria peltoa ja noin 97 hehtaaria metsää. Tilojen peltoalat olivat pienimmät Varkaudessa, 5,3 hehtaaria ja metsäalat Joensuussa, 11,3 hehtaaria tilaa kohti. Verotettavat tulot tilaa kohti ylittivät 30 000 euroa Kesälähdellä, Siilinjärvellä, Punkaharjulla ja Pieksämäen maalaiskunnassa. Pienimmät, alle 20 000 euron tulot saatiin Hyrynsalmen ja Paltamon maatioilla. Maatilatalouden keskimääräiset velat tilaa kohti olivat suurimmat Rantasalmella (yli 58 000 euroa) ja pienimmät Varkaudessa (alle 5 000 euroa).

Kuva 42. Alkutuotannon työllistävyys kunnittain 1999.

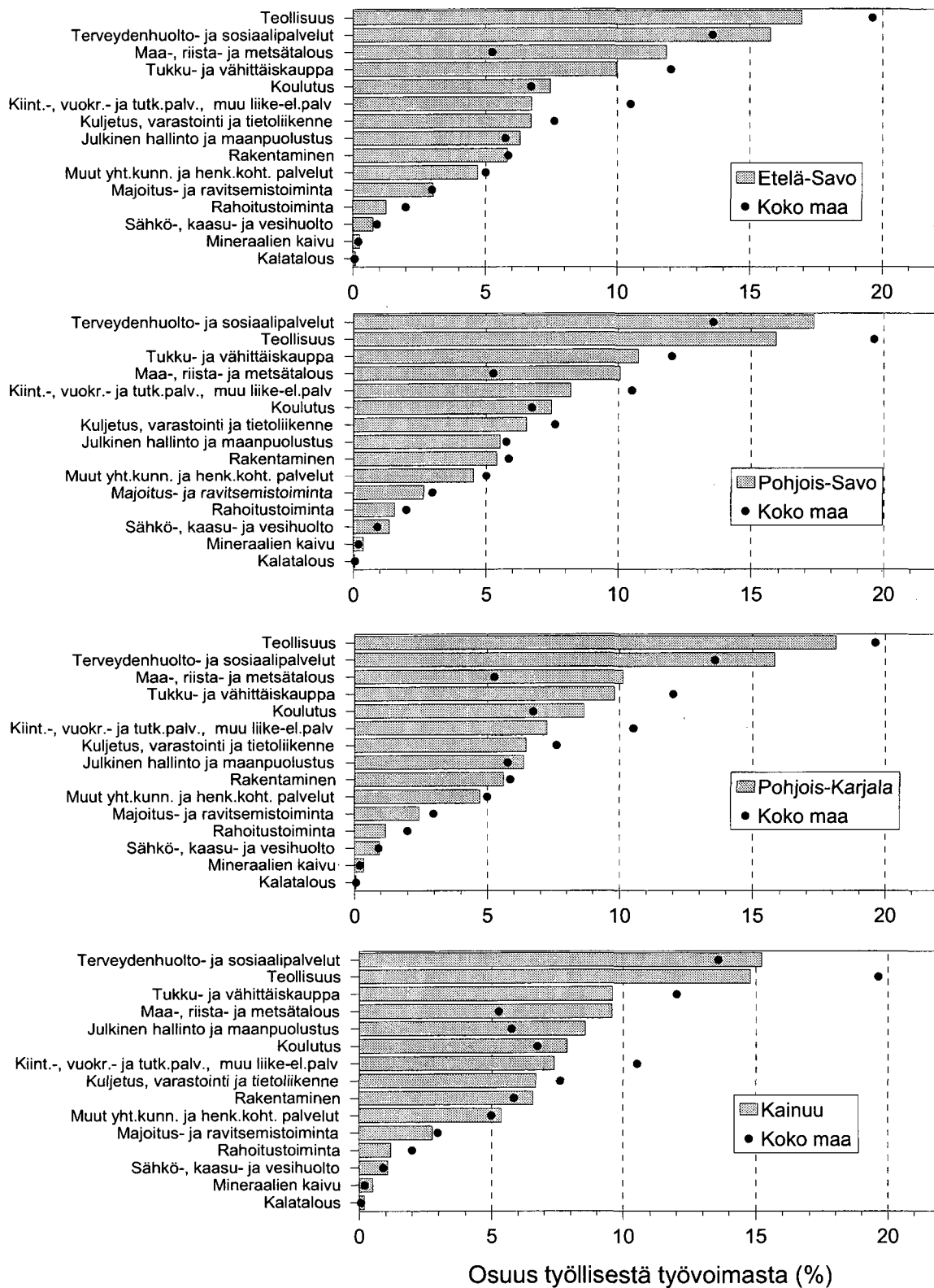
Työllinen työvoima maakunnittain 1987 - 1999

Lähde: Tilastokeskus/Työssäkäyntitilastot

Kuva 43. Työllinen työvoima maakunnittain 1987 – 1999.

Elinkeinorakenne maakunnittain 1999

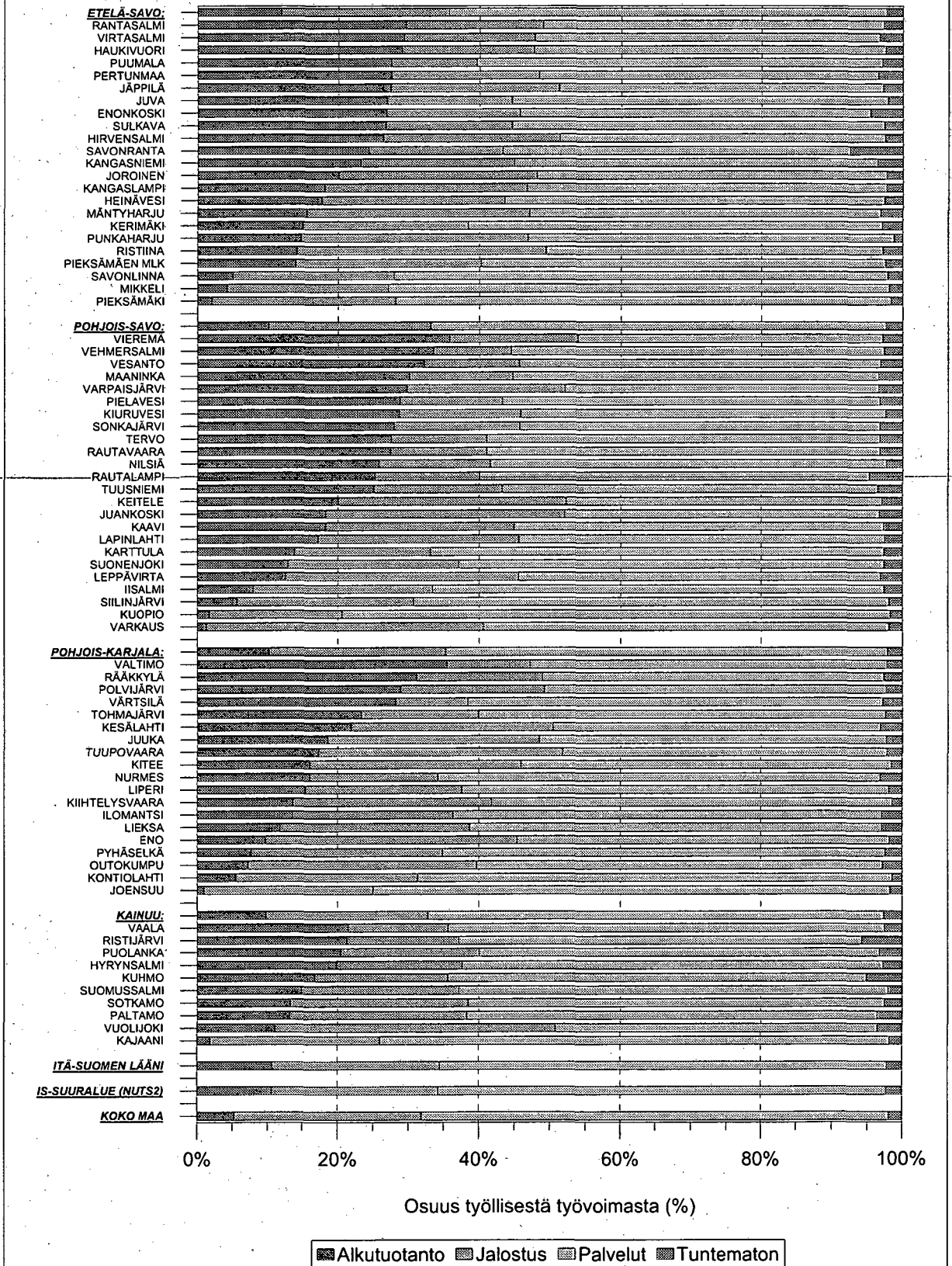

Lähde: Tilastokeskus/Työssäkäyntitilasto

Kuva 44. Elinkeinorakenne maakunnittain 1999.

Elinkeinorakenne kunnittain 1999

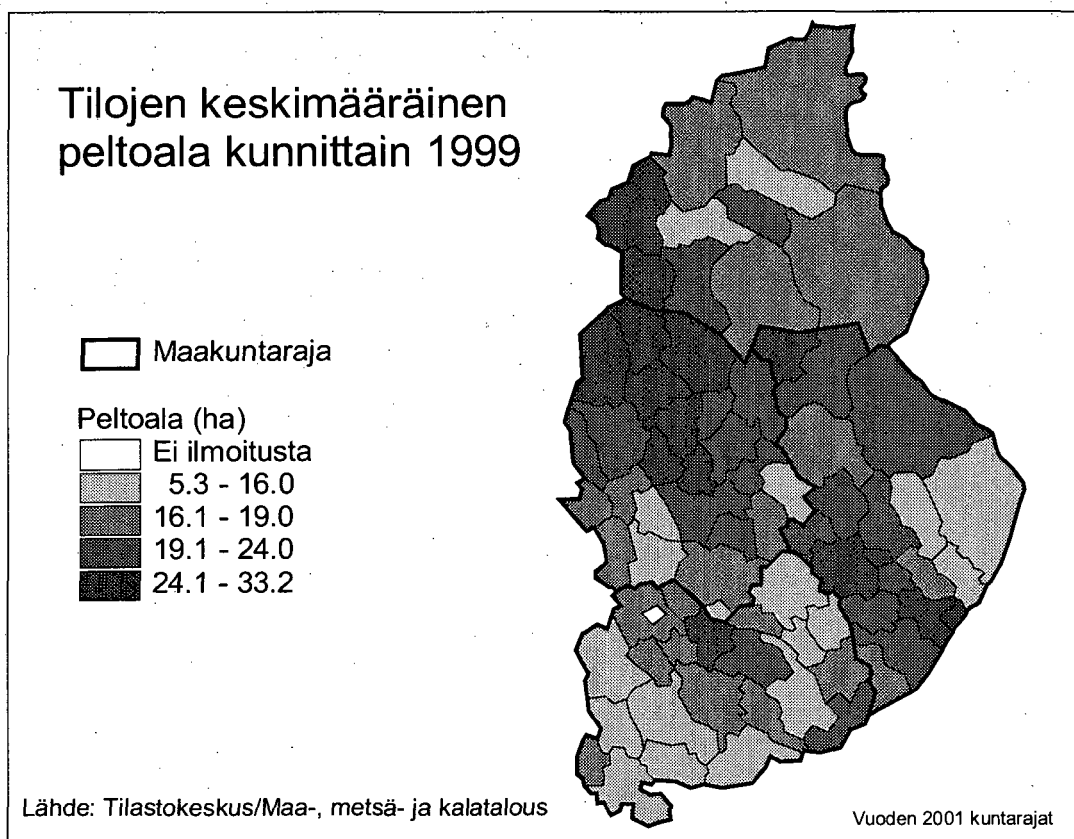
Kunnat järjestetty alkutuotannon mukaan

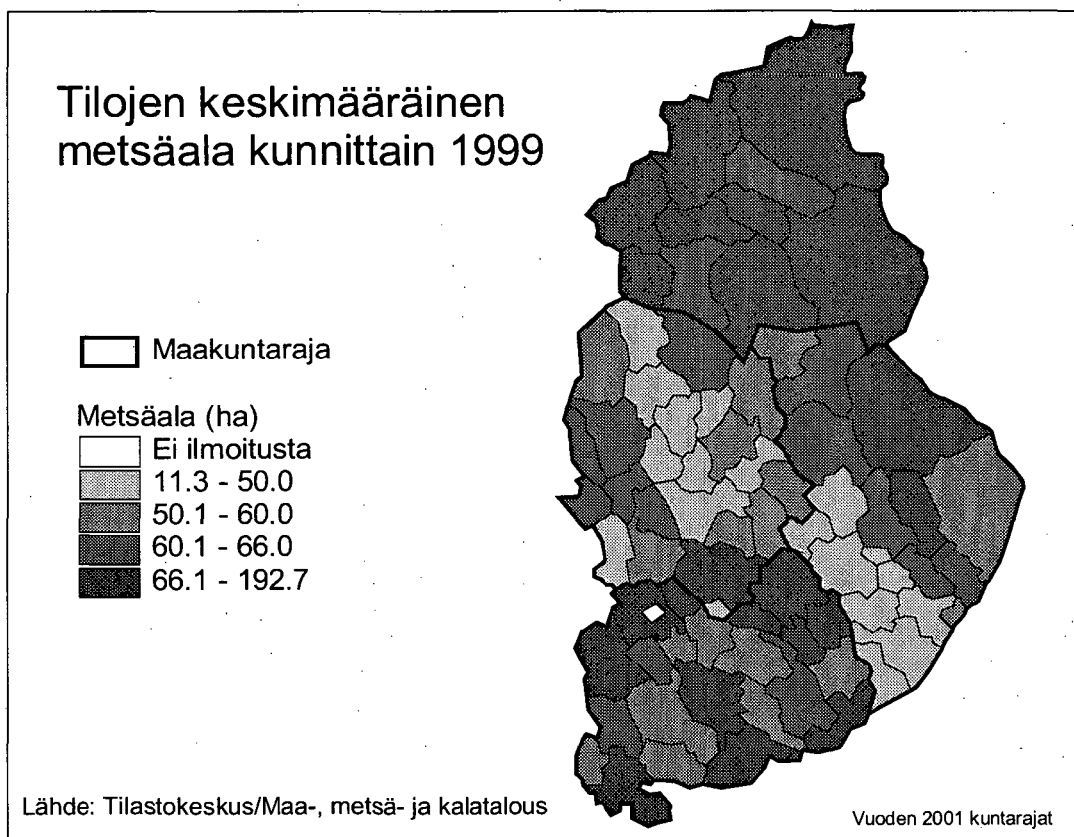
Lähde: Tilastokeskus/Työssäkäyntitilasto

Vuoden 2001 kuntarajat

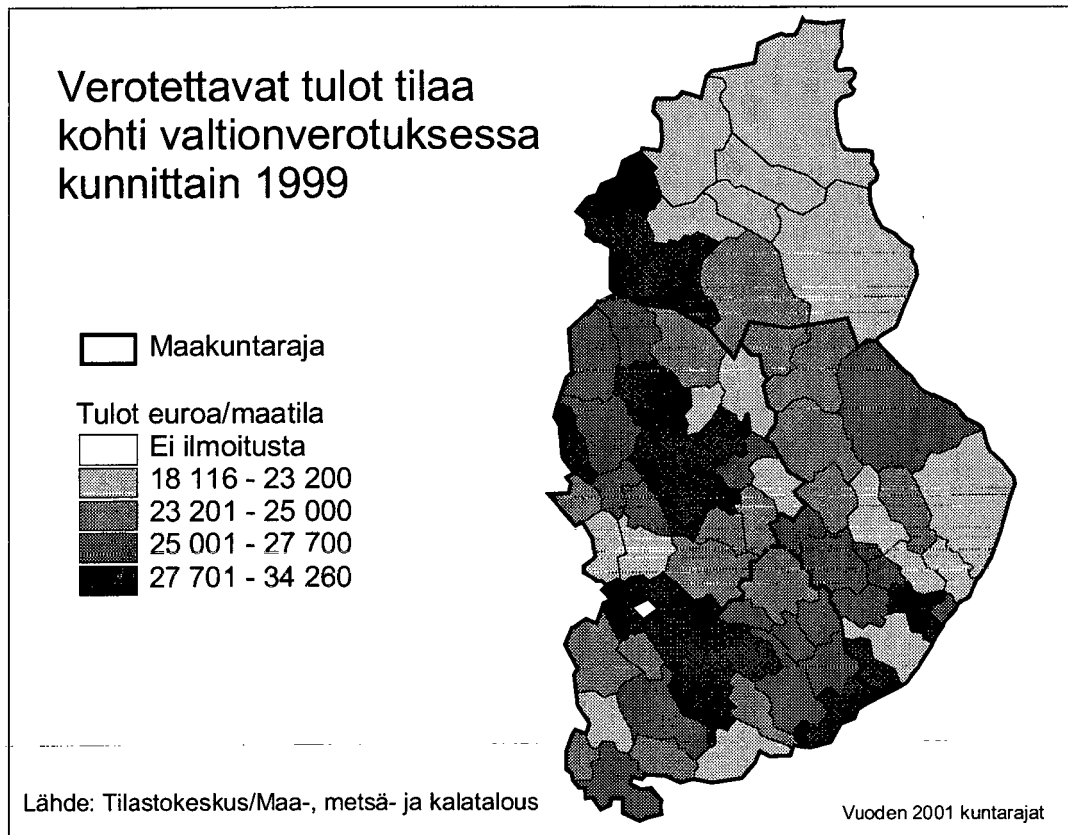
Kuva 45. Elinkeinorakenne kunnittain 1999. Kunnat järjestetty alkutuotannon mukaan.

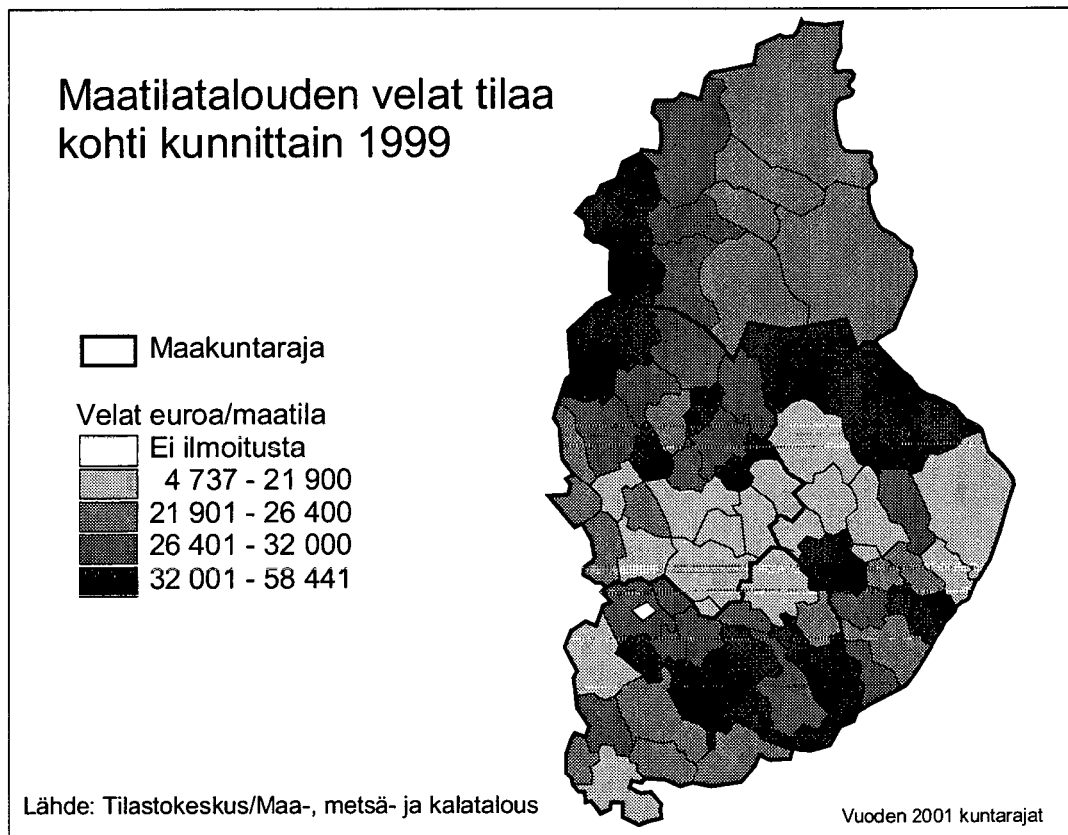
Kuva 46. Tilojen keskimääräinen peltoala kunnittain 1999.

Kuva 47. Tilojen keskimääräinen metsäala kunnittain 1999.

Kuva 48. Verotettavat tulot tilaa kohti valtionverotuksessa kunnittain 1999.

Kuva 49. Maatilatalouden velat tilaa kohti kunnittain 1999.

Jalostus

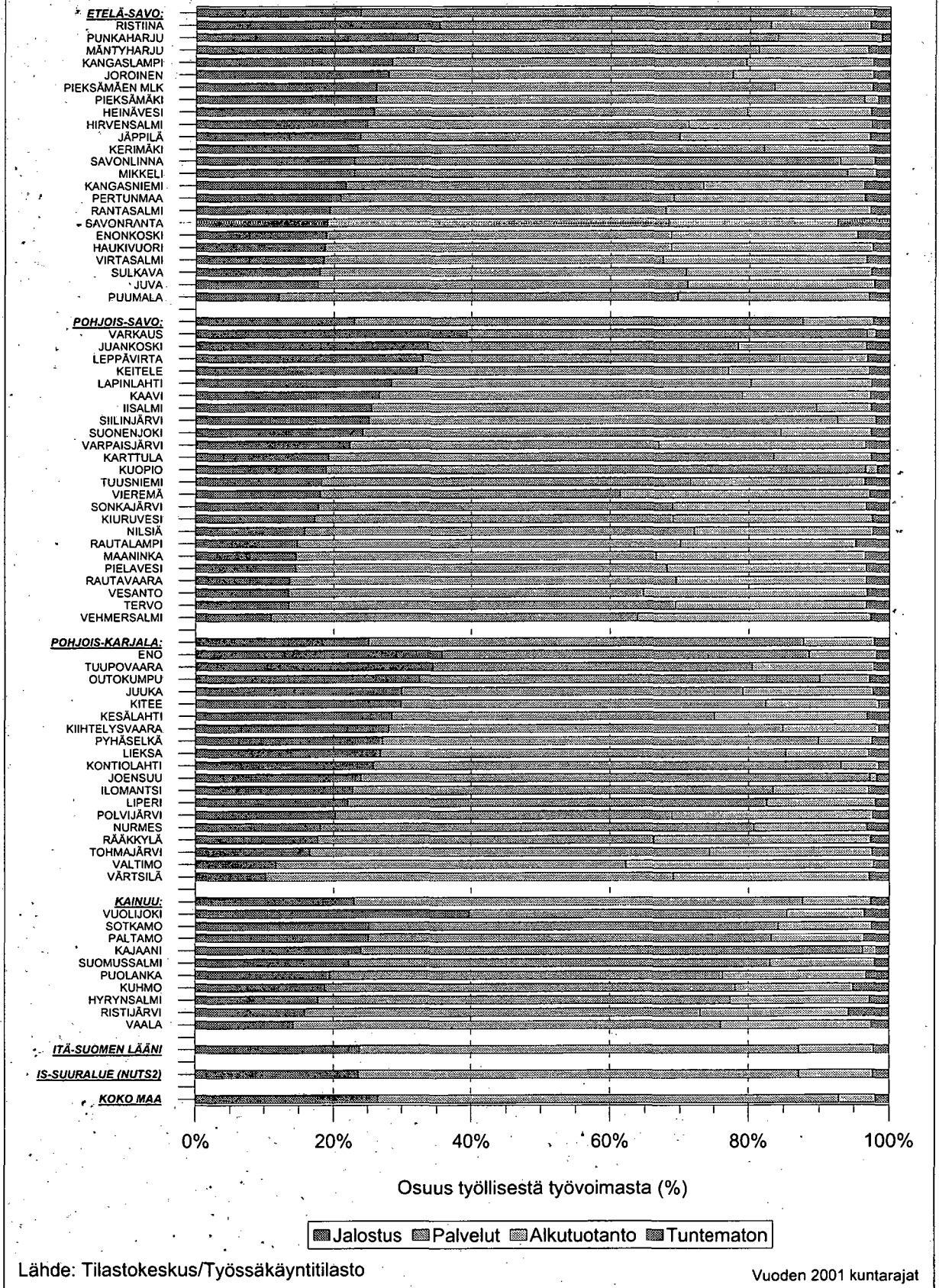
Vuonna 1999 jalostuselinkeinojen työllistävyys oli suhteellisesti suurin Vuolijoella ja Varkaudessa, joissa lähes 40 % työllisistä työskenteli niiden piirissä. Suhteellisesti vähiten jalostus työllisti Värtsilän, Valtimon ja Vehmersalmen kunnissa asuvia.

Puutavaraa ja puutuotteita valmistavia, elintarvike-, juoma- ja tupakkateollisuuden sekä ei-metallisia mineraalituotteita valmistavia teollisuuden toimipaikkoja on Itä-Suomen maakunnissa suhteellisesti enemmän kuin maassa keskimäärin. Kaikissa maakunnissa puutavaraa ja -tuotteita valmistavien toimipaikkojen määrä on suurempi kuin minkään muun teollisuudenalan. Koko maassa perusmetallin ja metallituotteiden teollisuudenala on suurin. Massan ja paperin ym. valmistaminen sekä kustantaminen ja painaminen on Itä-Suomessa melko vähäistä muuhun maahan verrattuna. Luvut perustuvat Tilastokeskuksen yritys- ja toimipaikka-rekisterin elokuun 2001 tietoihin.

Teollisuuden jalostusarvo on noussut erityisesti Pohjois-Savossa ja Pohjois-Karjalassa 1990-luvun alun notkahduksen jälkeen. Tosin vuodesta 1995 vuoteen 1996 jalostusarvo laski huomattavasti. Syynä oli suurelta osin massa- ja paperiteollisuuden tuotteiden hintojen erittäin jyrkkä lasku. Etelä-Savossa ja Kainuussa jalostusarvon nousu on ollut hitaampaa. Vuonna 1999 teollisuuden jalostusarvo oli Pohjois-Savossa 0,9 ja Pohjois-Karjalassa 0,8 miljardia euroa. Etelä-Savossa vastaava arvo oli 0,4 ja Kainuussa 0,2 miljardia euroa.

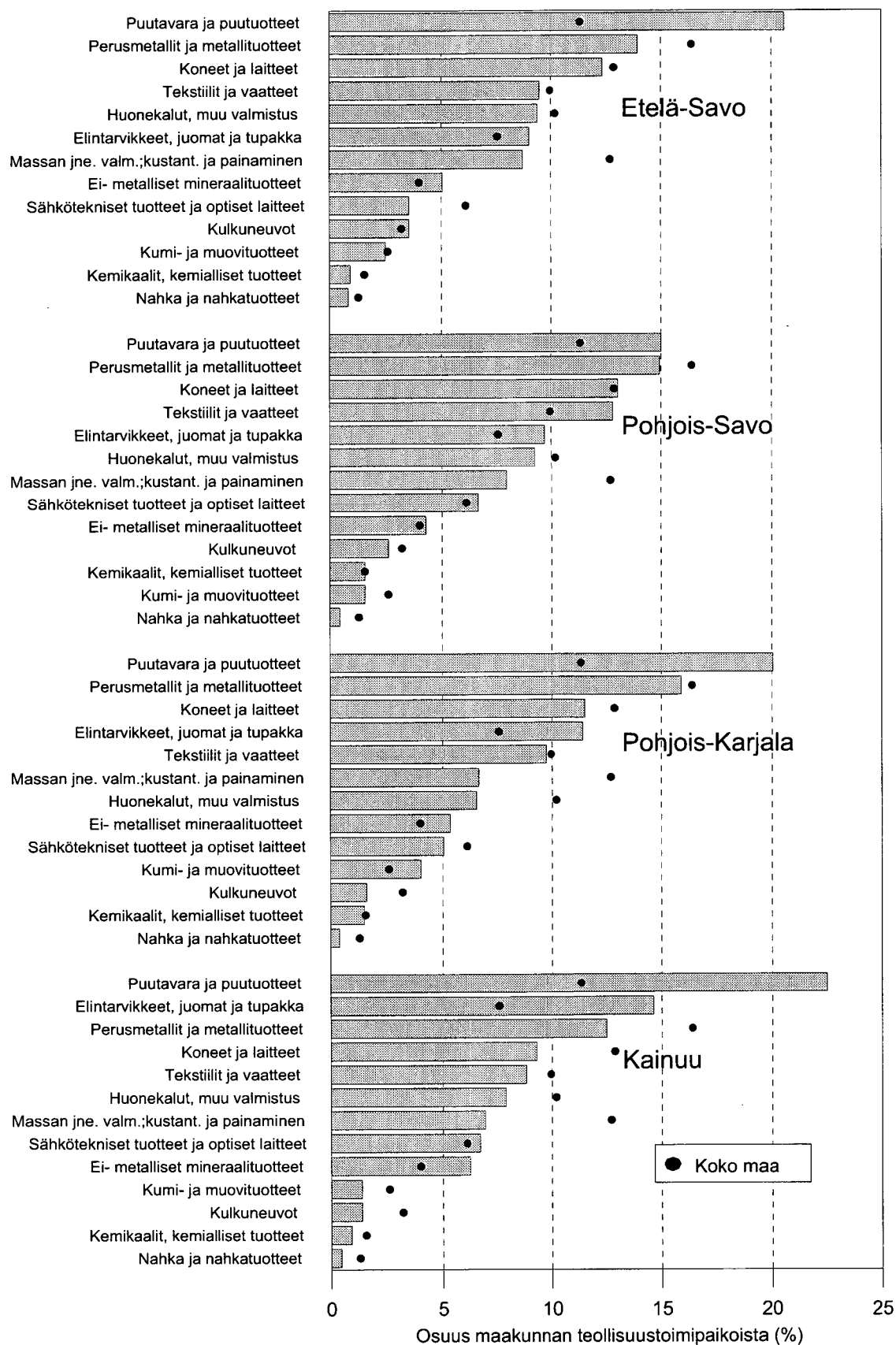
Teollisuustoiminnan (sis. mineraalien kaivun, teollisuuden ja sähkö-, kaasu- ja vesihuollon) jalostusarvo oli vuonna 1999 Enon kunnassa Itä-Suomen korkein, yli 14 600 euroa asukasta kohti. Henkilökunnan määrällä mitattuna teollisuustoimipaikkojen keskikoko oli suurin Vuolijoella. Teollisuustoimitusten bruttoarvosta viennin osuus oli 12 Itä-Suomen kunnassa 50 % tai enemmän. Suurin tämä suhdeluku oli Ristiinassa, 77,4 %. 7 kunnan yritykset eivät harjoittaneet lainkaan vientiä vuonna 1999.

Elinkeinorakenne kunnittain 1999: Kunnat järjestetty jalostuksen mukaan

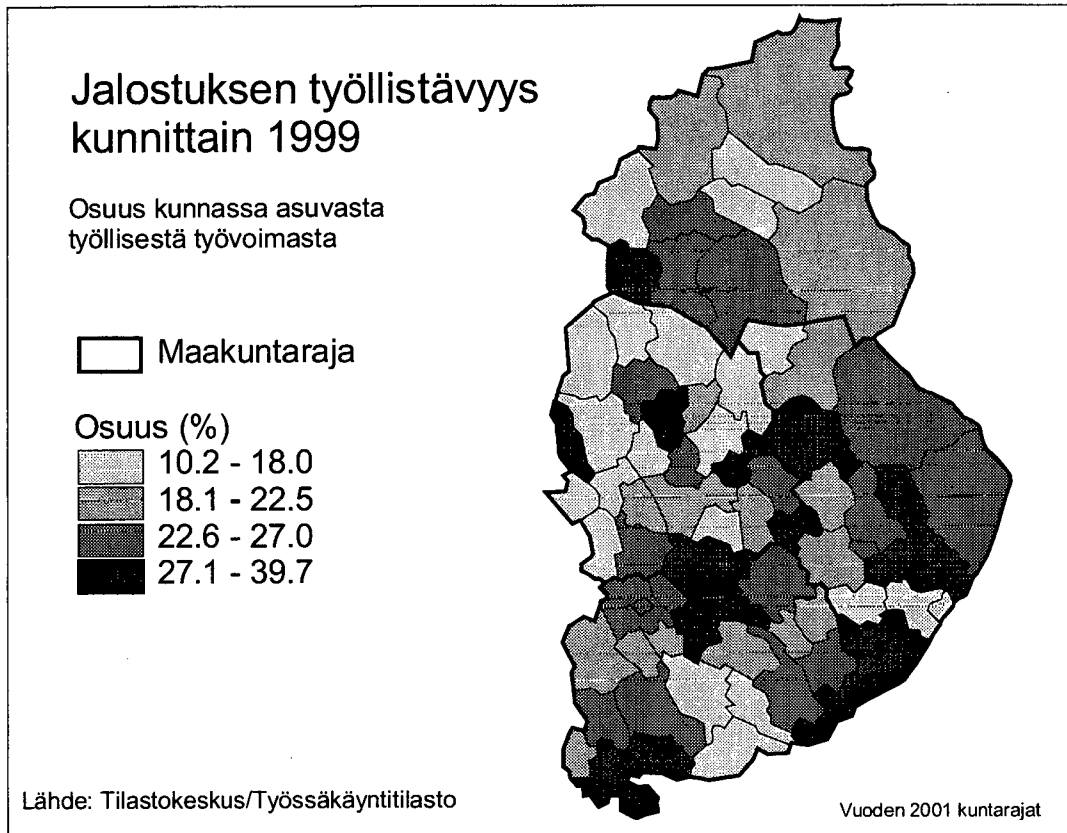
Kuva 50. Elinkeinorakenne kunnittain 1999. Kunnat järjestetty jalostuksen mukaan.

Teollisuuden toimipaikat toimialoittain maakunnittain 2001

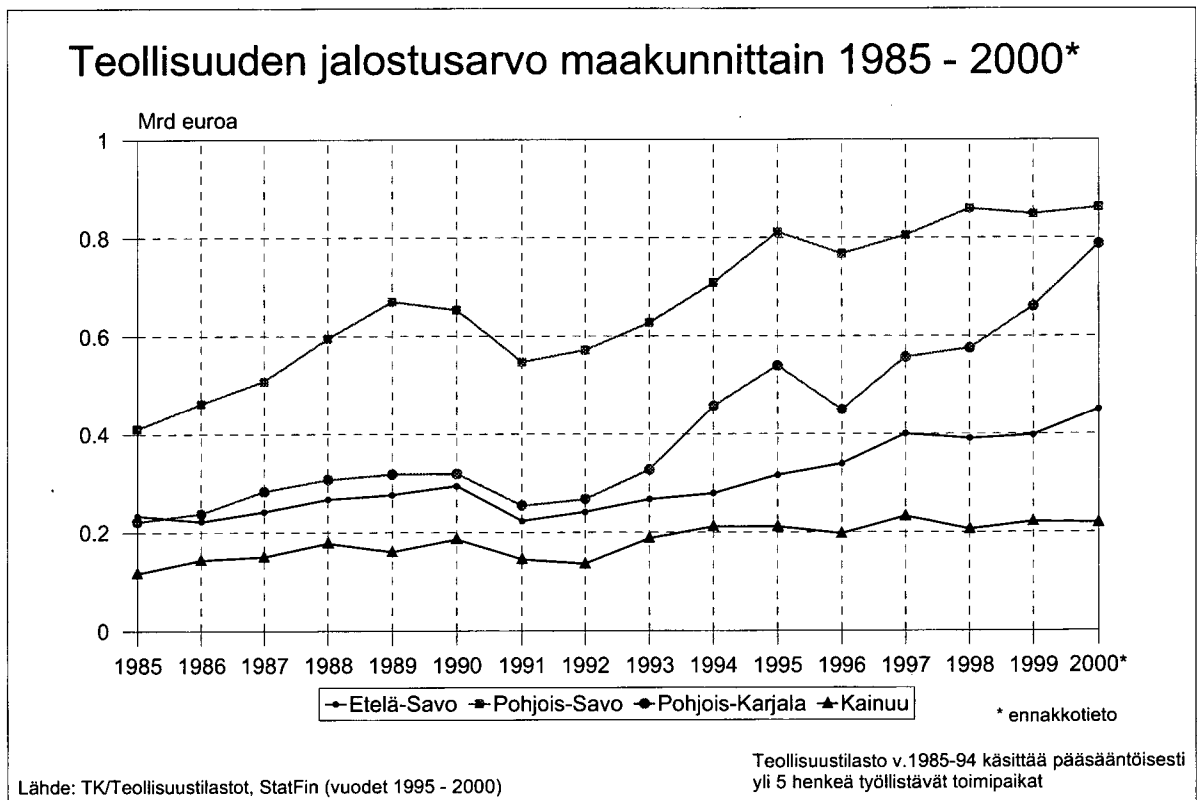

Lähde: TK/Yritys- ja toimipaikkarekisteri (elokuu 2001, tarkistamaton rekisteritieto)

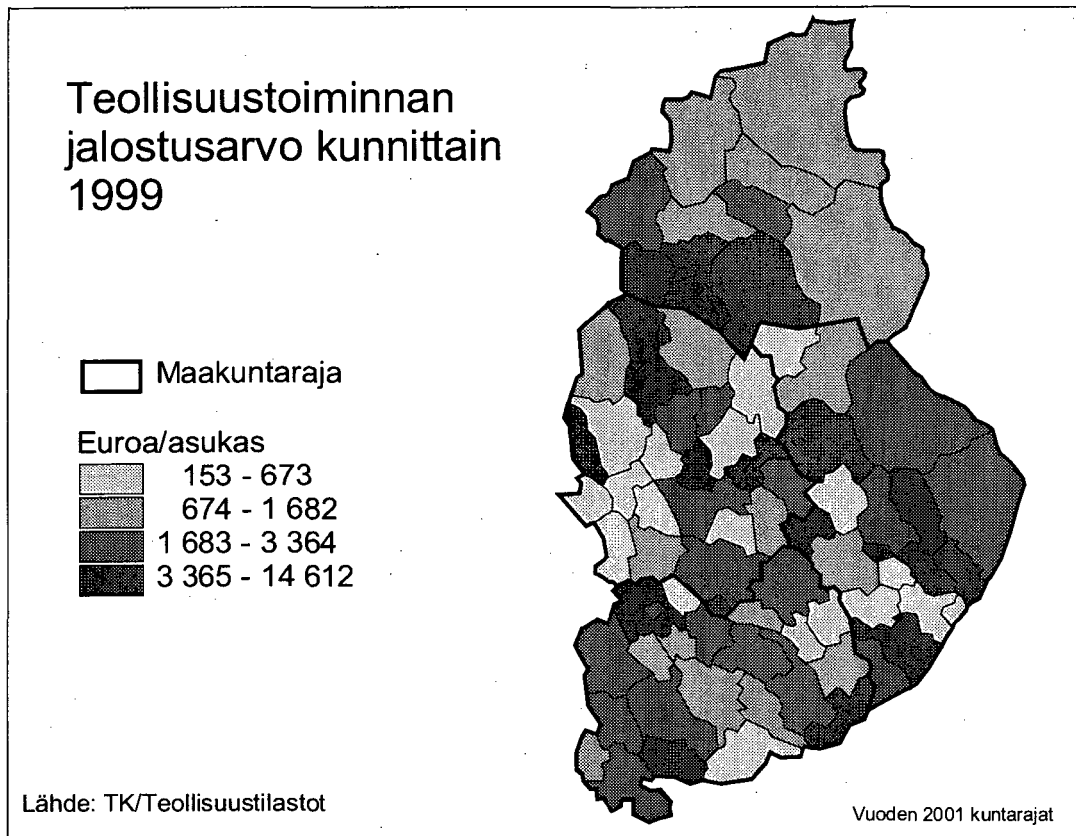
Kuva 51. Teollisuuden toimipaikat toimialoittain maakunnittain 2001.

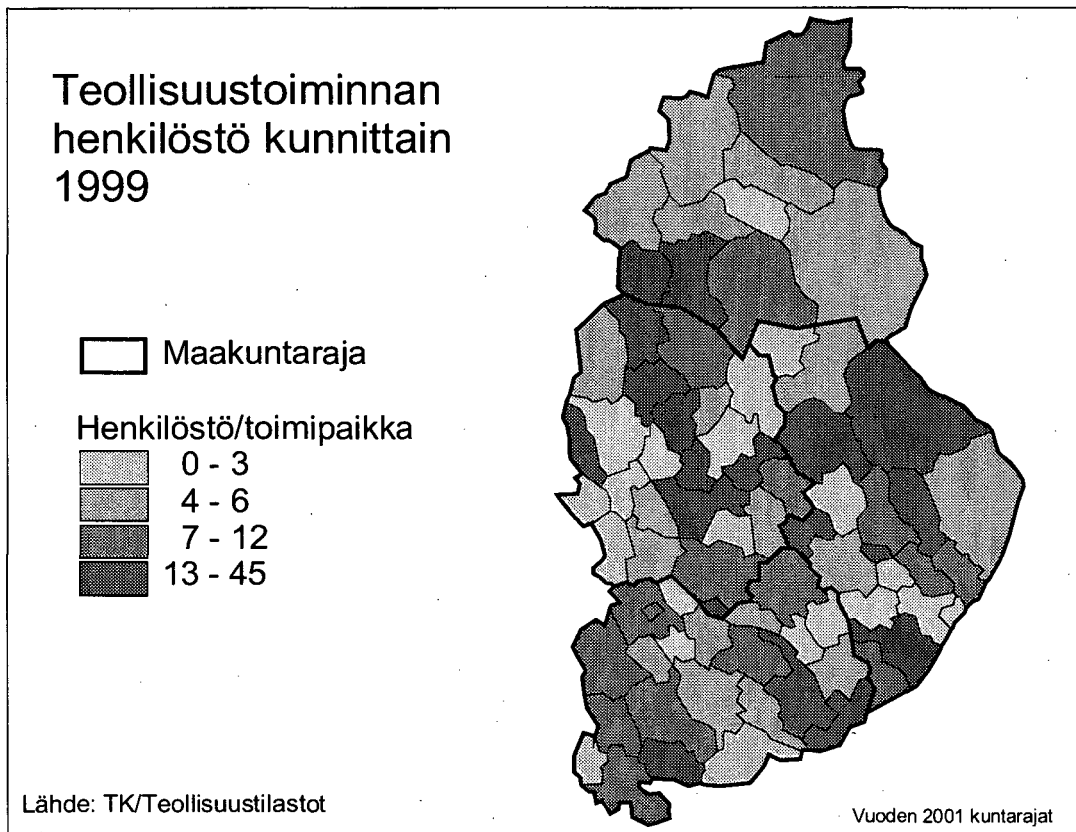
Kuva 52. Jalostuksen työllistävyys kunnittain 1999.

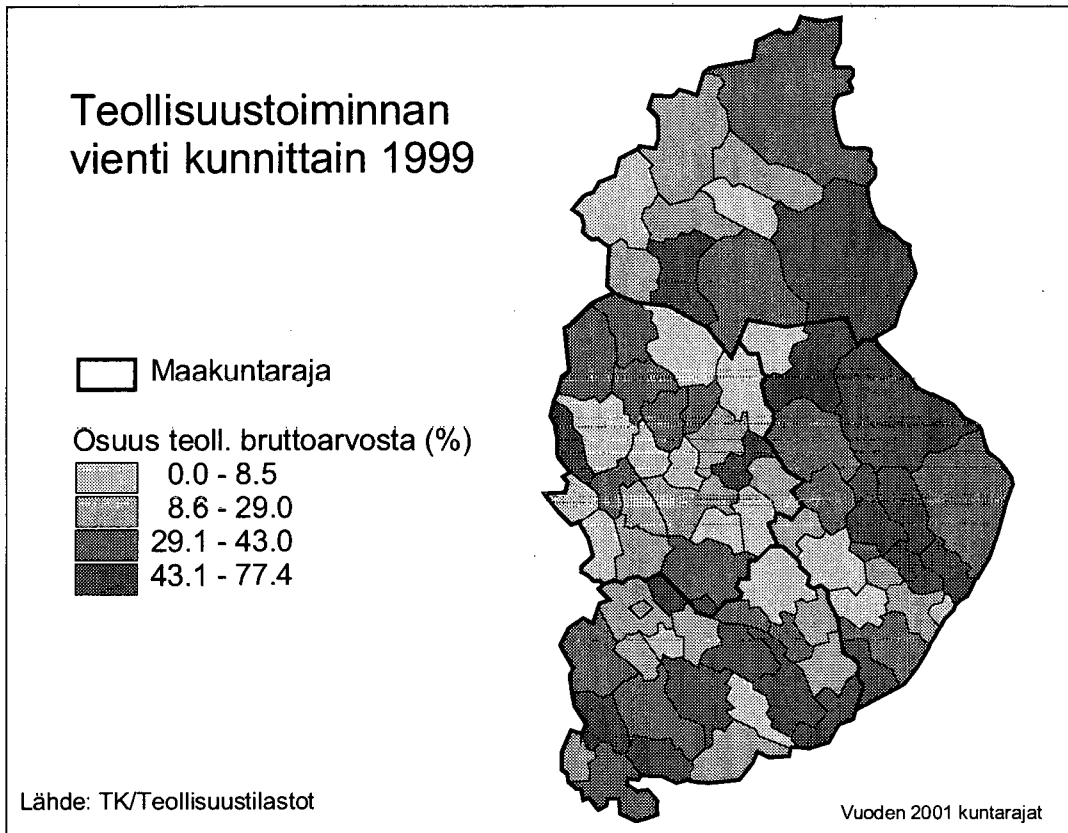
Kuva 53. Teollisuuden jalostusarvo maakunnittain 1985 – 2000*.

Kuva 54. Teollisuustoiminnan jalostusarvo kunnittain 1999.

Kuva 55. Teollisuustoiminnan henkilöstö kunnittain 1999.

Kuva 56. Teollisuustoiminnan vienti kunnittain 1999.

Palvelut

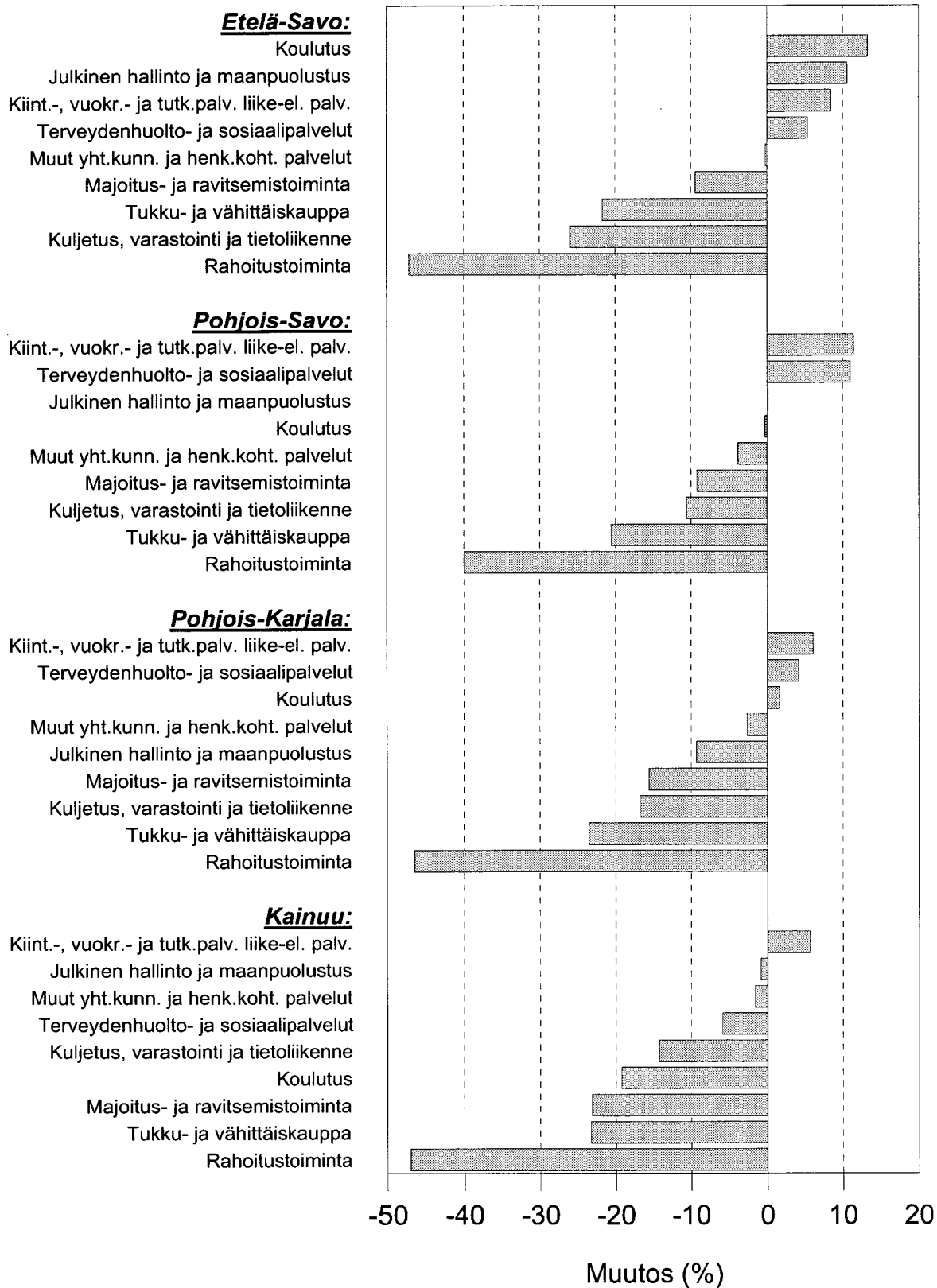
Palvelusektorin työpaikat ovat vähentyneet voimakkaasti 1990-luvulla. Ainoastaan kiinteistö- vuokraus- ja tutkimuspalveluiden sekä liike-elämän palveluiden (toimialaluokka K) työpaikat lisääntyivät 1990-luvulla kaikissa tarkasteltavissa maakunnissa. Koulutuksen sekä julkisen hallinnon ja maanpuolustuksen työpaikat lisääntyivät Etelä-Savossa niitäkin enemmän.

Vuosikymmenen puolenvälin jälkeen vuosina 1995 – 1999 työpaikat ovat kuitenkin lisääntyneet useimmilla toimialoilla. Etelä-Savossa ja Pohjois-Karjalassa eniten työpaikkoja on syntynyt tuolla aikavälillä muihin yhteiskunnallisiin ja henkilökohtaisiin palveluihin, Pohjois-Savossa ja Kainuussa taas kiinteistö-, tutkimus- ja vuokrauspalveluihin sekä liike-elämän palveluihin.

Yksittäisistä palvelutoimialoista rahoitustoiminta on menettänyt Itä-Suomessa eniten työpaikkoja. Kaikissa maakunnissa tämän toimialan työpaikat vähenivät ainakin 40 % vuosien 1990 – 1999 välillä.

Palvelutoimialojen osuus kunnassa asuvasta työllisestä työvoimasta oli suurin Kuopiossa ja Joensuussa vuonna 1999. Vähäisin niiden merkitys oli Vieremän ja Varpaisjärven kunnissa.

Työpaikkojen muutokset maakunnittain palvelutoimialoilla 1990 - 1999

Lähde: Tilastokeskus/Työssäkäyntitilastot

Kuva 57. Työpaikkojen muutokset maakunnittain palvelutoimialoilla 1990 – 1999.

Työpaikkojen muutokset maakunnittain palvelutoimialoilla 1995 - 1999

Etelä-Savo:

Muut yht.kunn. ja henk.koht. palvelut
 Kiint.-, vuokr.- ja tutk.palv. liike-el. palv.
 Julkinen hallinto ja maanpuolustus
 Majoitus- ja ravitsemistoiminta
 Tukku- ja vähittäiskauppa
 Koulutus
 Terveydenhuolto- ja sosiaalipalvelut
 Kuljetus, varastointi ja tietoliikenne
 Rahoitustoiminta

Pohjois-Savo:

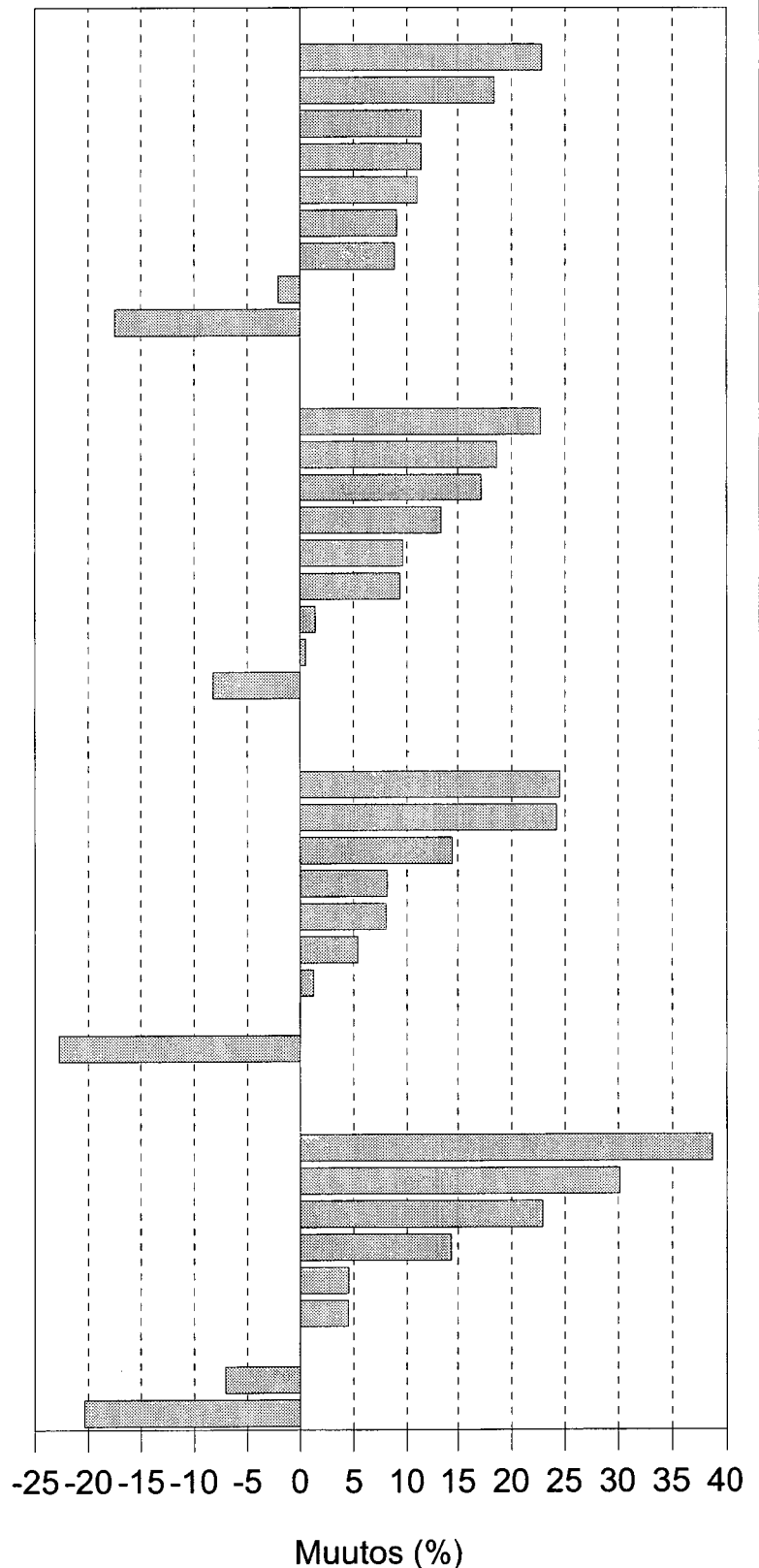
Kiint.-, vuokr.- ja tutk.palv. liike-el. palv.
 Muut yht.kunn. ja henk.koht. palvelut
 Majoitus- ja ravitsemistoiminta
 Terveydenhuolto- ja sosiaalipalvelut
 Tukku- ja vähittäiskauppa
 Kuljetus, varastointi ja tietoliikenne
 Koulutus
 Julkinen hallinto ja maanpuolustus
 Rahoitustoiminta

Pohjois-Karjala:

Muut yht.kunn. ja henk.koht. palvelut
 Kiint.-, vuokr.- ja tutk.palv. liike-el. palv.
 Majoitus- ja ravitsemistoiminta
 Terveydenhuolto- ja sosiaalipalvelut
 Tukku- ja vähittäiskauppa
 Koulutus
 Julkinen hallinto ja maanpuolustus
 Kuljetus, varastointi ja tietoliikenne
 Rahoitustoiminta

Kainuu:

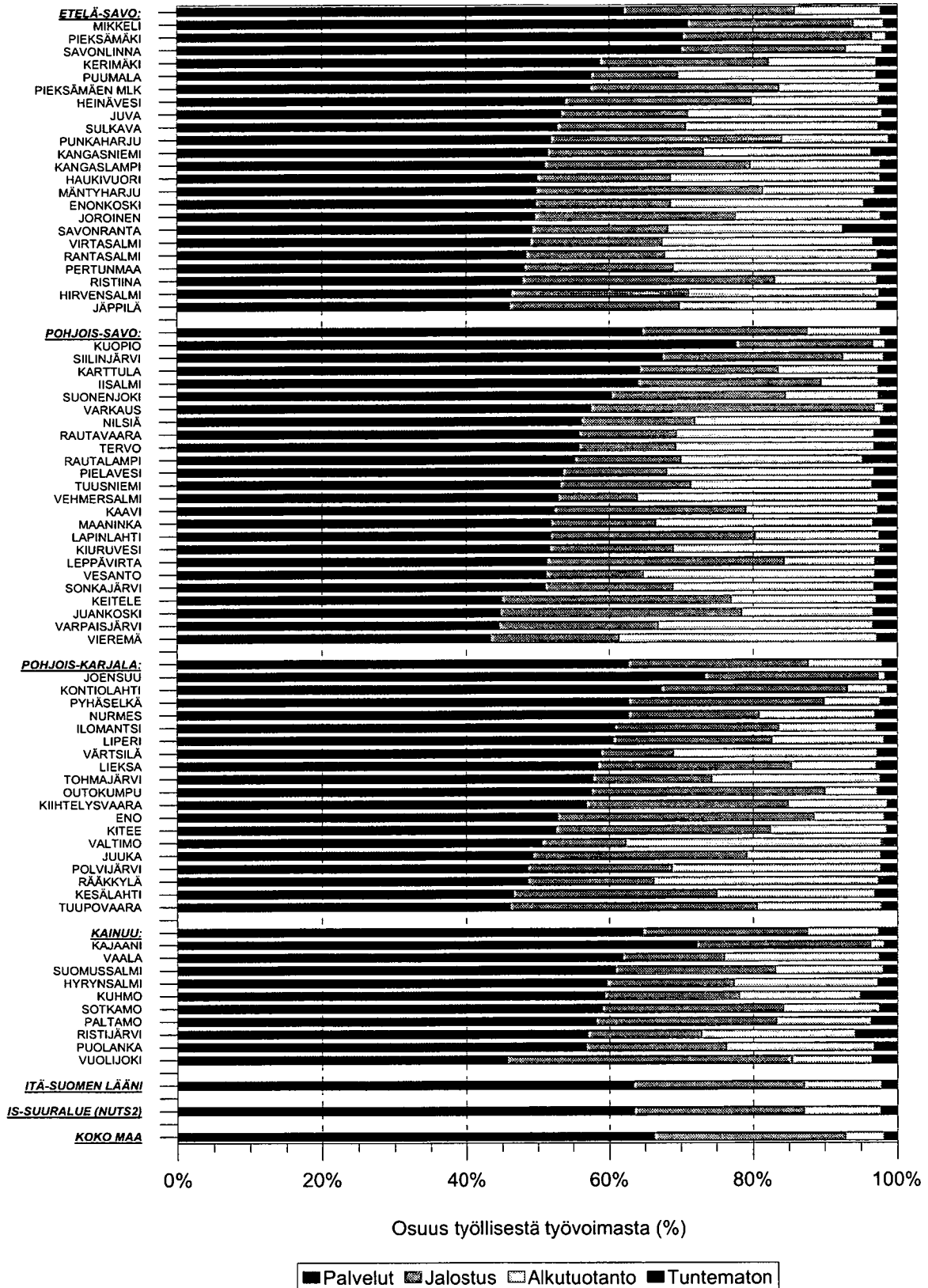
Kiint.-, vuokr.- ja tutk.palv. liike-el. palv.
 Majoitus- ja ravitsemistoiminta
 Muut yht.kunn. ja henk.koht. palvelut
 Julkinen hallinto ja maanpuolustus
 Kuljetus, varastointi ja tietoliikenne
 Tukku- ja vähittäiskauppa
 Terveydenhuolto- ja sosiaalipalvelut
 Koulutus
 Rahoitustoiminta

Lähde: Tilastokeskus/Työssäkäyntitilastot

Elinkeinorakenne kunnittain 1999

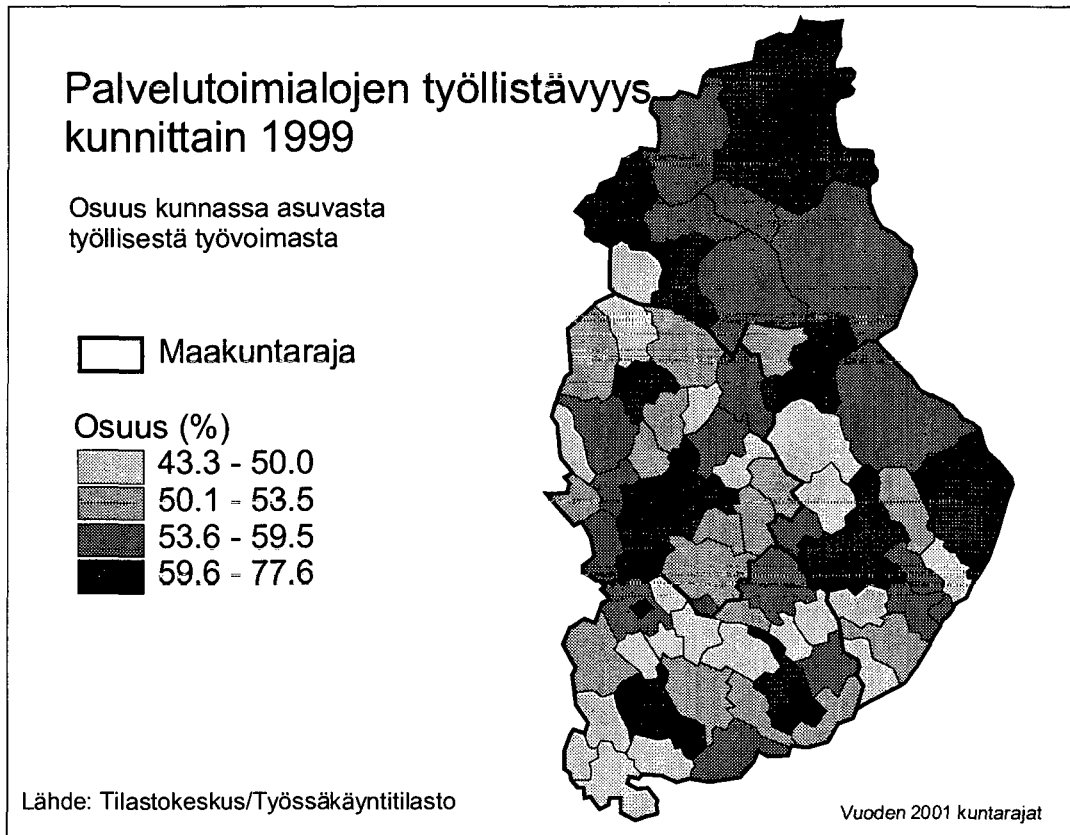
Kunnat järjestetty palvelutoimialojen mukaan

Lähde: Tilastokeskus/Työssäkäyntitilasto

Vuoden 2001 kuntarajat

Kuva 59. Elinkeinorakenne kunnittain 1999. Kunnat järjestetty palvelutoimialojen mukaan.

Kuva 60. Palvelutoimialojen työllistävyys kunnittain 1999.

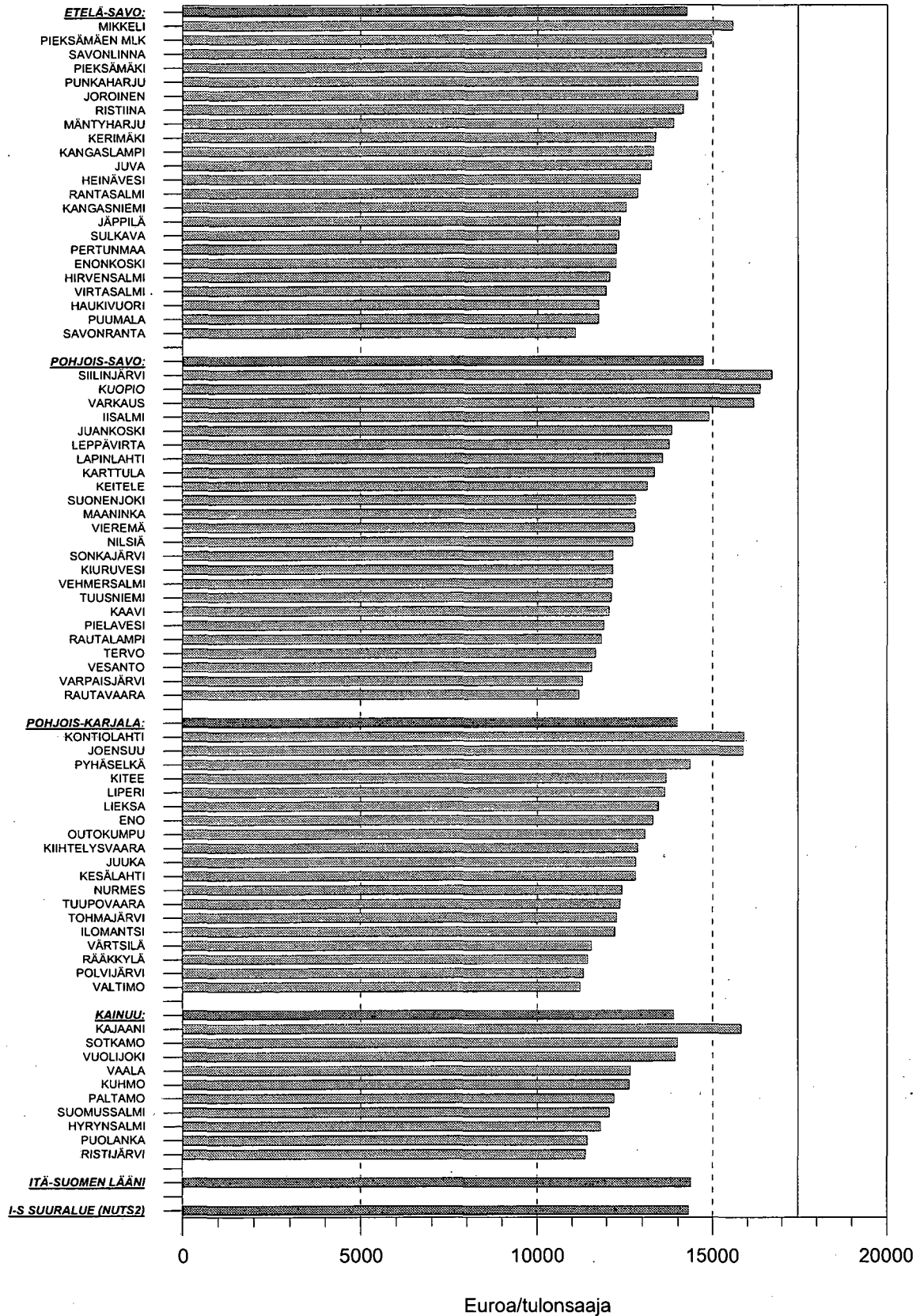
Tulonsaajien tulot

Vuonna 1999 tulonsaajien keskimääräiset valtionveron alaiset tulot olivat Suomessa 17 456 euroa. Itä-Suomessa Pohjois-Savon tulonsaajien keskitulot olivat korkeimmat, noin 14 730 euroa vuodessa. Myös Etelä-Savossa, Pohjois-Karjalassa ja Kainuussa tulot ylittivät 13 790 euroa. Missään Itä-Suomen kunnassa ei myöskään yletty maan keskimääräiseen tulotasoon. Korkeimmat keskitulot olivat Siilinjärvellä, 16 705 euroa tulonsaajaa kohti. Alueen pienimmät keskitulot olivat savonrantalaisilla, jotka ansaitsivat vuodessa keskimäärin 11 100 euroa.

Keskimääräiset tulot nousivat vuodesta 1998 vuoteen 1999 koko maassa 6,1 %. Itä-Suomessa Pertunmaalla, Kontiolahdella, Savonrannassa ja Tuupovaaralla tulot nousivat tätä enemmän. Eniten keskitulot nousivat Pertunmaalla, noin 7,8 %. Puumalassa ne laskivat hieman.

Valtionveron alaiset tulot kunnittain 1999

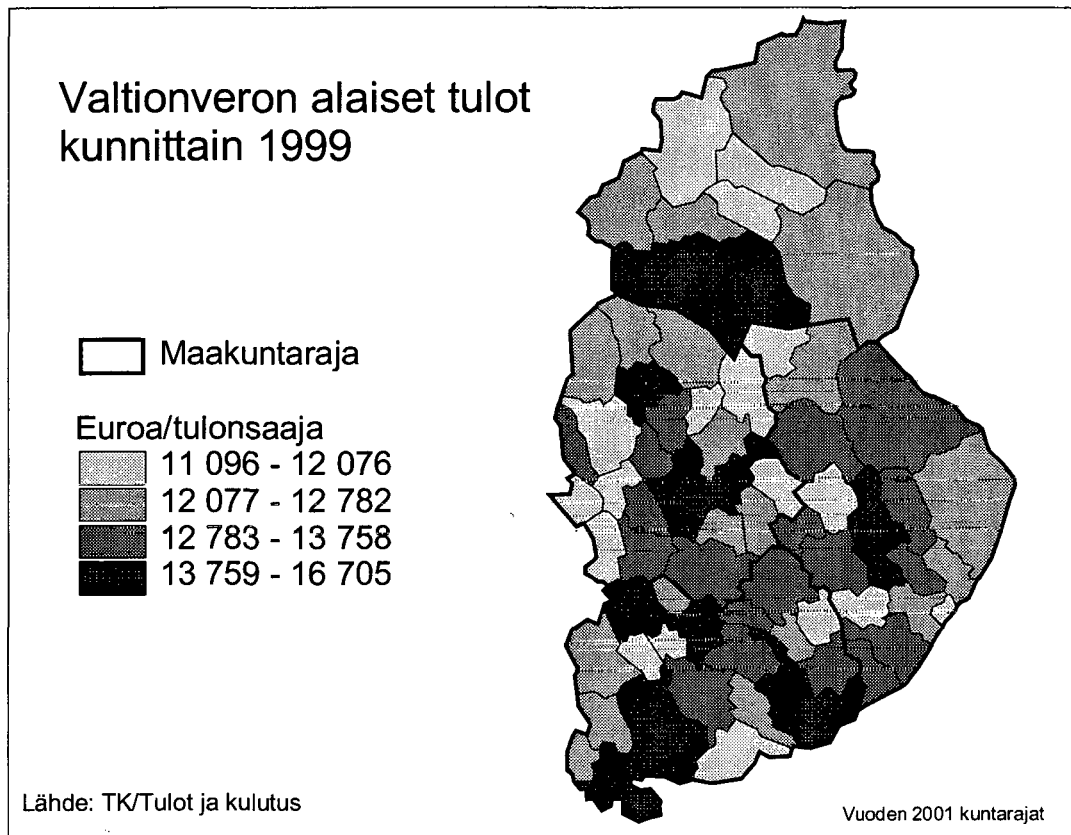
Koko maa 17 456

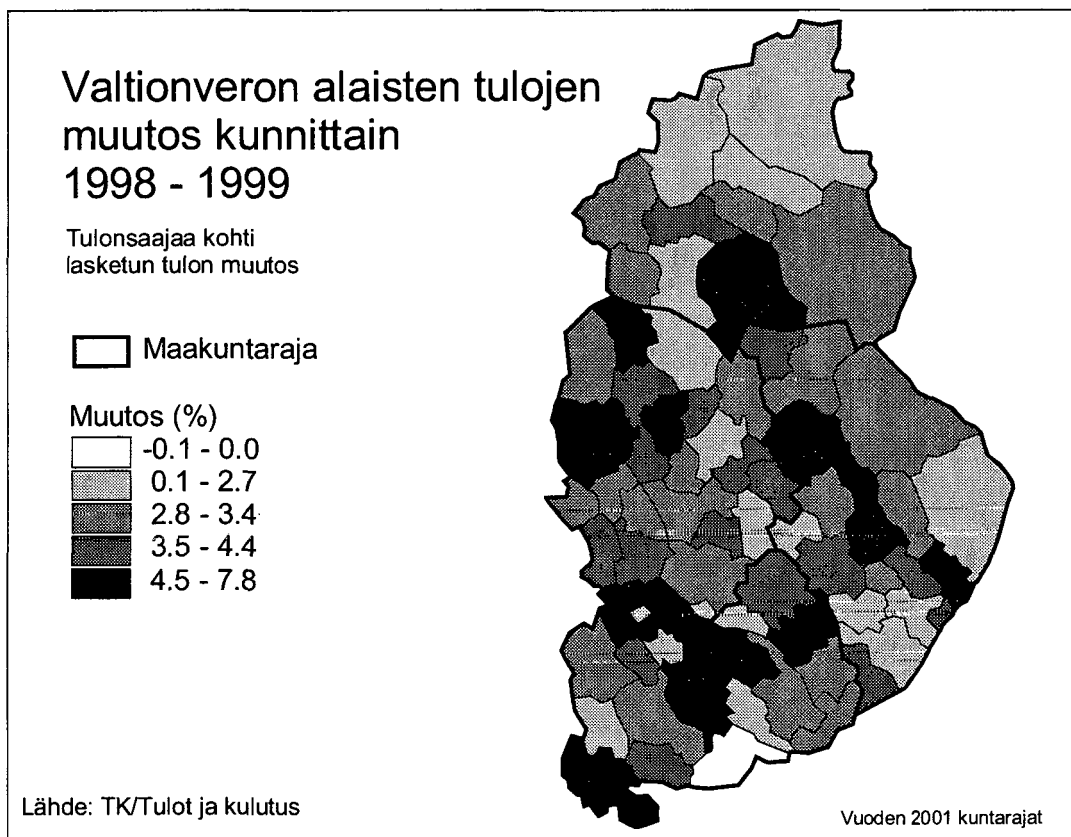
Lähde: TK/Tulot ja kulutus

Vuoden 2001 kuntarajat

Kuva 61. Valtionveron alaiset tulot kunnittain 1999.

Kuva 62. Valtionveron alaiset tulot kunnittain 1999.

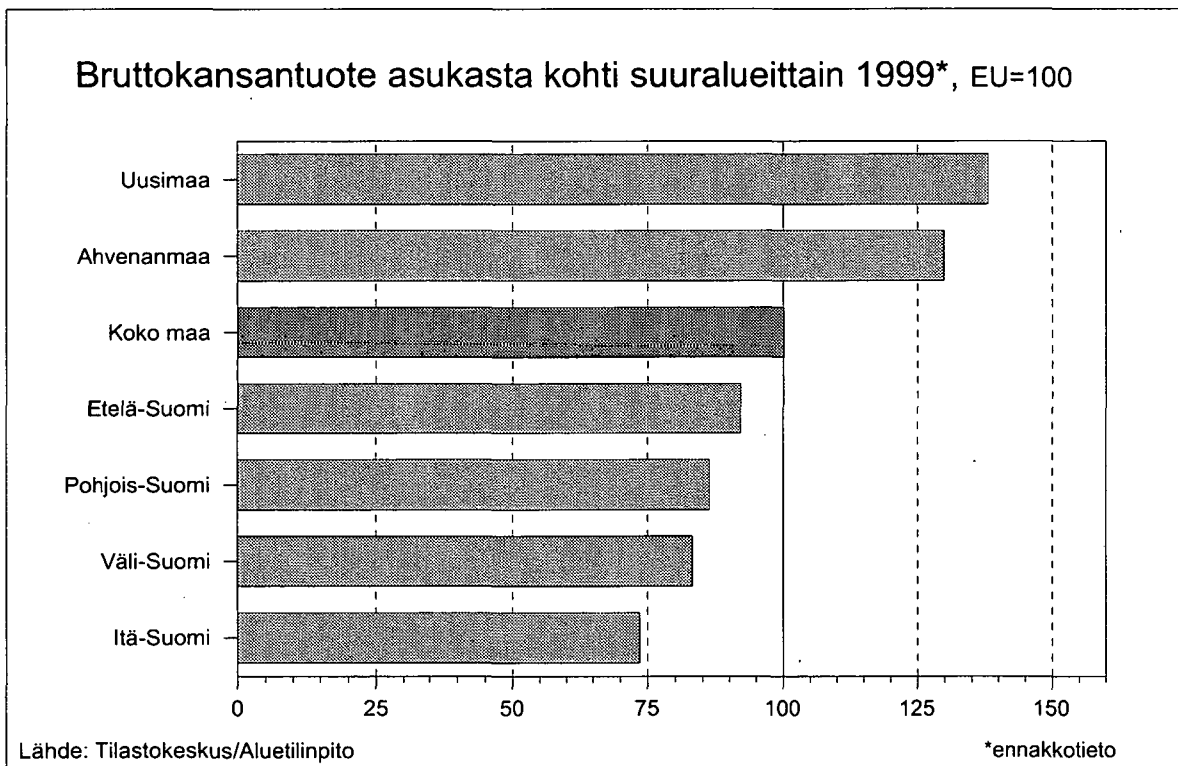
Kuva 63. Valtionveron alaisten tulojen muutos kunnittain 1998 – 1999.

Bruttokansantuote

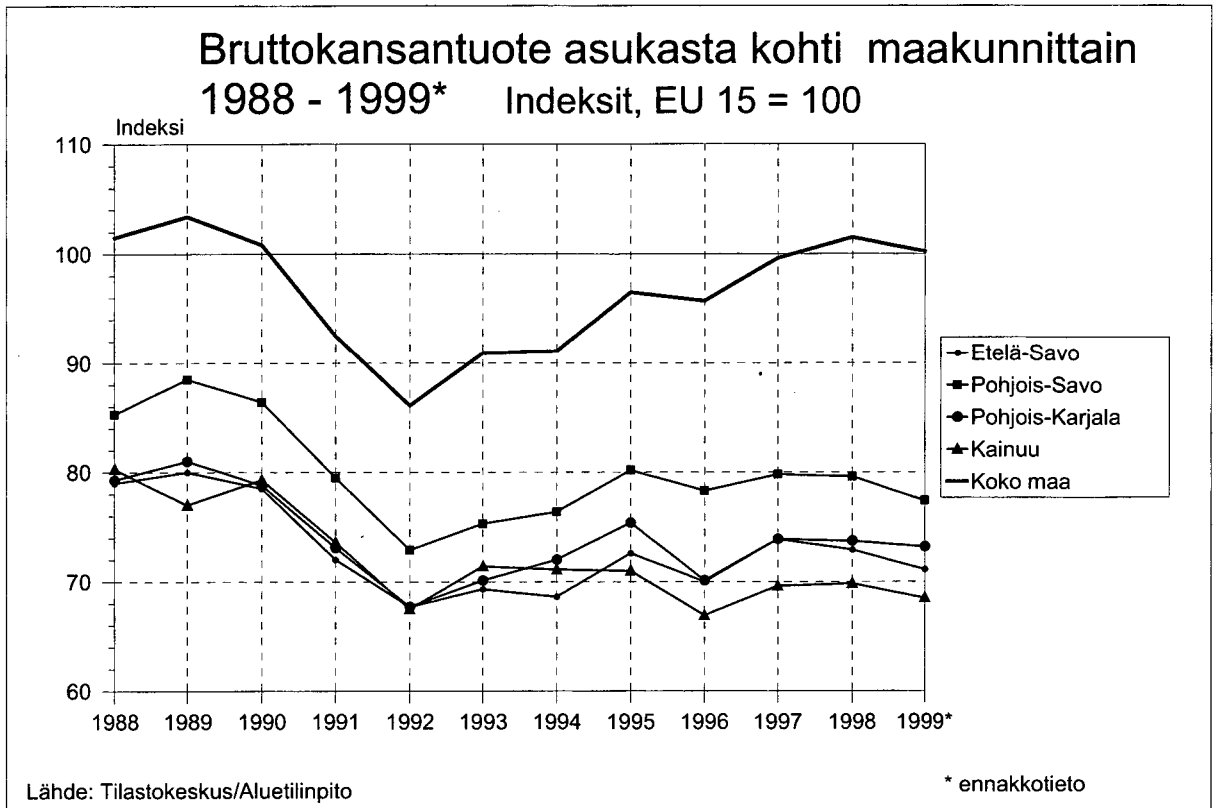
Suuralueittain tarkasteltuna bruttokansantuote asukasta kohti laskettuna oli Uudellamaalla ja Ahvenanmaalla yli Euroopan unionin maiden keskiarvon vuonna 1999 (ennakkotieto). Itä-Suomen arvo oli Suomen suuralueiden matalin, 73,6 % EU:n keskimääräisestä.

Itä-Suomen maakunnissa BKT/asukas on ollut koko tarkasteluajan (1988 – 1999) huomattavasti alhaisemmalla tasolla kuin koko maassa ja Euroopan unionin maissa keskimäärin. Koko maassa BKT/asukas oli vuonna 1990 yli EU:n tason, mutta laski sen alle vuonna 1991. Vuonna 1998 ja 1999 koko maan arvo oli taas suurempi kuin EU:n keskimääräinen. Viimeisin pisteluku on ennakkotieto vuodelta 1999, jolloin koko maan arvo oli 100,2. Itä-Suomen maakuntien korkein arvo oli Pohjois-Savossa, 77,4 ja matalin Kainuussa, 68,5. Asukasta kohti laskettu bruttokansantuotteen arvo oli Pohjois-Savossa 15 664, Pohjois-Karjalassa 14 818, Etelä-Savossa 14 387 ja Kainuussa 13 869 euroa asukasta kohti. Koko maassa se oli 20 292 euroa asukasta kohti.

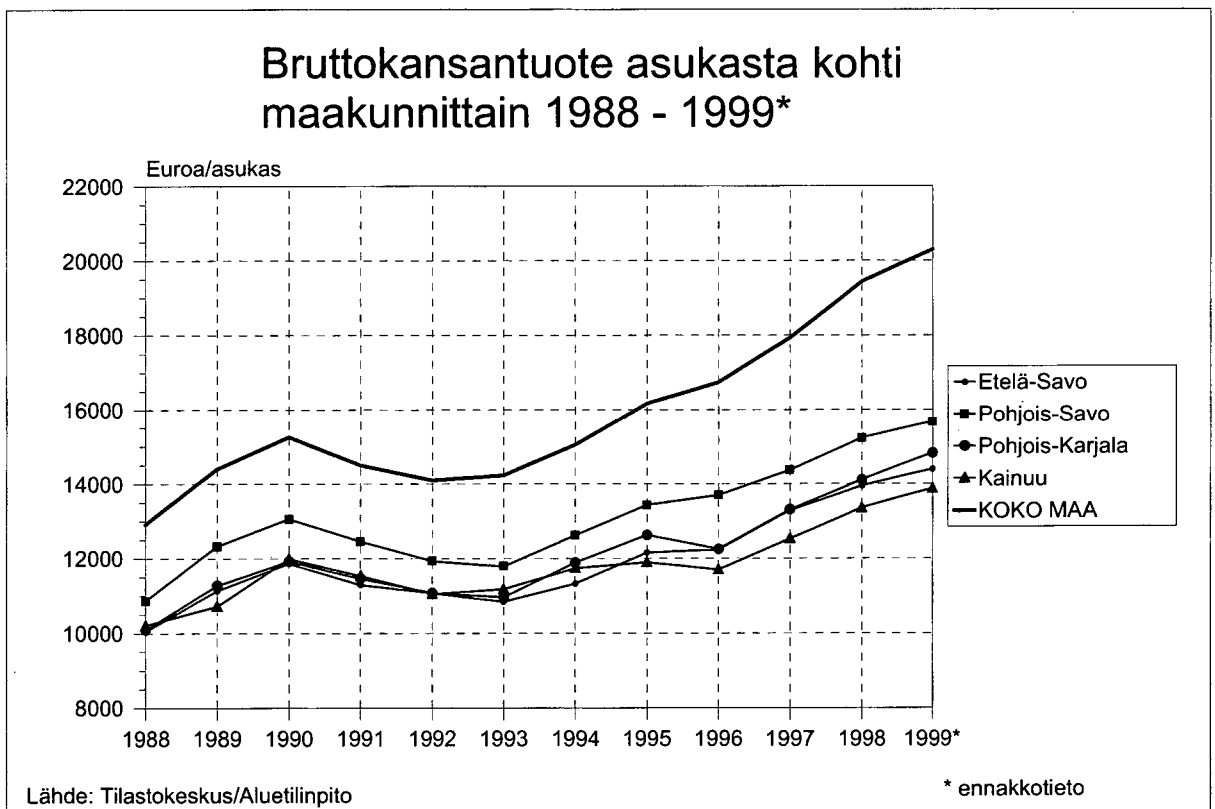
Vuonna 1999 kaikkien toimialojen yhteenlaskettu arvonlisäys oli Etelä-Savossa 2 500 miljoonaa euroa, Pohjois-Savossa 4 086 miljoonaa euroa, Pohjois-Karjalassa 2 629 miljoonaa euroa ja Kainuussa 1 302 miljoonaa euroa. Pohjois-Karjalassa teollisen toiminnan osuus BKT:sta oli suurin. Muissa Itä-Suomen maakunnissa sen sijaan julkisen toiminnan osuus oli hieman teollisuuden arvoa suurempi.

Kuva 64. Bruttokansantuote asukasta kohti suuralueittain 1999*, EU=100.

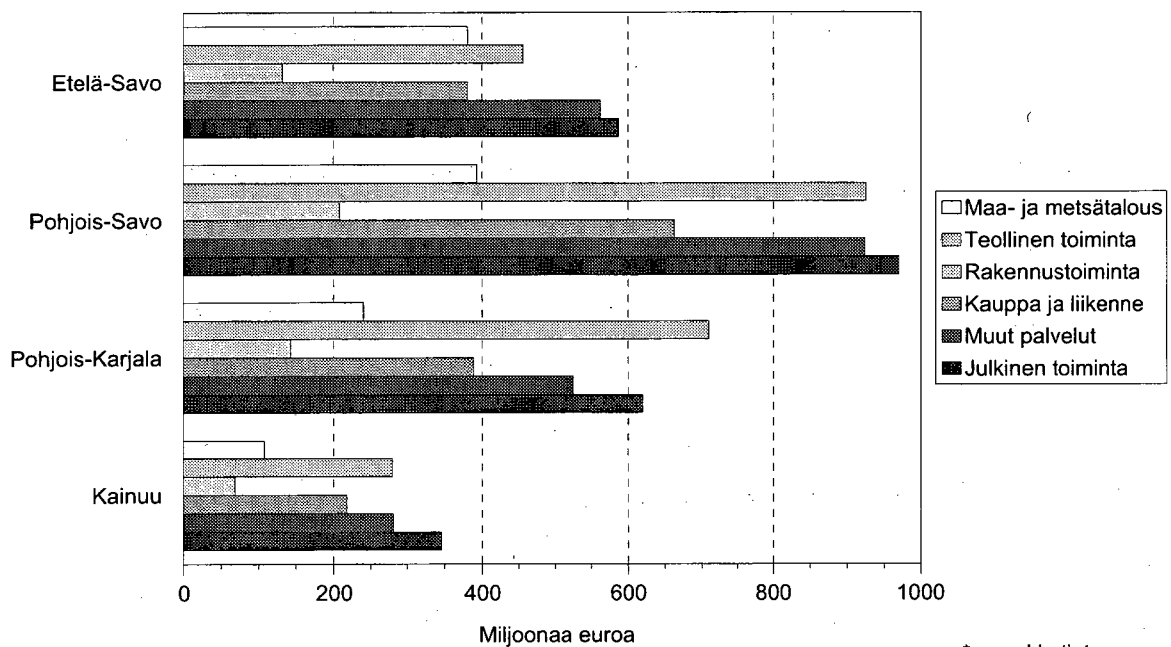

Kuva 65. Bruttokansantuote asukasta kohti maakunnittain 1988 – 1999*, EU=100.

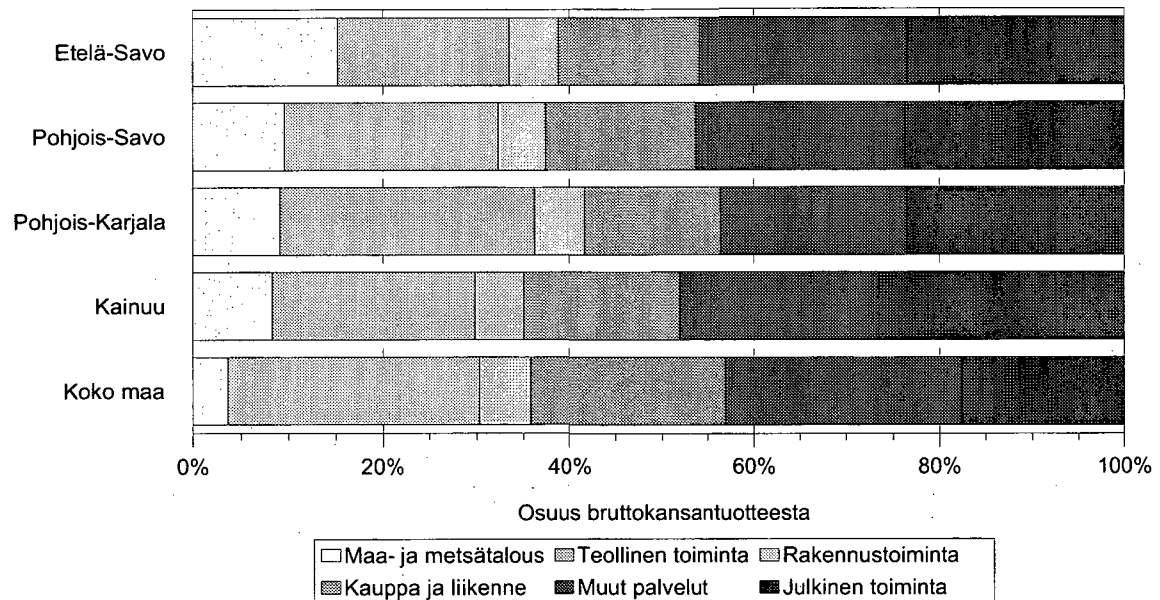
Kuva 66. Bruttokansantuote asukasta kohti maakunnittain 1988 – 1999*.

Bruttokansantuote eri toimialoilla maakunnittain 1999*

Kuva 67. Bruttokansantuote eri toimialoilla maakunnittain 1999*, milj. euroa.

Bruttokansantuote eri toimialoilla maakunnittain 1999*

Kuva 68. Bruttokansantuote eri toimialoilla maakunnittain 1999*, %.

TYÖLLISYYS JA TYÖTTÖMYYS

Työllisyys

Itä-Suomen 76 kunnasta 17 oli vuonna 1999 työpaikkaomavaraisia, eli alueella oli yhtä paljon tai enemmän työpaikkoja kuin paikkakunnalla asuvia työllisiä. Työpaikkaomavaraisuusaste oli tuolloin korkein Värtsilässä, lähes 140 %. Myös Vuolijoella, Varkaudessa ja Joensuussa se oli yli 110 %. Työpaikkaomavaraisuus oli pienin Kangaslammin ja Pyhäselän kunnissa. Vuodesta 1996 vuoteen 1999 omavaraisuusaste on noussut 28 kunnassa, eniten Vuolijoella, yli 16 %-yksikköä. Värtsilässä työpaikkaomavaraisuus laski lähes 10 %-yksikköä.

Työpaikkojen määrä väheni kaikissa maakunnissa vuosina 1990 – 1993. Vuonna 1994 työpaikkojen määrä kasvoi, mutta kahtena seuraavana vuonna taas väheni Pohjois-Karjalassa ja Kainuussa. Vuonna 1997 ja 1998 työpaikkojen määrät lisääntyivät kolmisen prosenttia kaikissa maakunnissa. Vuonna 1999 lisääntyminen oli vähäisempää Itä-Suomen läänin maakunnissa. Kainuussa työpaikkojen määrä väheni vuonna 1999.

Avoimien työpaikkojen määrien vaihtelussa on säännönmukaisuutta kuukausittain. Maalis-, huhti- ja toukokuussa avoimia työpaikkoja on yleensä tarjolla eniten, vastaavasti joulutammikuussa vähiten.

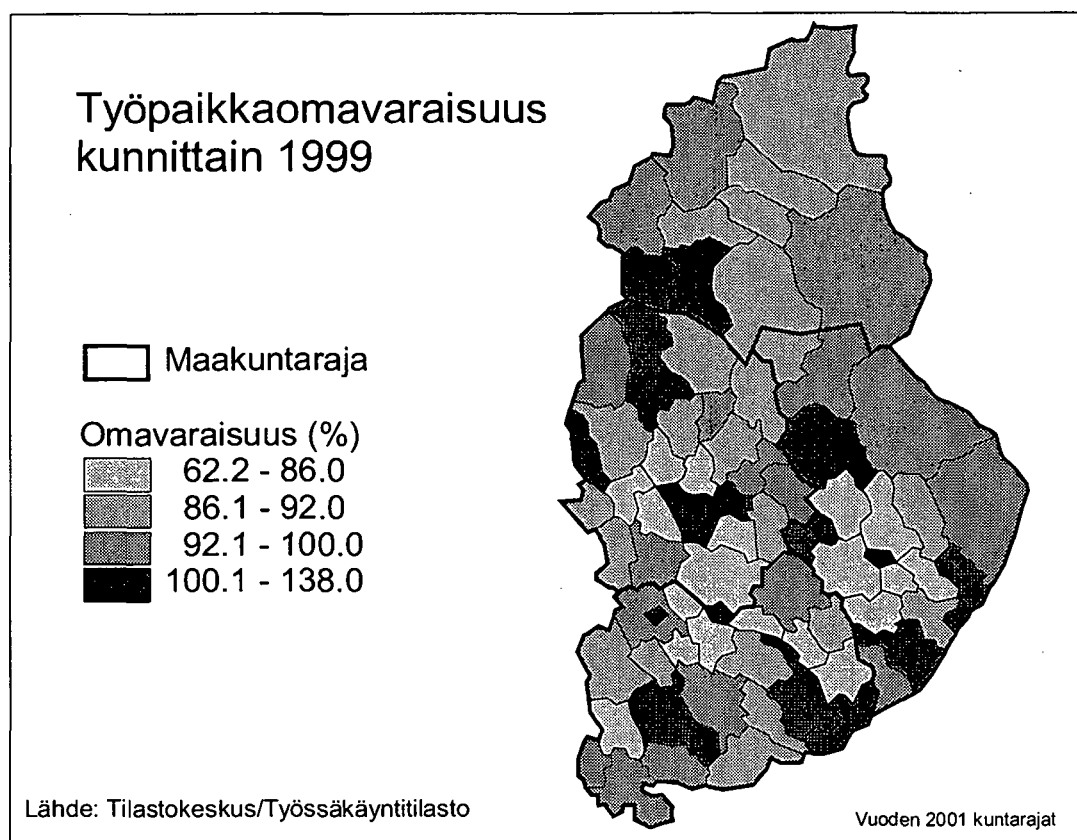
Taloudellinen huoltosuhte kuvaa työvoiman ulkopuolella olevien ja työttömien määrää yhtä työllistä kohti. Ennakkotiedon mukaan vuonna 1999 Itä-Suomen korkein huoltosuhte oli Rautavaaralla (2,58) ja matalin Siilinjärvellä (1,37). Vuodesta 1990 huoltosuhte on noussut kaikissa kunnissa, eniten Hyrynsalmella.

Työttömyys

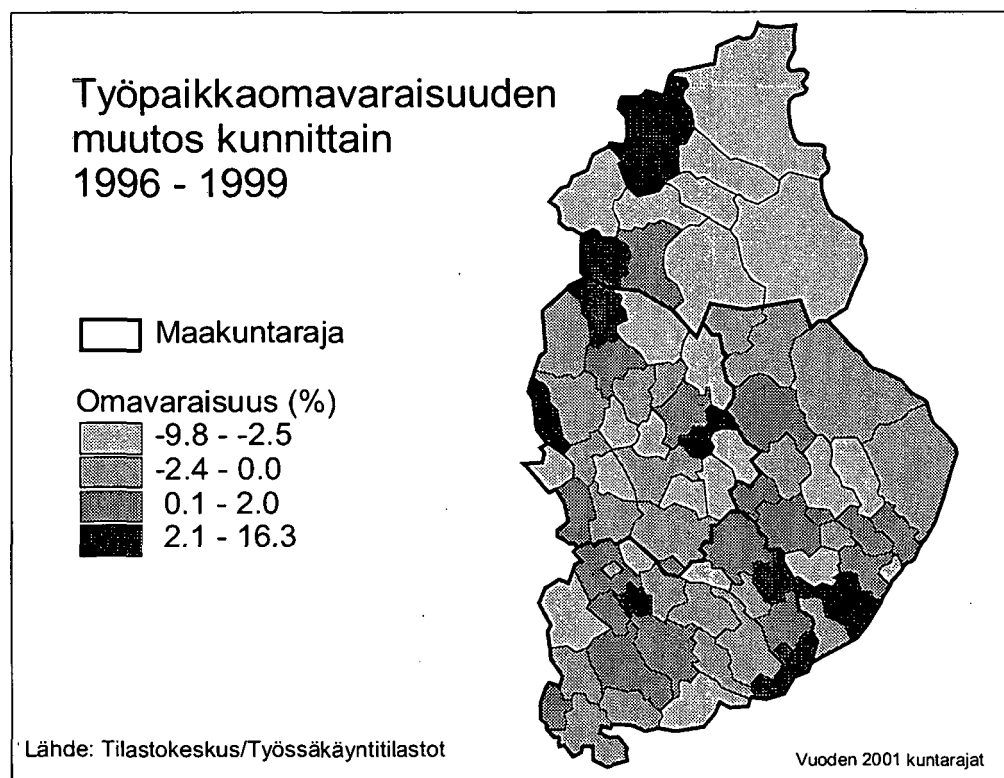
Työministeriön tilastojen mukaan työttömyysaste koko maassa oli vuoden 2001 elokuussa 11,2 %, mikä on 0,8 prosenttiyksikköä vähemmän kuin vuotta aikaisemmin. Pohjois-Savon TE-keskuksen alueella työttömyysaste oli tuolloin Itä-Suomen matalin, 14 %. Etelä-Savon TE-keskuksen alueella työttömiä oli työvoimasta 14,3 %, Pohjois-Karjalan TE-keskuksen alueella 17,8 % ja Kainuun TE-keskuksen alueella 18,9 %. Vuoden takaiseen tilanteeseen verrattuna työttömyys väheni noin prosenttiyksikön verran muualla paitsi Pohjois-Karjalassa, missä työttömyys pysyi samana.

Työttömyysaste vaihteli Itä-Suomen kunnissa vuoden 2001 elokuussa hieman yli 10 %:sta 25 %:iin. Heinävedellä, Joroisissa ja Juvalla työttömiä oli suhteessa vähiten, Hyrynsalmella ja Suomussalmella eniten. Työttömien määrä nousi vuodesta 1999 vuoteen 2000 10 kunnassa, eniten Värtsilässä. Savonrannalla työttömien määrä sen sijaan väheni vuodessa yli 16 %.

Pitkäaikaistyöttömäksi lasketaan henkilö, joka on ollut yhtäjaksoisesti yli vuoden ilman työtä. Vuoden 2001 elokuussa Hirvensalmella, Kiteellä ja Ristiinassa yli 40 % työttömistä oli pitkäaikaistyöttömiä. Hirvensalmella myös pitkäaikaistyöttömien osuus työvoimasta oli suurin. Kiihtelysvaarassa yli vuoden työttömänä olleita oli suhteessa vähiten.

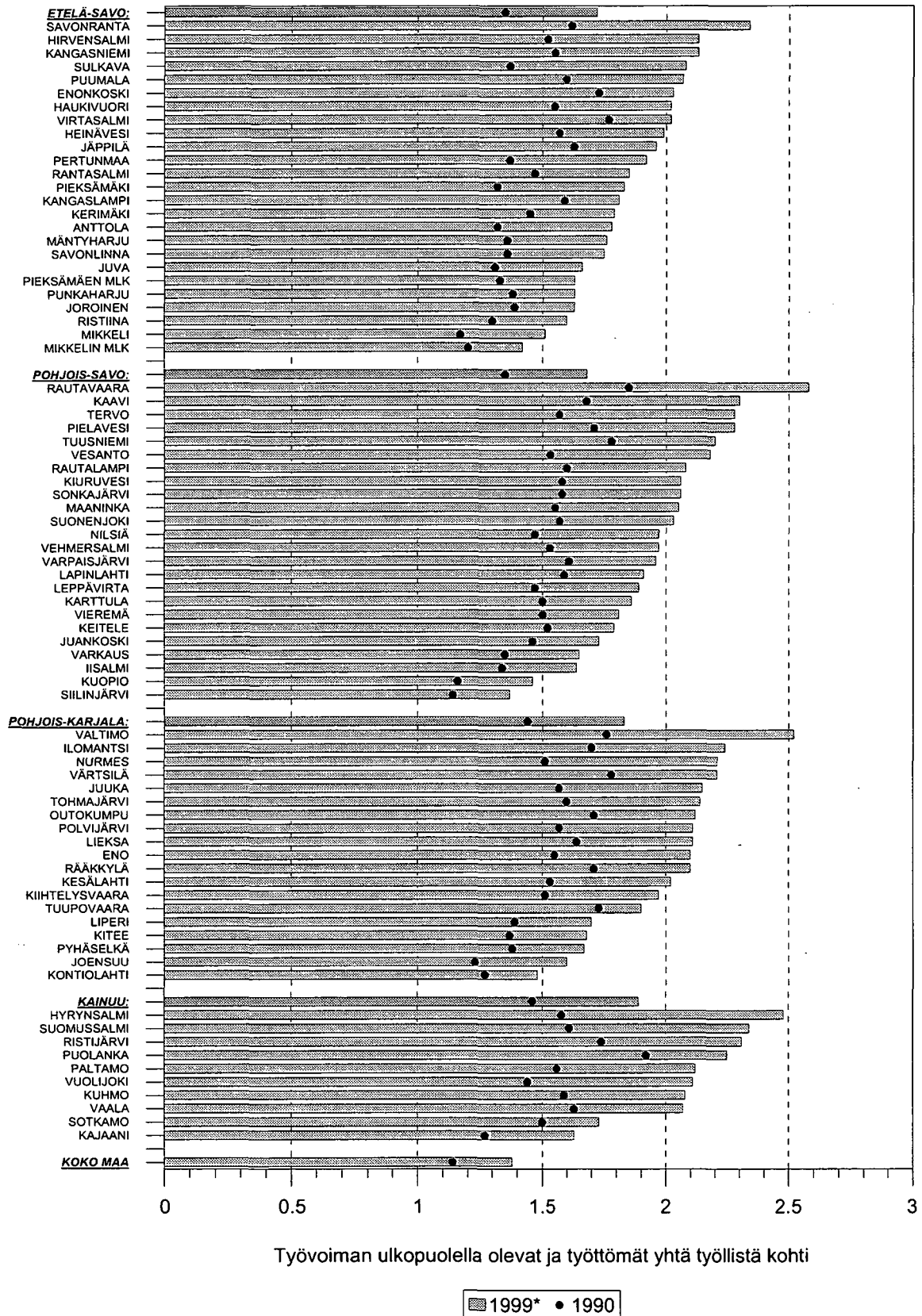

Kuva 69. Työpaikkaomavaraisuus kunnittain 1999.

Kuva 70. Työpaikkaomavaraisuuden muutos kunnittain 1996 - 1999.

Taloudellinen huoltosuhte kunnittain 1990 ja 1999*

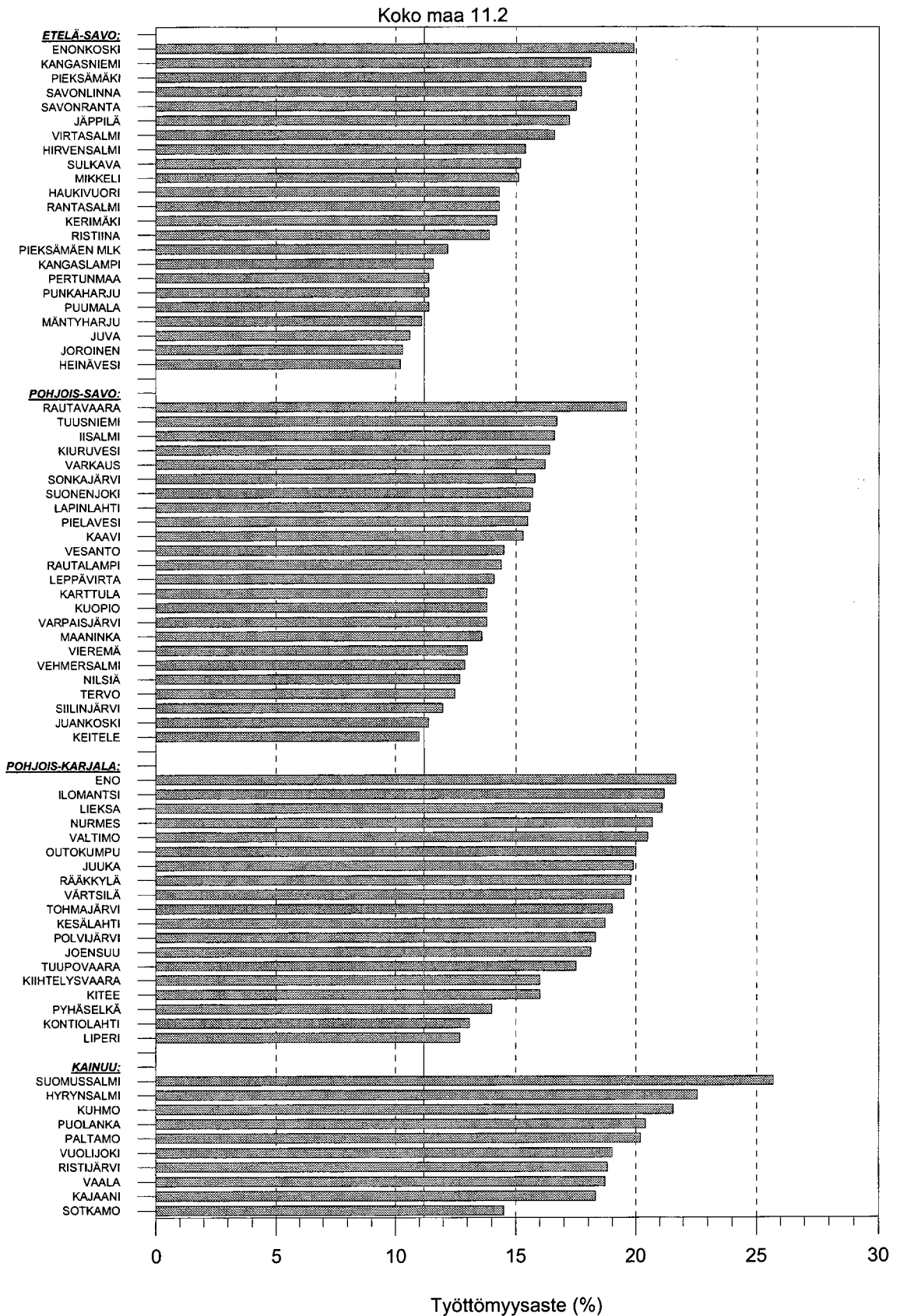

Lähde: TK/Kaupunki- ja seutuindikaattorit

*ennakkotieto

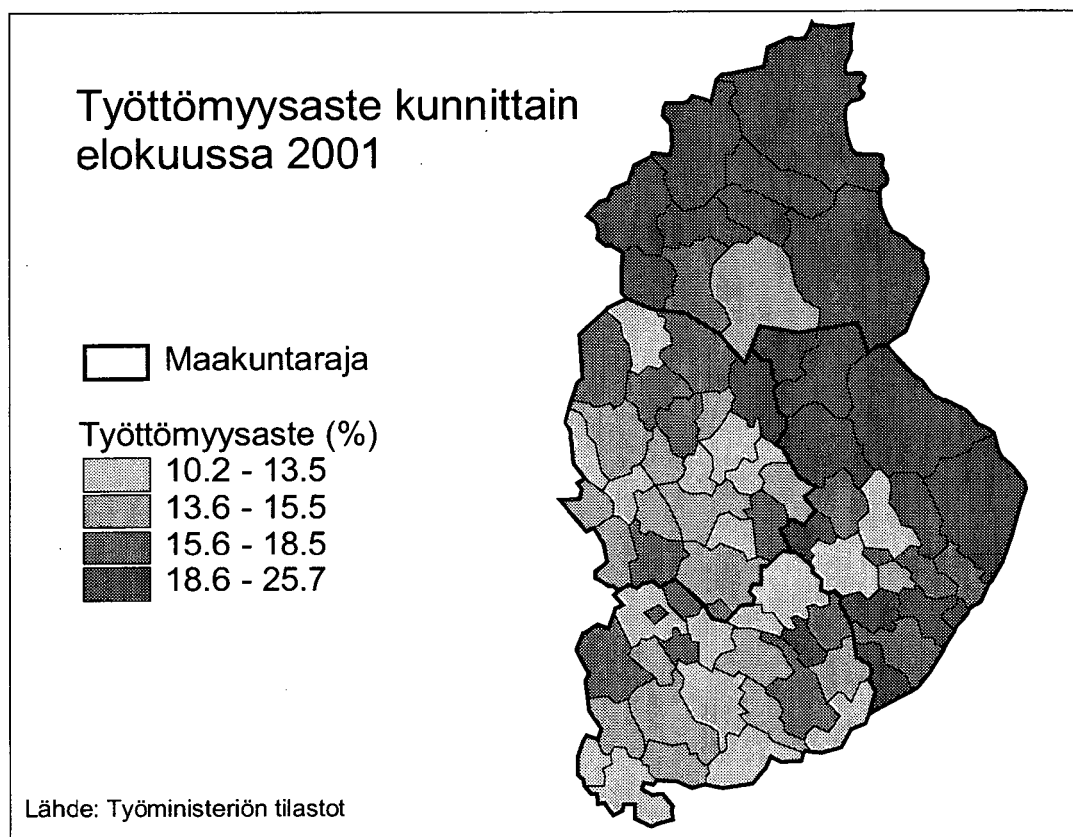
Kuva 73. Taloudellinen huoltosuhte kunnittain 1990 ja 1999*.

Työttömyysaste kunnittain elokuussa 2001

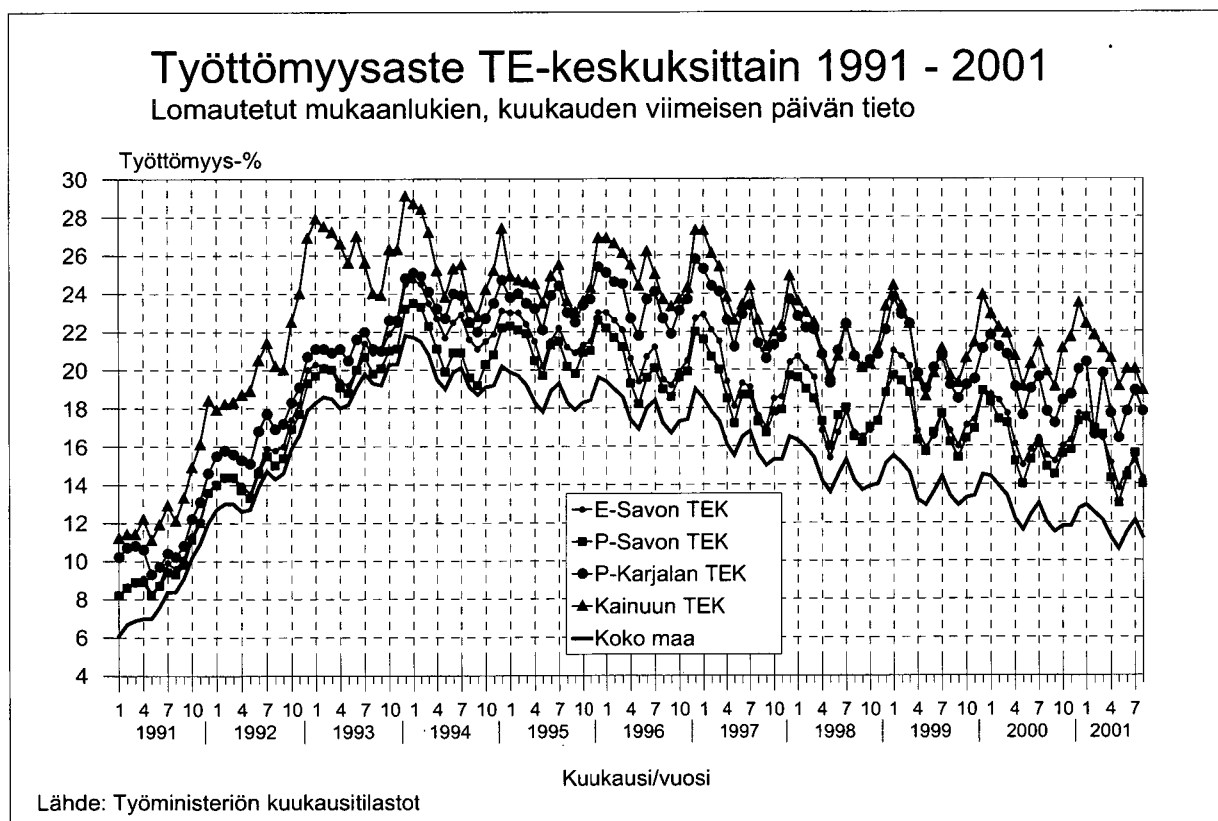

Lähde: Työministeriön tilastot

Kuva 74. Työttömyysaste kunnittain elokuussa 2001.

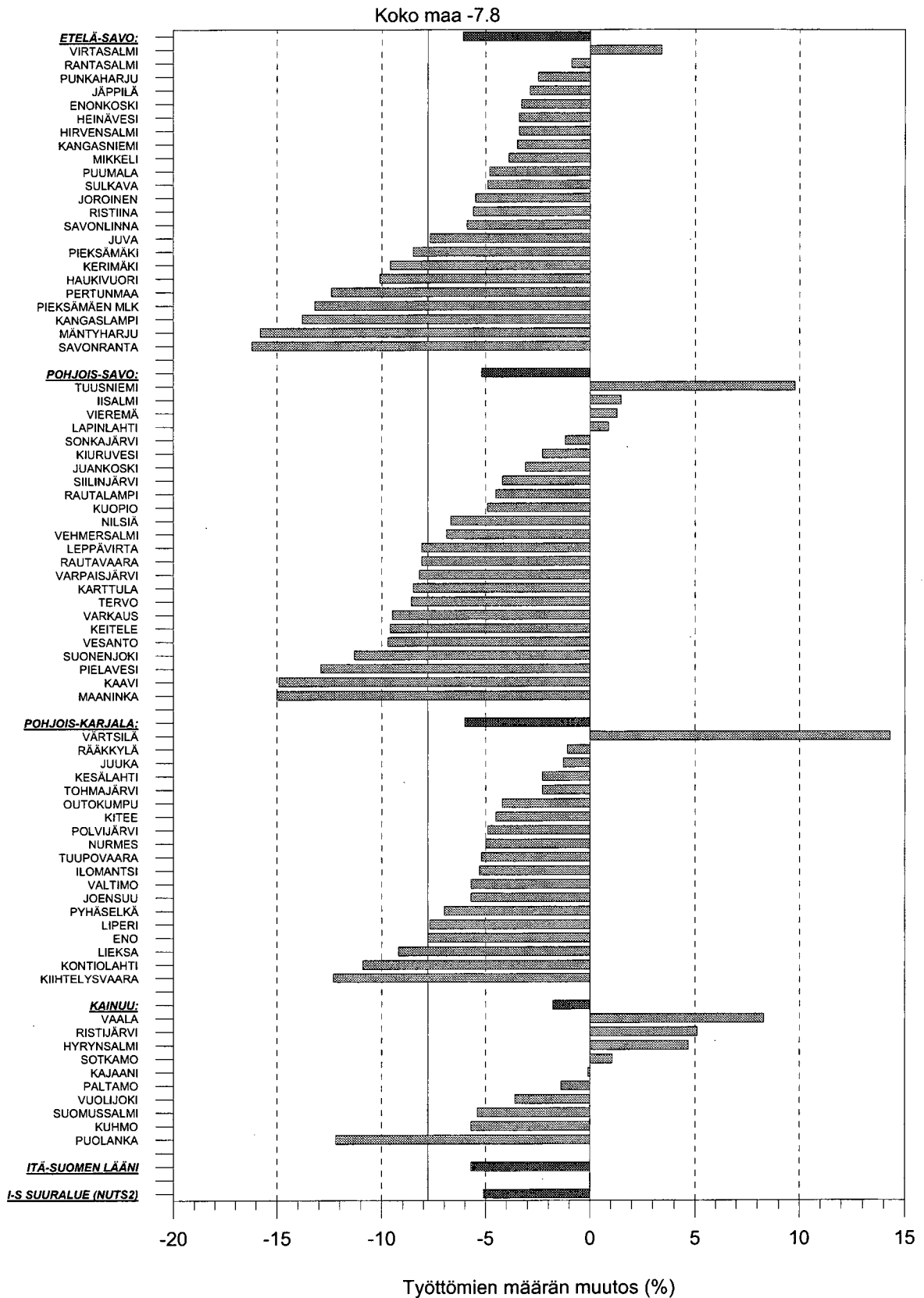

Kuva 75. Työttömyysaste kunnittain elokuussa 2001.

Kuva 76. Työttömyysaste TE-keskuksittain 1991 - 2001.

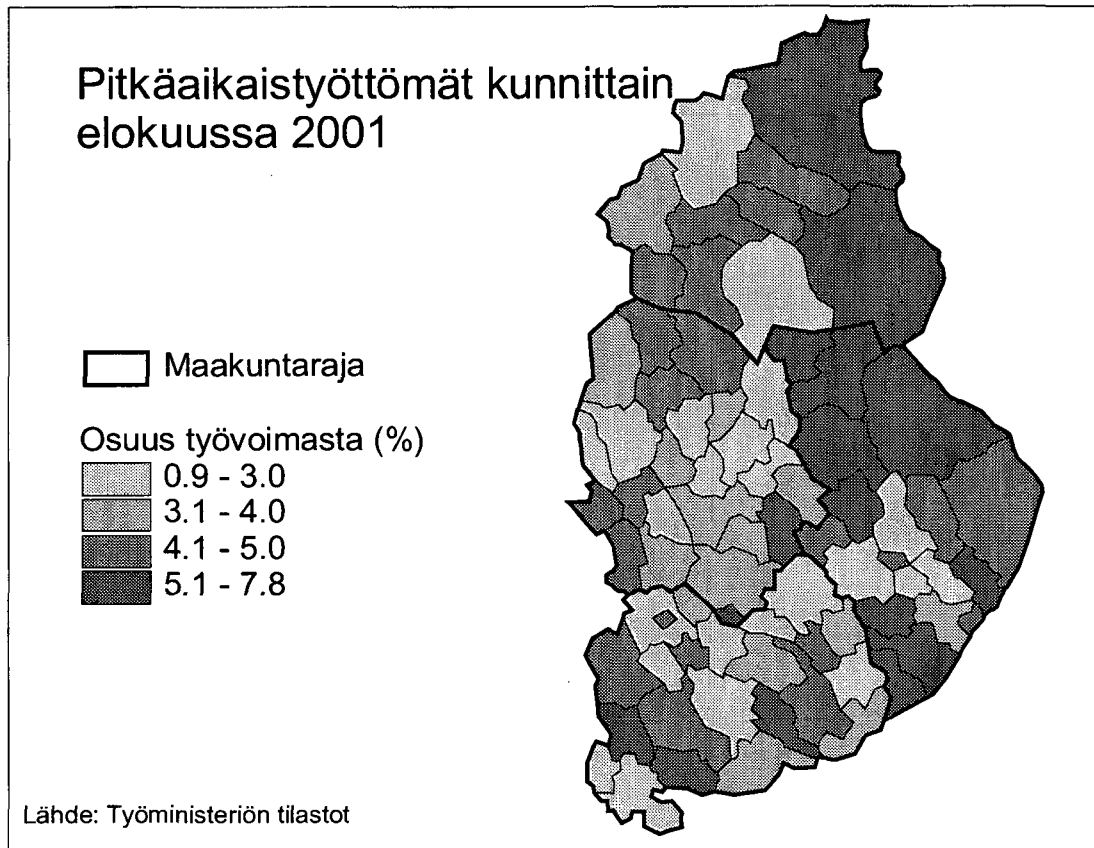
Työttömien määrän muutos kunnittain 1999 - 2000

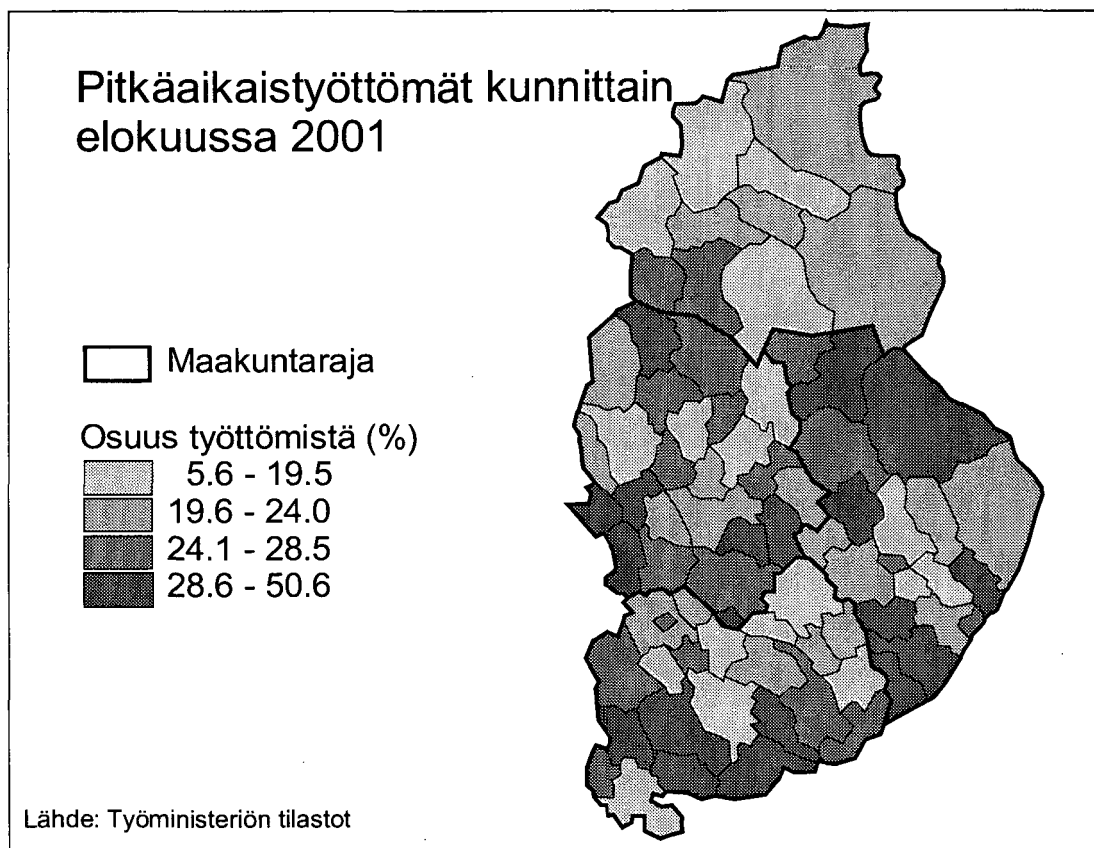
Lähde: TK/Kaupunki- ja seutuindikaattorit

Muutos laskettu työttömien määrän vuosikeskiarvoista

Kuva 77. Työttömien määrän muutos kunnittain 1999 – 2000.

Kuva 78. Pitkäaikaistyöttömät kunnittain elokuussa 2001 (osuus työvoimasta).

Kuva 79. Pitkäaikaistyöttömät kunnittain elokuussa 2001 (osuus työttömistä).

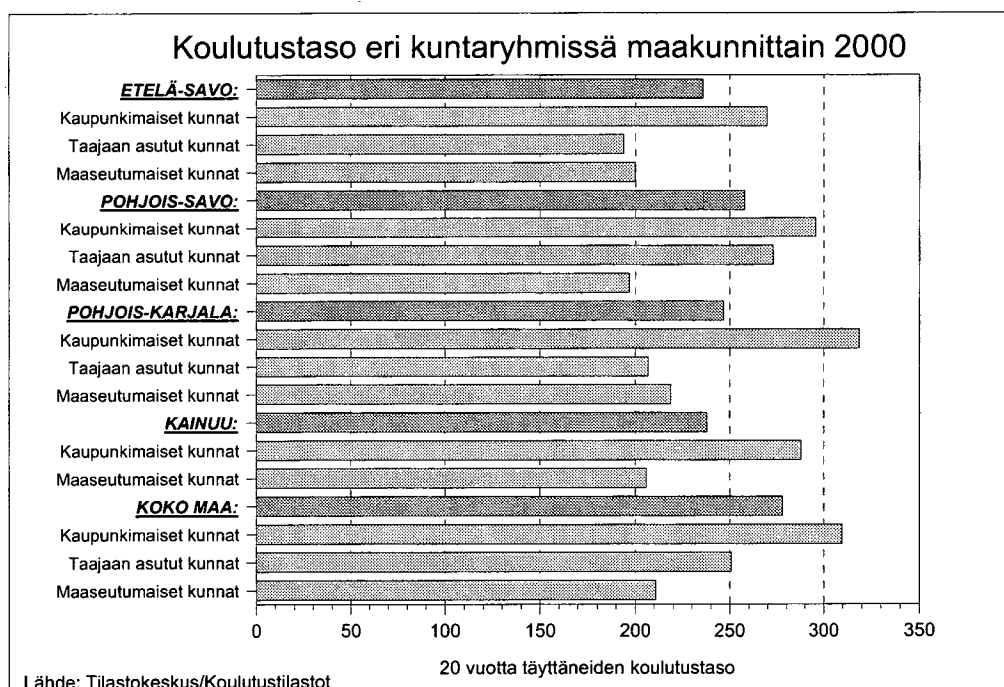
KOULUTUS

Väestön *koulutustaso* oli vuonna 2000 Itä-Suomessa korkein Pohjois-Karjalan kaupunkimaisissa kunnissa. Kaikissa maakunnissa maakuntakeskuksen asukkaat olivat kouluttautuneimpia. Joensuussa ja Kuopiossa väestön koulutustaso oli alueen korkein, mutta myös Mikkelissä ja Kajaanissa sekä Siilinjärvellä ja Kontiolahdella koulutustaso oli korkeampi kuin maassa keskimäärin.

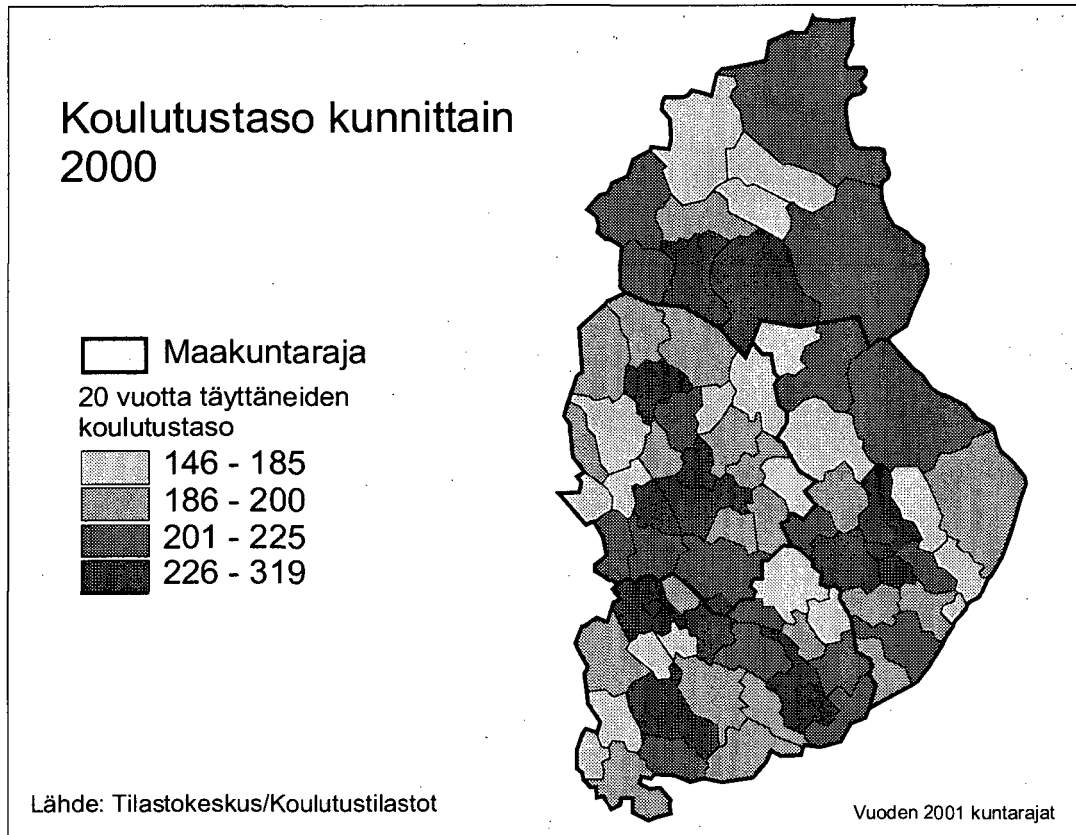
Koulutustasoa mitataan Tilastokeskuksessa kehitetyllä kolminumeroisella väestön koulutustasomittaimella. Luku osoittaa alueen tutkintojen keskiarvon suhteutettuna väestöön, ja sen kriteerinä on koulutusaika vuosina. Eli mitä pitempi on koulutuksen kokonaispituus sitä korkeampi on koulutustaso. *Vuonna 1998 koulutustasomittaimen laskentatapa muuttui hieman edellisiin vuosiin verrattuna.* Eri koulutusasteille painotetut kertoimet muuttuivat. Lisäksi mittain lasketaan nyt 20 vuotta täyttäneestä väestöstä, kun ennen laskennassa olivat mukana 15 vuotta täyttäneet.

Itä-Suomen maakunnissa 15 vuotta täyttäneistä tutkinnon suorittaneista verraten suurella osalla on keskiasteen tutkinto. Vastaavasti vähintään alemman korkeakouluasteen tutkinnon suorittaneita on koko maahan nähden vähemmän. Peruskoulun varaan jääneiden osuus vaihteli kunnissa yli 62 %:sta alle 33 %:in vuonna 2000. Eniten tutkintoja suorittamattomia asui Rautavaaralla ja vähiten Joensuussa. Korkea-asteen tutkinnon suorittaneita oli puolestaan suhteessa eniten Kuopiossa.

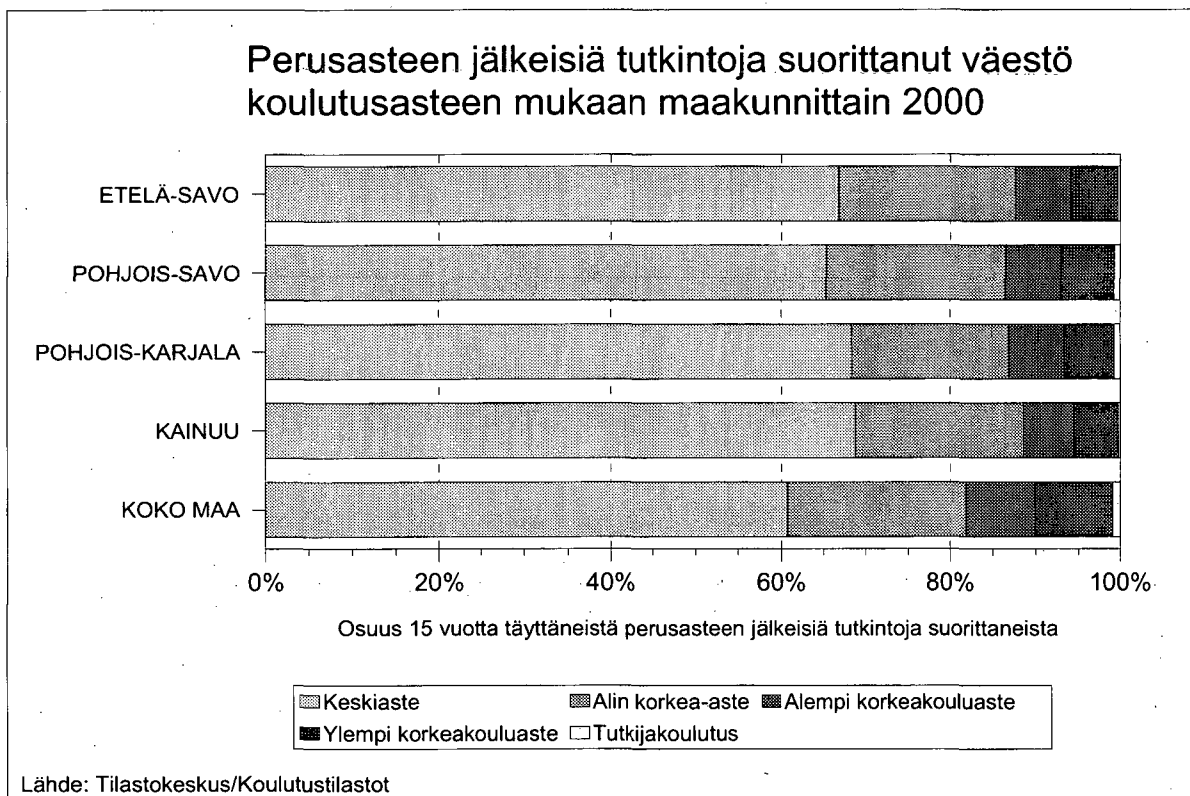
Opetustoimen nettokustannukset asukasta kohti vaihtelivat vuonna 2000 Virtsalmen 375 eurosta Kajaanin 1 294 euroon. Perusopetuksen menot olivat suhteessa suurimmat Tervossa ja Kesälahdella, lukiokoulutuksen menot Rautalamilla. Verrattaessa lukuja kuntien kesken on kuitenkin muistettava, että kuntien tapa tuottaa palveluja eroaa toisistaan.

Kuva 80. Koulutustaso eri kuntaryhmissä maakunnittain 2000.

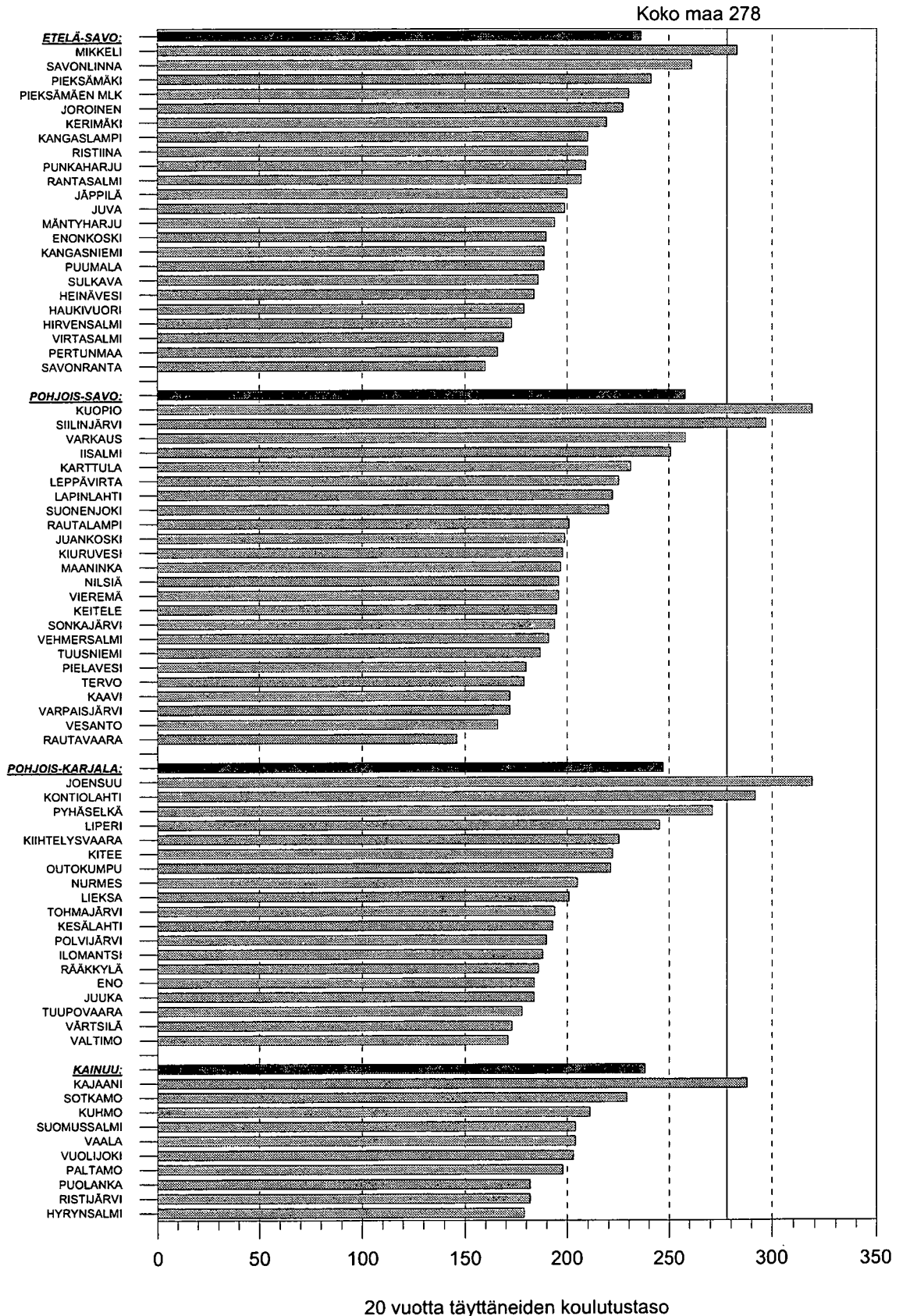

Kuva 81. Koulutustaso kunnittain 2000.

Kuva 82. Perusasteen jälkeisiä tutkintoja suorittanut väestö koulutusasteen mukaan maakunnittain 2000.

Koulutustaso kunnittain 2000

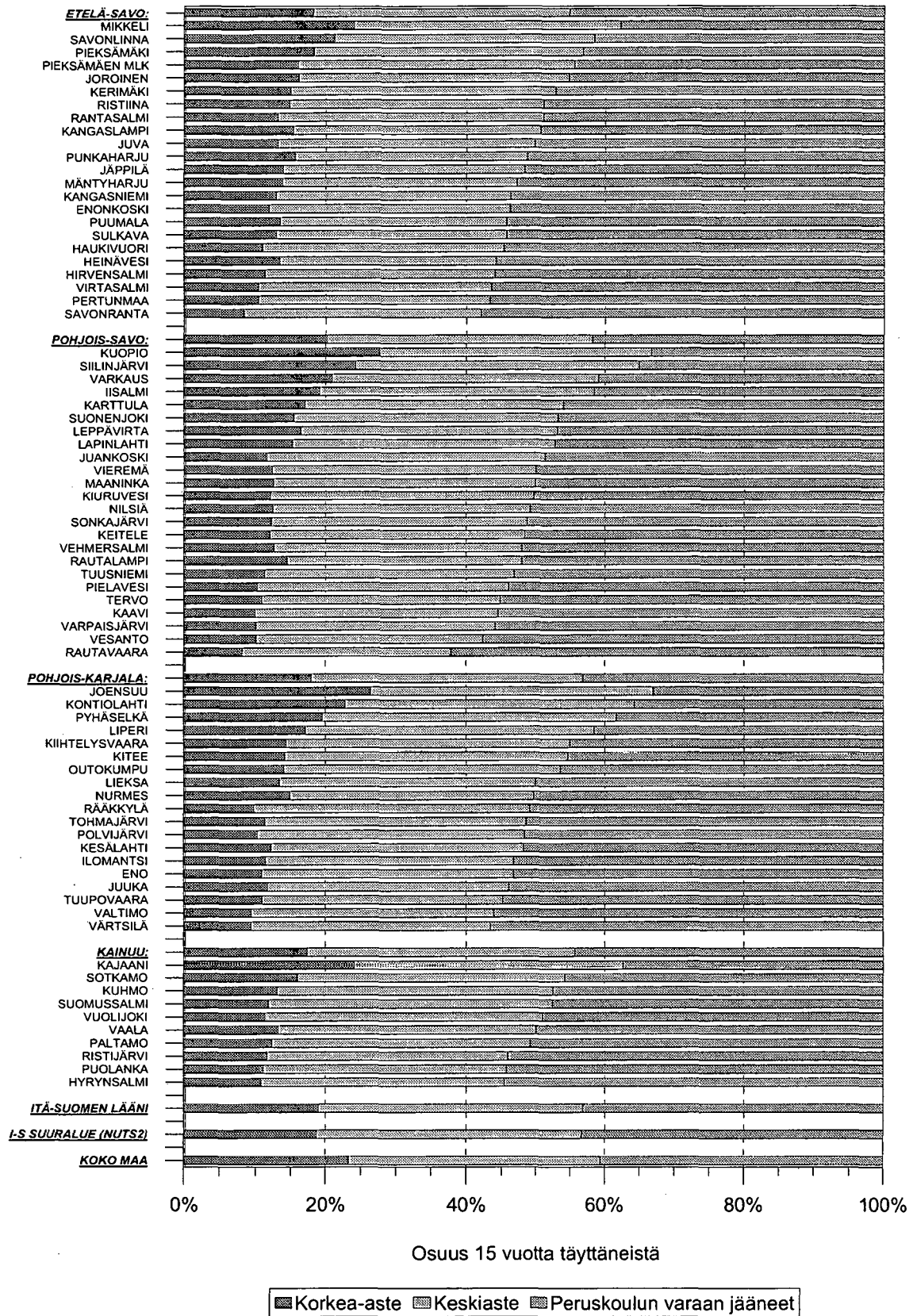

Lähde: Tilastokeskus/Koulutustilastot

Vuoden 2001 kuntarajat

Kuva 83. Koulutustaso kunnittain 2000.

Koulutusaste kunnittain 2000

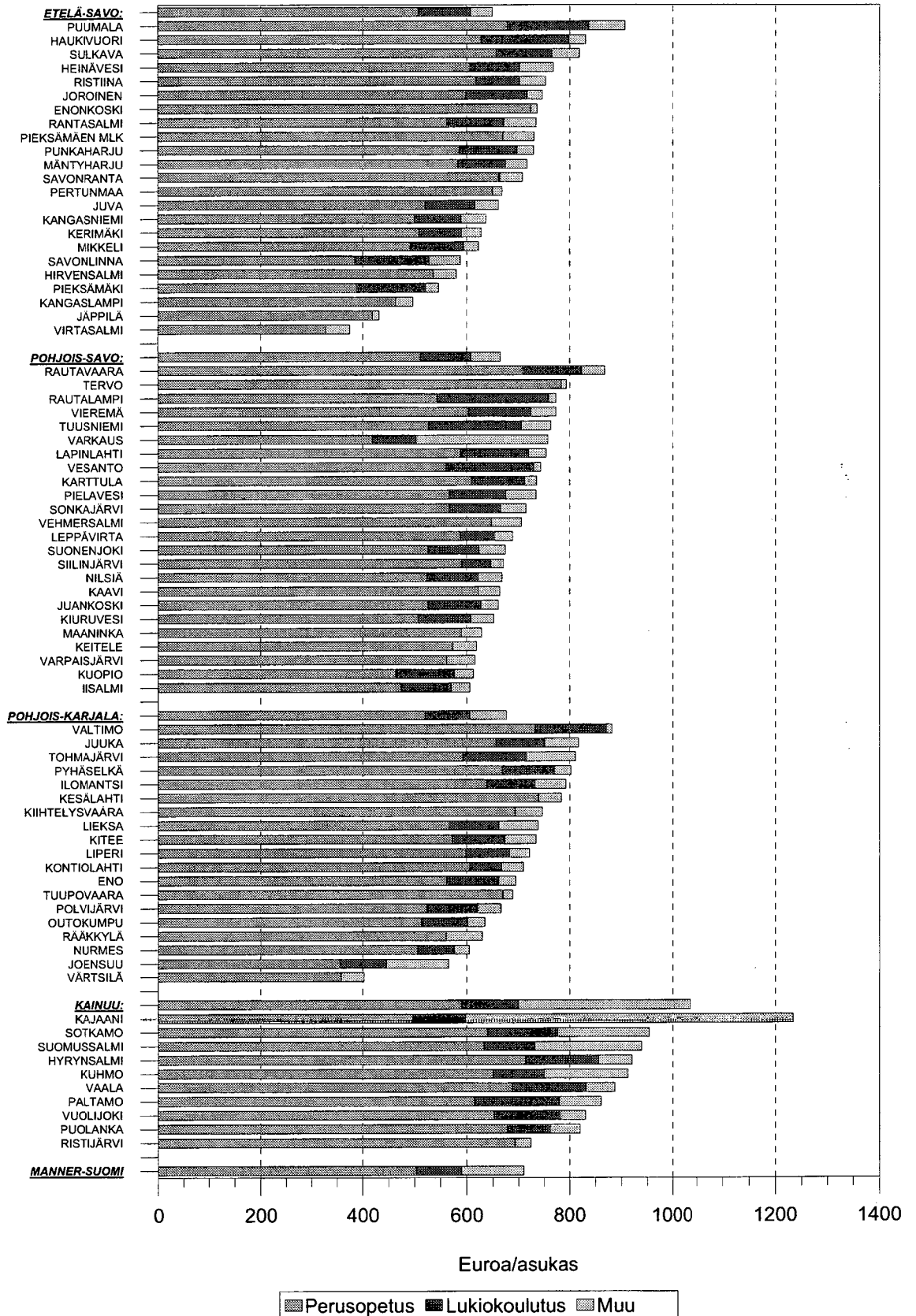

Lähde: Tilastokeskus/Koulutustilastot

Vuoden 2001 kuntarajat

Kuva 84. Koulutusaste kunnittain 2000.

Opetustoimen nettokustannukset kunnittain 2000

Lähde: Tilastokeskus/Julkinen talous

Vuoden 2001 kuntarajat

Kuva 85. Opetustoimen nettokustannukset kunnittain 2000.

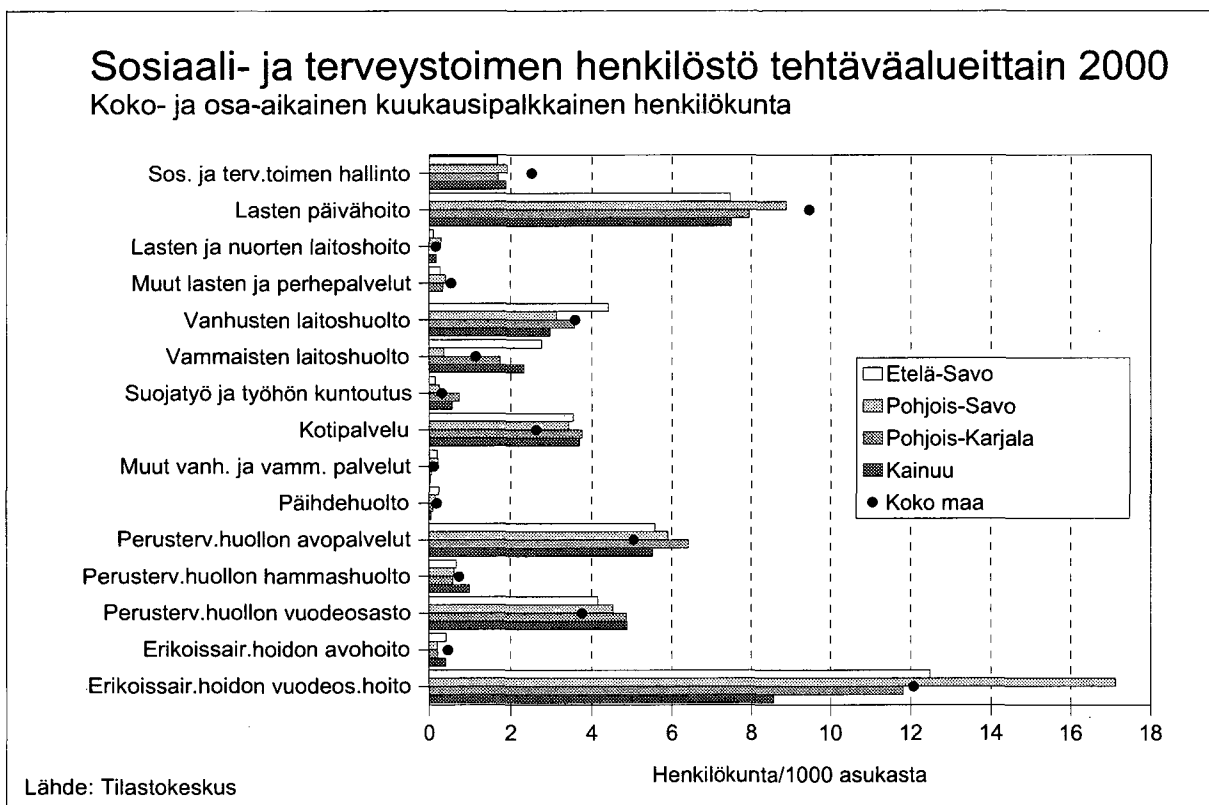
TERVEYS- JA SOSIAALIPALVELUT

Itä-Suomen sosiaali- ja terveystoimen henkilöstöstä valtaosa työskenteli erikoissairaanhoidon vuodeosastoilla vuonna 2000. Kainuussa tämän alan henkilöstöä oli suhteessa vähiten. Toiseksi työllistävin sosiaali- ja terveystoimen tehtäväalue kaikissa maakunnissa oli lasten päivähoito.

Sosiaali- ja terveystoimen kustannukset kunnissa koostuvat pääasiassa lasten päivähoiton, perusterveydenhuollon ja erikoissairaanhoidon menoista. Vuonna 2000 kustannukset asukasta kohti vaihtelivat Itä-Suomen kunnissa 2 277 eurosta 1 499 euroon. Suurimmat ne olivat Vesannolla, Tuupovaarassa, Rääkkylässä ja Ristijärvellä, ja pienimmät Siilinjärvellä, Kontiolahdella ja Pyhäselässä. Perusterveydenhuoltoon käytettiin Pertunmaalla ja Tuupovaarassa yli 700 euroa/asukas. Erikoissairaanhoidon menoja oli puolestaan suhteessa eniten Rääkkylässä, Virtasalmella ja Jäppilässä.

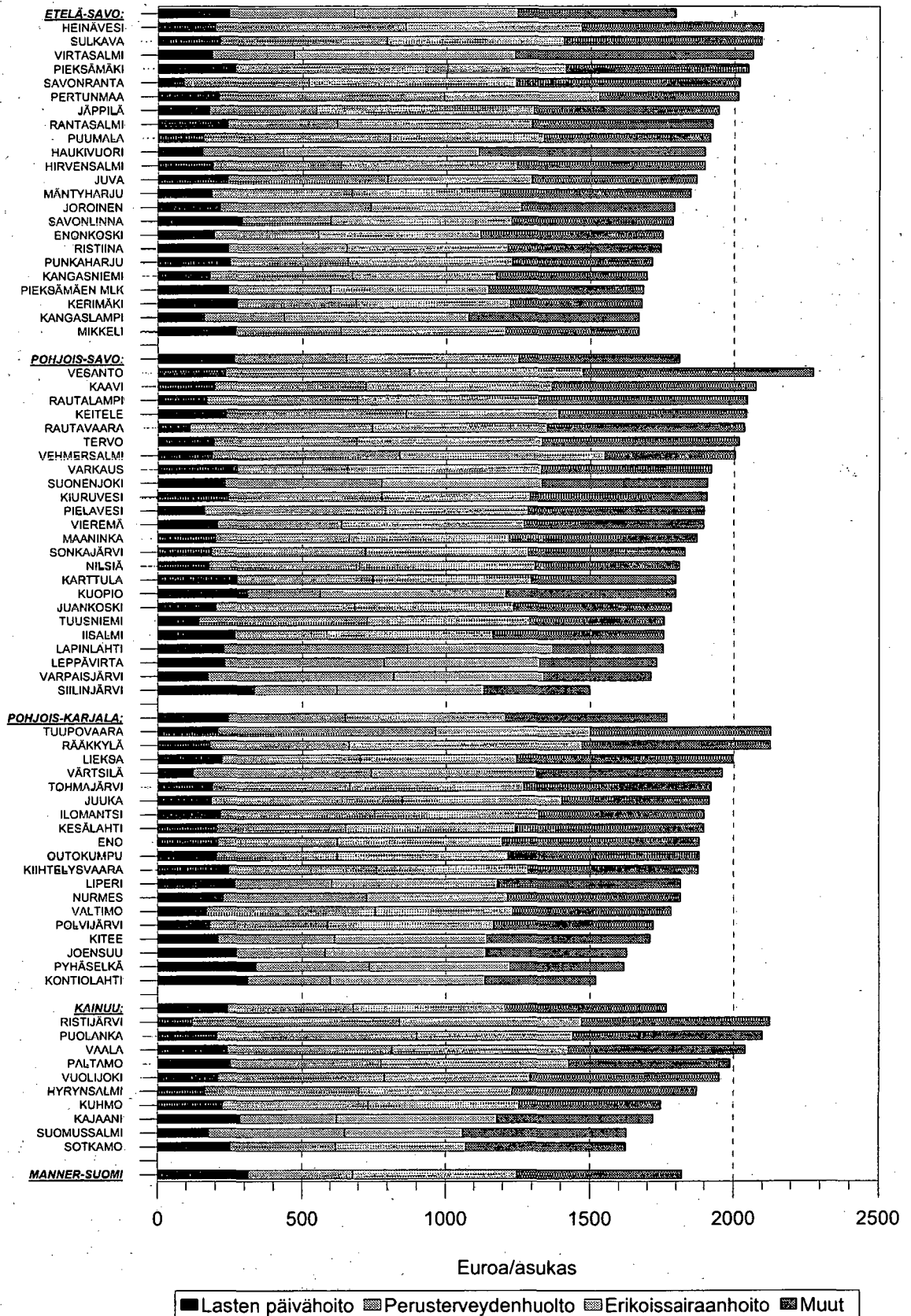
Lasten päivähoiton nettokustannukset olivat suurimmat Pyhäselässä, Siilinjärvellä, Kontiolahdella ja Kuopiossa, yli 300 euroa/asukas. Rantasalmella lähes 47 % alle 7-vuotiaista lapsista oli kunnallisessa kokopäivähoidossa. Päivähoiton käyttökustannukset yhtä alle kouluikäistä kohti olivat suurimmat Savonlinnassa. Itä-Suomen alhaisimmiksi nämä kulut jäivät Savonrannassa ja Värtsilässä.

Verrattaessa kuntien lukuja toisiin kuntiin ja keskiarvoihin tulee muistaa, että kuntien tapa tuottaa palveluja eroaa toisistaan.

Kuva 86. Sosiaali- ja terveystoimen henkilöstö tehtäväalueittain 2000.

Sosiaali- ja terveystoimen nettokustannukset kunnittain 2000

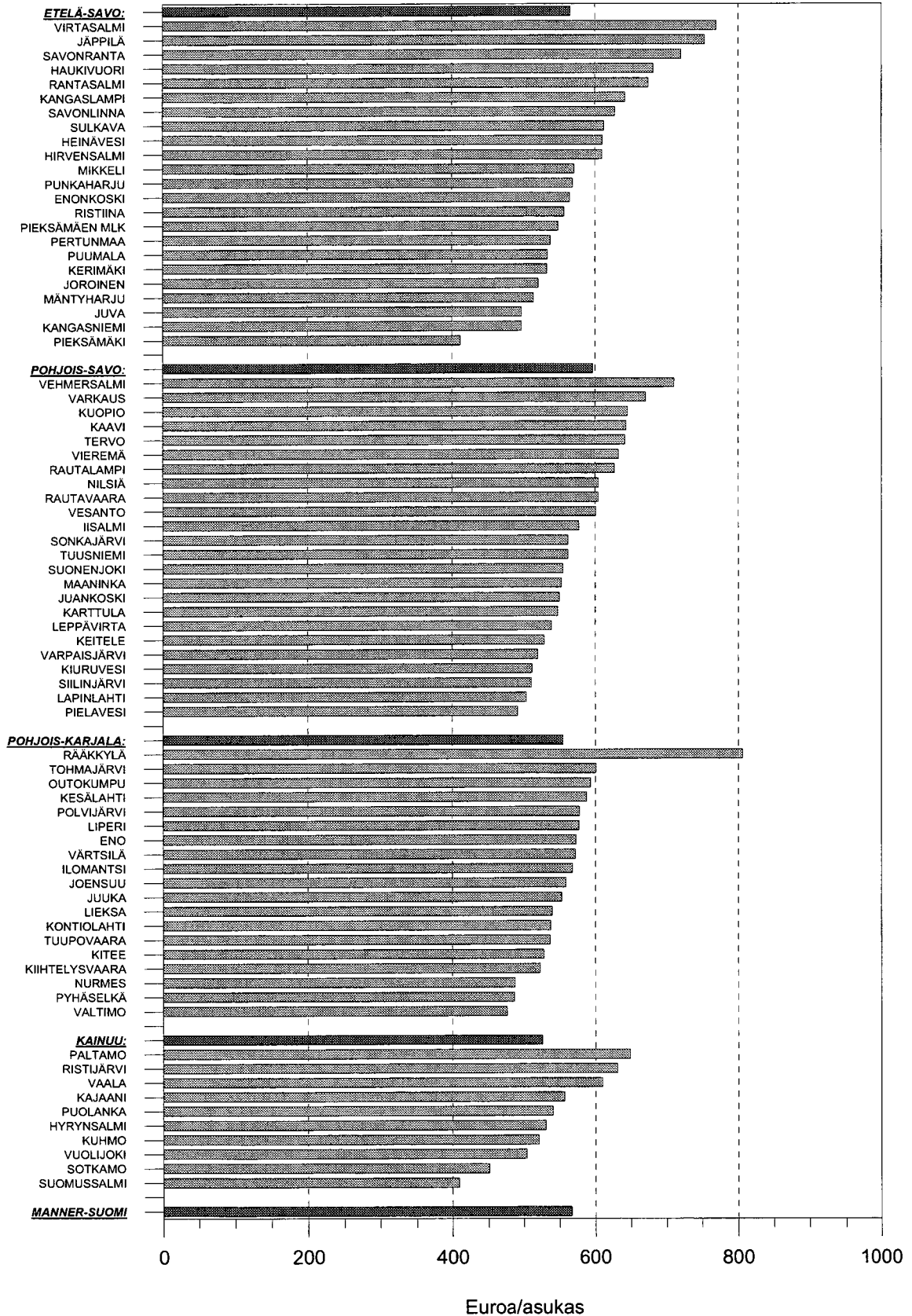

Lähde: Tilastokeskus/Julkinen talous

Vuoden 2001 kuntarajat

Kuva 87. Sosiaali- ja terveystoimen nettokustannukset kunnittain 2000.

Erikoissairaanhoidon nettokustannukset kunnittain 2000

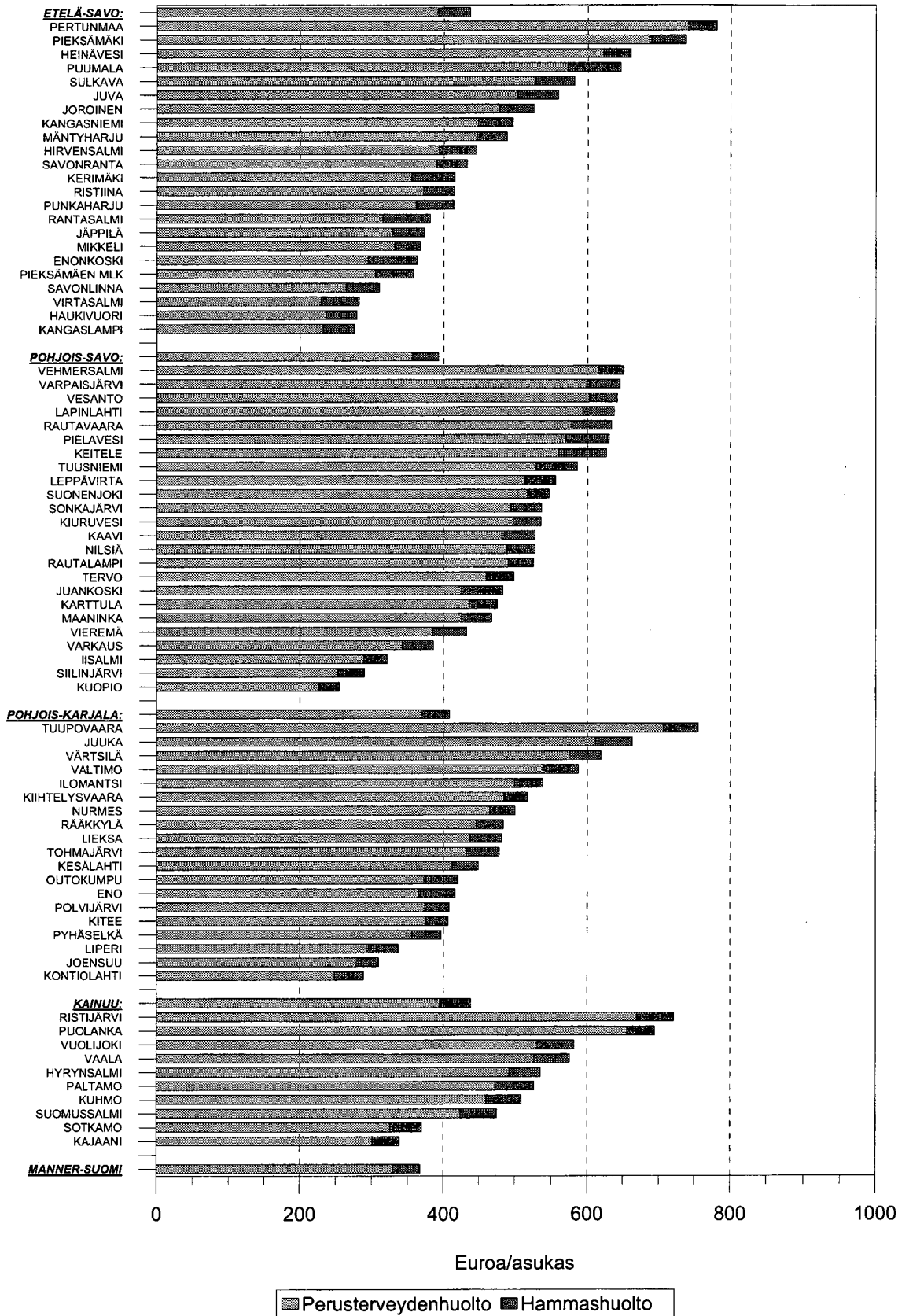

Lähde: Tilastokeskus/Julkinen talous

Vuoden 2001 kuntarajat

Kuva 88. Erikoissairaanhoidon nettokustannukset kunnittain 2000.

Perusterveydenhuollon nettokustannukset kunnittain 2000

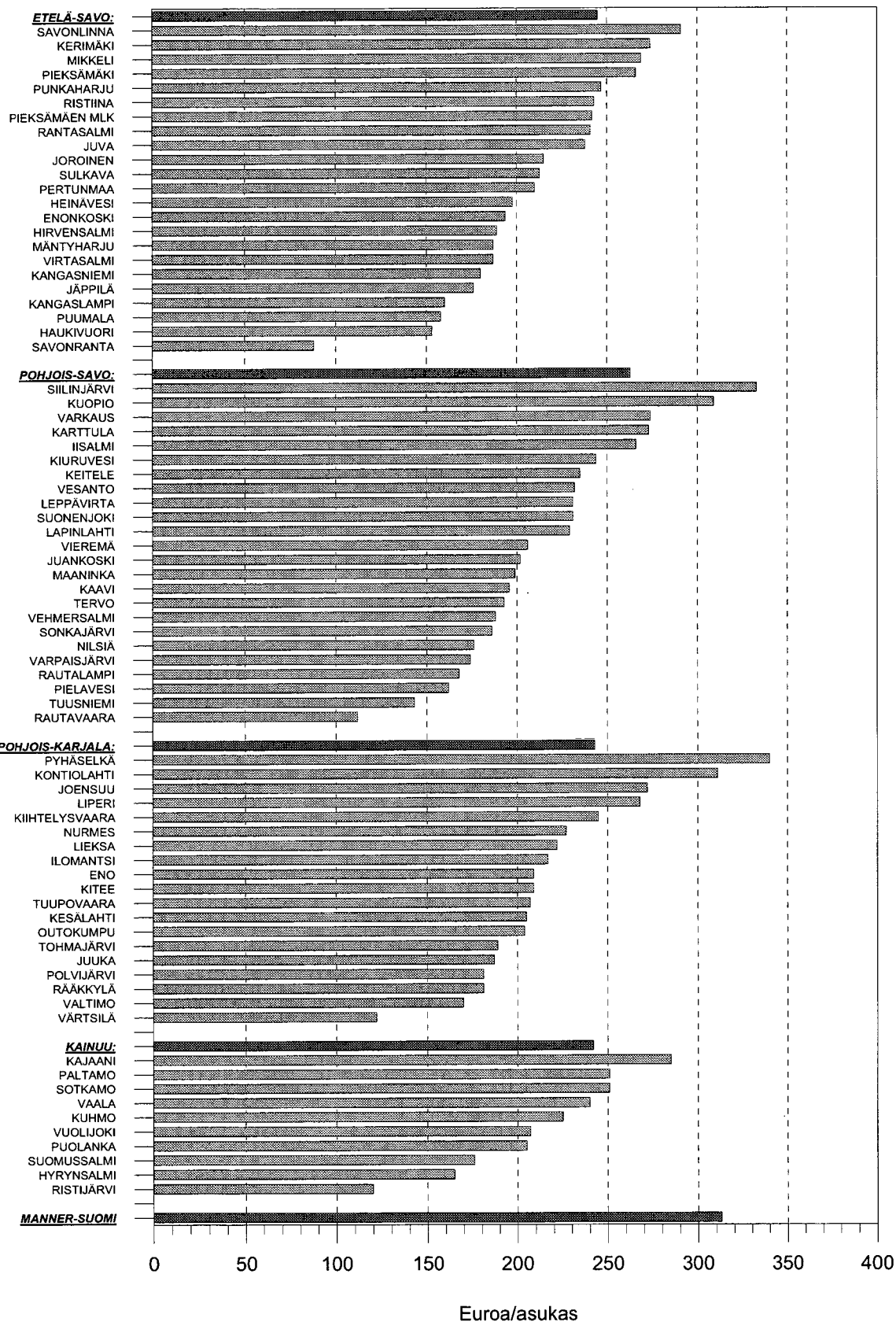

Lähde: Tilastokeskus/Julkinen talous

Vuoden 2001 kuntarajat

Kuva 89. Perusterveydenhuollon nettokustannukset kunnittain 2000.

Lasten päivähoidon nettokustannukset kunnittain 2000

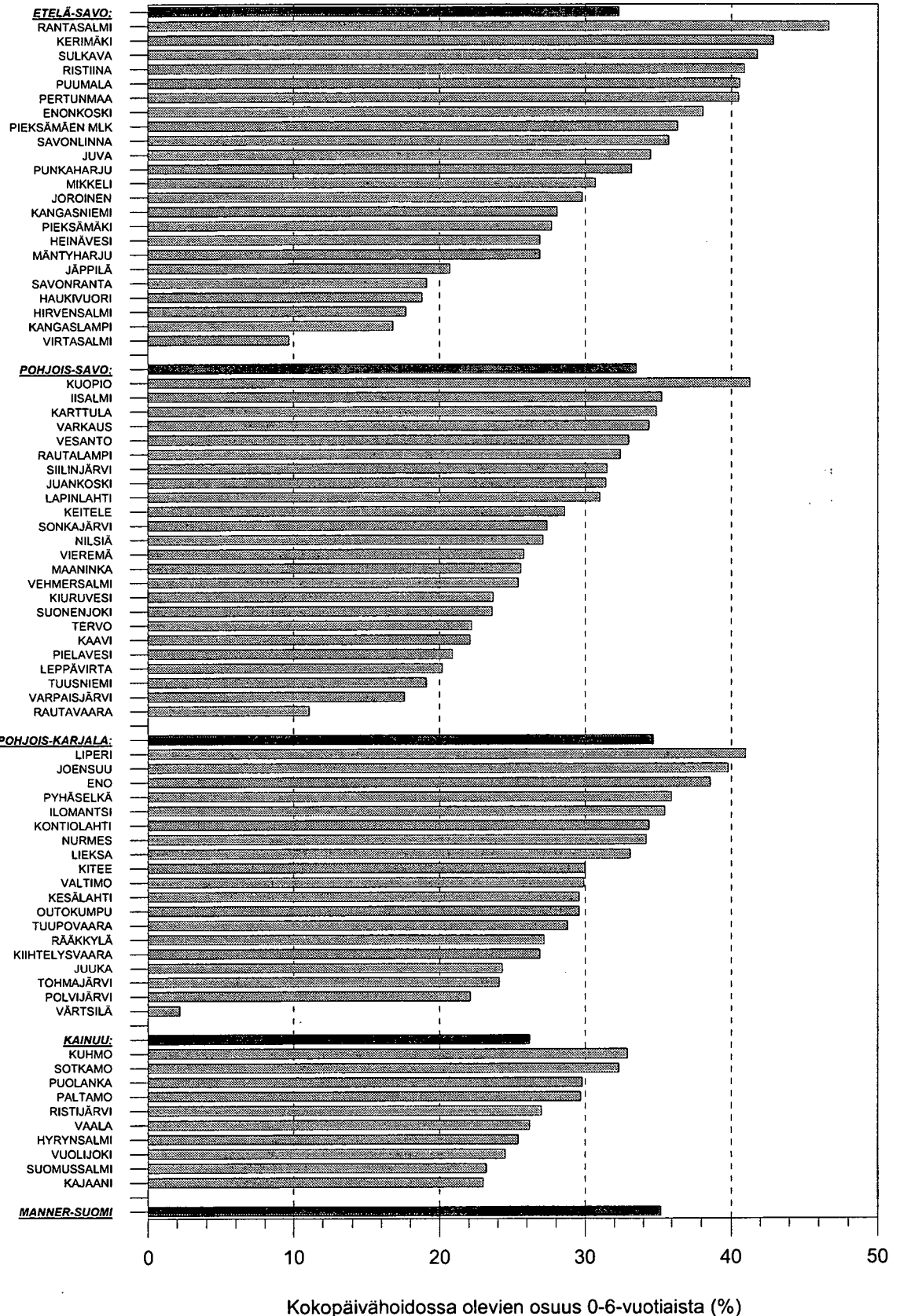

Lähde: Tilastokeskus/Julkinen talous

Vuoden 2001 kuntarajat

Kuva 90. Lasten päivähoidon nettokustannukset kunnittain 2000.

Kunnallinen lasten päivähoito kunnittain 2000

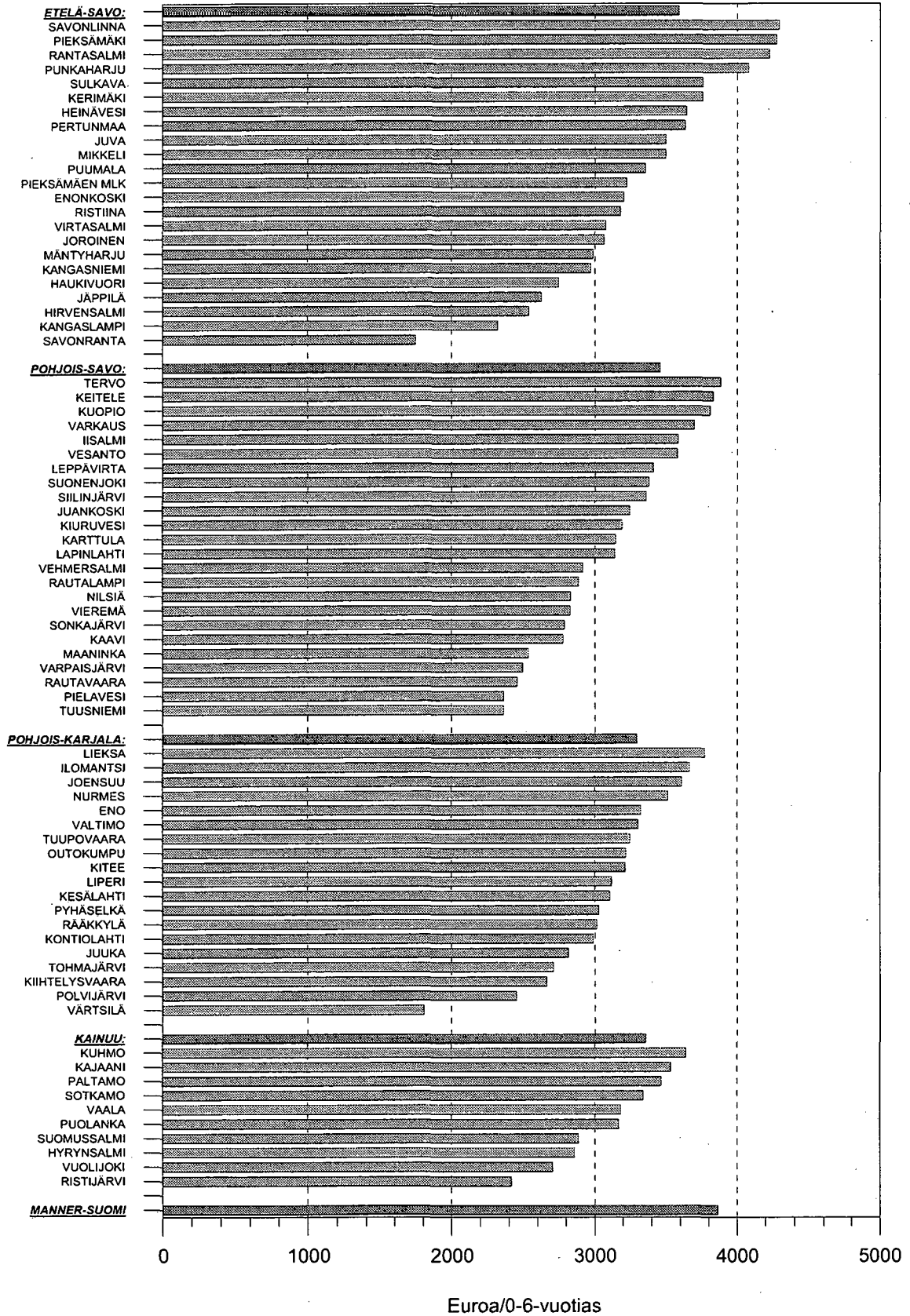

Lähde: Tilastokeskus/Julkinen talous

Vuoden 2001 kuntarajat

Kuva 91. Kunnallinen lasten päivähoito kunnittain 2000.

Lasten päivähoiton käyttökustannukset kunnittain 2000

Lähde: Tilastokeskus/Julkinen talous

Vuoden 2001 kuntarajat

Kuva 92. Lasten päivähoiton käyttökustannukset kunnittain 2000.

RAKENTAMINEN JA ASUMINEN

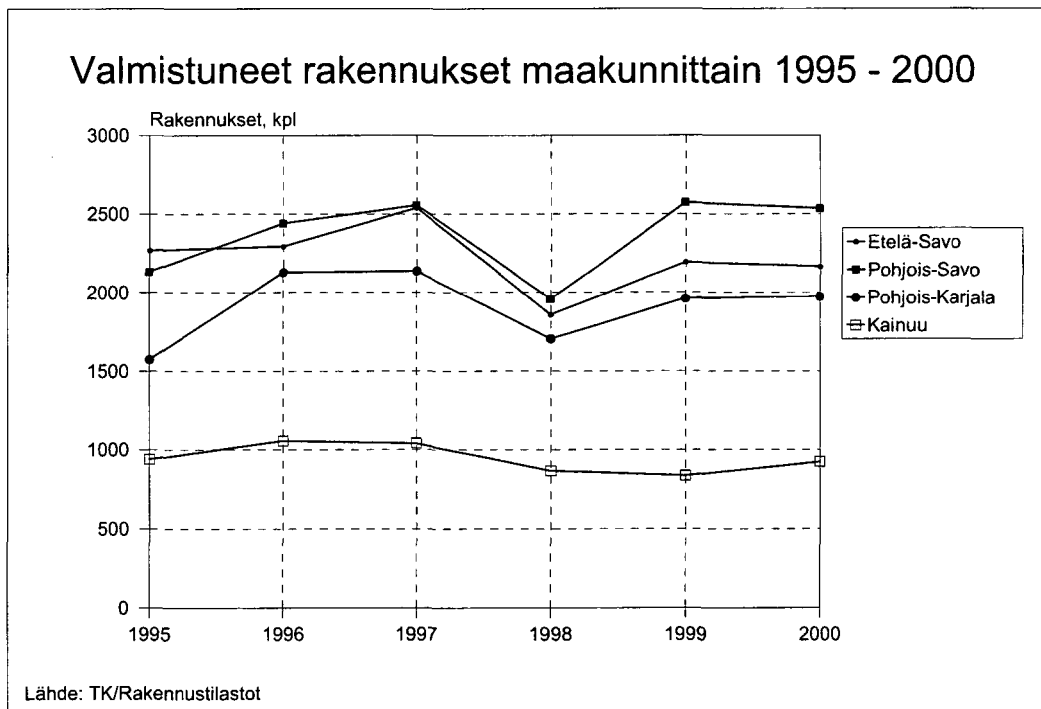
Pohjois-Savoon valmistui vuonna 2000 uusia rakennuksia 2 535 kappaletta, hieman edellisvuotta vähemmän. Etelä-Savossa ja Pohjois-Karjalassa rakennustuotanto pysyi samana edelliseen vuoteen nähden. Rakennuksia valmistui tuolloin Itä-Suomessa asukasluvuun nähden eniten Hirvensalmelle.

Asuntotuotanto on laskenut maakunnissa 1990-luvun alusta lähtien. Vuoden 1996 jälkeen asuntojen rakentaminen on vilkastunut jonkin verran etenkin Pohjois-Savossa, mutta edelleen asuntoja valmistuu 1980-lukuun verrattuna vähän. Vuonna 2000 asuntorakentaminen oli vilkkainta Savonrannalla ja Kontiolahdella.

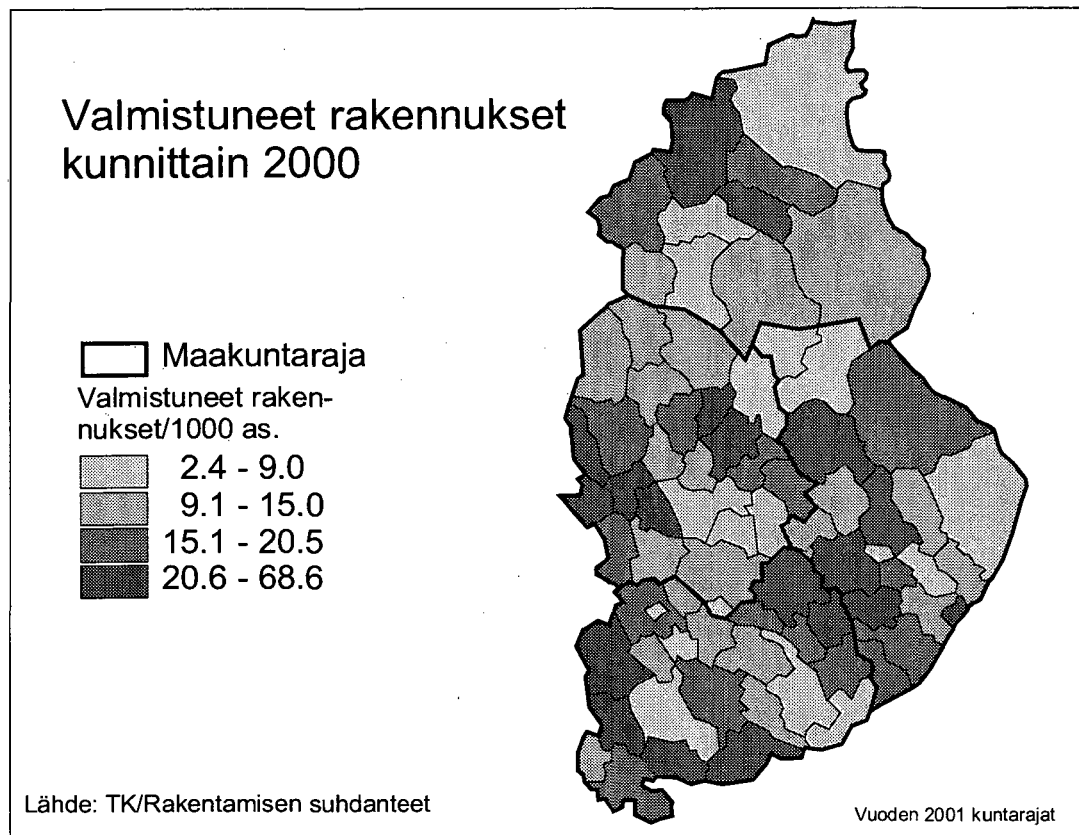
Asuntojen hinnat olivat korkeimmillaan vuonna 1989, jonka jälkeen hinnat laskivat vuoteen 1993 asti. Vielä vuoden 2000 alussa asuntoja sai halvemmalla kuin 1980-luvun lopussa. Itä-Suomen suurimmissa kaupungeissa asuntojen neliöhinnat ovat jatkuvasti olleet alhaisemmat kuin maassa keskimäärin. Kunnissa ne vaihtelivat Polvijärven 466 eurosta Kuopion 1 177 euroon. Muutaman kunnan alueella asuntokauppoja tehtiin vähemmän kuin viisi, joten hintatietoa näiden kuntien osalta ei voida julkistaa.

Asuntokuntien keskikoko oli vuonna 2000 suurin Pyhäselässä ja Kontiolahdella, pienin mm. Joensuussa ja Pieksämäellä, jossa myös ahtaasti asuvia asuntokuntia oli vähiten. Polvijärvellä ja Juuassa ahtaasti asuviksi luokiteltiin suhteessa eniten. Asunto on tämän normin mukaan ahtaasti asuttu, kun siinä asuu enemmän kuin yksi henkilö huonetta kohti (keittiö mukaan luettuna).

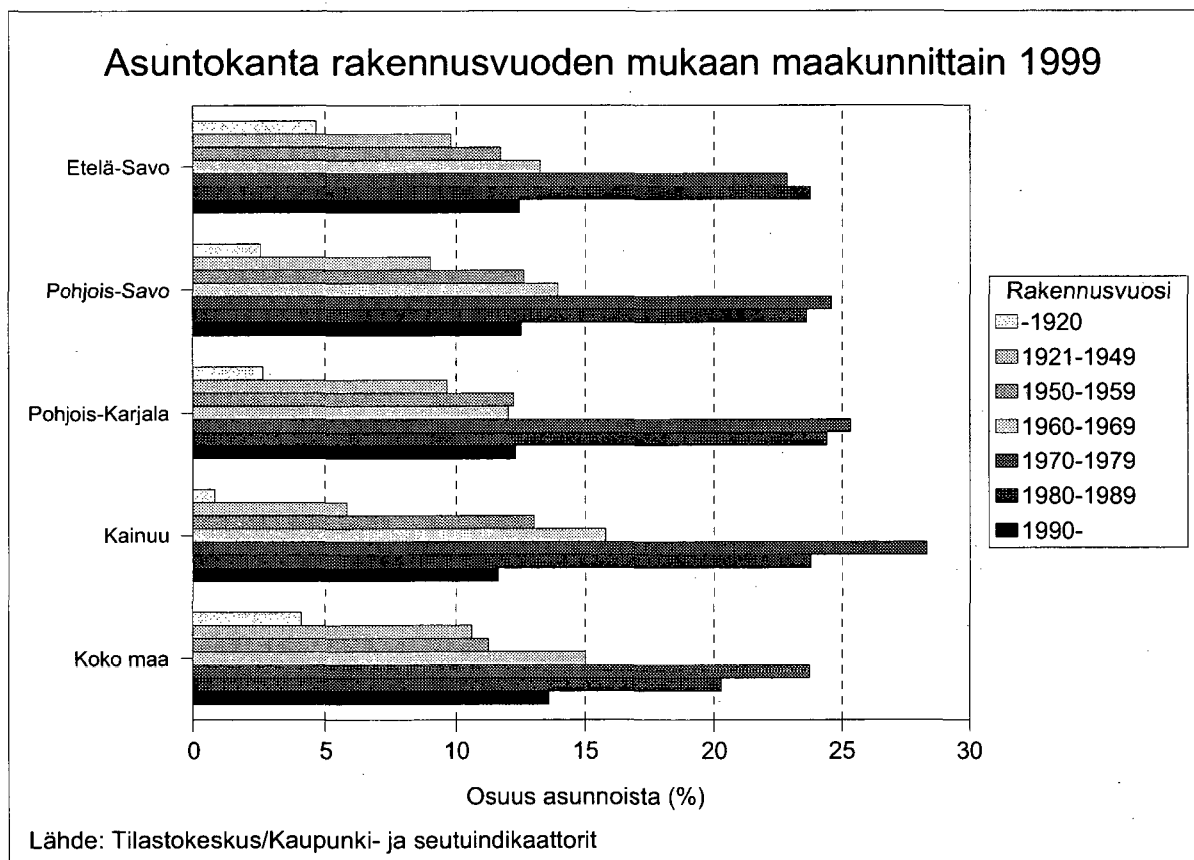
Joensuussa ja Kuopiossa 40 % asuntokunnista asui vuokra-asunnoissa. Vuokrala asuminen on yleistä myös muissa alueen suurimmissa kaupungeissa. Maanin-galla 80 % asuntokunnista asui omistusasunnoissa.

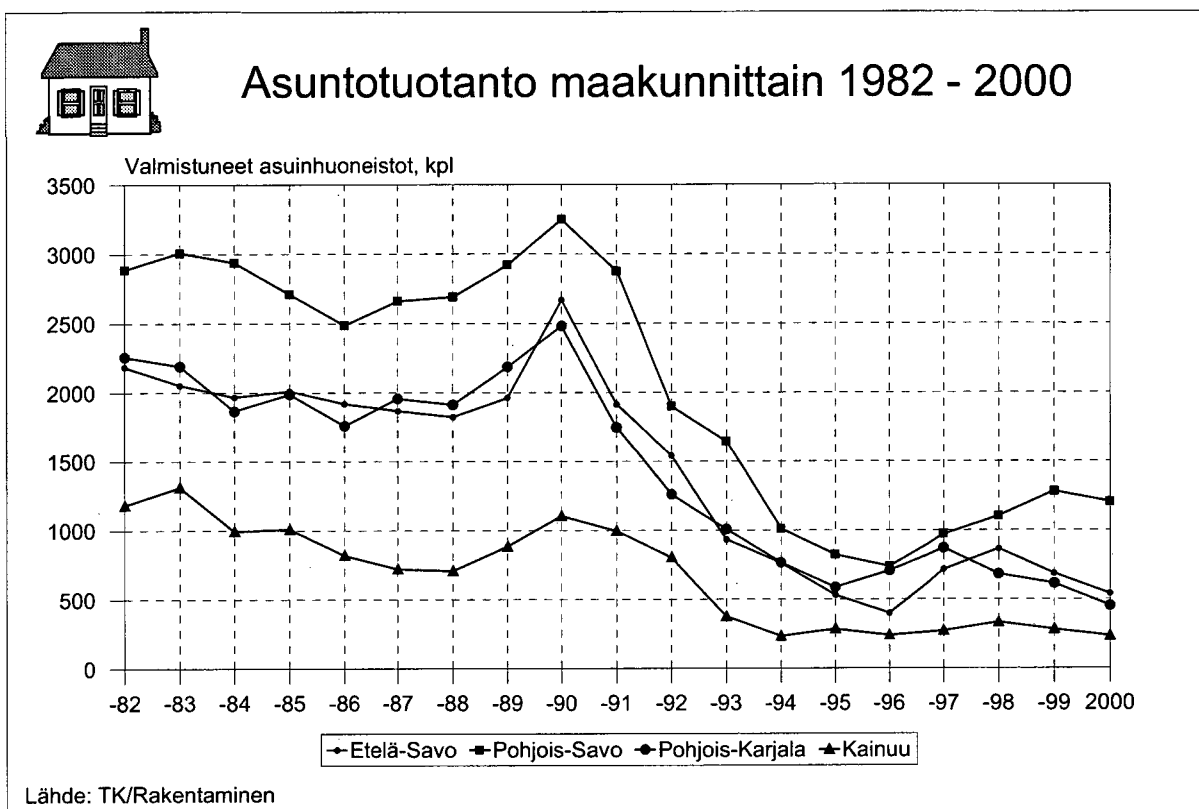
Kuva 93. Valmistuneet rakennukset maakunnittain 1995 – 2000.

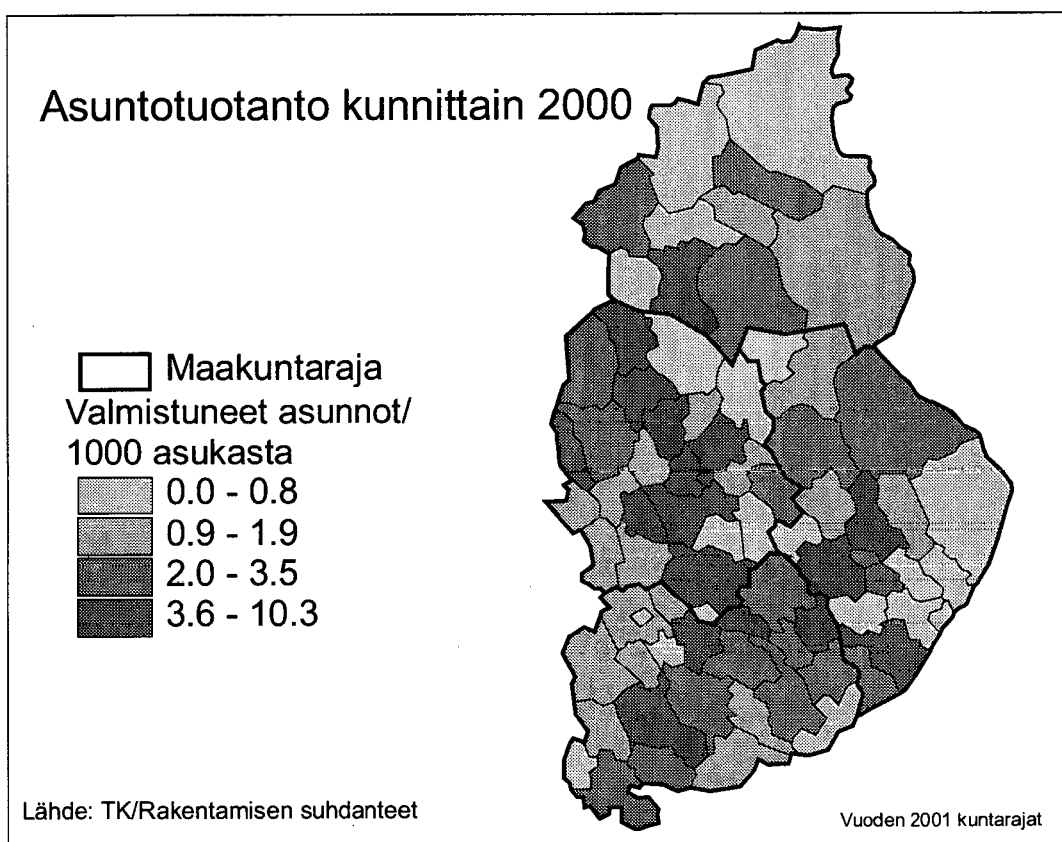
Kuva 94. Valmistuneet rakennukset kunnittain 2000.

Kuva 95. Asuntokanta rakennusvuoden mukaan maakunnittain 1999.

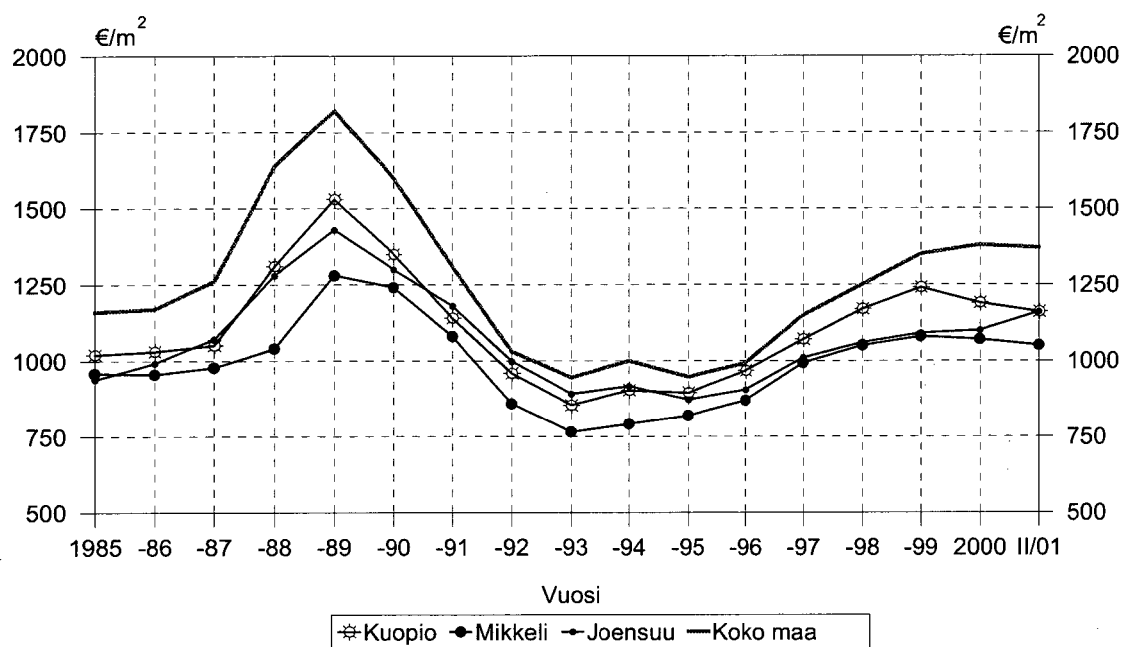
Kuva 96. Asuntotuotanto maakunnittain 1982 - 2000.

Kuva 97. Asuntotuotanto kunnittain 2000.

Asuntojen hintojen kehitys alueittain 1985 - 2001

(Hinnat deflatoitu vuoden 2001 rahanarvoon)

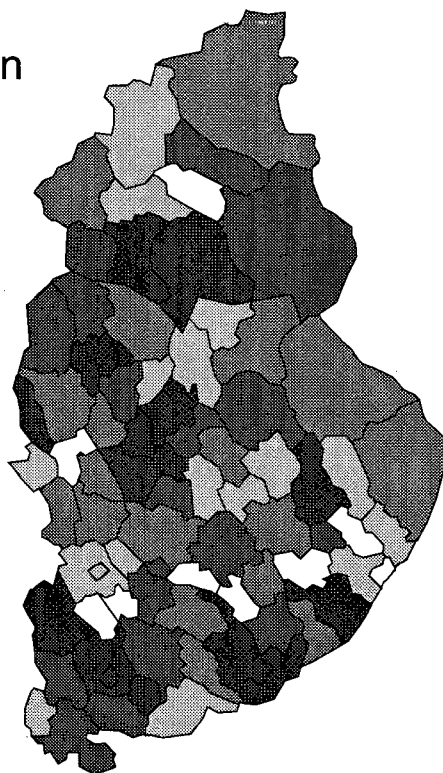
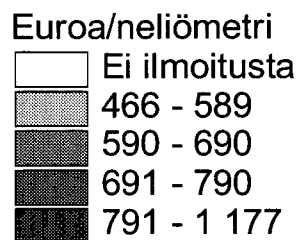

Lähde: TK/Asuntojen hinnat

Kuva 98. Asuntojen hintojen kehitys alueittain 1985 - 2001.

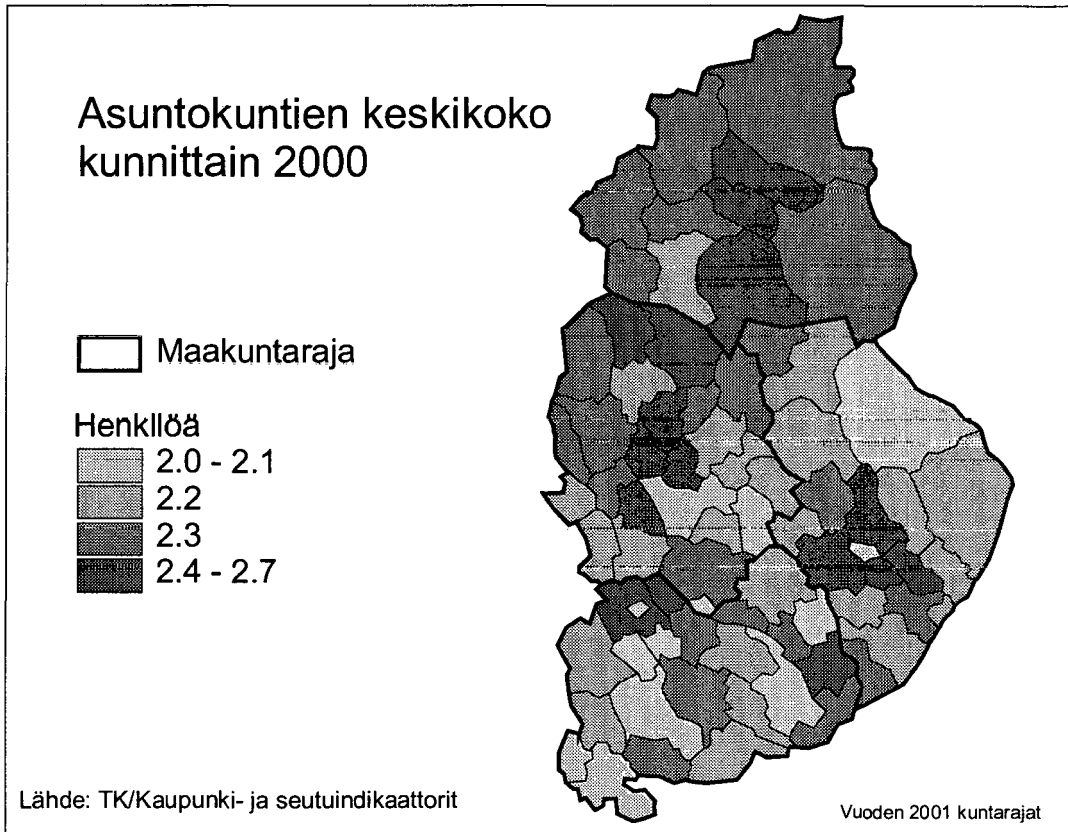
Asuntojen hinnat kunnittain 2000

Kaikkien asuntojen velattomat hinnat

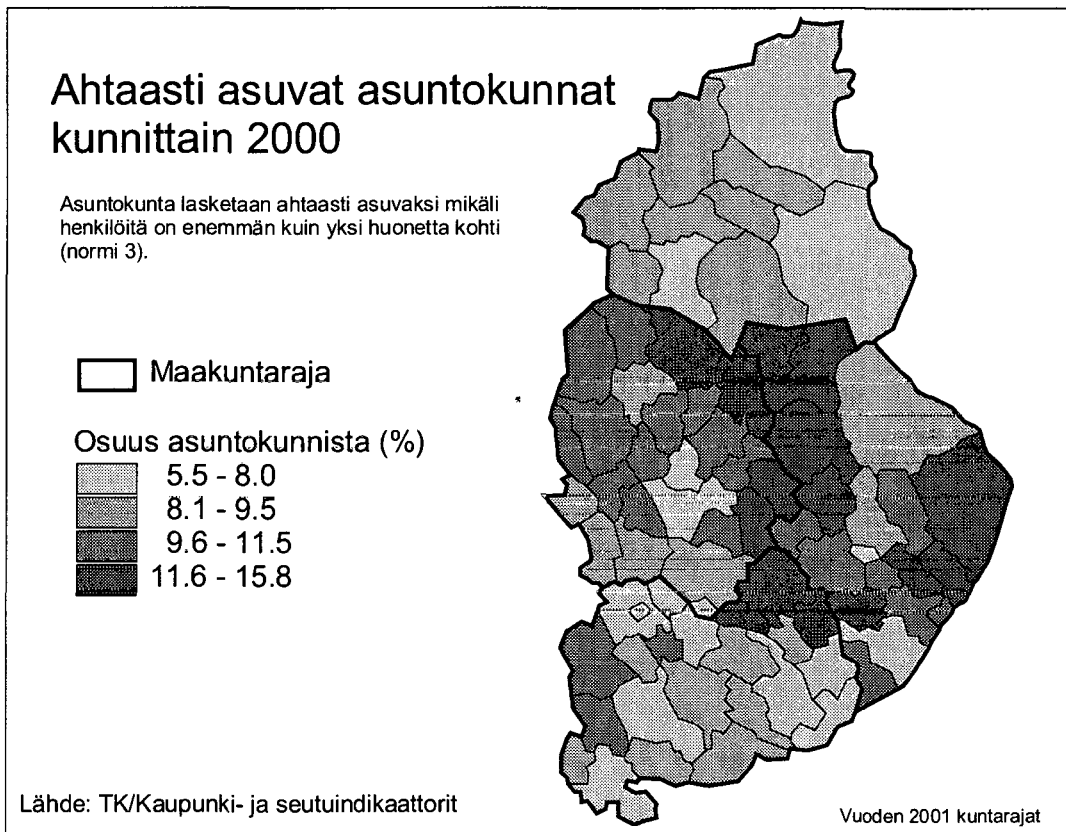

Lähde: TK/Asuminen 2001:4

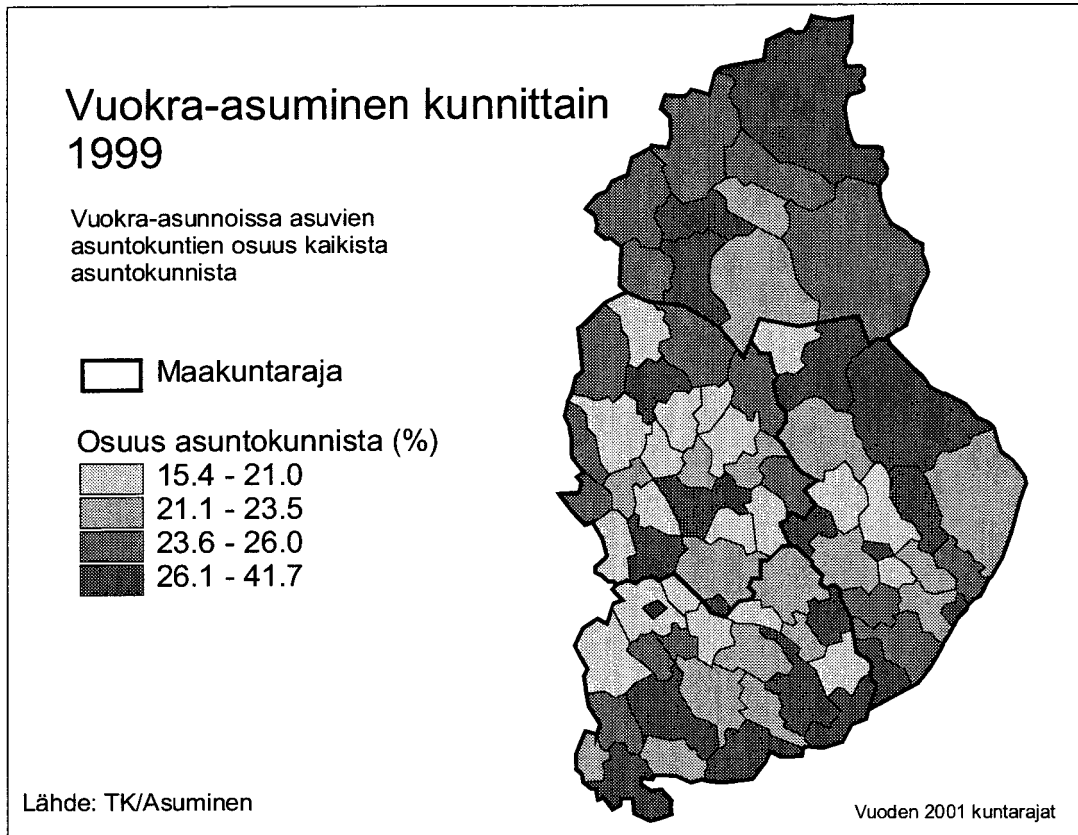
Kuva 99. Asuntojen hinnat kunnittain 2000.

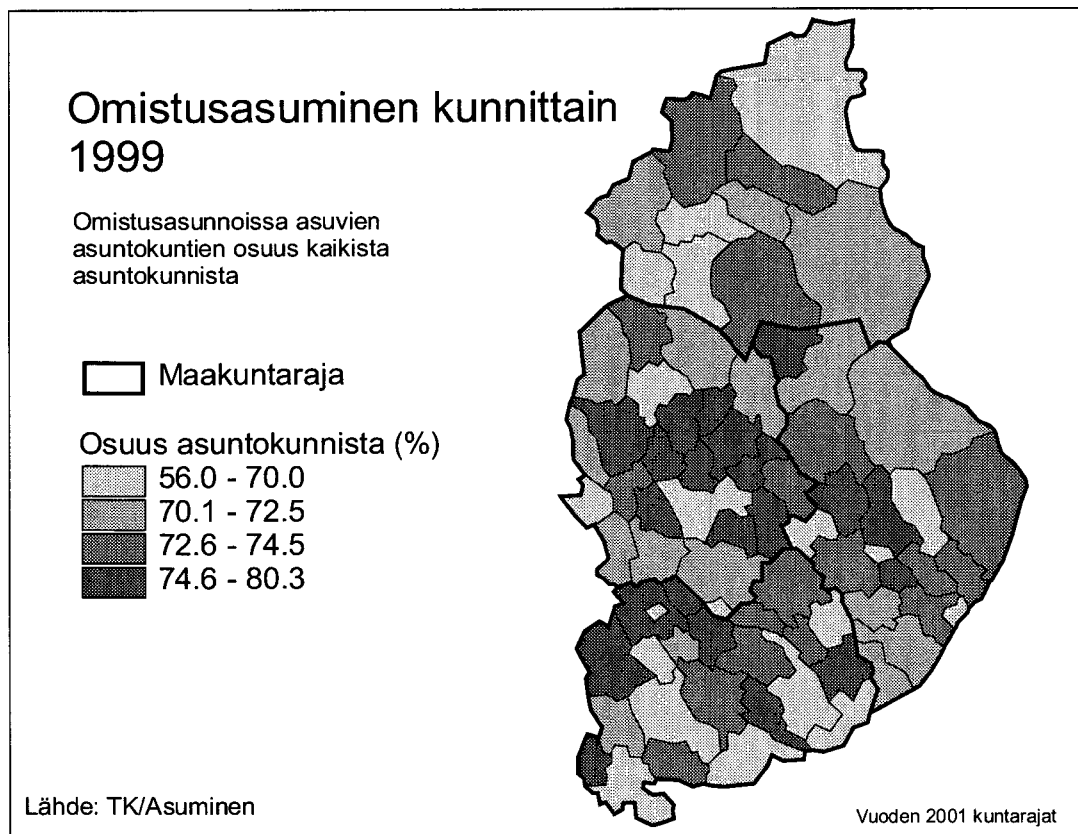
Kuva 100. Asuntokuntien keskikoko kunnittain 2000.

Kuva 101. Ahtaasti asuvat asuntokunnat kunnittain 2000.

Kuva 102. Vuokra-asuminen kunnittain 1999.

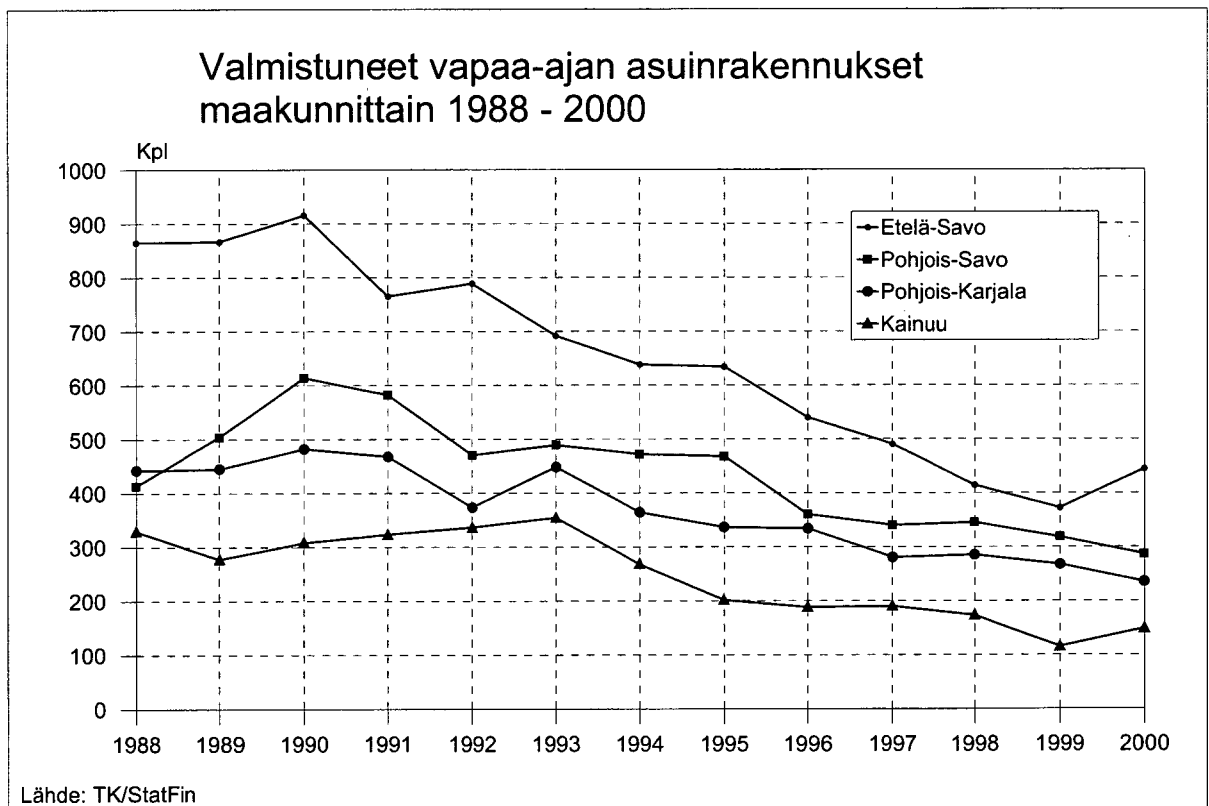

Kuva 103. Omistusasuminen kunnittain 1999.

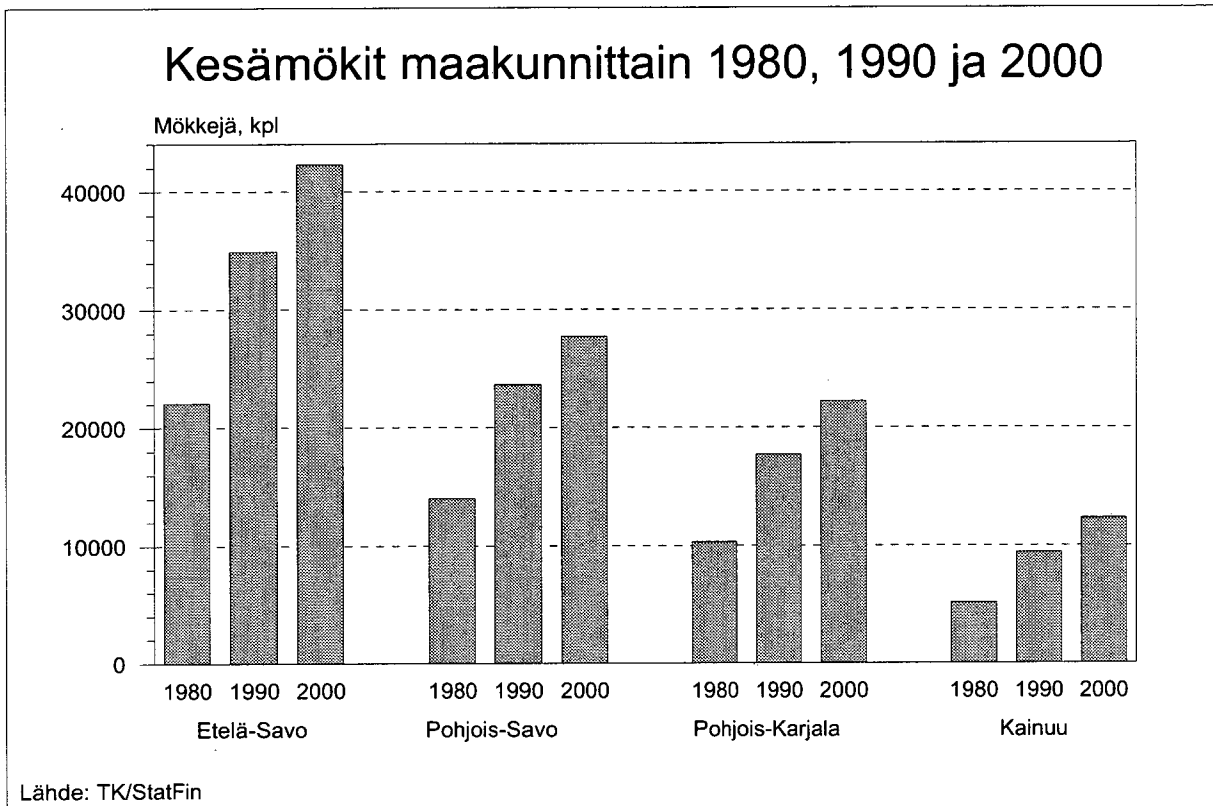
Vapaa-ajan asuinrakennukset

Valmistuneiden vapaa-ajan asuinrakennusten määrä on laskenut Itä-Suomessa 1990-luvun loppua kohti vuosikymmenen alun määristä. Etelä-Savoon vapaa-ajan asuinrakennuksia on valmistunut lukumääräisesti eniten, joskin niiden määrä on vähitellen laskenut lähelle Pohjois-Savon ja Pohjois-Karjalan lukemia. Vuonna 2000 vapaa-ajan asuinrakennuksia valmistui Etelä-Savoon 444, Pohjois-Savoon 286 ja Pohjois-Karjalaan 235. Kainuussa vastaava luku oli 148.

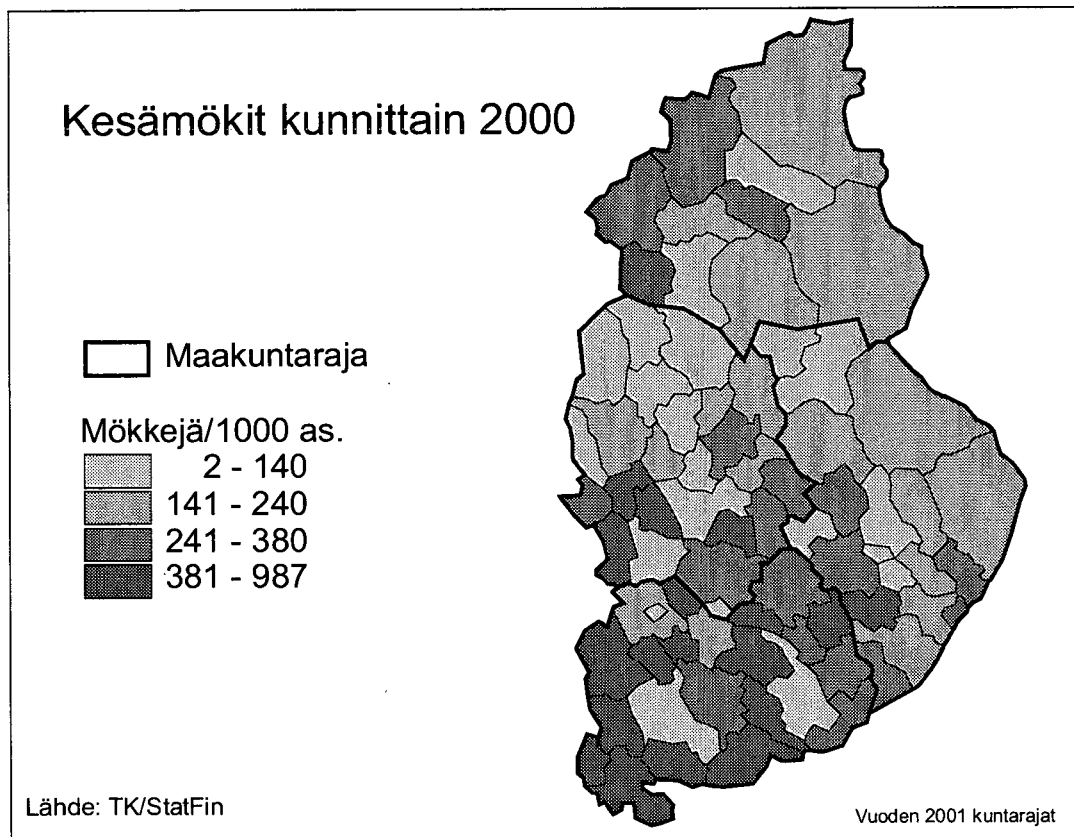
Vuonna 2000 Itä-Suomen 104 578 kesämökistä kaksi viidennestä sijaitsi Etelä-Savossa. Pohjois-Savossa mökkejä oli reilu neljännes koko alueen mökeistä. Kunnittain tarkasteltuna mökkejä oli lukumääräisesti eniten Mikkelissä, asukasluvuun suhteutettuna kuitenkin Hirvensalmella ja Puumalassa. Pieksämäellä ja Joensuussa kesämökkejä oli suhteessa vähiten.

Kuva 104. Valmistuneet vapaa-ajan asuinrakennukset maakunnittain 1988 – 2000.

Kuva 105. Kesämökkit maakunnittain 1980, 1990 ja 2000.

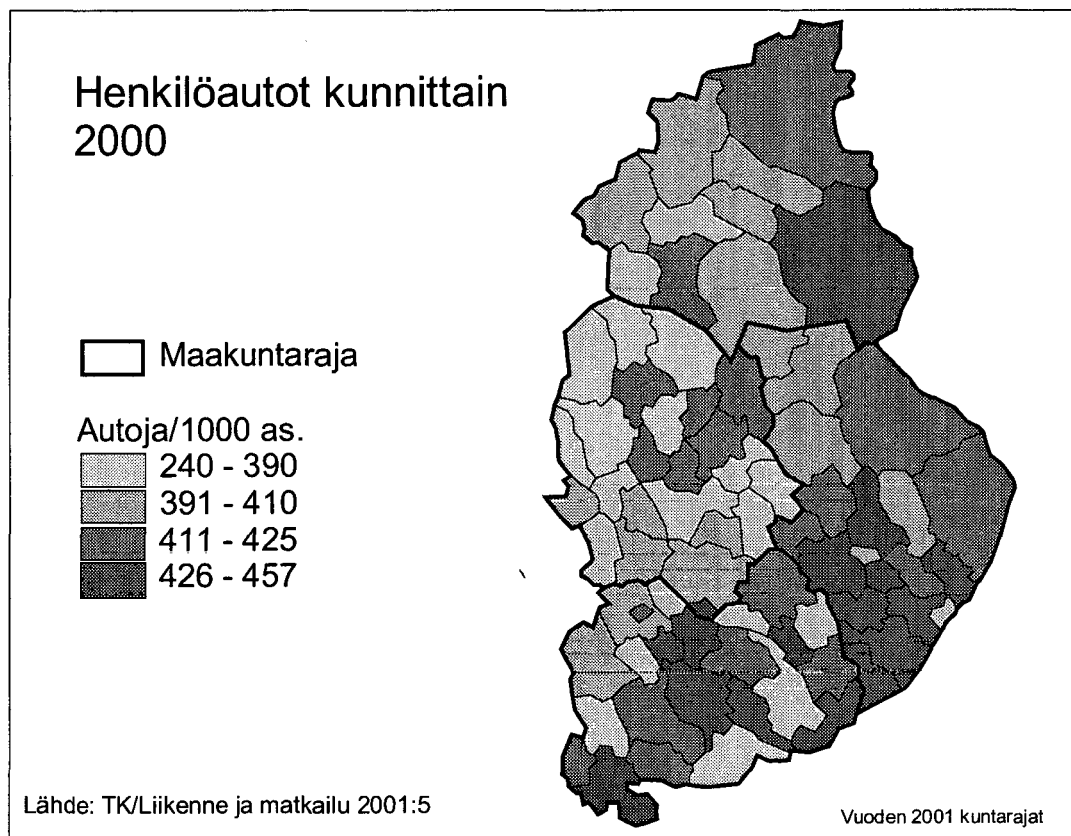
Kuva 106. Kesämökkit kunnittain 2000.

LIIKENNE JA MATKAILU

Suomessa oli 412 henkilöautoa tuhatta asukasta kohti vuonna 2000. Itä-Suomen 34 kunnassa autoja oli suhteessa vähintään saman verran. Autoistunein kunta oli Sulkava, missä autoja oli 447 tuhatta asukasta kohti. Vähiten henkilöautoja oli Kangaslammen kunnassa.

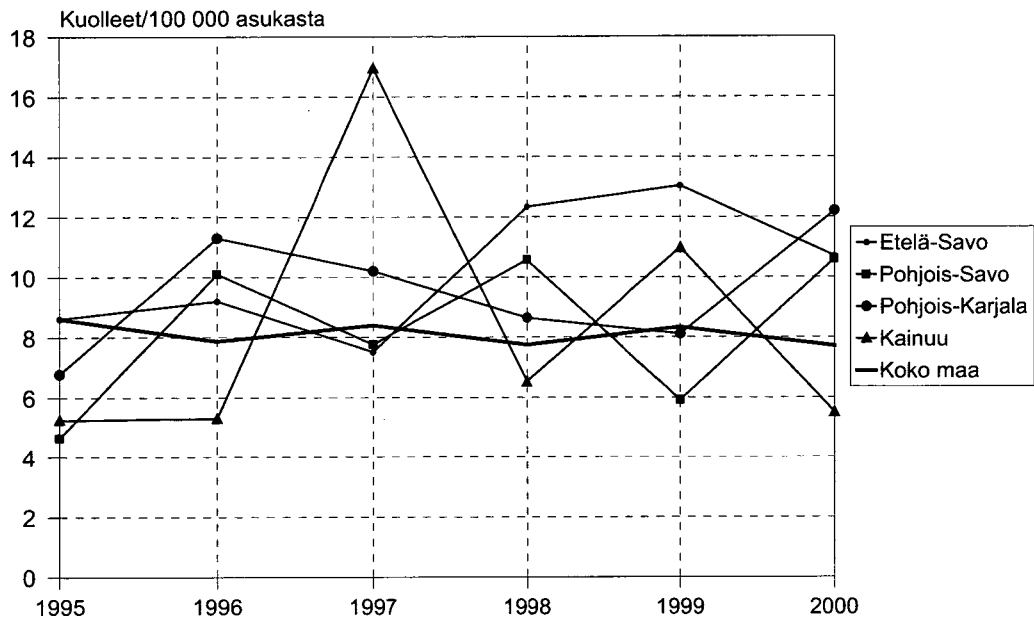
Tieliikenteessä kuolleiden määrä laski vuodesta 1999 vuoteen 2000 koko maassa 431:stä hieman alle 400:n. Myös Etelä-Savossa ja Kainuussa kuolemantapauksia sattui vuonna 2000 vähemmän kuin edellisenä vuonna. Asukaslukuun verrattuna eniten kuolonuhreja vaati Pohjois-Karjalan tieliikenne. Suhteellisesti vähiten kuolemantapauksia oli Kainuussa.

Venäjän rajan vilkkain ylityspaikka on Vaalimaa. Vuonna 2000 rajan ylitti siellä 867 000 henkilöautoa. Toiseksi eniten rajanylityksiä tehtiin Nuijamaalla. Siellä maahan saapuneita ja maasta lähteneitä henkilöautoja tilastoitiin noin 678 000.

Kuva 107. Henkilöautot kunnittain 2000.

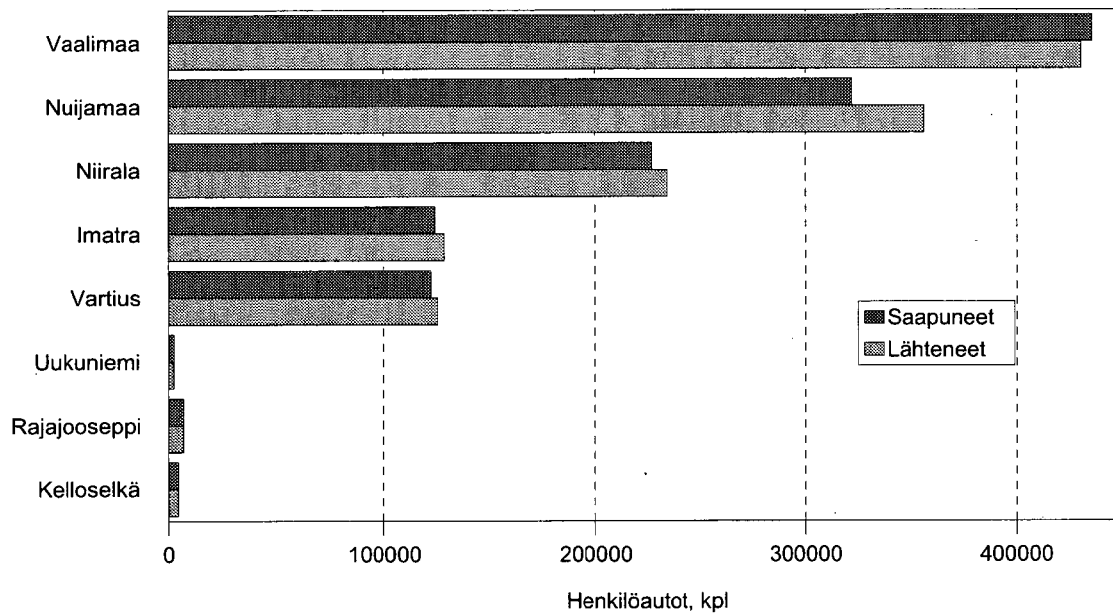
Tieliikenteessä kuolleet maakunnittain 1995 - 2000

Lähde: TK/Tieliikenneonnettomuudet

Kuva 108. Tieliikenteessä kuolleet maakunnittain 1995 – 2000.

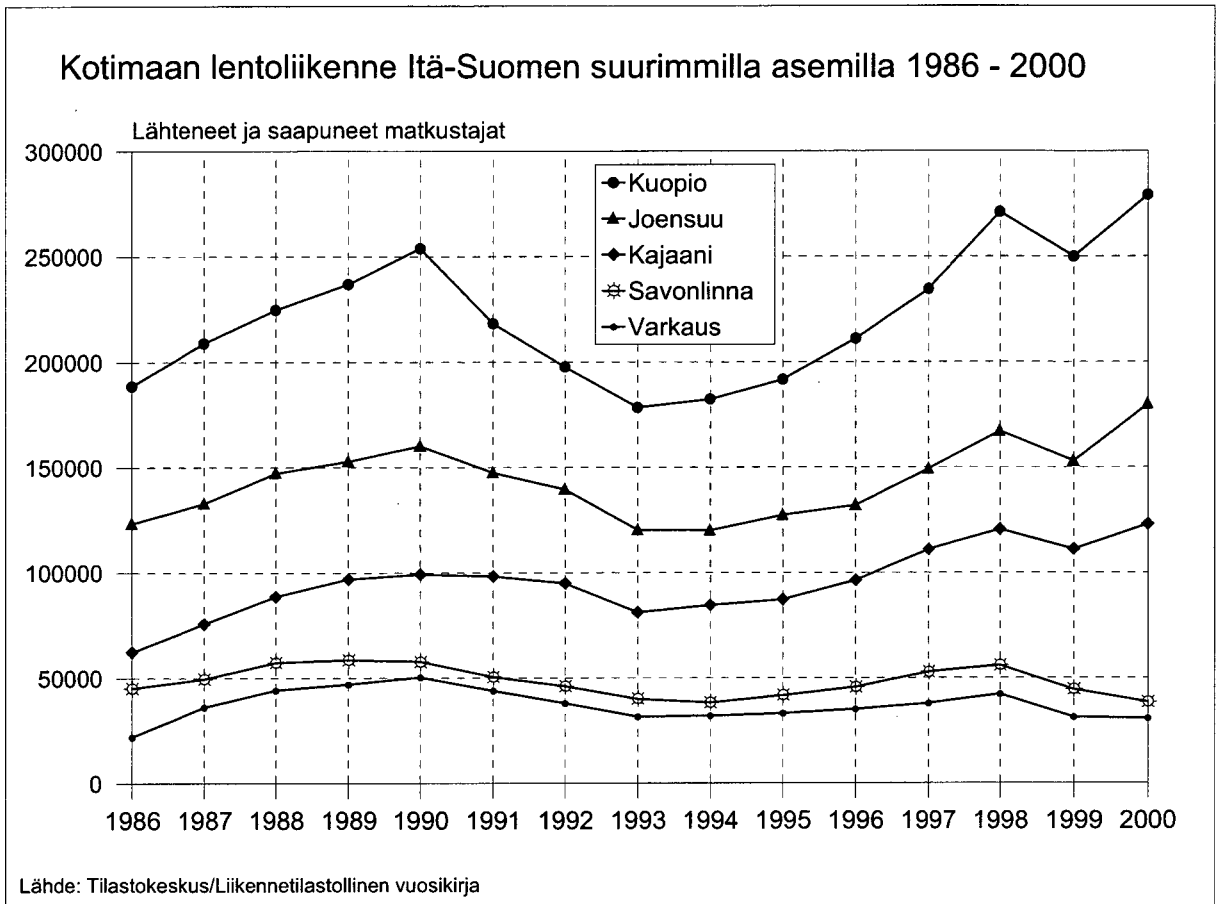
Maahan saapuneet ja maasta lähteneet henkilöautot Venäjän maaraja-asemilla 2000

Lähde: Tilastokeskus/Liikennetilastollinen vuosikirja/Tullihallitus

Kuva 109. Maahan saapuneet ja maasta lähteneet henkilöautot Venäjän maaraja-asemilla 2000.

Itä-Suomen vilkkain lentoasema on Kuopion asema, jossa saapuneita ja lähteneitä matkustajia oli vuonna 2000 yhteensä yli 279 000. Edellisvuoteen verrattuna matkustajamäärät kasvoivat noin 30 000 matkustajalla. Myös Joensuun ja Kajaanin kentillä kotimaan lentoliikenne kasvoi vuoteen 1999 verrattuna.

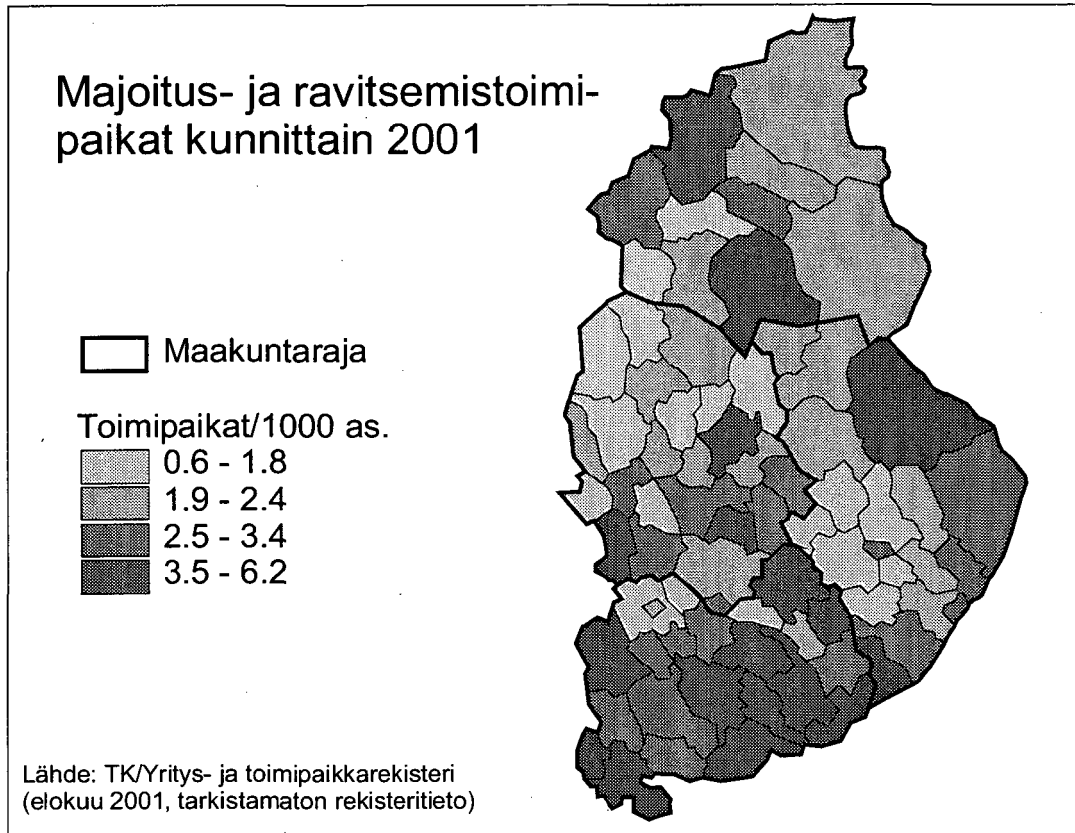
Kuva 110. Kotimaan lentoliikenne Itä-Suomen suurimmilla asemilla 1986 – 2000.

Majoitus- ja ravitsemuspalvelut

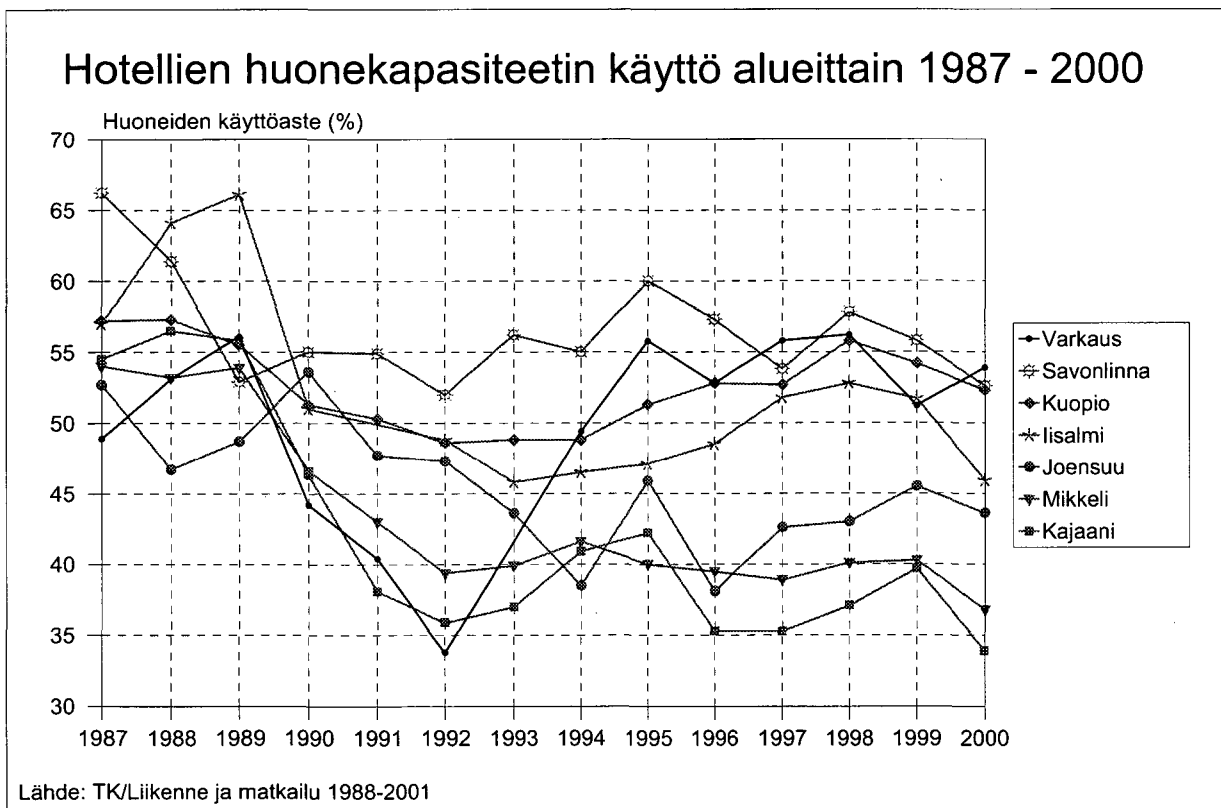
Tilastokeskuksen yritys- ja toimipaikkarekisterin mukaan majoitus- ja ravitsemistoimipaikkoja oli elokuussa 2001 Itä-Suomen alueella yhteensä 1 814 kappaletta. Asukaslukuun suhteutettuna niitä oli eniten Puumalassa ja Rautalammilla, vähiten Jäppilän ja Kontiolahden kunnissa.

Hotellien huonekapasiteetin käyttöaste oli vuonna 2000 Itä-Suomen korkein Varkaudessa, 53,9 %. Kaikissa tarkasteltavissa kunnissa Varkautta lukuun ottamatta huonekapasiteetin käyttöaste oli pienempi kuin tarkastelukauden alussa, vuonna 1987.

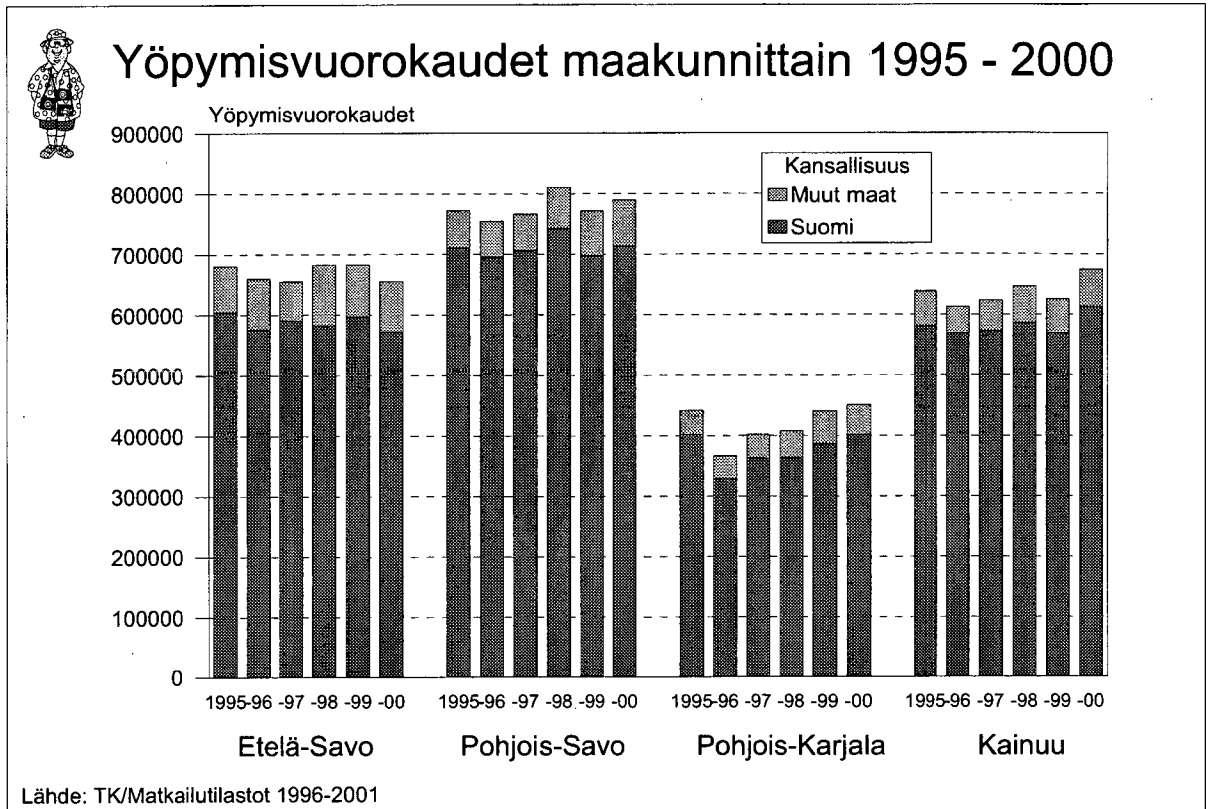
Pohjois-Savossa, Pohjois-Karjalassa ja Kainuussa yöpymisvuorokausia kirjattiin vuonna 2000 enemmän kuin vuotta aiemmin. Etelä-Savossa koko majoituskapasiteetti oli vuoden 2001 alussa 3 558, Pohjois-Savossa 2 974, Pohjois-Karjalassa 2 276 ja Kainuussa 2 086. Majoituskapasiteetti kasvoi ainoastaan Kainuussa edellisestä vuodesta. Majoituskapasiteettiin lasketaan huoneet ja mökit.

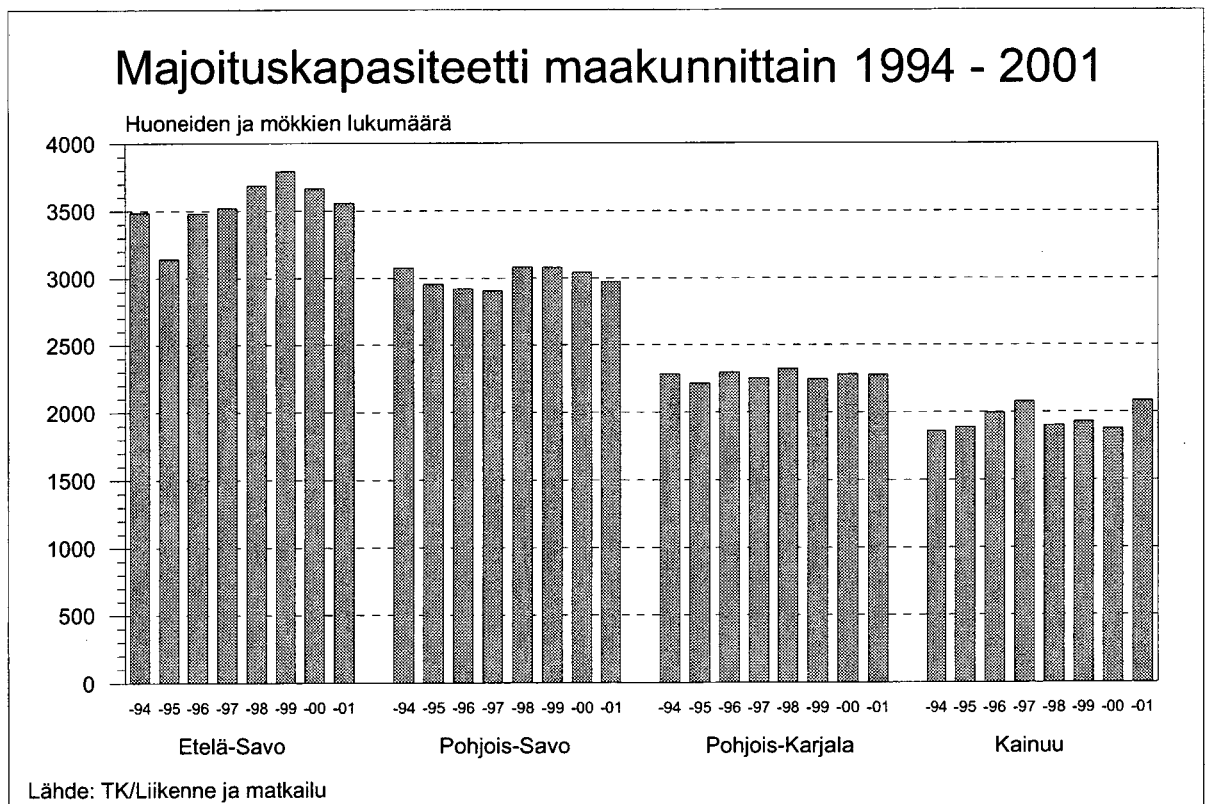
Kuva 111. Majoitus- ja ravitsemistoimipaikat kunnittain 2001.

Kuva 112. Hotellien huonekapasiteetin käyttö alueittain 1987 - 2000.

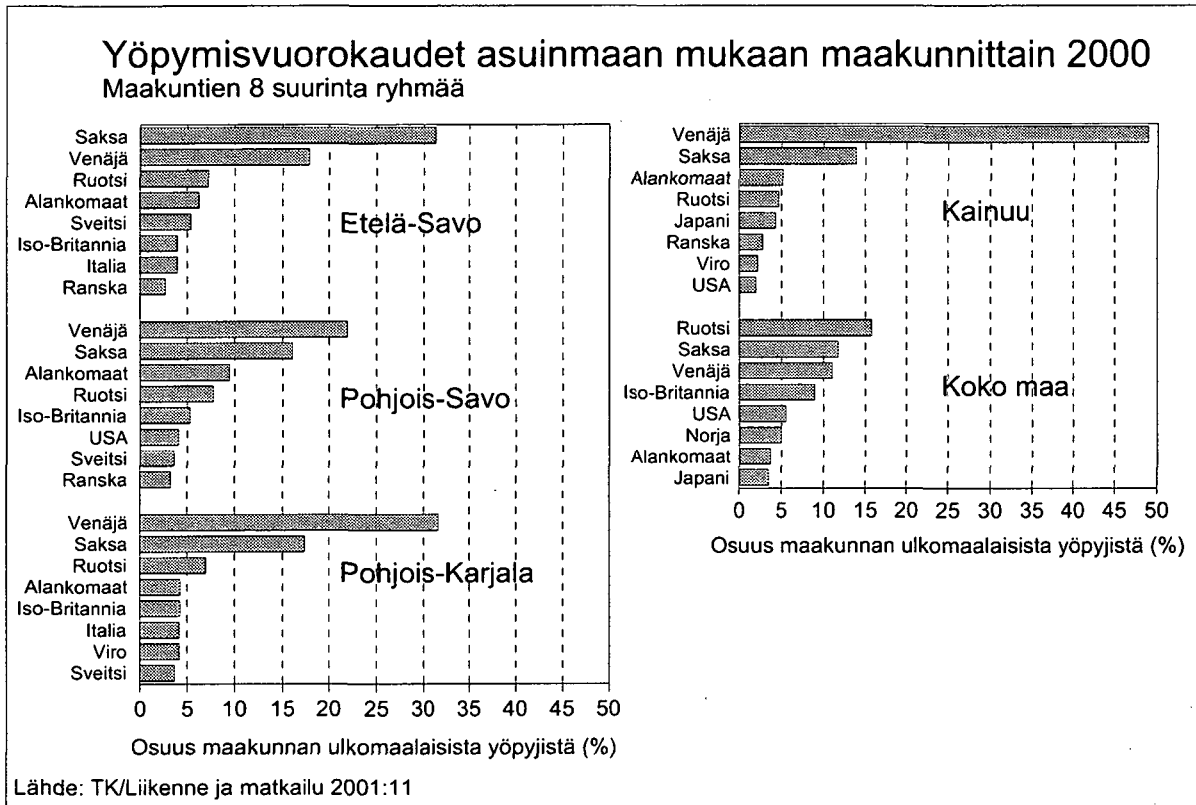
Kuva 113. Yöpymisvuorokaudet maakunnittain 1995 – 2000.

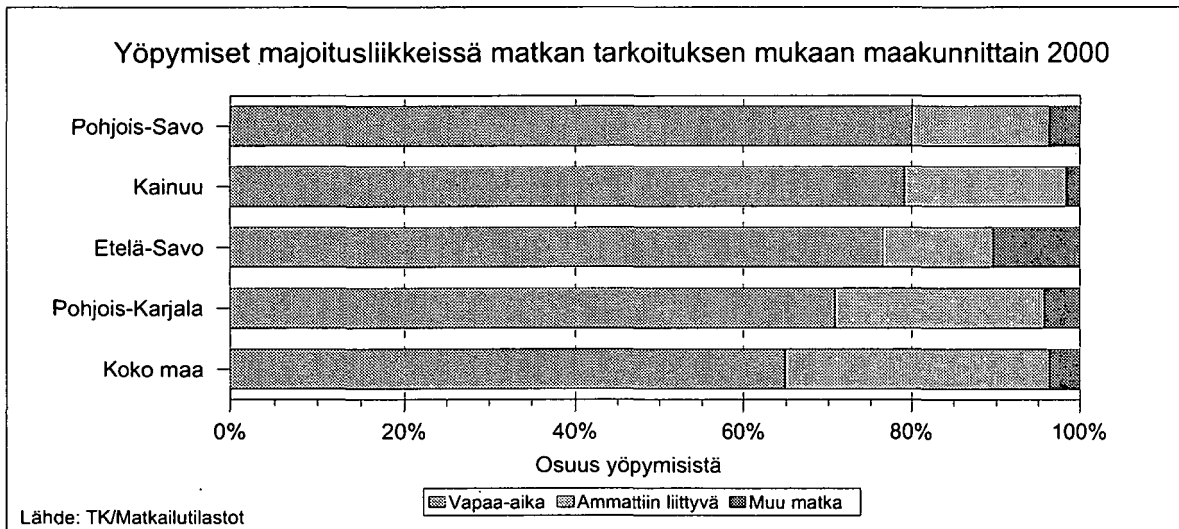
Kuva 114. Majoituskapasiteetti maakunnittain 1994 – 2001.

Ulkomaalaisten yöpyjien osuudet ovat Itä-Suomessa verraten vähäisiä. Eri ulkomaalaisryhmistä venäläisten ja saksalaisten turistien osuus korostuu. Kainuussa venäläiset muodostivat vuonna 2000 lähes 50 % ulkomaalaisten yöpymisistä. Etelä-Savon ulkomaalaisista yöpyjistä yli 30 % oli saksalaisia.

Pohjois-Savoon suuntautuvista matkoista 80 % oli vapaa-aikaan liittyviä. Ammattiin liittyvien matkojen osuus oli Itä-Suomessa pienempi kuin koko maassa keskimäärin vuonna 2000.

Kuva 115. Yöpymisvuorokaudet asuinmaan mukaan maakunnittain 2000.

Kuva 116. Yöpymiset majoitusliikkeissä matkan tarkoituksen mukaan maakunnittain 2000.

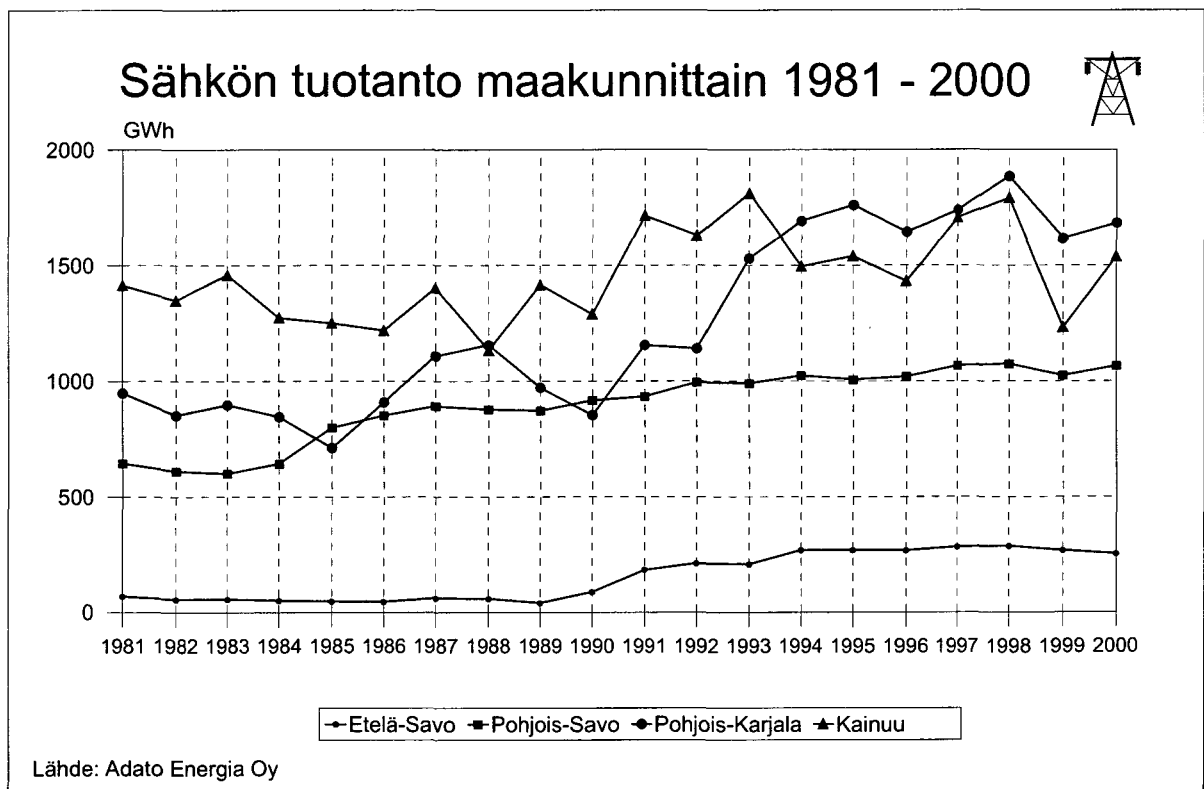
ENERGIATALOUS

Pohjois- ja Etelä-Savon sähkön tuotantomäärät ovat nousseet suhteellisen tasaisesti tarkasteluajana, vuodesta 1980 lähtien. Pohjois-Karjalan ja Kainuun tuotannoissa on ollut voimakkaampia vaihteluita. Sähkön kulutus on kasvanut suhteellisen tasaisesti kaikissa maakunnissa koko tarkasteluajan.

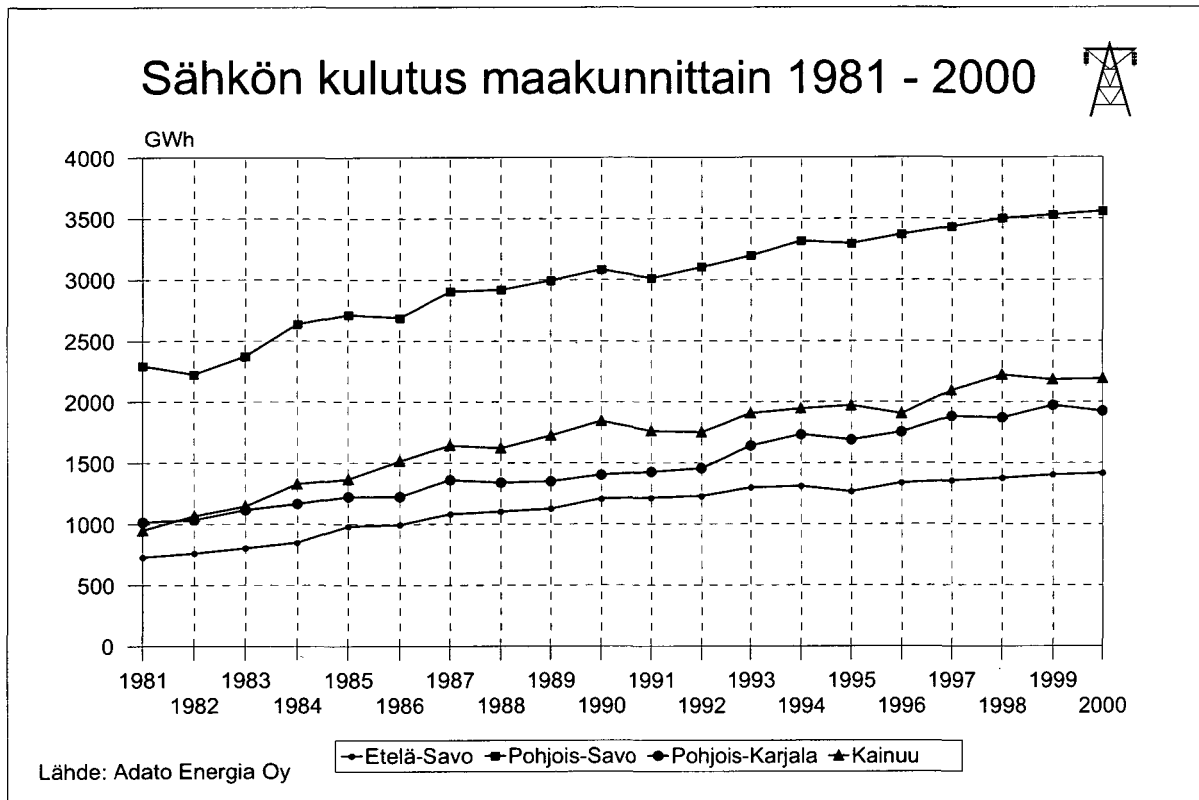
Vuonna 2000 jalostus oli suurin energian käyttäjäryhmä koko maassa, kuten myös Itä-Suomessa Etelä-Savon maakuntaa lukuun ottamatta. Etelä-Savossa yksityisen kulutuksen osuus oli 38 % maakunnan kulutuksesta. Kunnittaisessa tarkastelussa yksityinen kulutus asukasta kohti laskettuna oli suurin Kesälähdellä. Vähäisin se oli Kuopiossa ja Kiuruvedellä.

Vuonna 2000 Itä-Suomen maakuntien osuus koko maan sähkön tuotannosta oli 6,7 %. Vastaavasti Itä-Suomen osuus koko maan sähkön kulutuksesta oli 11,9 %. Kainuussa tuotettiin lähes 9 % koko maan vesivoimalla tuotetusta energiasta.

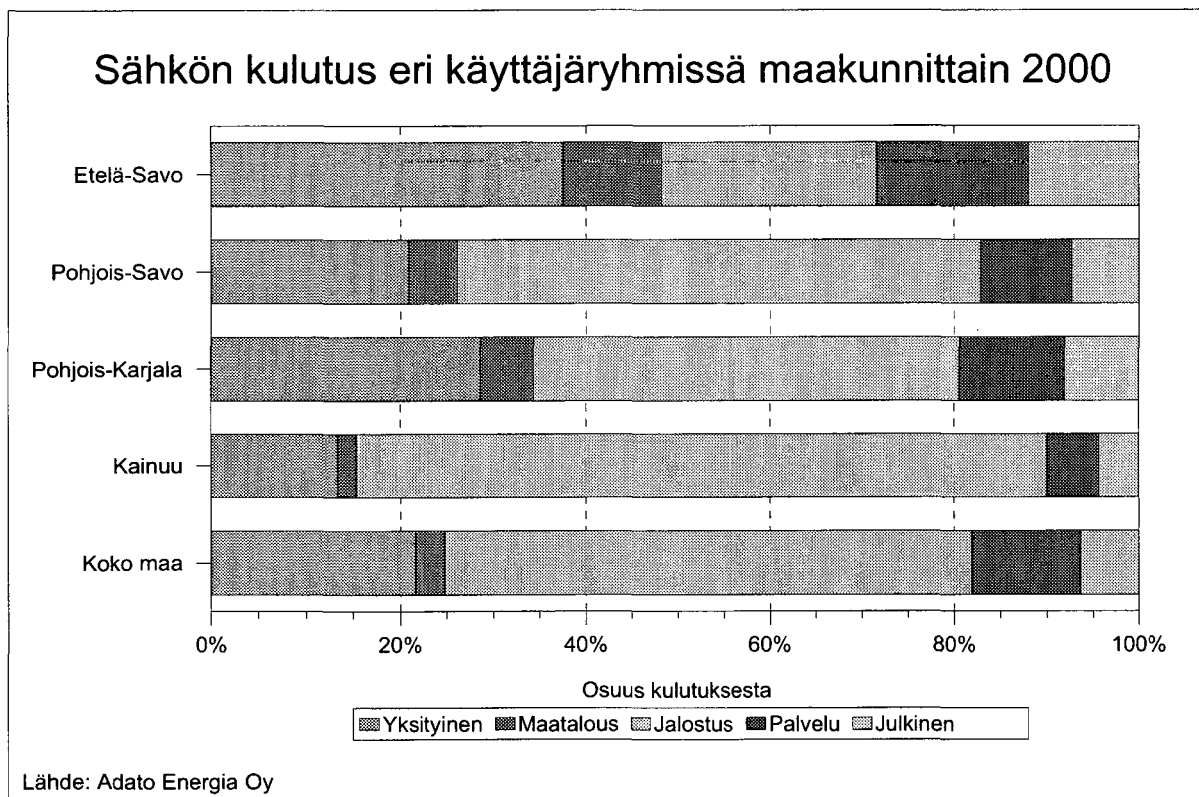
Vuonna 2000 mikään Itä-Suomen maakunta ei ollut sähköomavarainen. Paras sähköomavaraisuusaste oli Pohjois-Karjalassa, 87 %. Kainuun sähköomavaraisuus on laskenut vuoden 1981 150 %:sta 70 %:iin. Pohjois-Savossa sähköomavaraisuus oli 30 % ja Etelä-Savossa 18 % vuonna 2000.

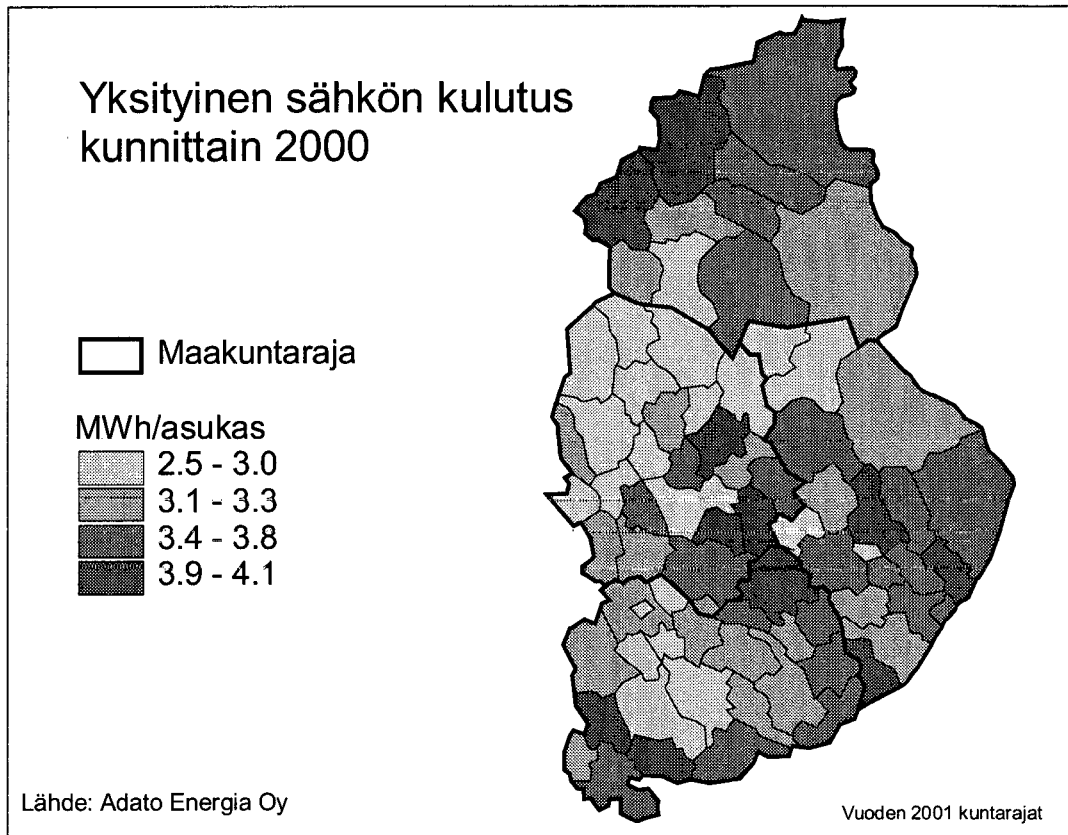
Kuva 117. Sähkön tuotanto maakunnittain 1981 – 2000.

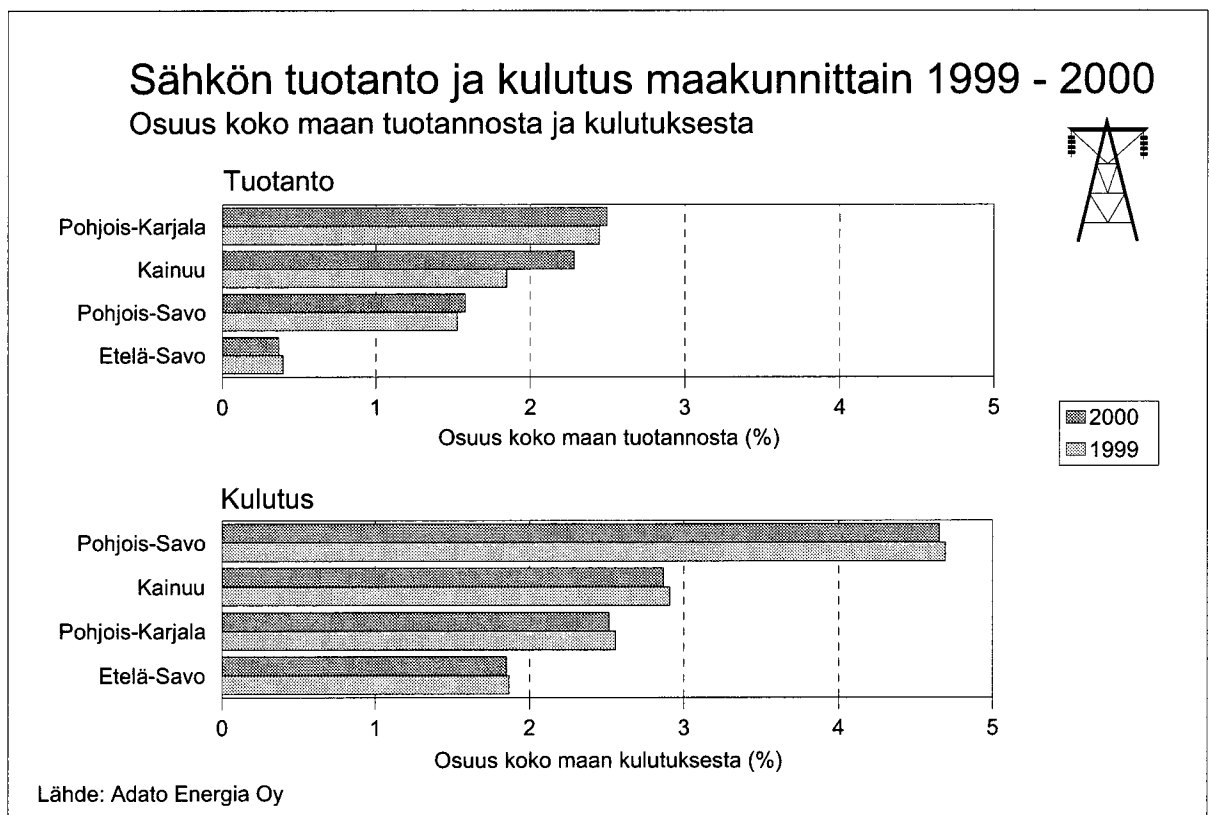
Kuva 118. Sähkön kulutus maakunnittain 1981 – 2000.

Kuva 119. Sähkön kulutus eri käyttäjäryhmissä maakunnittain 2000.

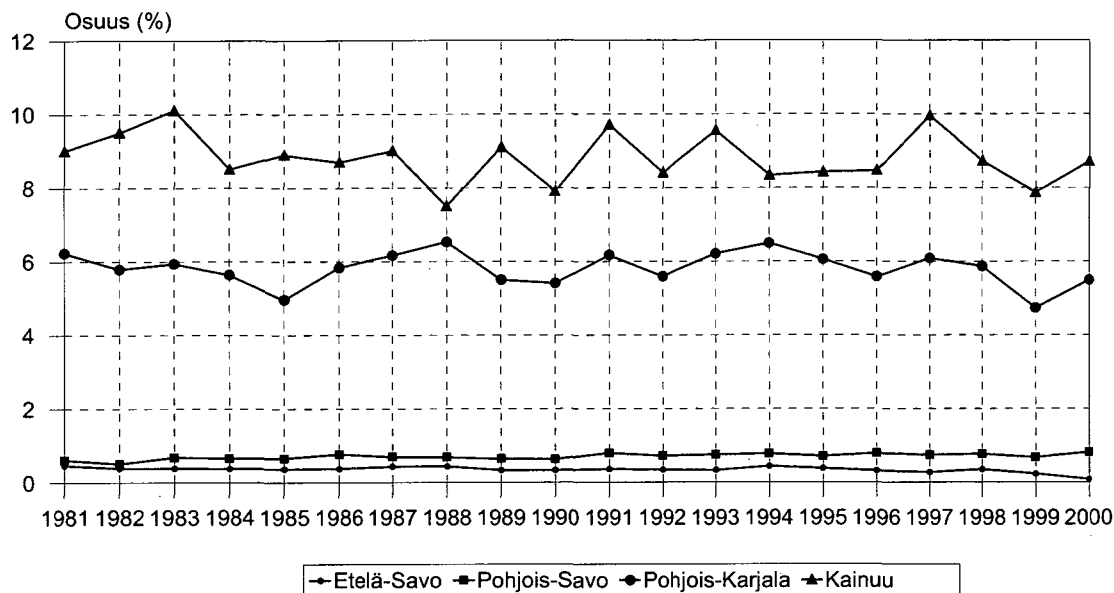
Kuva 120. Yksityinen sähkön kulutus kunnittain 2000.

Kuva 121. Sähkön tuotanto ja kulutus maakunnittain 1999 - 2000.

Vesivoimalla tuotettu energia maakunnittain 1981 - 2000

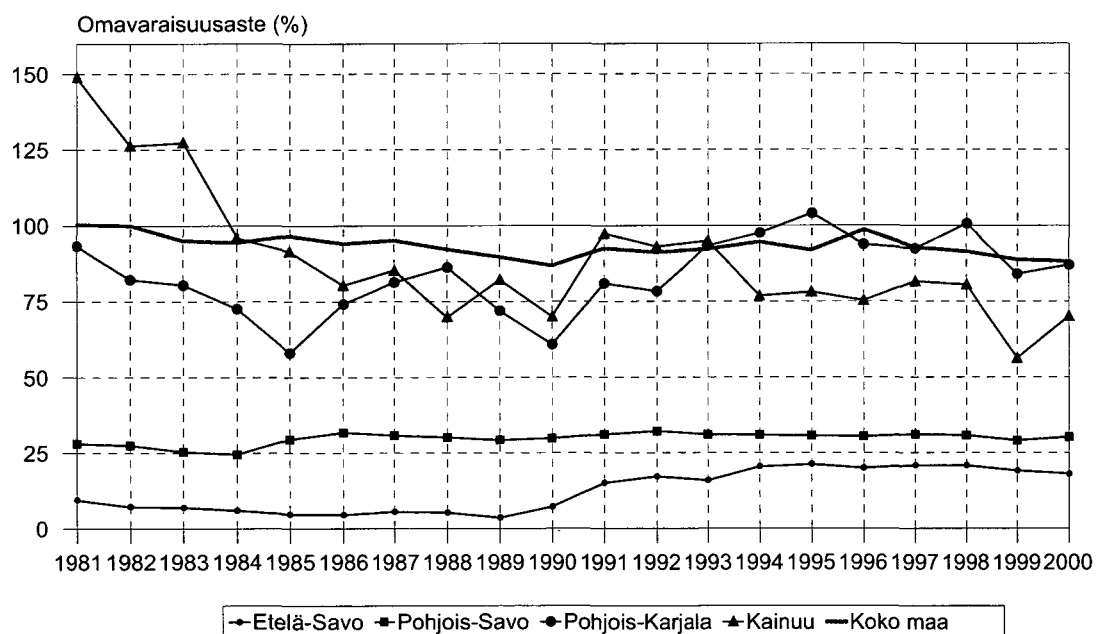
Osuus koko maan vesienenergian tuotannosta

Lähde: Adato Energia Oy

Kuva 122. Vesivoimalla tuotettu energia maakunnittain 1981 – 2000.

Sähköomavaraisuus maakunnittain 1981 - 2000

Lähde: Adato Energia Oy

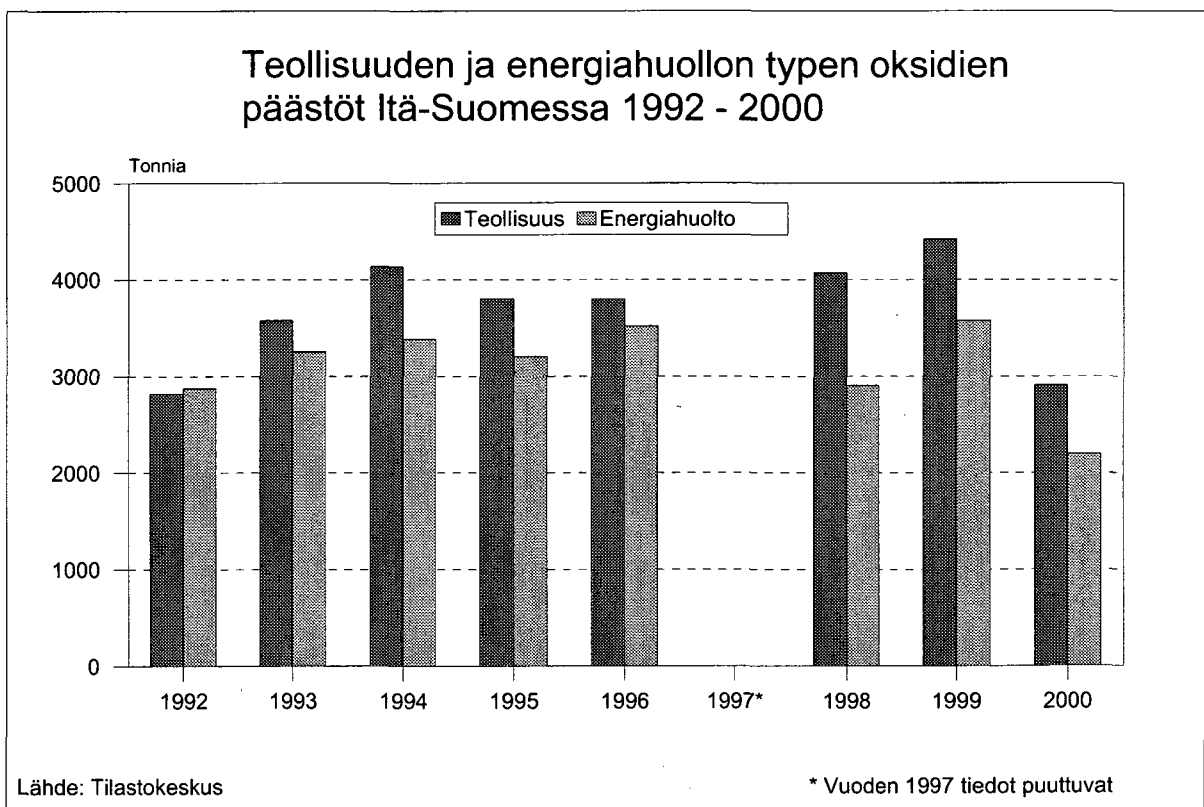
Kuva 123. Sähköomavaraisuus maakunnittain 1981 – 2000.

YMPÄRISTÖN TILA

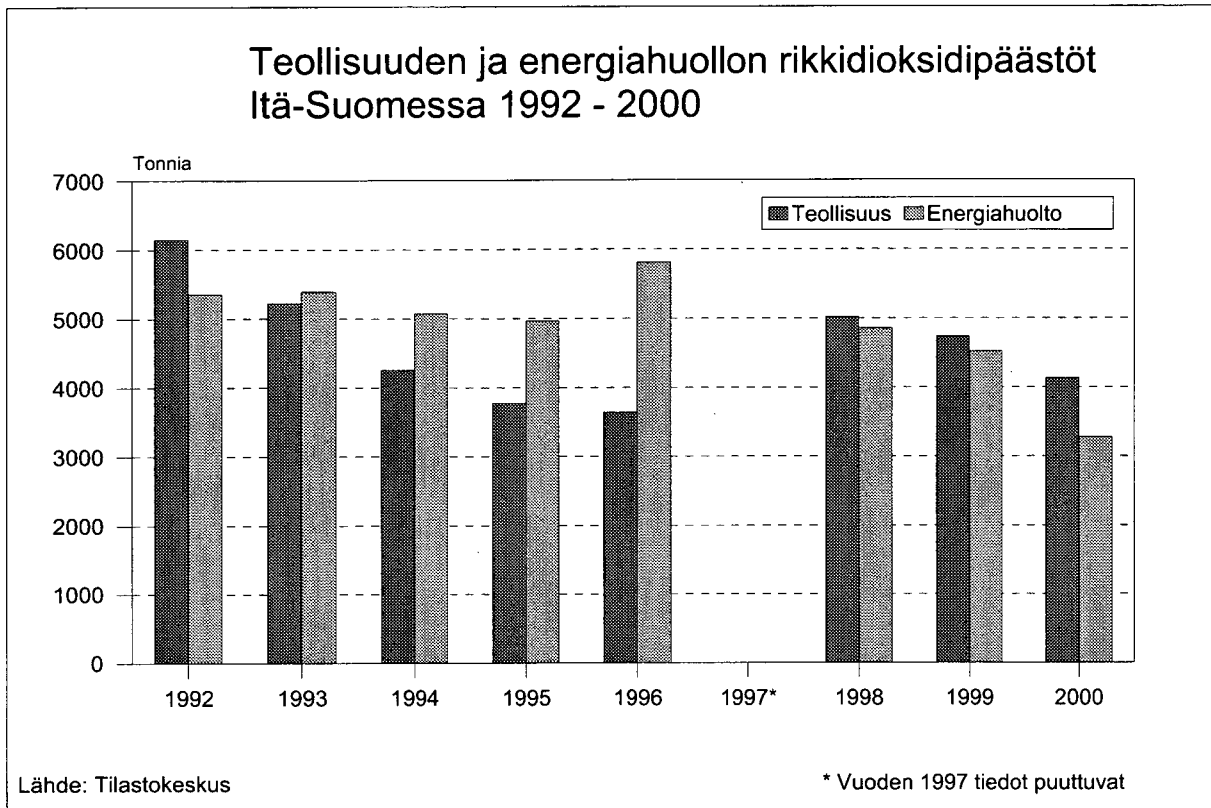
Viime vuosina Itä-Suomen typen oksidien päästöistä on valtaosa ollut lähtöisin teollisuudesta. Energiahuollon typen oksidipäästöt vähenivät vuonna 2000 alhaisimmalle tasolle tarkastelujakson (1992 – 2000) aikana. Teollisuus on energiataloutta suurempi päästöjen aiheuttaja Itä-Suomessa myös rikkidioksidi- ja hiukkaspäästöjen osalta.

Tiedot päästöistä huomioidaan vain ilmoitusvelvollisten laitosten osalta. Itä-Suomessa tällaisia laitoksia oli vuonna 2000 32 kunnassa. Katsauksessa ilmoitusvelvollisten laitosten päästötiedot on suhteutettu niiden sijaintikunnan pinta-alaan. Näin laskettuna suurimmat typpi- ja hiukkaspäästöt olivat Varkaudessa. Rikkidioksidipäästöt olivat suurimmat Joensuussa.

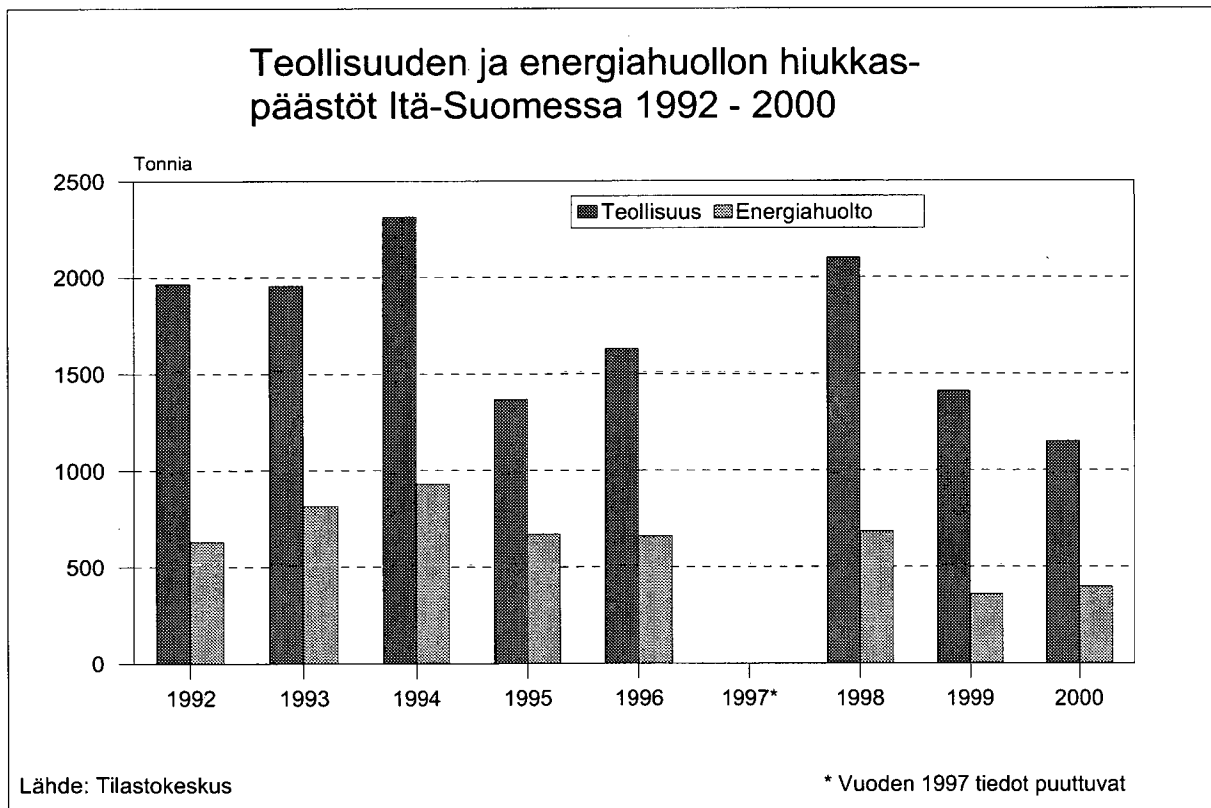
Itä-Suomessa sijaitsevasta kahdeksasta kansallispuistosta suurin on Pohjois-Karjalassa itärajan tuntumassa sijaitseva Patvinsuon kansallispuisto. Luonnonpuistoja on viisi, joista neljä sijaitsee Kainuussa.

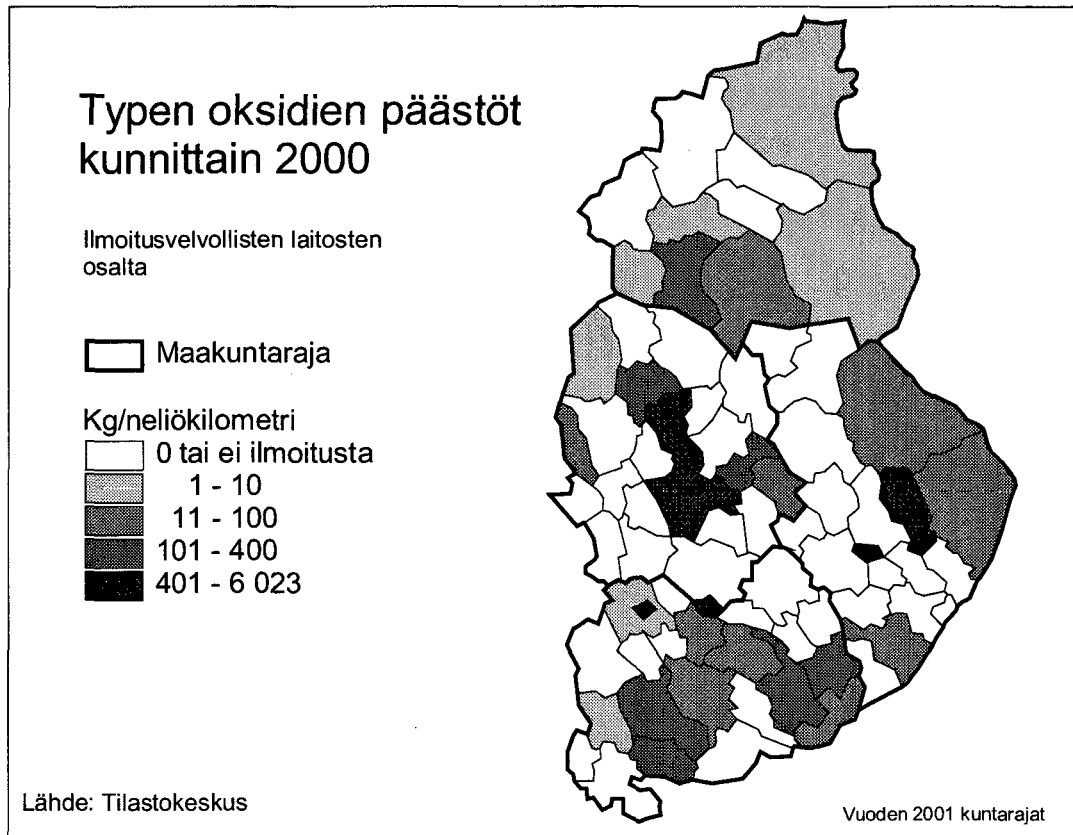
Kuva 124. Teollisuuden ja energiahuollon typen oksidien päästöt Itä-Suomessa 1992 - 2000.

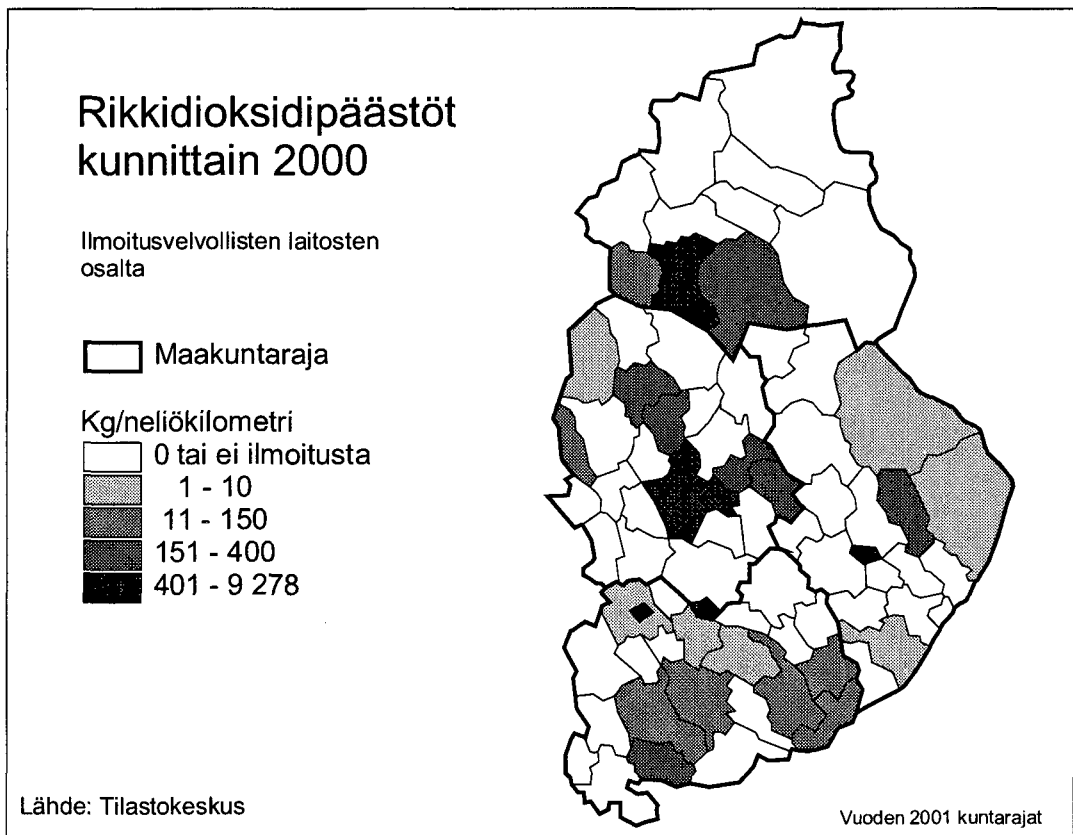
Kuva 125. Teollisuuden ja energiahuollon rikkidioksidipäästöt Itä-Suomessa 1992 - 2000.

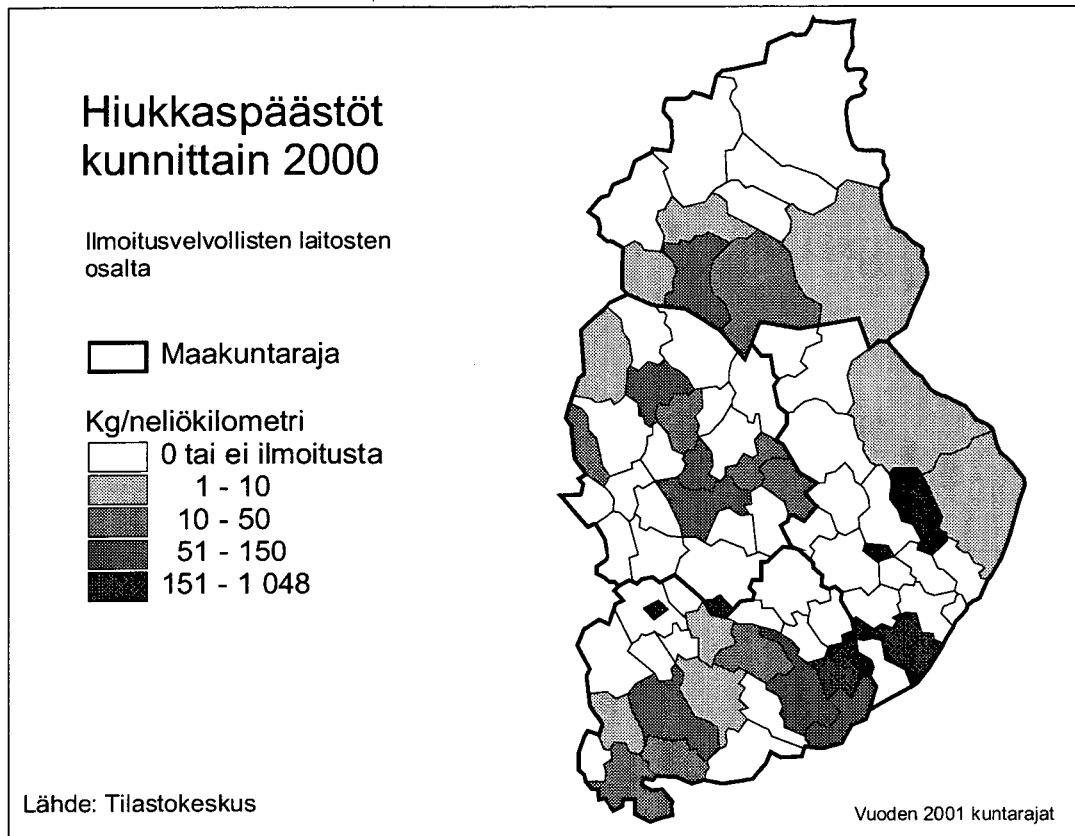
Kuva 126. Teollisuuden ja energiahuollon hiukaspäästöt Itä-Suomessa 1992 - 2000.

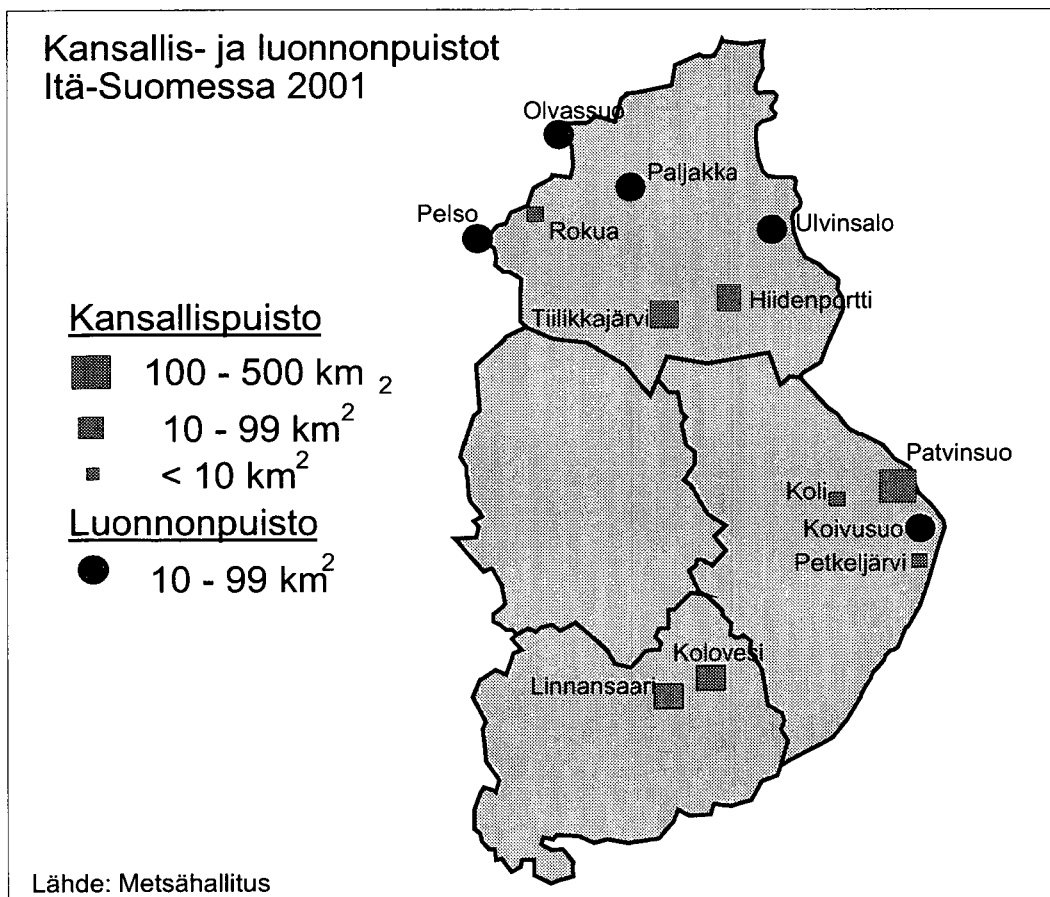
Kuva 127. Typen oksidien päästöt (No_x) kunnittain 2000.

Kuva 128. Rikkidioksidipäästöt (SO_2) kunnittain 2000.

Kuva 129. Hiukkaspäästöt kunnittain 2000.

Kuva 130. Kansallis- ja luonnonpuistot Itä-Suomessa 2001.

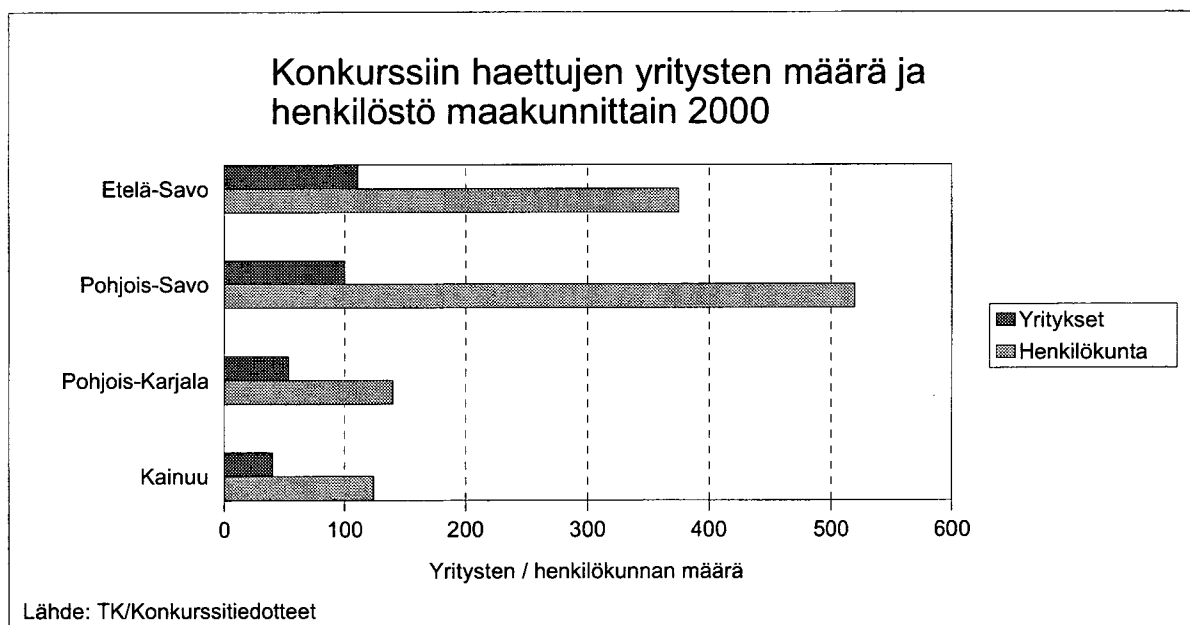
OIKEUSTILASTOT

Etelä-Savossa haettiin 111 yritystä konkurssiin vuonna 2000. Vastaava luku oli Pohjois-Savossa 100, Pohjois-Karjalassa 54 ja Kainuussa 41. Henkilökuntaa konkurssiin haetuissa yrityksissä oli Etelä-Savossa 375, Pohjois-Savossa 520, Pohjois-Karjalassa 140 ja Kainuussa 124. Pohjois-Savon henkilökunnasta 158 oli Kuopiosta. Mikkelissä konkurssiin haettujen yritysten yhteenlaskettu henkilökunta oli 103 ja Joensuussa 65 henkeä. Joensuussa konkurssiin haettujen yritysten henkilökunnan määrä oli pienempi kuin edellisenä vuonna.

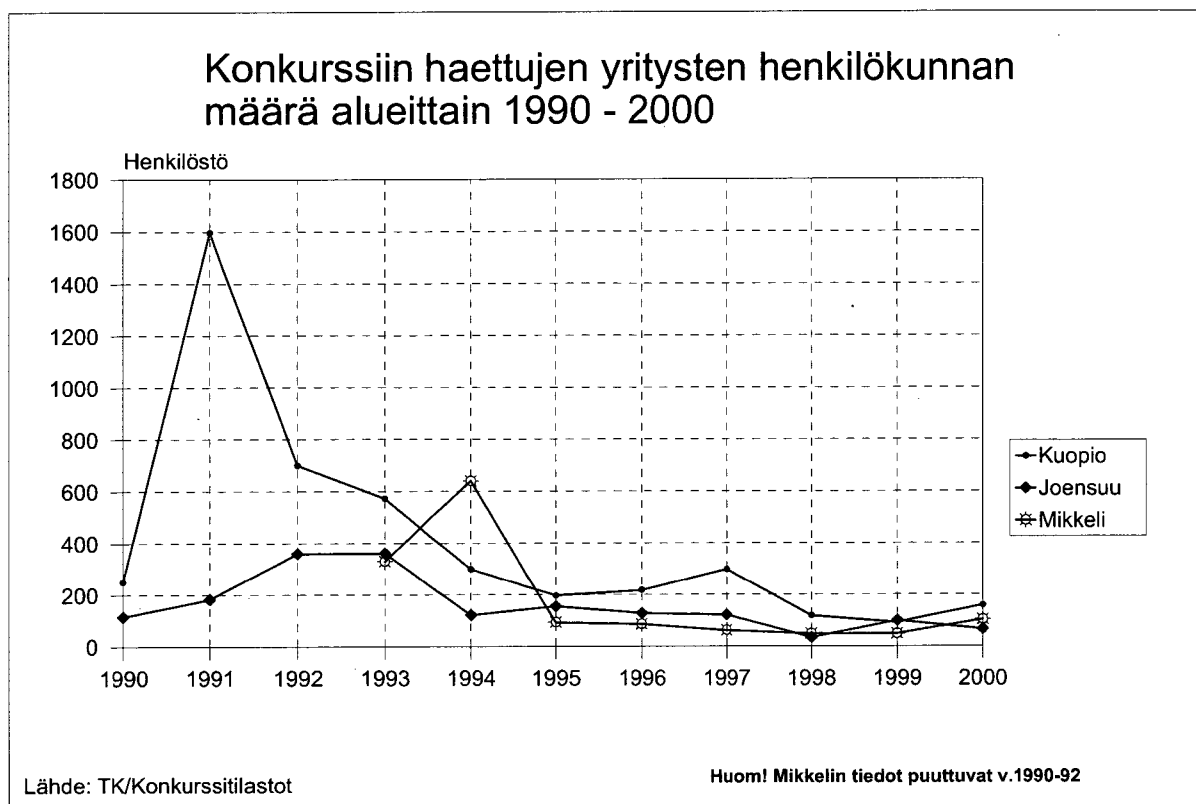
Rikostilastolla kuvataan rikoksia, joista on tehty rikosilmoitus, rangaistusvaatimusilmoitus tai annettu rikesakko. Tilastoilla kuvataan yksittäisten rikosten määriä. *Rikoslakia vastaan tehdyt rikokset* sisältävät mm. omaisuusrikokset, henkeen ja terveyteen kohdistuneet rikokset, siveellisyysrikokset, rikokset julkista viranomaista ja yleistä järjestystä vastaan sekä liikennejuopumukset. *Muihin rikoksiin* kuuluvat mm. alkoholilakirikokset ja liikenne rikokset. Yhdessä nämä ryhmät muodostavat *poliisin tietoon tulleen rikollisuuden*.

Koko maassa poliisin tietoon tuli vuonna 2000 kaikkiaan yli 760 000 rikosta. Näistä rikoslakia vastaan tehtyjä rikoksia oli yli 530 000. Pohjois-Savossa asukaslukuun suhteutetut rikosluvut ovat olleet koko tarkasteluajan (1994 – 2000) suuremmat kuin koko maassa keskimäärin. Muissa maakunnissa rikollisuus on ollut yleensä suhteessa asukaslukuun pienempää.

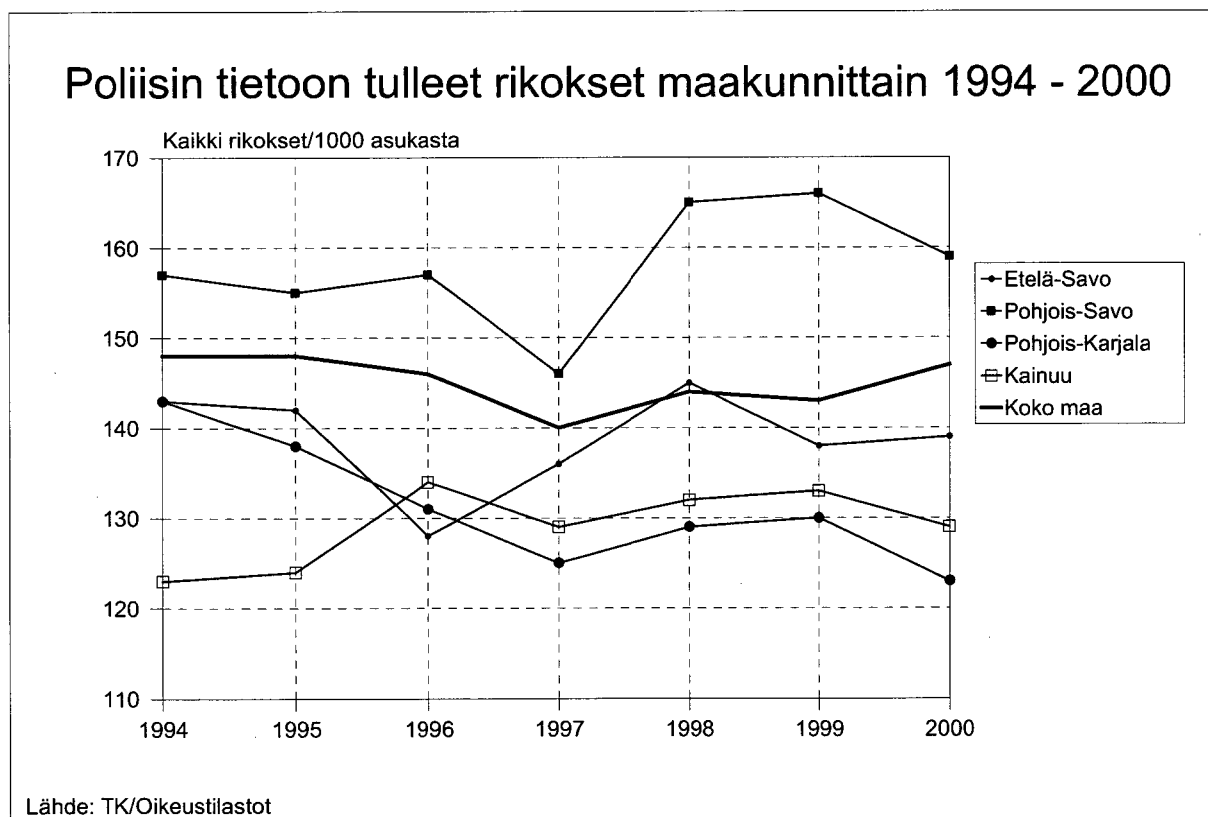
Kunnittain tarkasteltuna poliisin tietoon tulleita rikoksia suhteessa asukaslukuun oli vuonna 2000 eniten Juvalla ja Värtsilässä. Pienen tämä suhde oli Kangaslamella ja Enonkoskella. Rikoslakia vastaan tehtyjä rikoksia oli suhteellisesti vähiten Enonkosken ja Tervon kunnissa, eniten Pertunmaalla ja Värtsilässä.

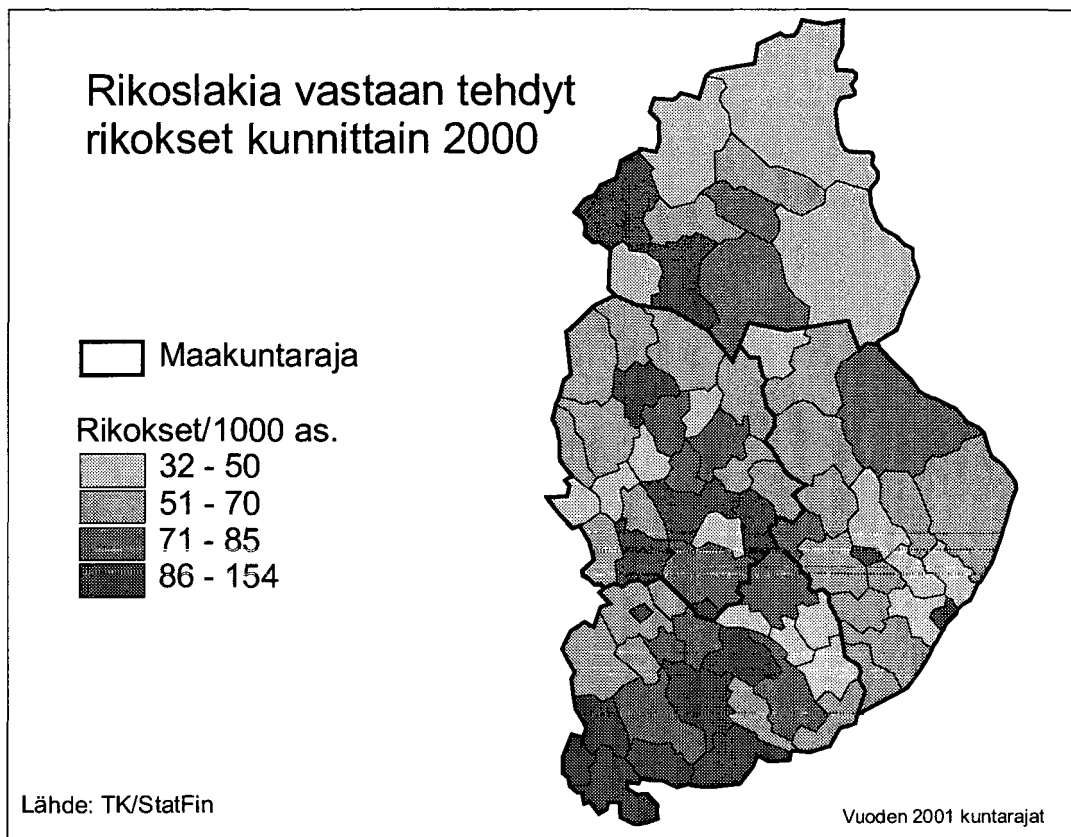
Kuva 131. Konkurssiin haettujen yritysten määrä ja henkilöstö maakunnittain 2000.

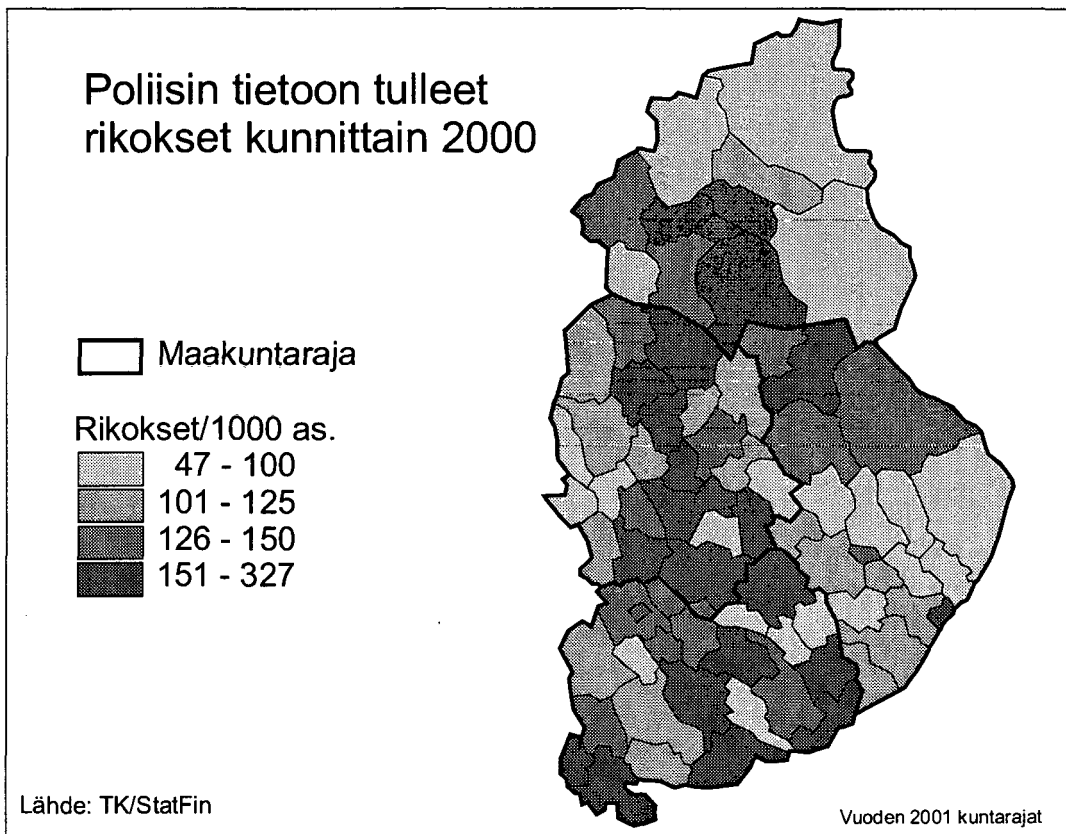
Kuva 132. Konkurssiin haettujen yritysten henkilökunnan määrä alueittain 1990 – 2000.

Kuva 133. Poliisin tietoon tulleet rikokset maakunnittain 1994 – 2000.

Kuva 134. Rikoslakia vastaan tehdyt rikokset kunnittain 2000.

Kuva 135. Poliisin tietoon tulleet rikokset kunnittain 2000.

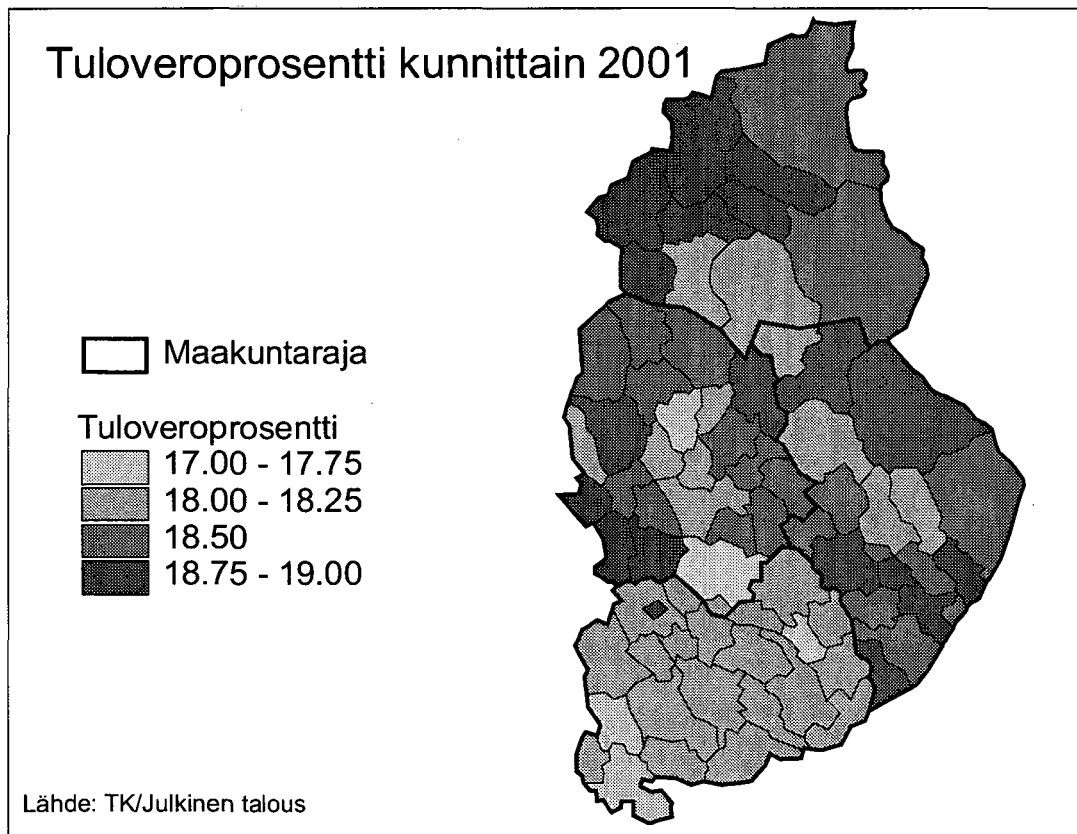
KUNNALLISTALOUS

Katsauksessa esitetyt kunnallistaloutta kuvaavat tunnusluvut on laskettu Kuntaliiton suositusten mukaisesti. Ne eivät ole vertailukelpoisia vuonna 1996 tai sitä aikaisemmin julkaistujen tunnuslukujen kanssa, koska vuoden 1997 alussa Manner-Suomen kunnissa otettiin käyttöön uusi kirjanpitojärjestelmä, jossa soveltuvin osin noudatetaan kirjanpitolakia. *Verrattaessa tunnuslukuja toisiin kuntiin ja keskiarvoihin tulee se tehdä tietyllä varauksella, sillä kuntien tapa tuottaa palveluja eroaa toisistaan.* Kunnallistalouden käsitteiden selitykset ja laskukaavat löytyvät julkaisun lopusta.

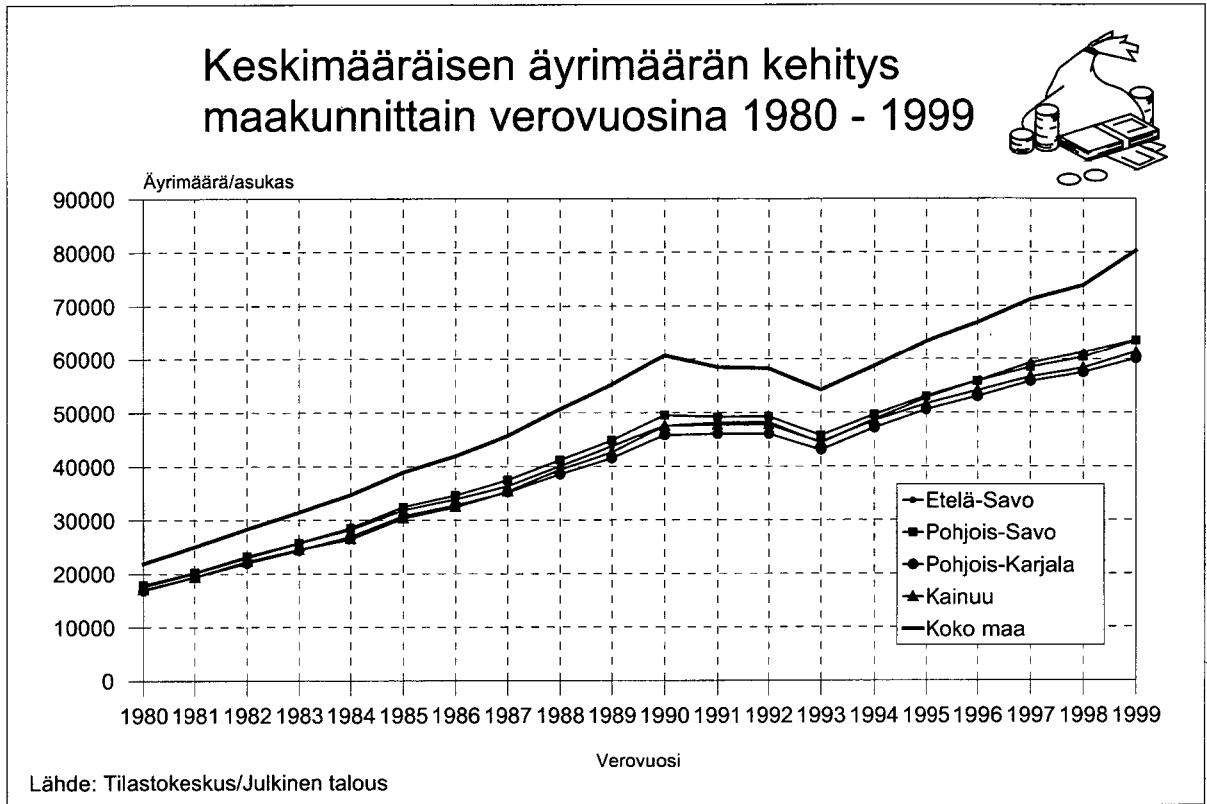
Veroprosentti vaihtelee vuonna 2001 Itä-Suomen kunnissa 17,00 ja 19,00 välillä. Leppävirralla ja Lapinlahdella veroprosentti on pienin. Kymmenessä kunnassa veroprosentti on 19,00.

Keskimääräinen äyrimäärä asukasta kohti on kasvanut verovuoden 1993 jälkeen kaikissa Itä-Suomen maakunnissa. Pohjois-Savossa äyrimäärä asukasta kohti on ollut korkein lähes koko tarkastelukauden (1980 – 1999), mutta jakson viimeisinä vuosina korkeimmat verotulot on saatu Etelä-Savossa. Kaikissa Itä-Suomen maakunnissa kuntien keskimääräinen äyrimäärä on kuitenkin maan keskiarvoa pienempi. Pohjois-Karjalan kunnissa äyrimäärä on ollut alueen pienin.

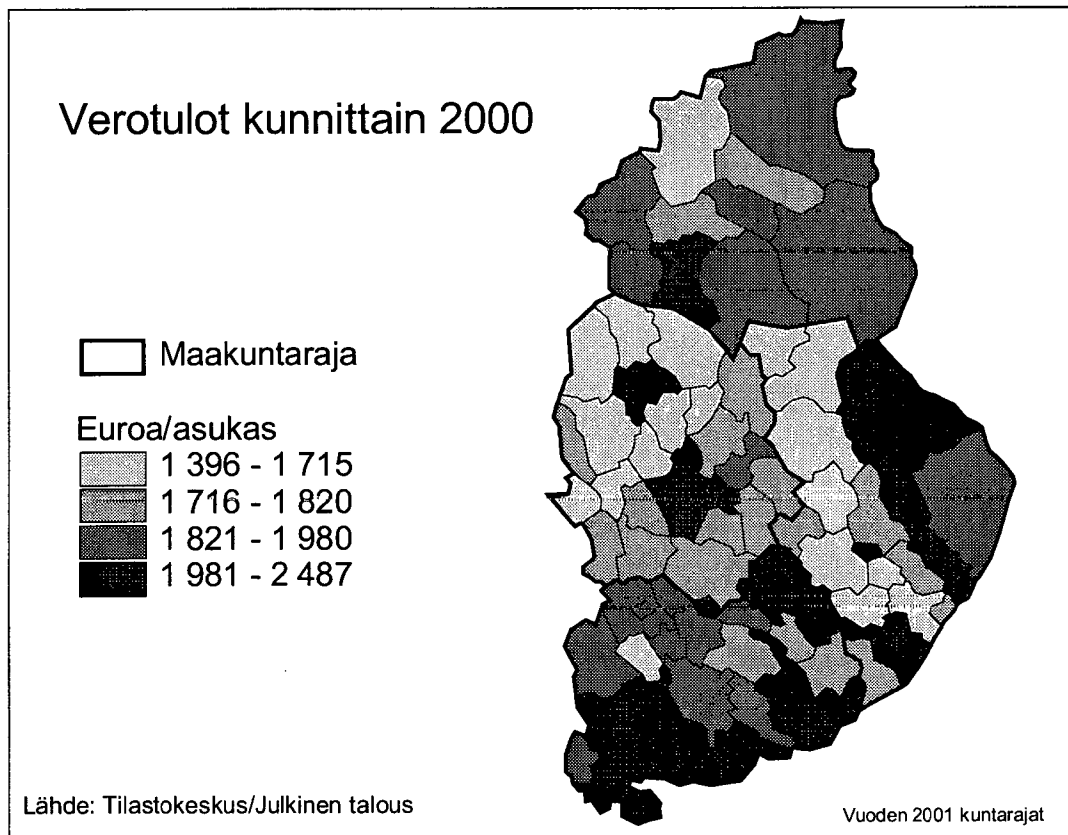
Verotulot olivat Manner-Suomen kunnissa keskimäärin 2 494 euroa asukasta kohti vuonna 2000. Itä-Suomessa korkeimmat verotulot saatiin Ristiinassa (2 487 euroa/as). Yhdessäkään kunnassa ei siis ylletty maan keskimääräisiin verotuloihin. Suhteellisesti vähiten verotuloja saivat Pohjois-Karjalassa sijaitsevat Polvijärvi, Valtimo, Pyhäselkä ja Rääkkylä, alle 1 500 euroa/asukas.

Kuva 136. Tuloveroprosentti kunnittain 2001.

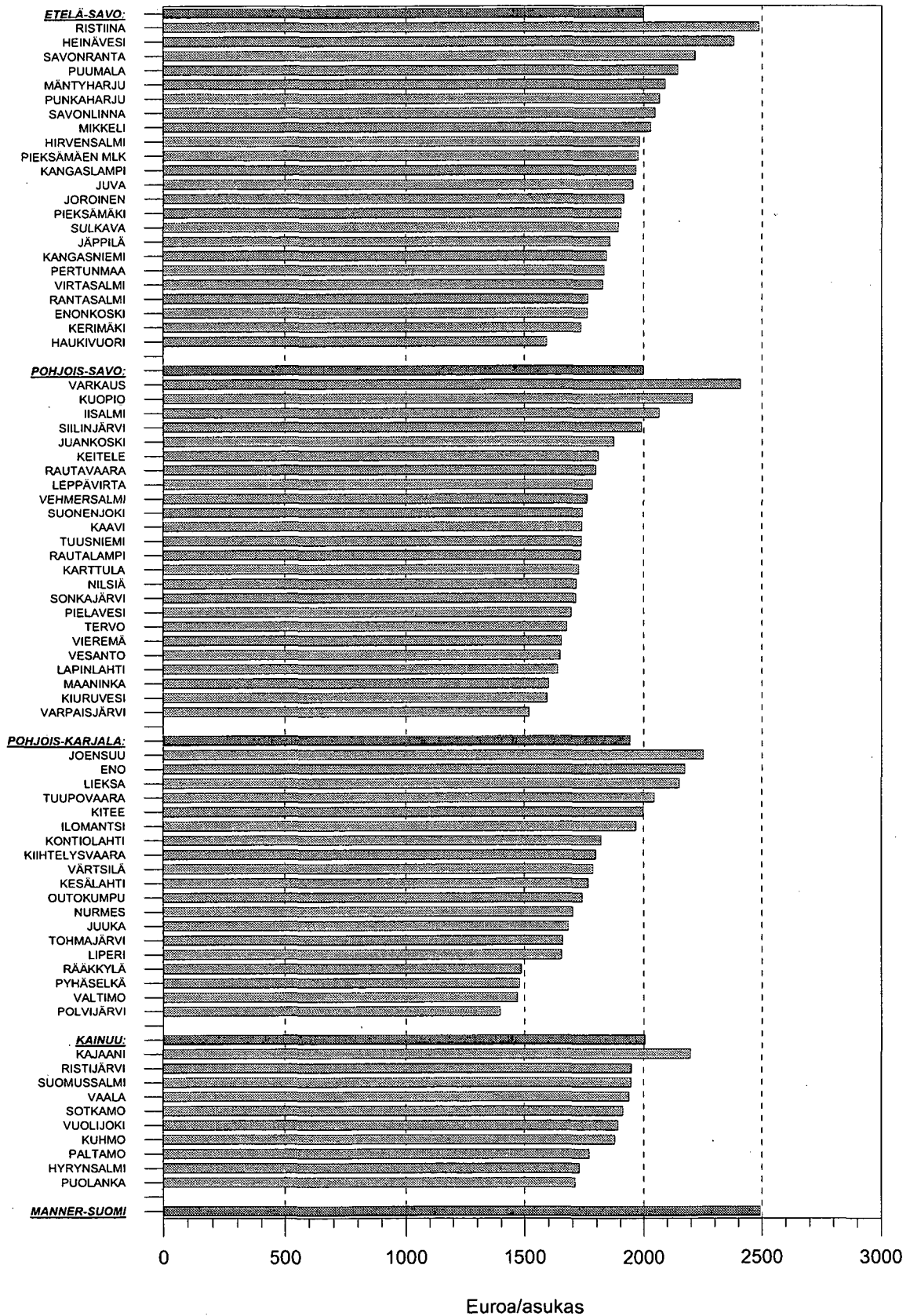

Kuva 137. Keskimääräisen äyrimäärän kehitys maakunnittain verovuosina 1980 – 1999.

Kuva 138. Verotulot kunnittain 2000.

Verotulot kunnittain 2000

Lähde: Tilastokeskus/Julkinen talous

Vuoden 2001 kuntarajat

Kuva 139. Verotulot kunnittain 2000.

Kunnan vuosikate (euroa/asukas) oli vuonna 2000 Itä-Suomessa negatiivinen 42 kunnassa. Vuoliijoella ja Vesannolla se oli pienempi kuin -300 euroa/asukas. Ristijärvellä vuosikate oli tuolloin paras, 610 euroa asukasta kohti.

Kunnan toimintakate (euroa/asukas) oli negatiivisin Vesannolla, Puumalassa ja Puolangalla, yli 3 400 euroa asukasta kohti.

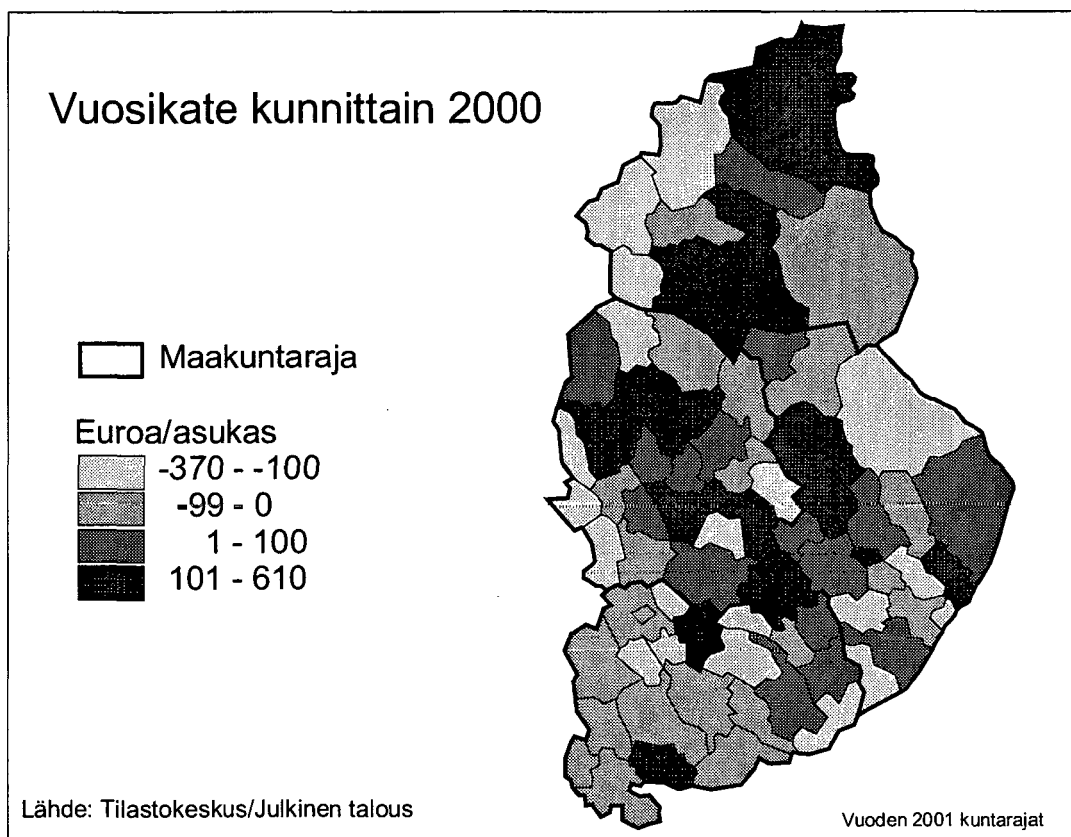
Lainakanta oli vuonna 2000 Etelä-Savossa suhteellisesti suurin Mikkelissä, Pohjois-Savossa Rautavaaralla, Kainuussa Vaalassa ja Pohjois-Karjalassa Kiihtelysvaaralla.

Suhteellinen velkaantuneisuus (%) vaihteli alueella Valtimon ja Puumalan alle 10 %:sta Kiihtelysvaaran 70 %:iin.

Kassan riittävyys oli vuonna 2000 paras Tervossa, 185 päivää. Kontiolahdella, Kajaanissa, Lapinlahdella, Kangasniemellä ja Kesälahdella se oli alle kaksi päivää. Kassan riittävyyden laskukaava poikkeaa ennen vuotta 1997 käytetystä kassan riittävyyden (pv) laskukaavasta.

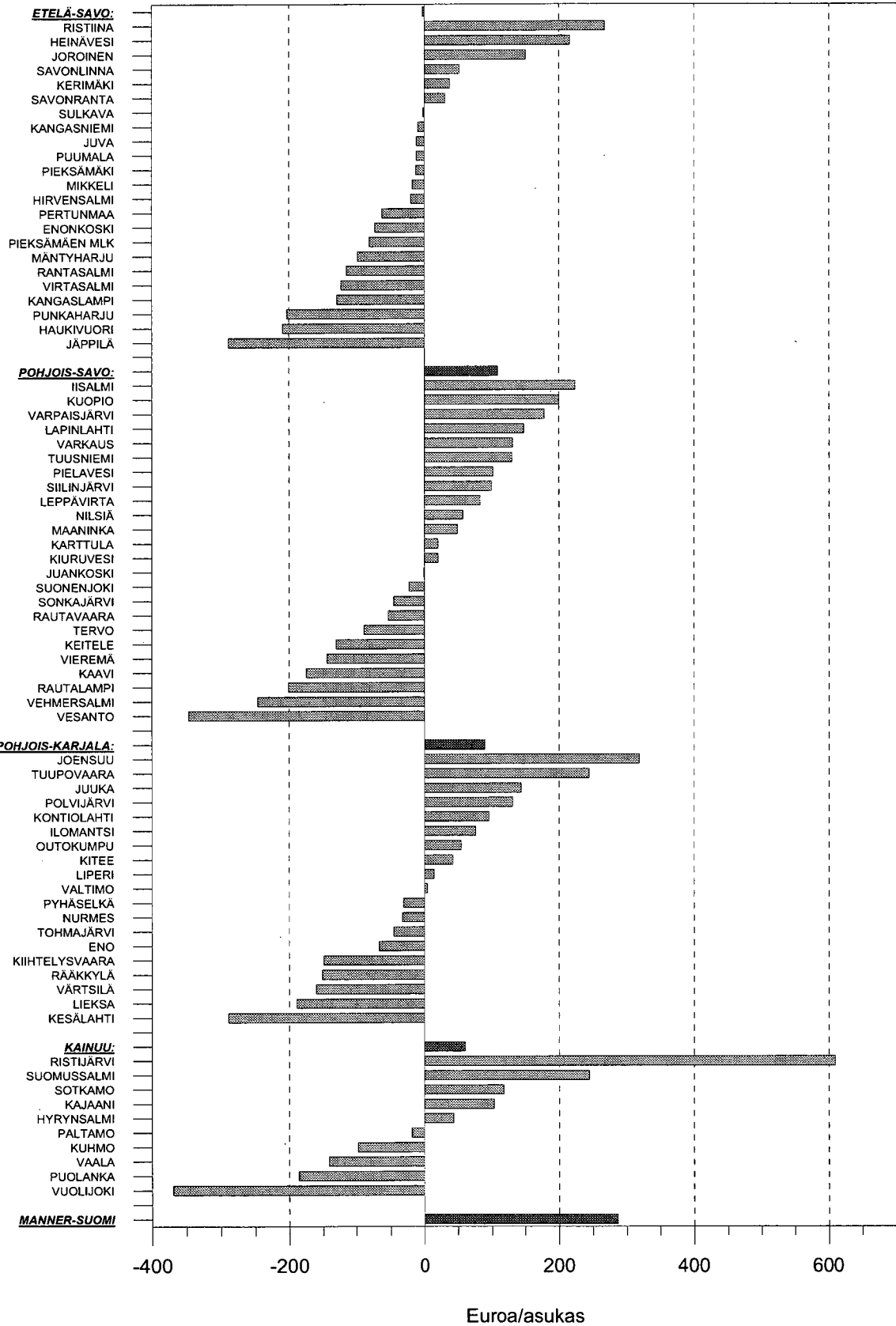
Yleishallinnon nettokustannukset asukasta kohti laskettuna olivat suurimmat Värtsilässä, yli 450 euroa asukasta kohti, ja pienimmät Savonlinnassa, vain 36 euroa/asukas.

Kunnan henkilökuntaa oli suhteellisesti eniten Ristijärvellä, 92 työntekijää tuhatta asukasta kohti. Suhteessa vähiten kunnalla oli henkilökuntaa Värtsilässä ja Jäppilässä.

Kuva 140. Vuosikate kunnittain 2000.

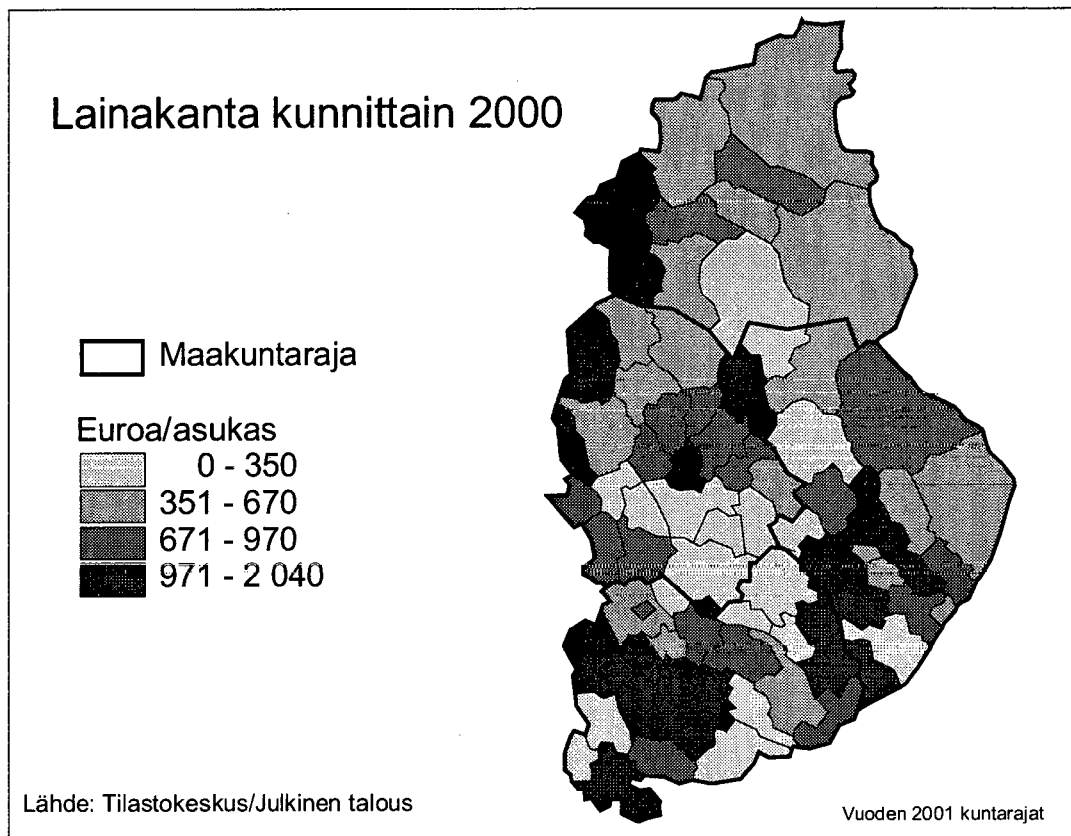
Vuosikate kunnittain 2000

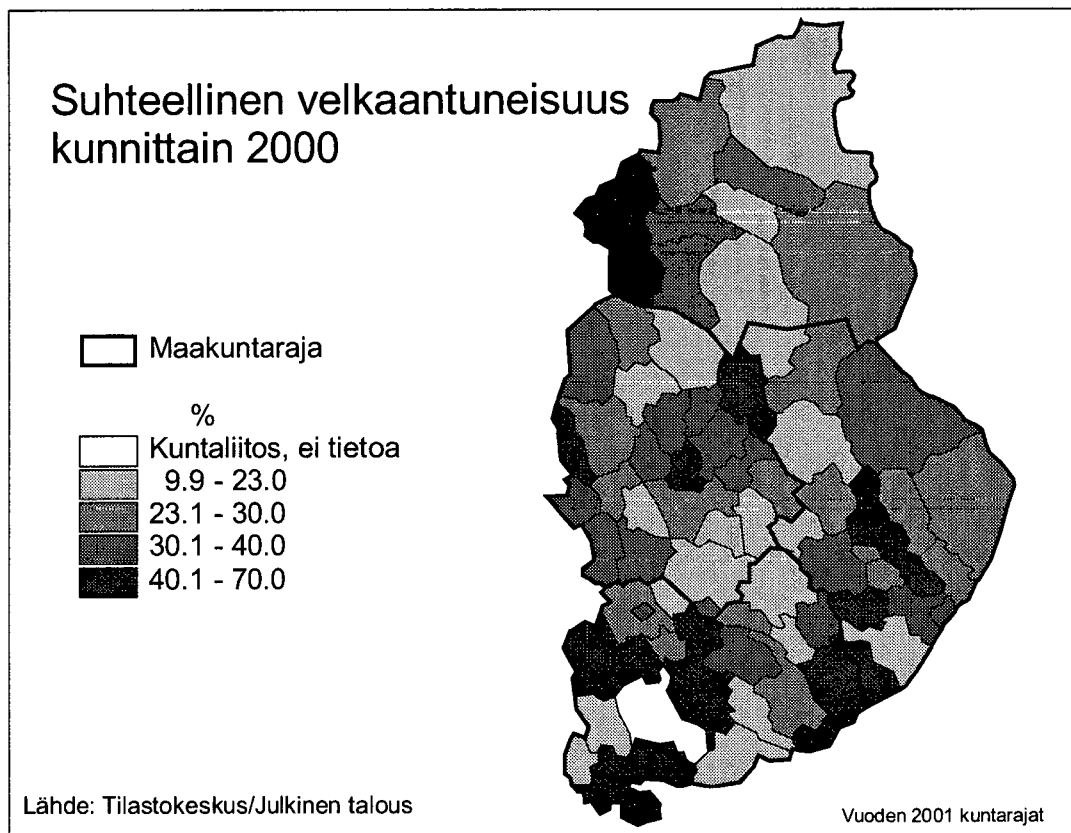
Lähde: Tilastokeskus/Julkinen talous

Vuoden 2001 kuntarajat

Kuva 141. Vuosikate kunnittain 2000.

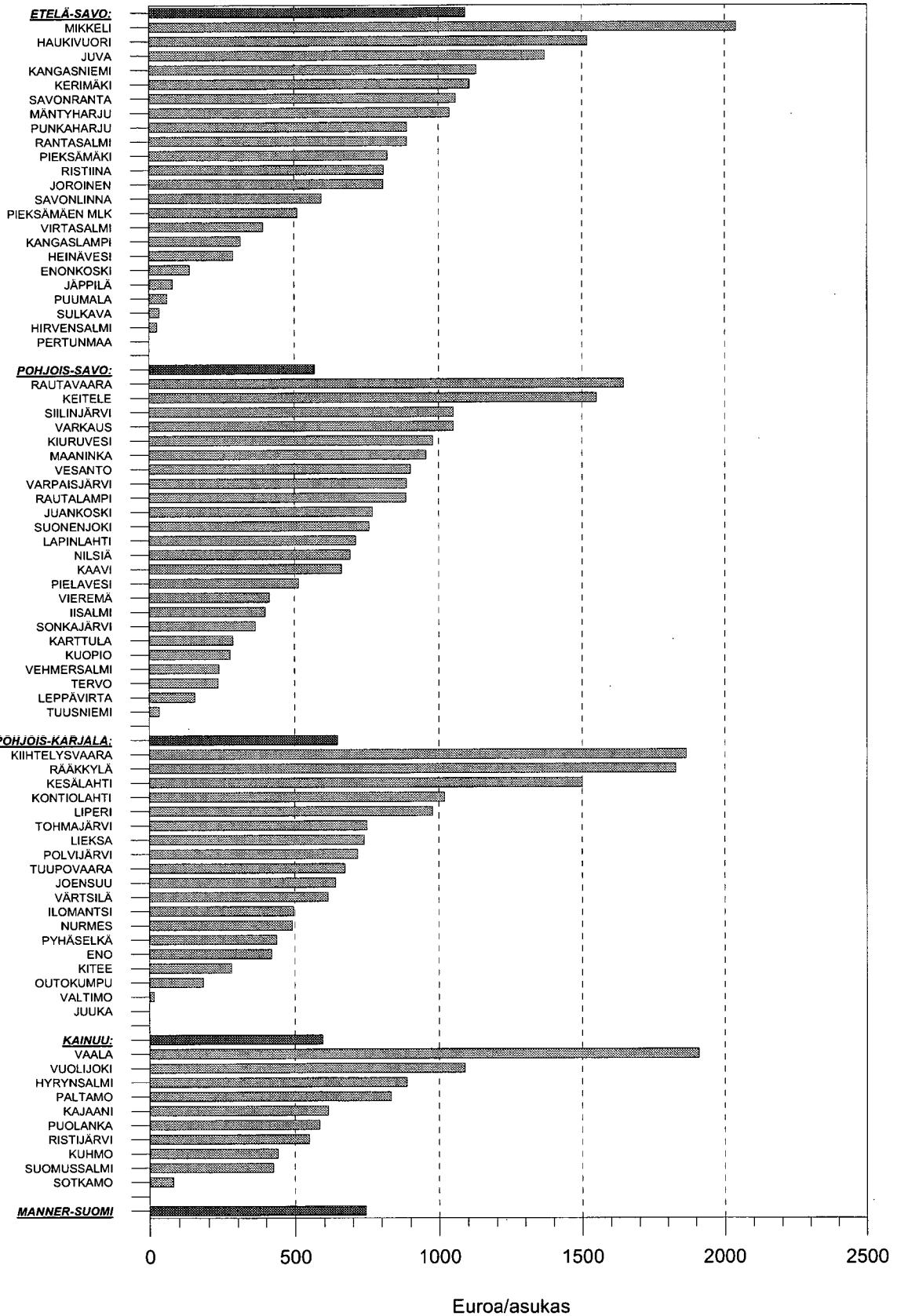

Kuva 142. Lainakanta kunnittain 2000.

Kuva 143. Suhteellinen velkaantuneisuus kunnittain 2000.

Lainakanta kunnittain 2000

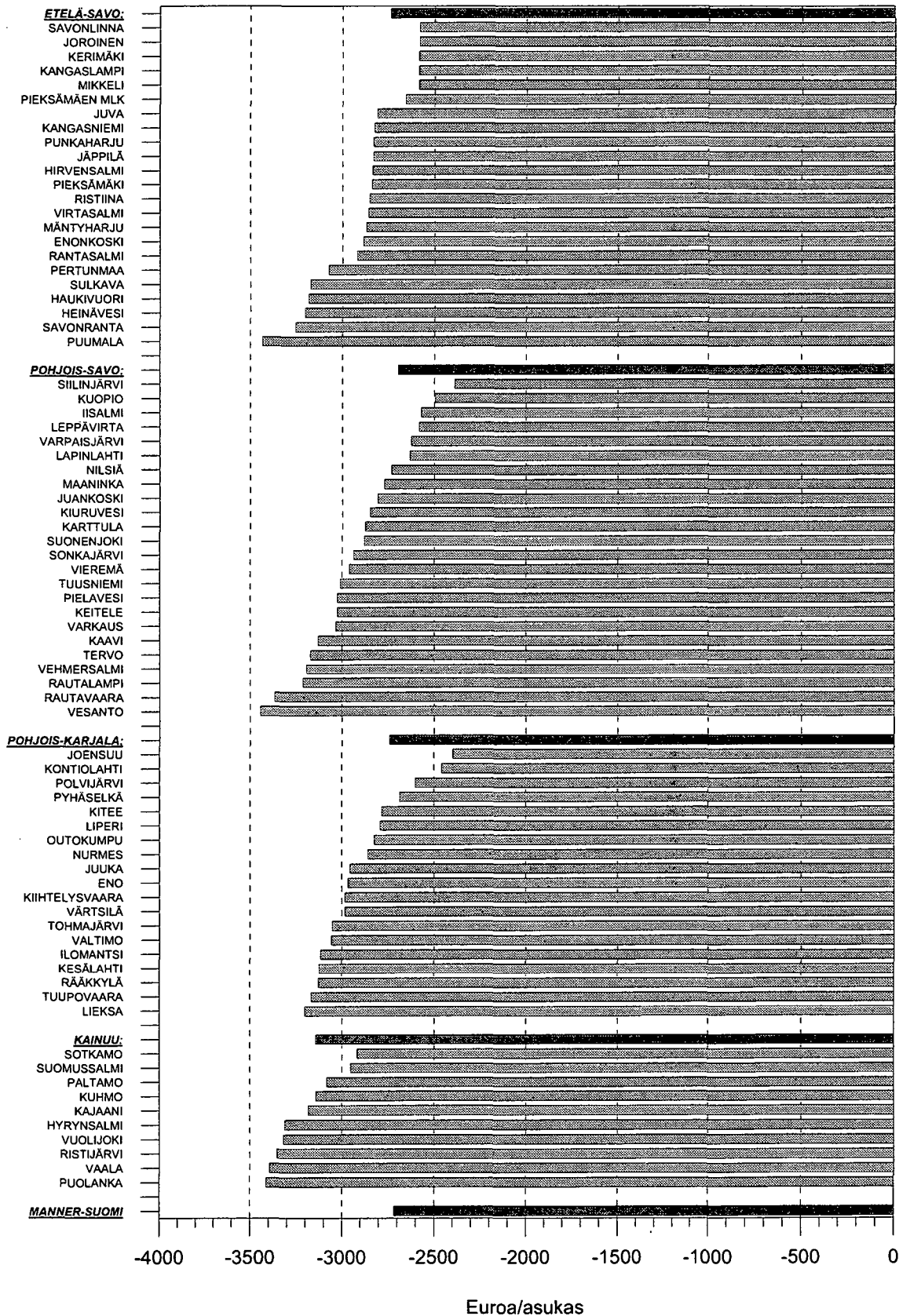

Lähde: Tilastokeskus/Julkinen talous

Vuoden 2001 kuntarajat

Kuva 144. Lainakanta kunnittain 2000.

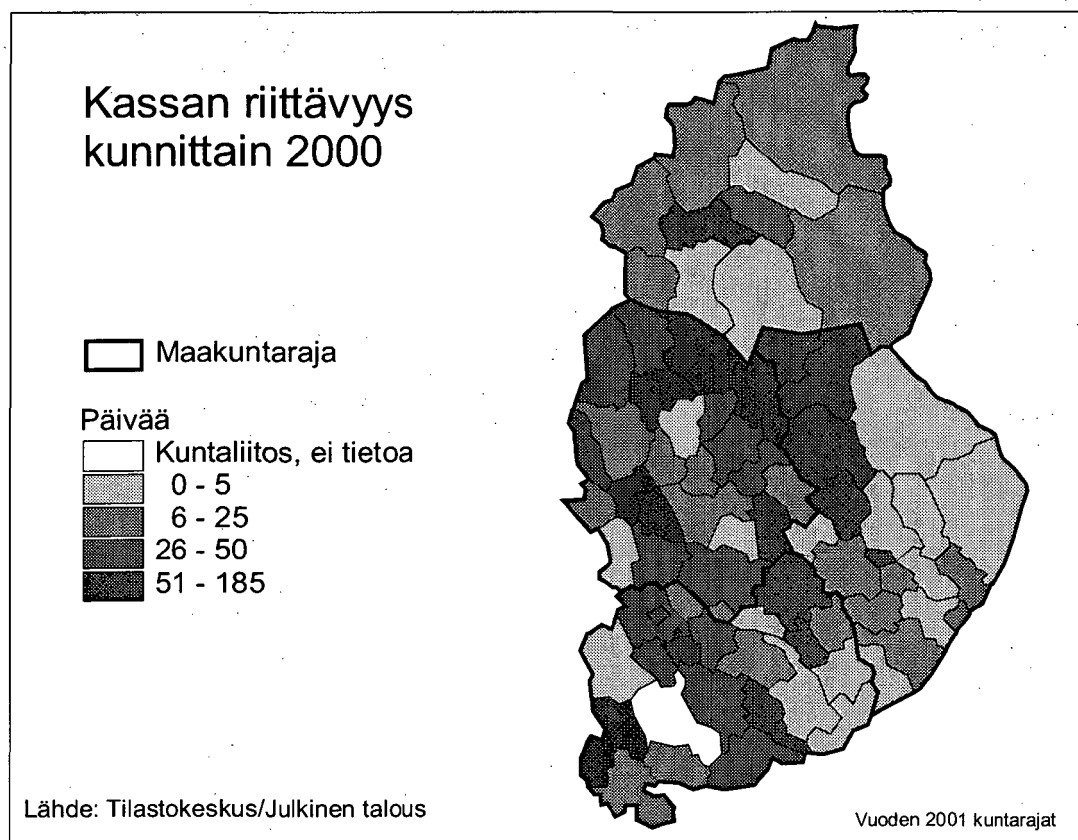
Toimintakate kunnittain 2000

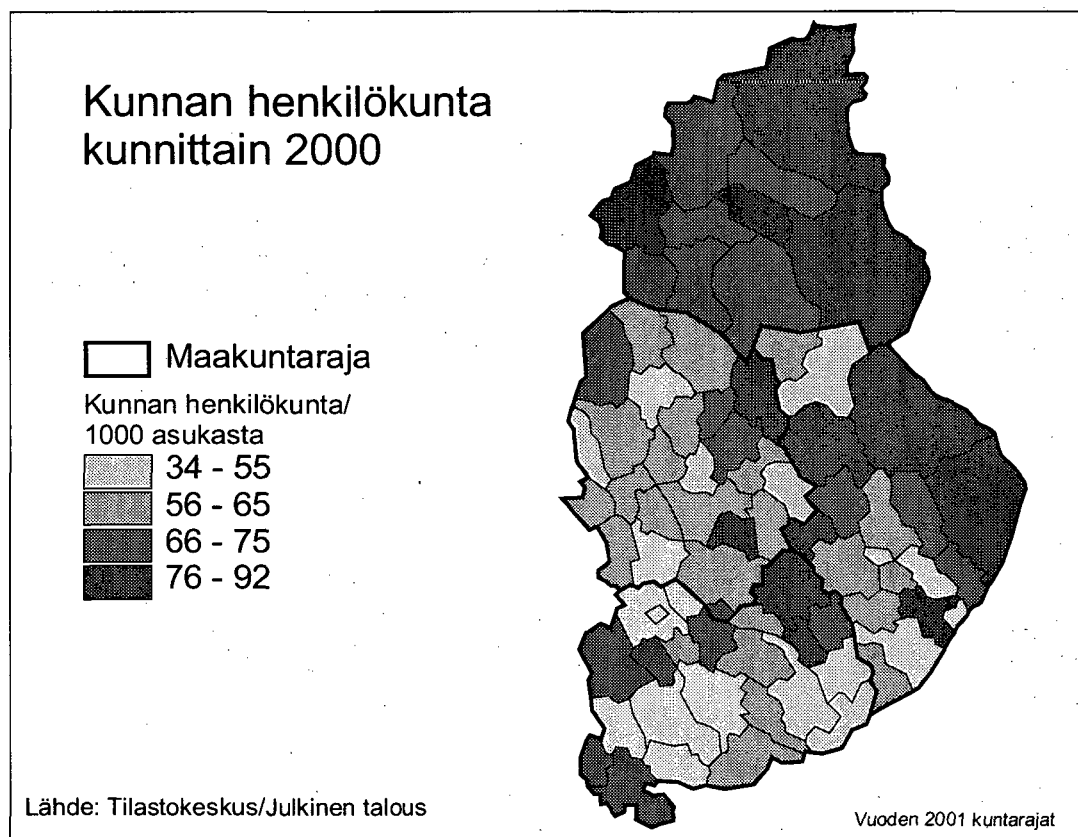
Lähde: Tilastokeskus/Julkinen talous

Vuoden 2001 kuntarajat

Kuva 145. Toimintakate kunnittain 2000.

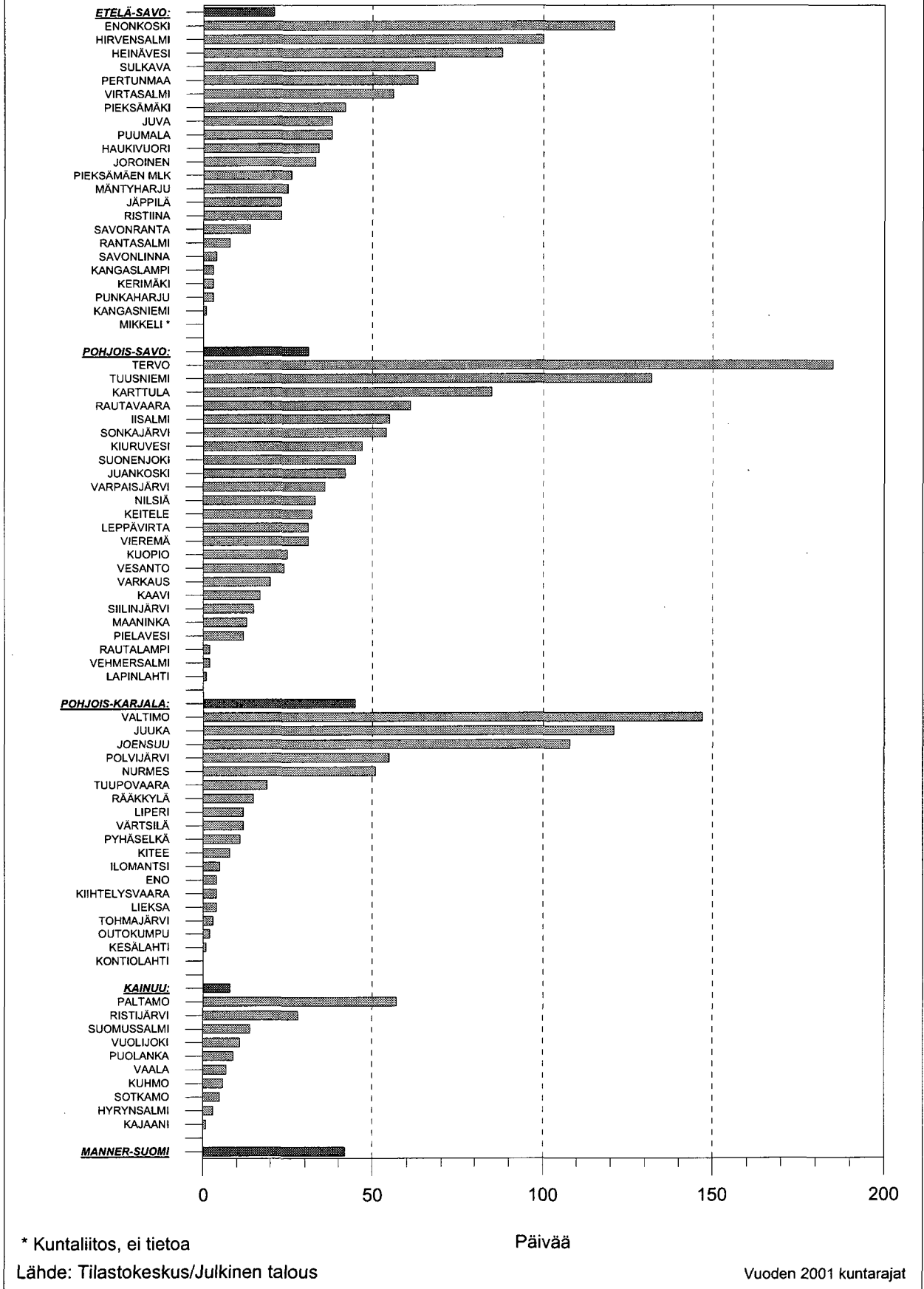

Kuva 146. Kassan riittävyys kunnittain 2000.

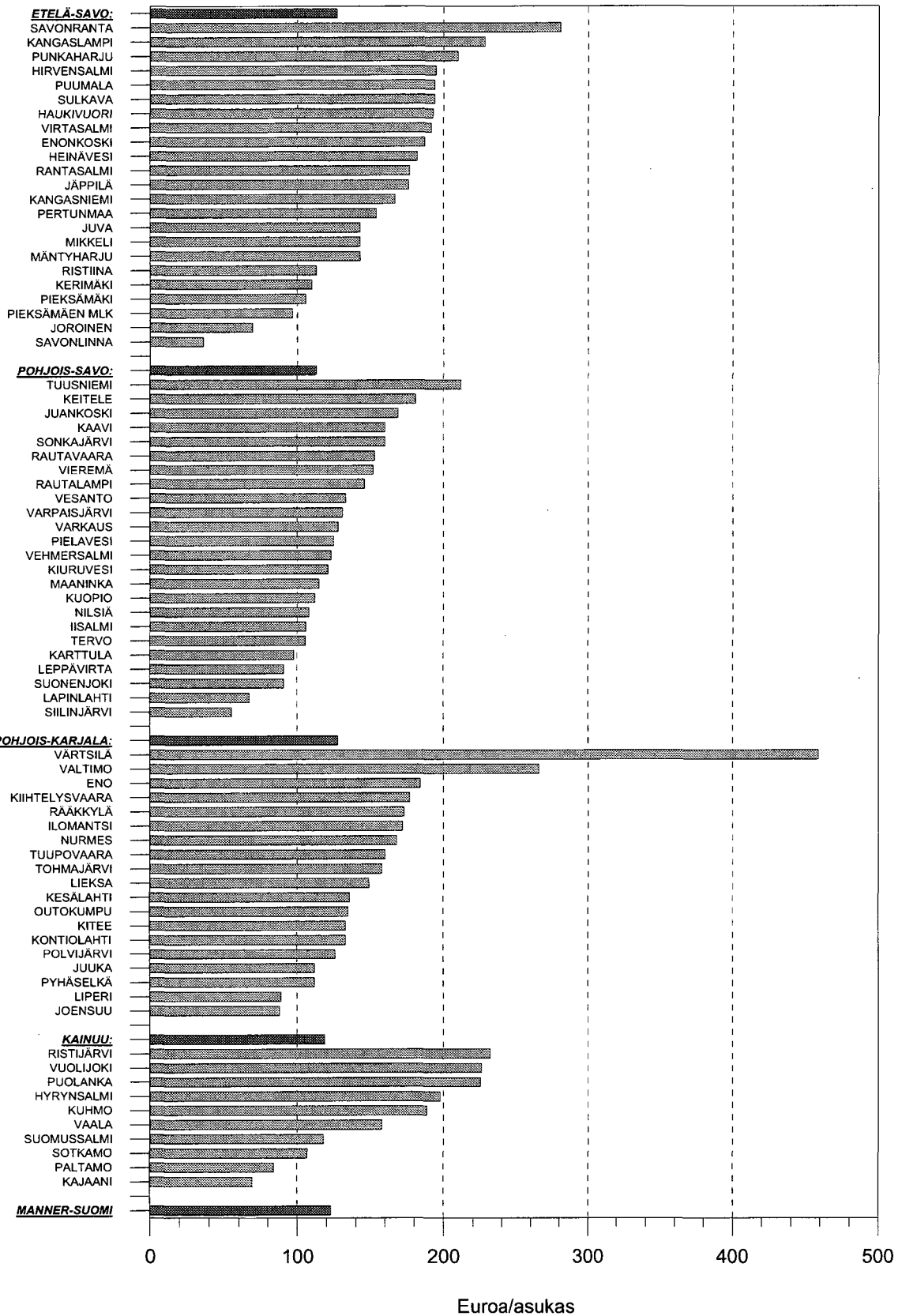
Kuva 147. Kunnan henkilökunta kunnittain 2000.

Kassan riittävyys kunnittain 2000

Kuva 148. Kassan riittävyys kunnittain 2000.

Yleishallinnon nettokustannukset kunnittain 2000

Lähde: Tilastokeskus/Julkinen talous

Vuoden 2001 kuntarajat

Kuva 149. Yleishallinnon nettokustannukset kunnittain 2000.

ALUEPOLITIikka

Kansallisella ja Euroopan unionin aluepolitiikalla edistetään maan eri osien omista lähtökohdista tapahtuvaa kehitystä ja tuetaan kehitykseltään heikompia alueita. EU:n aluepolitiikan olennaisia osia ovat alue- ja rakennepoliittiset toimenpiteet, joita rahoitetaan yhteisin varoin muodostettujen rakennerahastojen avulla.

EU-tuen suuntaamiseksi oikeisiin kohteisiin on sovittu tavoiteohjelmista. Ohjelmakaudella 2000 – 2006 tavoitteita on kolme, joista kaksi on alueellista. *Tavoite 1 -ohjelmalla* tuetaan kehityksessä jälkeen jääneiden alueiden kehittämistä ja rakenteellista muutosta. Etelä-Savo, Kainuu, Pohjois-Karjala ja Pohjois-Savo muodostavat yhdessä *Itä-Suomen tavoite 1 -ohjelman*. Toinen Suomessa sovellettava tavoite 1 -ohjelma on *Pohjois-Suomen tavoite 1 -ohjelma*. *Tavoite 2 -ohjelma* tähtää rakennemuutoksesta kärsivien maaseutu- ja kaupunkialueiden kehittämiseen (lähde: Sisäasiainministeriö).

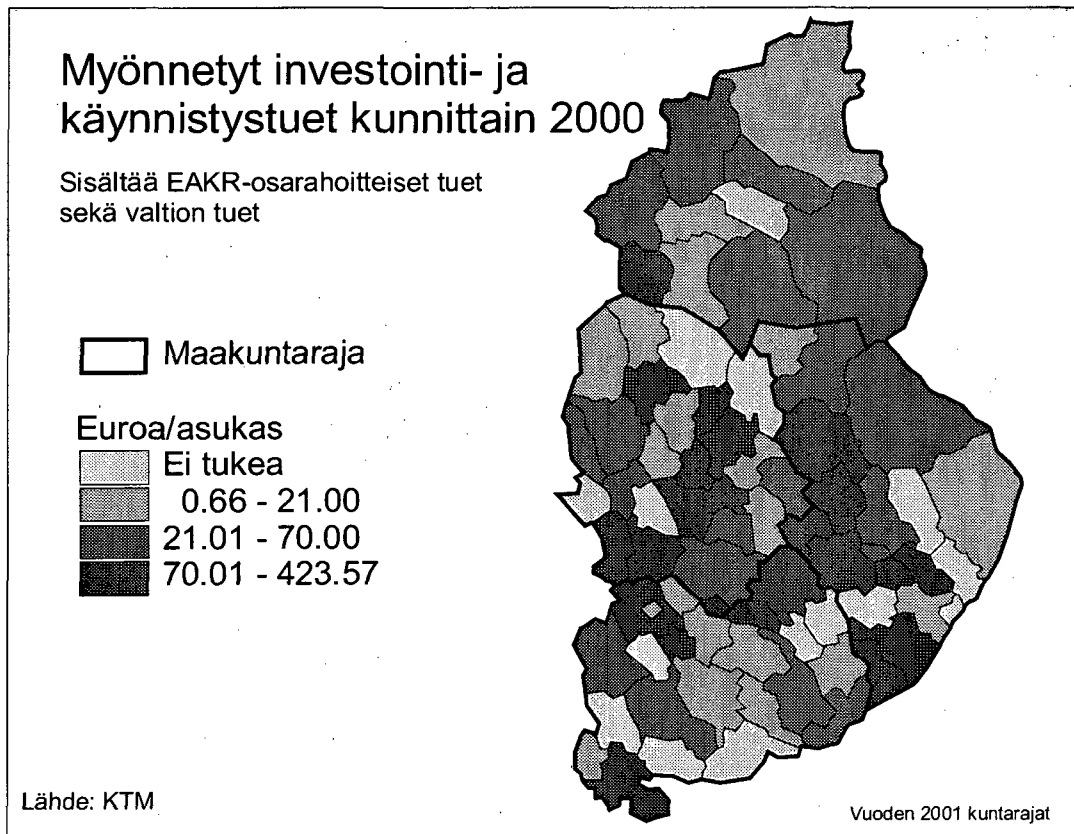
Yritystuet

TE-keskuksen yritysosasto voi osarahoittaa yritysten investointi- ja kehittämishankkeita. Tärkeimmät rahoitusmuodot ovat kehitysalueen investointituki, pienyritystuki, pk-yritysten kehittämistuki, toimintaympäristötuki, kansainvälistymistuki ja energiatuki. Kotimaisten valtion varojen lisäksi TE-keskusten kautta kanavoituu Euroopan aluekehitysrahaston (EAKR) varoja. EAKR-rahastosta tuetaan mm. Interreg -yhteisöaloitetta, jonka tarkoituksena on edistää rajat ylittävää yhteistyötä. EAKR:n vastuuministeriönä toimii Sisäasiainministeriö.

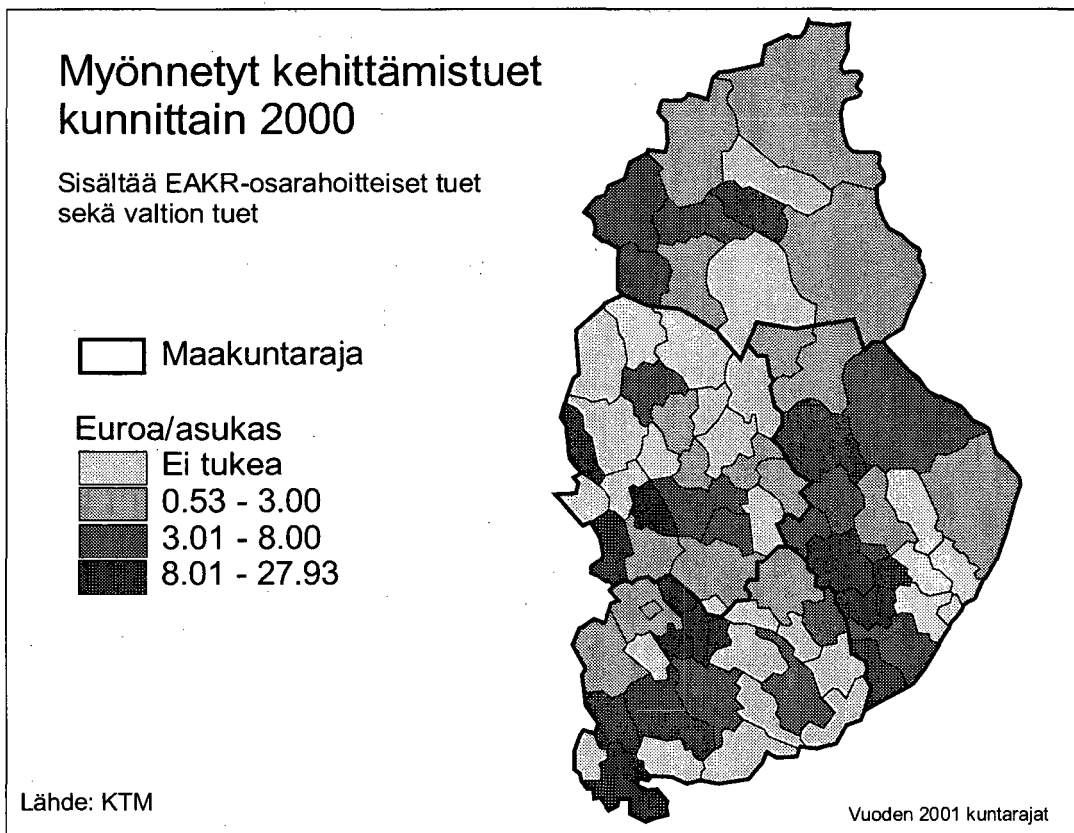
Kehitysalueen investointitukea voidaan myöntää tuotannollisille, matkailualan ja yrityspalveluyrityksille, jotka aloittavat tai laajentavat toimintaansa kehitys- tai rakennemuutosalueella ja joilla on edellytykset kannattavaan toimintaan. *Pk-yritysten kehittämistukea* voidaan myöntää tuotannon, tuotteiden, liikkeenjohdon tai markkinoinnin kehittämishankkeisiin. Tavoitteena on kilpailukyvyyn parantaminen ja kansainvälistymisen edistäminen. Pk-yritykseksi luetaan yritys, jonka henkilöstö on alle 250 ja liikevaihto alle 40 miljoonaa euroa tai taseen loppusumma enintään 27 miljoonaa euroa. *Pienyritystukea* voidaan myöntää tuotanto-, matkailu- ja yrityspalveluyrityksille, jotka edistävät yritystoiminnan kehitystä erityisesti maaseutu- ja rakennemuutosalueella. Pienyrityksen henkilöstön määrä on alle 50 ja liikevaihto alle 5 miljoonaa euroa ja josta tätä suurempi yritys ei omista yli 25 %:a.

Tuki yritysten toimintaympäristön parantamiseen voidaan myöntää koko maassa yhteisöjen, säätiöiden, yritysten ja yksityishenkilöiden hankkeisiin, jotka kehittävät pk-yritysten tarvitsemia palveluja alueella. Tukea myönnetään yritysten tarvitsemien neuvonta-, tutkimus-, laatu-, markkinointi-, tuotekehitys- ja suunnittelupalvelujen kehittämiseen liittyviin hankkeisiin (lähde: TE-keskus).

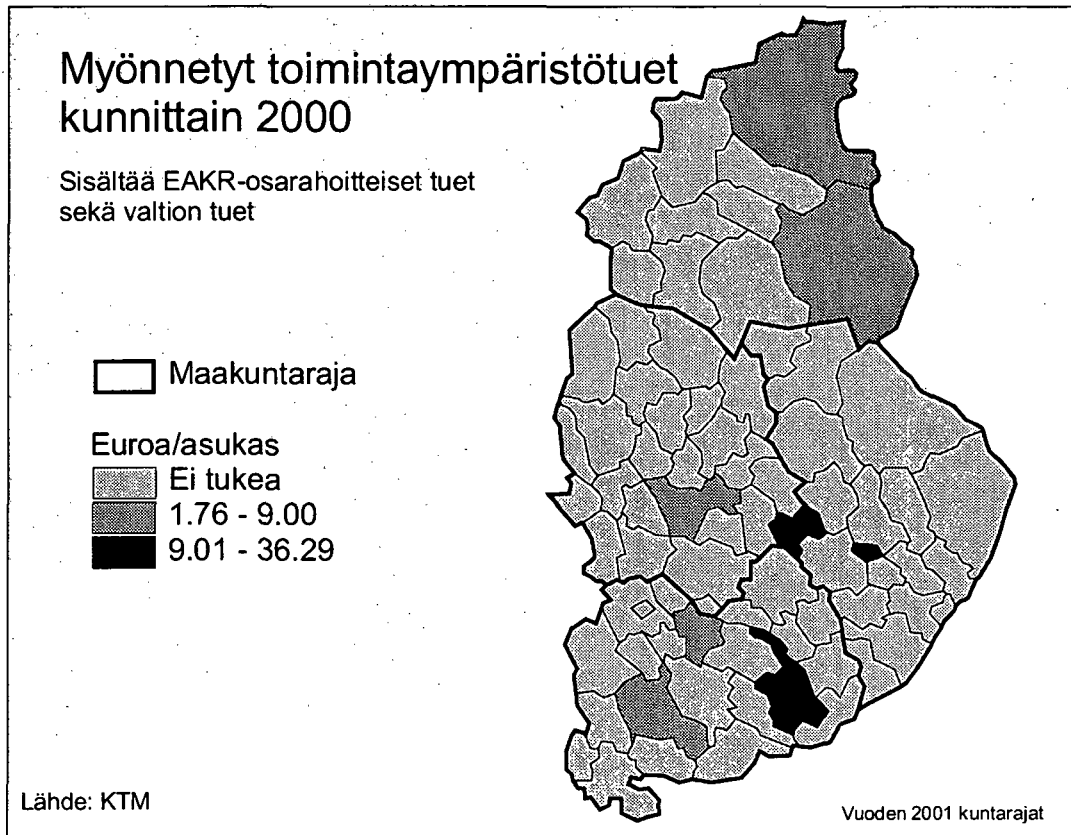
Itä-Suomessa investointi- ja käynnistystukea myönnettiin 61 kuntaan. Suhteessa eniten tätä tukea suuntautui Varpaisjärvelle, yli 420 euroa asukasta kohti. Investointi- ja käynnistystukiin on laskettu mukaan myös pienyritys- ja kehitysalueen investointituet. Kehittämistukea, joka sisältää myös pk-yritysten kehittämistuet, suuntautui eniten Mäntyharjuun. Toimintaympäristötukea myönnettiin eniten Joensuuun.

Kuva 150. Myönnettyt investointi- ja käynnistystuet kunnittain 2000.

Kuva 151. Myönnettyt kehittämistuet kunnittain 2000.

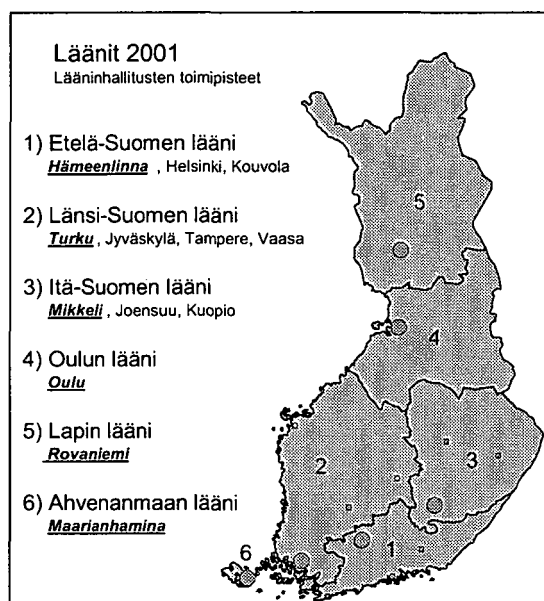
Kuva 152. Myönnetyt toimintaympäristötuet kunnittain 2000.

LÄÄNIT

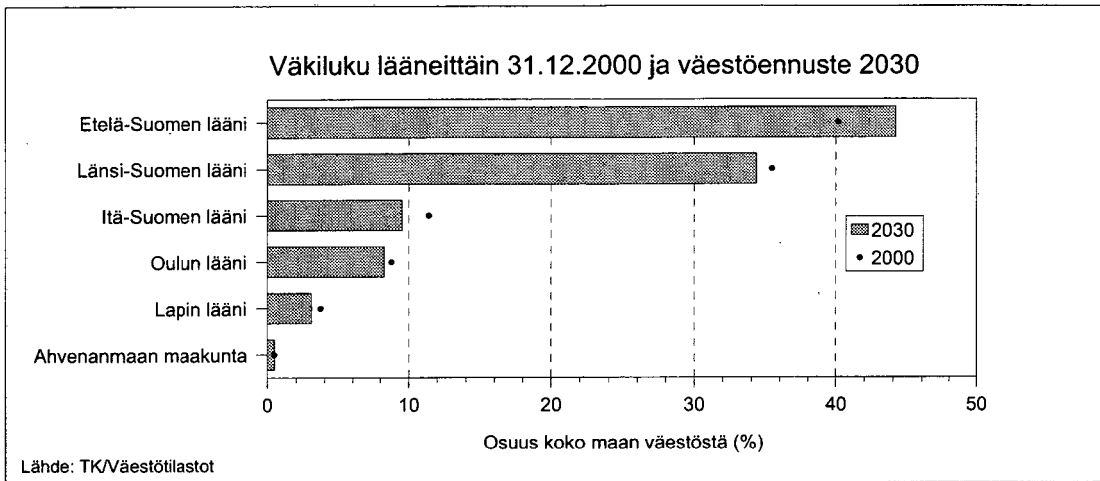
Suomessa on kuusi lääniä. *Etelä-Suomen* lääni käsittää kuusi maakuntaa, joissa on yhteensä 89 kuntaa vuonna 2001. *Länsi-Suomen* lääniin kuuluu yhteensä 204 kuntaa ja seitsemän maakuntaa. *Itä-Suomen* lääni muodostuu kolmesta maakunnasta ja 66 kunnasta. *Oulun* läänissä on kaksi maakuntaa ja 51 kuntaa. *Lapin* läänissä on 22 ja *Ahvenanmaalla* 16 kuntaa.

Kuva B1. Läänit 2001.

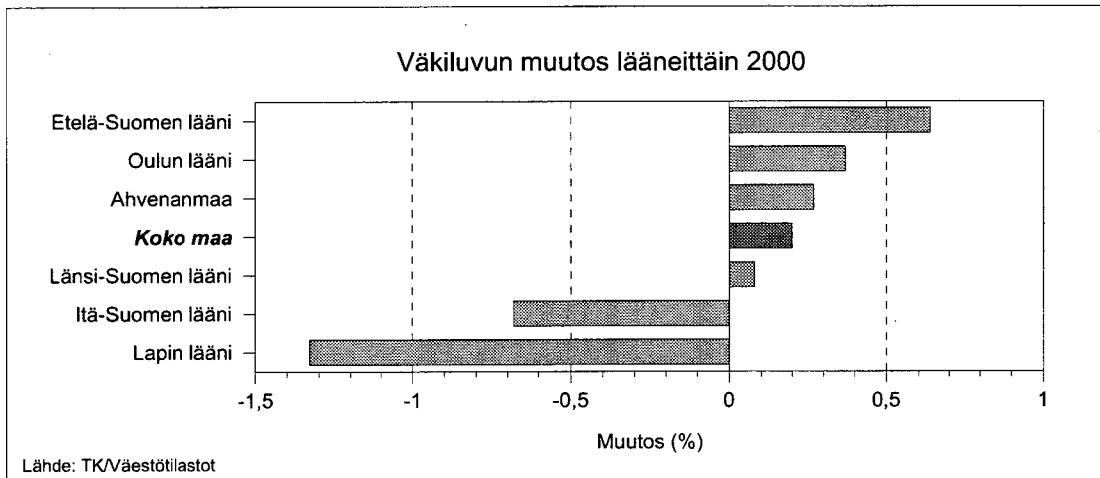
Taulukko 2. Perustietoja lääneistä.

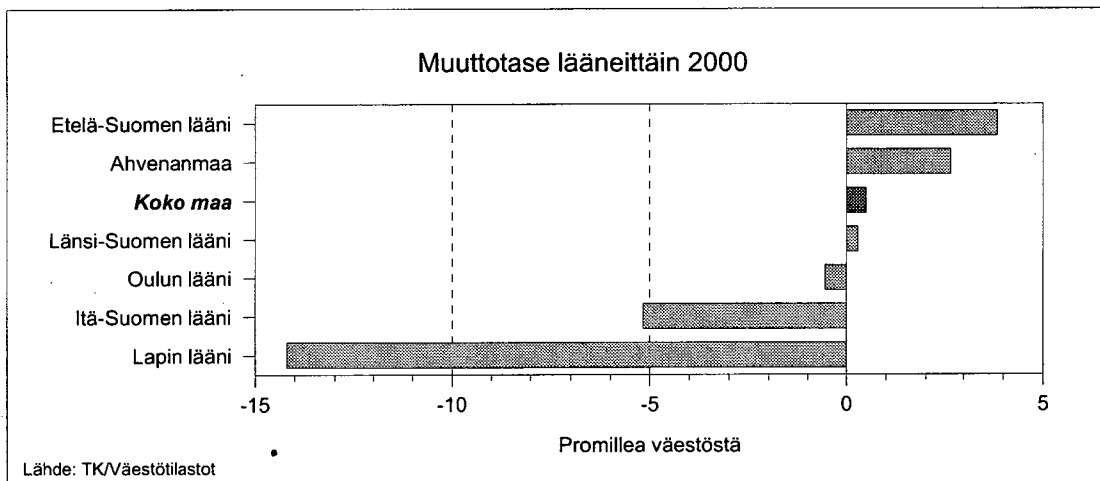
	Etelä- Suomen lääni	Länsi- Suomen lääni	Itä- Suomen lääni	Oulun lääni	Lapin lääni	Ahvenan- maa	Koko maa
Väkiluku 31.12.2000	2081507	1835836	591093	455135	191768	25776	5181115
Osuus koko maan väestöstä % 2000	40.2	35.4	11.4	8.8	3.7	0.5	100.0
Väestötiheys as./neliökm 2000	68.9	24.7	12.1	8.0	2.1	16.9	17.0
Syntyneet 2000	23691	19404	5593	5797	1999	258	56742
Kuolleet 2000	18271	18502	6567	3959	1793	247	49339
Syntyvyyden enemmitys, promillea 2000	2.6	0.5	-1.6	4.0	1.1	0.4	1.4
Kokonaistenmuutto, promillea 2000	3.9	0.3	-5.2	-0.5	-14.2	2.7	0.5
Nettosirtolaisuus, promillea 2000	0.5	0.6	0.5	0.4	-0.2	-1.2	0.5
Alle 15-vuotiaat 2000	374744	325120	102212	94113	35353	4791	936333
15-64-vuotiaat 2000	1427542	1209911	385963	299714	127693	16761	3467584
Yli 64-vuotiaat 2000	279221	300805	102918	61308	28722	4224	777198
Ikäryhmät % 2000: alle 15v - 15-64v. - yli 64v.	18 - 69 - 13	18 - 66 - 16	17 - 65 - 17	21 - 66 - 13	18 - 67 - 15	19 - 65 - 16	18 - 67 - 15
Väestöennuste 2030	2339292	1818516	505178	437889	162300	27388	5290563
Ulkomaalaiset, promillea 2000	26.5	13.3	8.7	7.6	8.9	43.6	17.6
Korkea-asteen tutkinnon suorittaneet % 2000	27.1	21.5	18.9	20.8	19.4	21.2	23.3
Keski-asteen tutkinnon suorittaneet % 2000	34.4	36.5	37.9	39.0	38.3	33.6	36.1
Peruskoulun varaan jääneet % 2000	38.6	42.0	43.2	40.2	42.3	45.5	40.6
Toimipaikkoja elokuussa 2001	123114	105079	29517	20382	10496	2152	290740
Toimipaikkoja / 1000 asukasta elokuu 2001	59.1	57.2	49.9	44.8	54.7	83.5	56.1
Työttömyysaste % elokuu 2001 (lask. kuntaluvuista)	9.3	12.0	15.6	14.8	19.4	1.8	11.7
Pitkäaikaistyöttömät, %-osuus tyovoimasta elokuu 2001	2.91	3.27	4.03	3.46	4.74	0.32	3.25
Kesämökki 2000	117186	173143	92245	38392	24204	5399	450569
Tulot euroa/tulonsaaja 1999	20255	16131	14377	15431	14455	18712	17456
Elinkeinorakenne 1999 (enn). alkutuotanto-jalostus-palvelut %	2 - 24 - 71	5 - 27 - 65	10 - 24 - 62	7 - 28 - 61	6 - 23 - 67	6 - 16 - 73	5 - 27 - 65

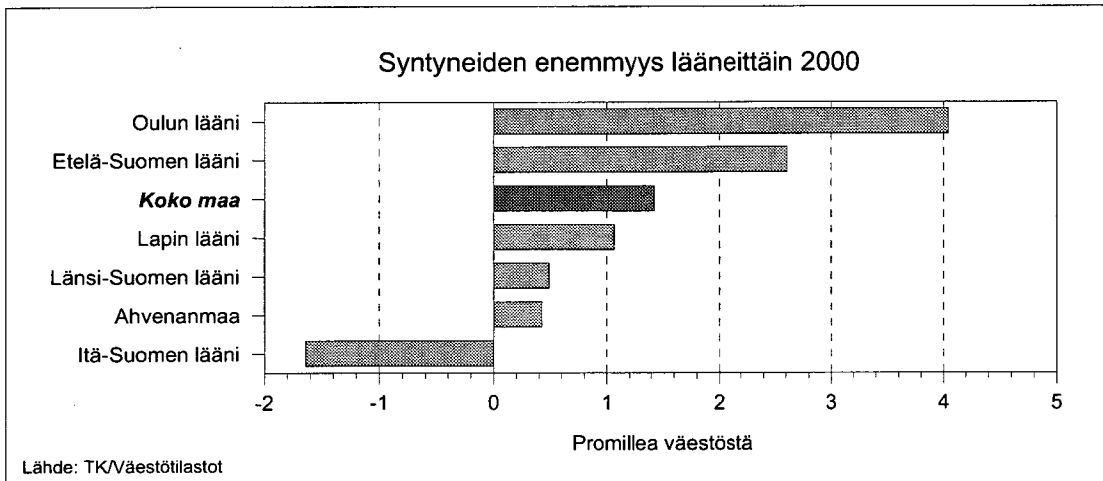
Kuva B2. Väkiluku lääneittäin 31.12.2000 ja väestöennuste 2030.

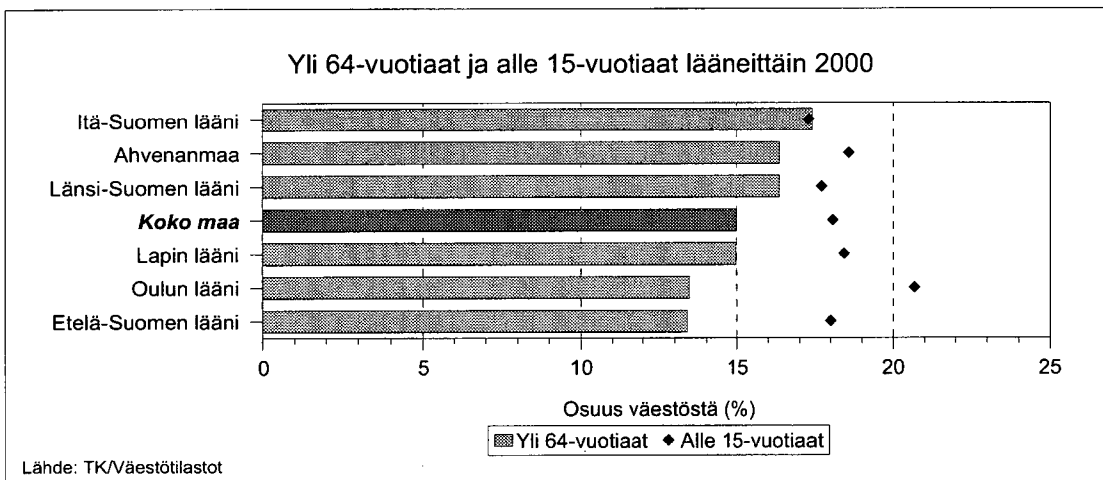
Kuva B3. Väkiluvun muutos lääneittäin 2000.

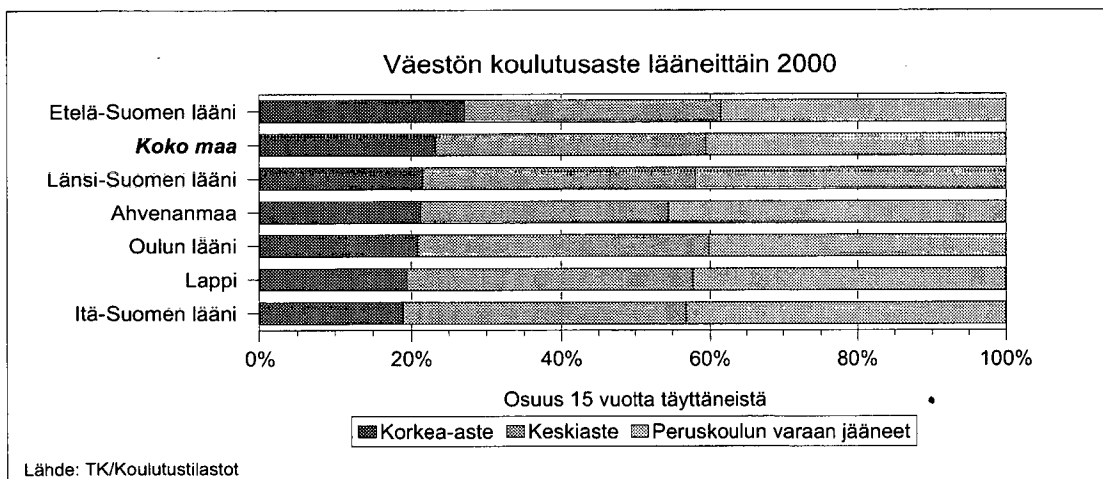
Kuva B4. Muuttotase lääneittäin 2000.

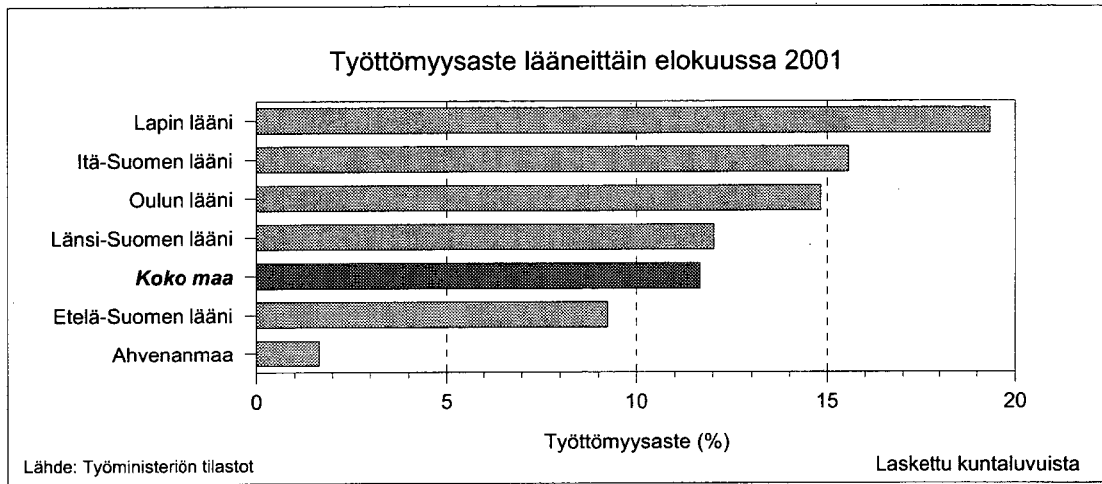
Kuva B5. Syntyneiden enemmitys lääneittäin 2000.

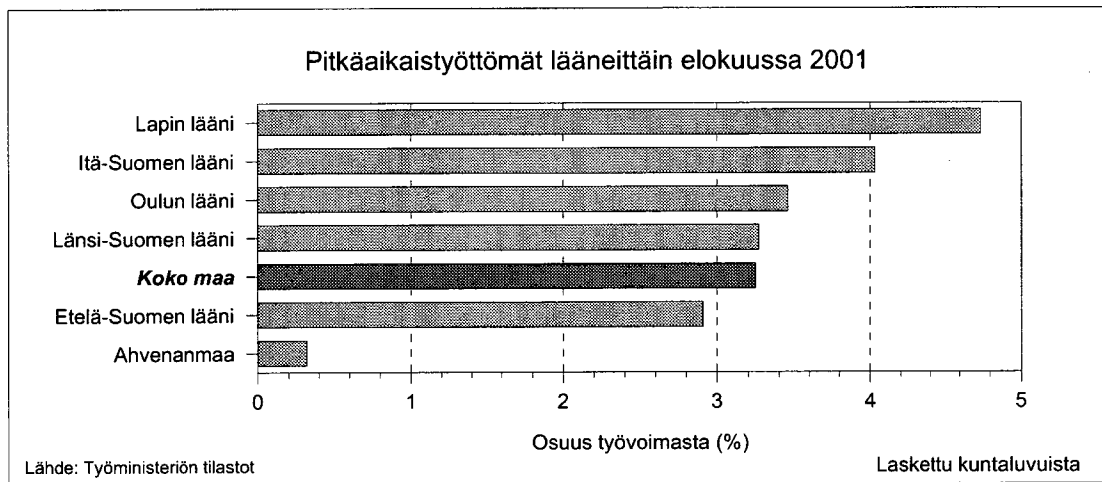
Kuva B6. Yli 64-vuotiaat ja alle 15-vuotiaat lääneittäin 2000.

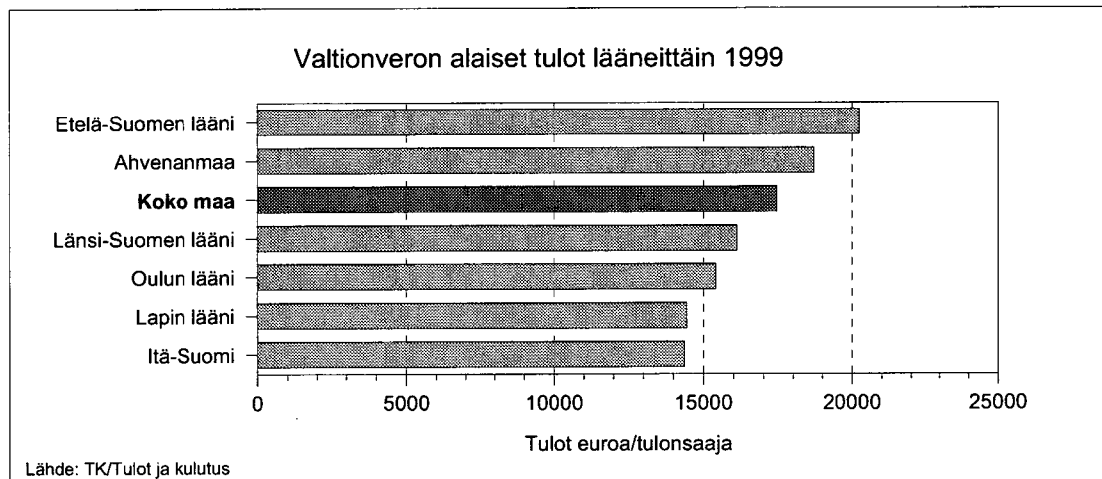
Kuva B7. Väestön koulutusaste lääneittäin 2000.

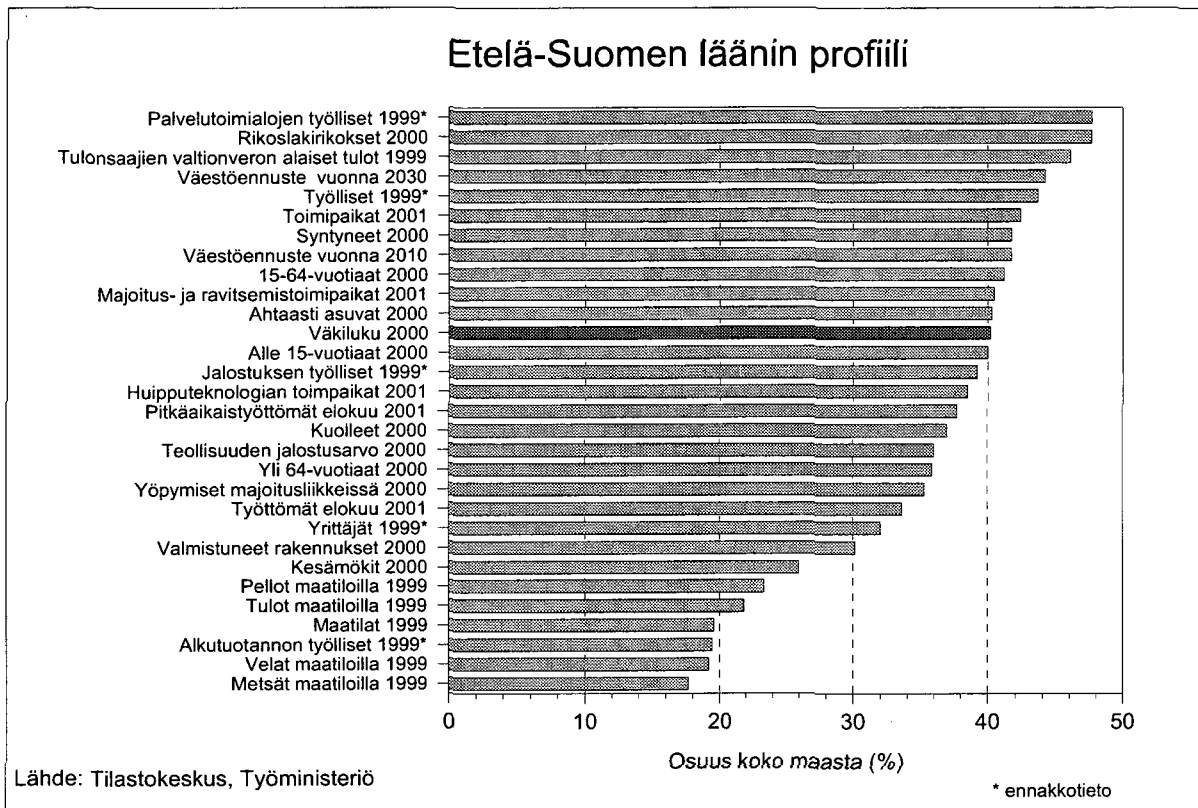
Kuva B8. Työttömyysaste lääneittäin elokuussa 2001.

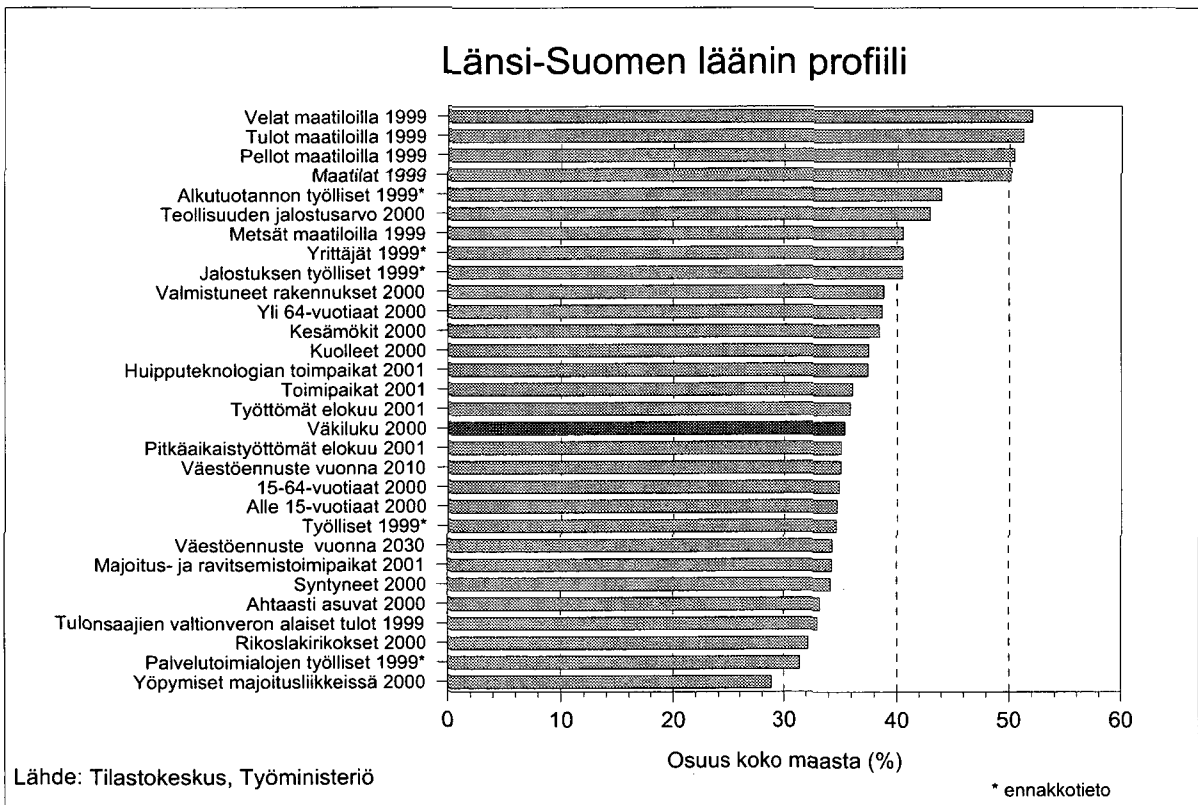
Kuva B9. Pitkäaikaistyöttömät lääneittäin elokuussa 2001.

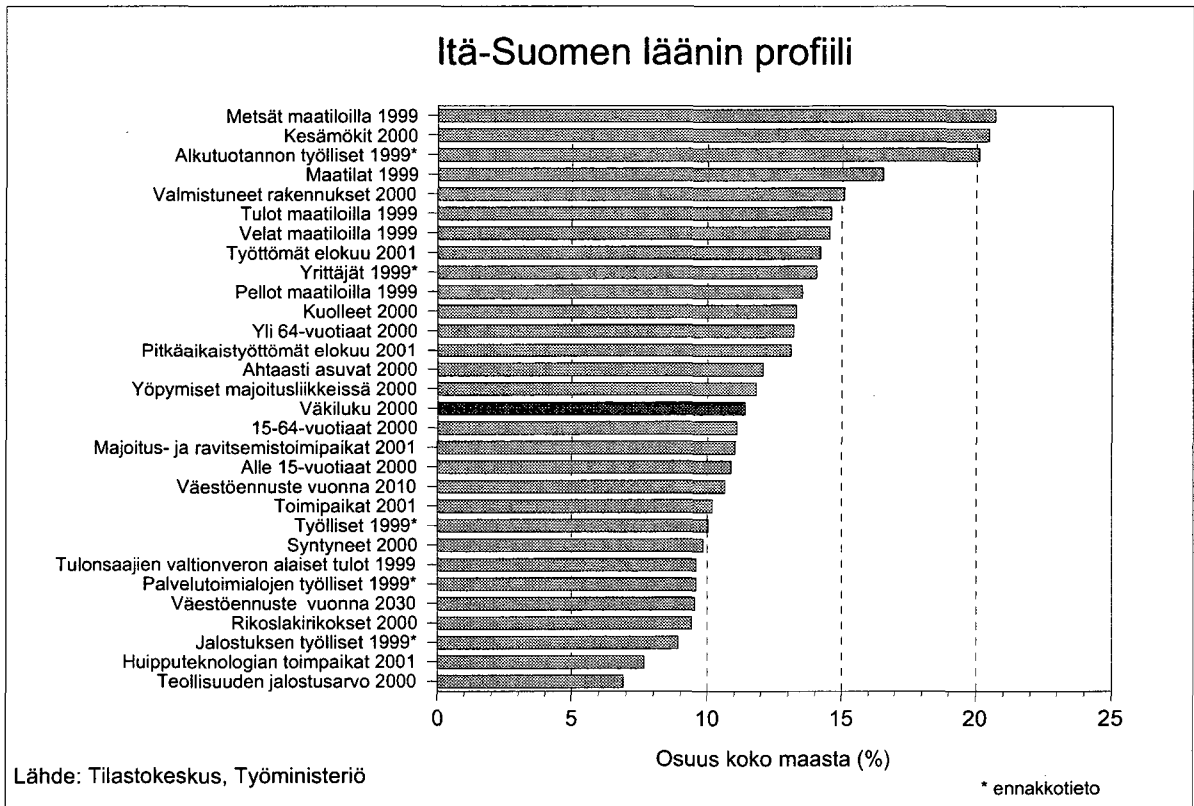
Kuva B10. Valtionveron alaiset tulot lääneittäin 1999.

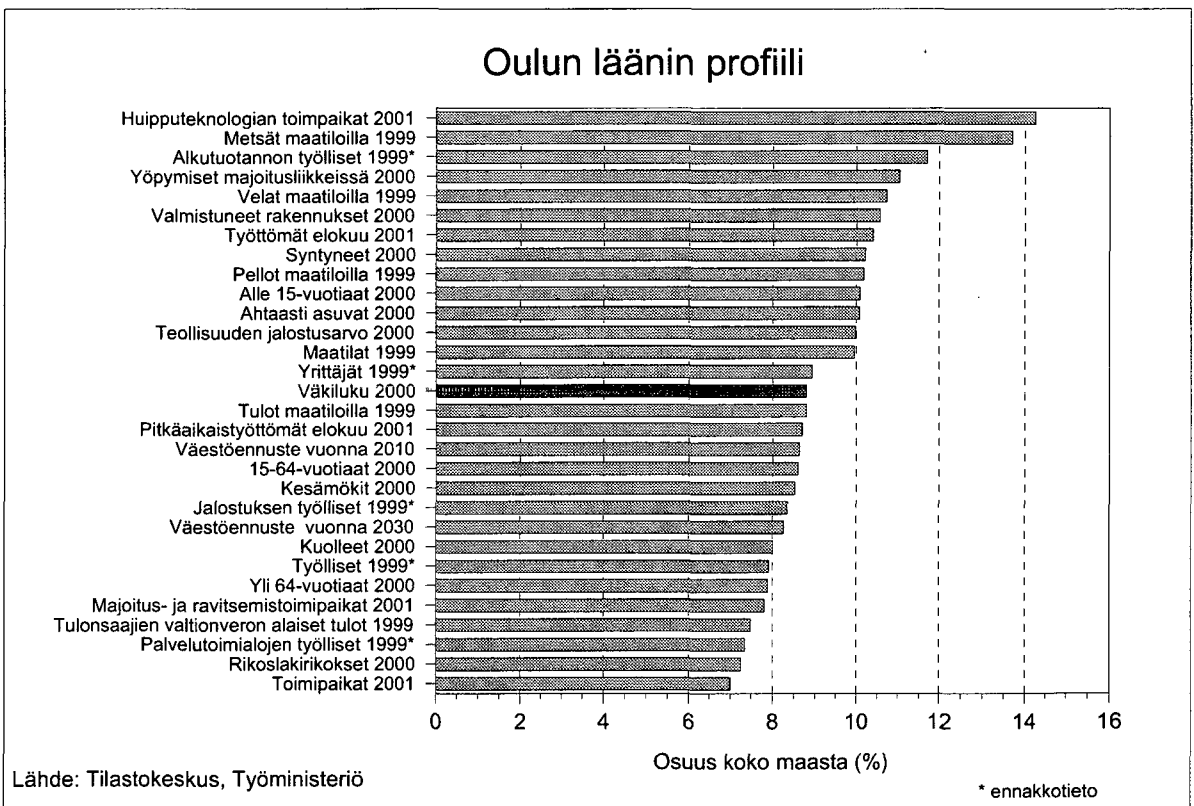
Kuva B11. Etelä-Suomen läänin profiili.

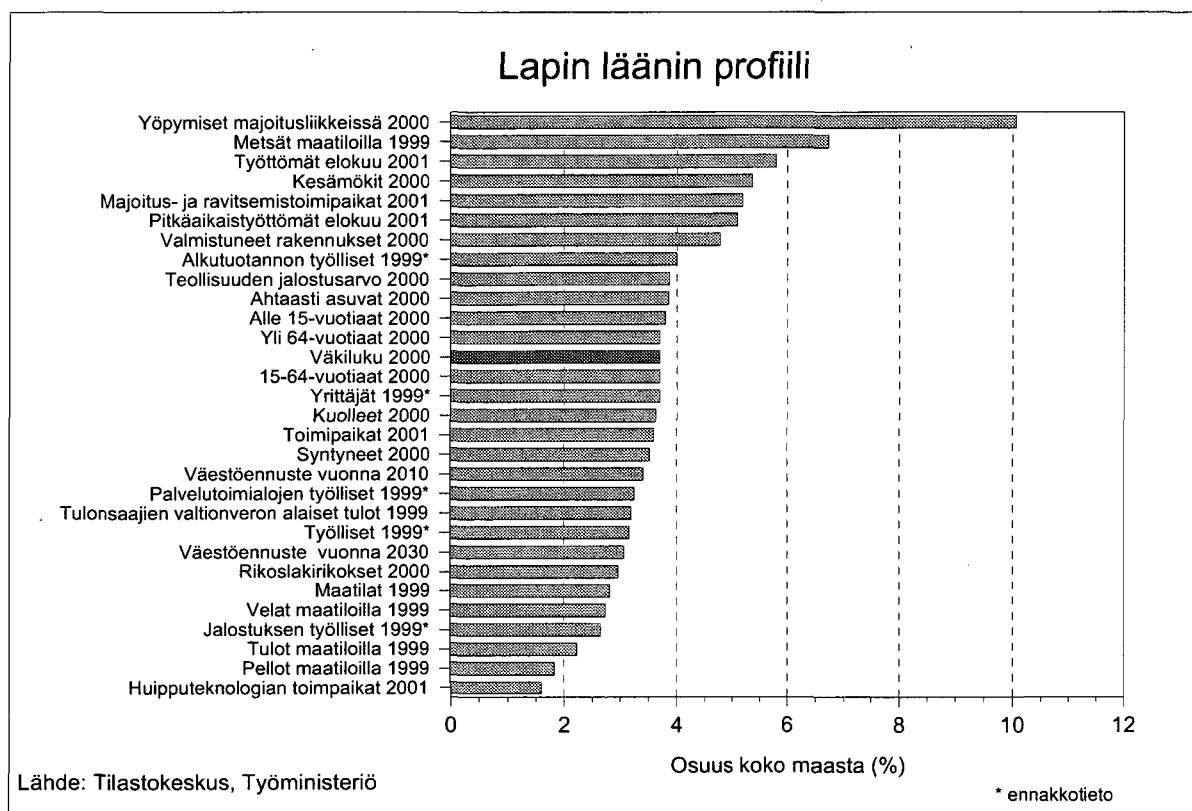
Kuva B12. Länsi-Suomen läänin profiili.

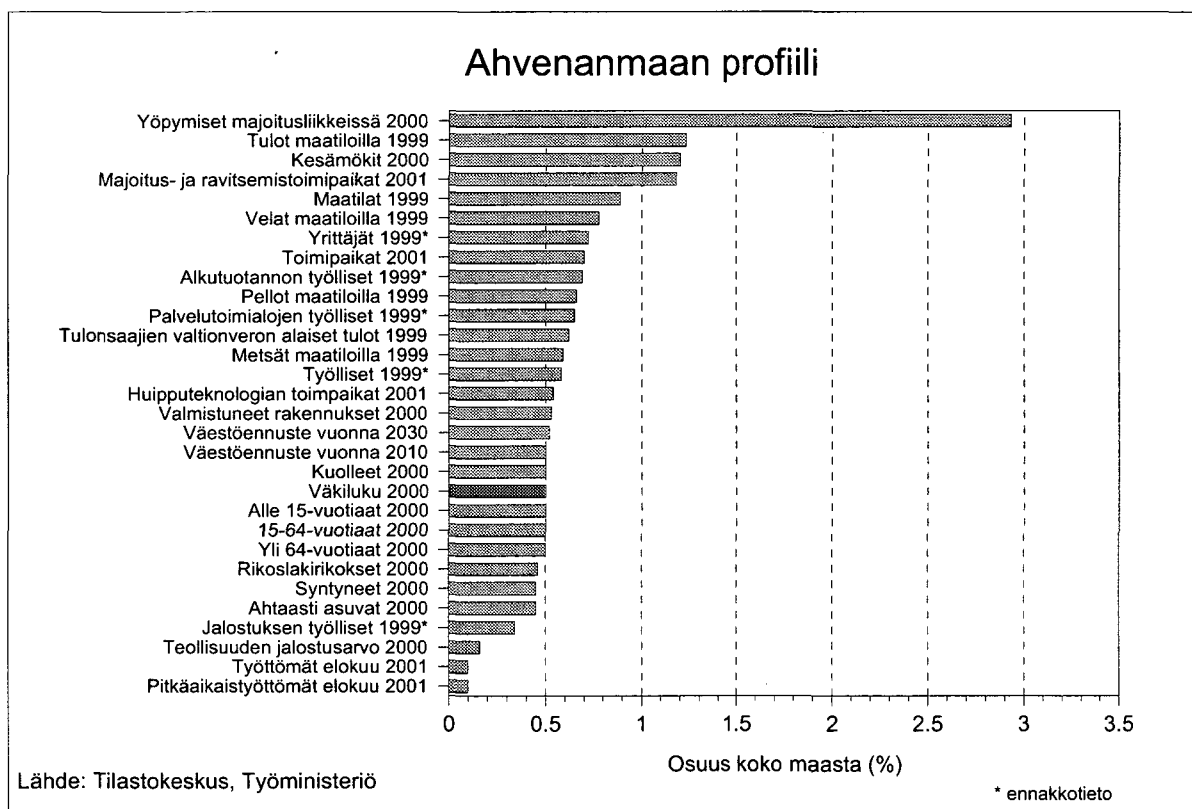
Kuva B13. Itä-Suomen läänin profiili.

Kuva B14. Oulun läänin profiili.

Kuva B15. Lapin läänin profiili.

Kuva B16. Ahvenanmaan profiili.

KÄYTETYT LYHENTEET JA TIETOLÄHTEET

Adato Energia Oy
 BKT = bruttokansantuote
 EAKR = Euroopan aluekehitysrahasto
 EU = Euroopan unioni
 Ilmailulaitos
 KTM = Kauppa- ja teollisuusministeriö
 Metsähallitus
 NUTS = *Nomenclature of territorial units for statistics*
 Tielaitos
 TK = Tilastokeskus
 TE-keskus
 Tullihallitus
 Työministeriö
 Sisäasiainministeriö
 StatFin, Kaupunki- ja seutuindikaattorit = Tilastokeskuksen internet-palveluita

KÄYTETYT KÄSITTEET

Ahtaasti asuminen. Asunto määritellään ahtaasti asutuksi ja siinä asuvat henkilöt ahtaasti asuviksi, jos asunnossa asuu normi 3:n mukaan enemmän kuin yksi henkilö huonetta kohti, kun keittiö lasketaan huonelukuun.

Alueella työssäkäyvillä tarkoitetaan kaikkia tällä alueella työssäkäyviä henkilöitä riippumatta heidän asuinpaikastaan. Alueella työssäkäyvät muodostavat ns. työllisen päiväväestön, jonka määrää voidaan pitää mittarina alueen työpaikkojen määrälle.

Asuntokunta. Kaikki henkilöt, jotka ovat vakinaisesti kirjoilla samassa asunnossa eli joilla on väestön keskusrekisterin henkilörekisterissä sama kotipaikkatunnus, muodostavat asuntokunnan.

Bruttokansantuote (BKT). Bruttokansantuoteluvut esitetään tuotannontekijähintaisina kunkin vuoden hintatason mukaan. Maakunnittaisia ja seutukunnittaisia bruttokansantuotetietoja on käytetty sekä euromääräisinä että alueen asukasmäärään suhteutettuina.

EU-tavoitetukialueita on Suomessa kolme: tavoite 6-, 5b- ja 2-tukialueet. 6-alueet kohdennetaan erittäin harvaan asuttujen alueiden kehittämiseen, 5b-tukea maaseudun elinkeinorakenteen monipuolistamiseen ja 2-alueet taantuvien teollisuusalueiden kehittämiseen.

Jalostusarvo saadaan vähentämällä tuotannon bruttoarvosta ulkopuolisilta sekä saman yrityksen toisilta toimipaikoilta hankittujen tuotantopanosten arvo, mukaanlukien käyttömaisuudesta maksetut vuokrat, vähennettynä tai lisättynä polttoaine- sekä aine- ja tarvikevarastojen muutoksella. Hankittuihin tuotantopanoksiin sisältyvät polttoaineiden, sähkön, lämmön, pakkausten, aineiden ja tarvikkeiden korjaus- ja asennustöiden, teetettyjen palkkiotöiden sekä myös palvelusten hankinta. Tuotannon bruttoarvo käsittää omien tuotteiden toimitusten arvon, saadun korvauksen vieraille suoritetuista valmistus- yms. palveluksista (palkkiotyö), muista palveluista saadun bruttokorvauksen (ei-teollisten palveluiden myynti) sekä kauppatavaroiden myynnistä saatujen tuotteiden ja kauppatavaroiden hankintakustannusten erotuksen vähennettynä tai lisättynä valmiste- ja kauppatavaravarojen sekä varastossa olevien keskeneräisten töiden muutoksella.

Kokonaistuotos on toimipaikkojen tarkasteluajanjakson aikana tuottamien tavaroiden ja palvelusten summa.

Koulutusasteen mittaaminen perustuu koulutusaikaan.

Koulutustaso on koulutusta kuvaava kolminumeroinen mittainluku, joka on laskettu kunkin 20 vuotta täyttäneestä väestöstä tietyn kaavan mukaan. Mitä pitempi koulutuksen kokonaispituus on, sitä korkeampi on koulutustaso ja sitä suurempi on vastaava lukuarvo.

Kuntaryhmitys. Kaupunkimaiset kunnat: Väestöstä vähintään 90 % asuu taajamissa tai suurimman taajaman väkiluku on vähintään 15 000. **Taajaan asutut kunnat:** Väestöstä vähintään 60 % mutta alle 90 % asuu taajamissa ja suurimman taajaman väkiluku on vähintään 4 000 mutta alle 15 000. **Maaseutumaiset kunnat:** Väestöstä alle 60 % asuu taajamissa ja suurimman taajaman väkiluku on alle 15 000 tai väestöstä vähintään 60 % mutta alle 90 % asuu taajamissa ja suurimman taajaman väkiluku on alle 4000.

Muuttotase on nettomuutto suhteutettuna alueen asukasluukuun.

Nettomuutto on alueen tulomuutto - lähtömuutto.

NUTS (Nomenclature of territorial units for statistics) on EU:n hierarkkinen alueluokitusjärjestelmä, jonka mukaan laaditaan kaikki EU:n alueelliset tilastot: NUTS 1 (Manner-Suomi, Ahvenanmaa), NUTS 2 (suuralueet 6 kpl), NUTS 3 (maakunnat 20 kpl), NUTS 4 (seutukunnat 82 kpl) ja NUTS 5 (kunnat 448 kpl).

Pitkäaikaistyötön on henkilö, jonka työttömyys on kestänyt yli vuoden.

Rakennus on erillinen, sijaintipaikalleen kiinteästi rakennettu tai pystytetty, omalla sisäänkäynnillä varustettu rakennelma, joka sisältää eri toimintoihin tarkoitettua katettua ja yleensä ulkoseinien tai muista rakennelmista (rakennuksista) erottavien seinien rajoittamaa tilaa.

Rakentamisvuodella tarkoitetaan vuotta, jona rakennus valmistui käyttökuntoon.

Seutukunta on kuntien yläpuolelle luotu toiminnallinen välitaso. Niiden rajauksesta on päättänyt Sisäasiainministeriö. Seutukuntia on Suomessa 82 kpl.

Taajamaksi määritellään kaikki vähintään 200 asukkaan rakennusryhmät, joissa rakennusten välinen etäisyys ei yleensä ole yli 200 metriä. Taajamien rajauksissa otetaan huomioon asuinrakennusten lisäksi mm. liike-, toimisto- ym. työpaikkoina käytettäviä rakennuksia.

Taajama-aste tarkoittaa taajamissa asuvien osuutta koko väestöstä.

Tutkinnon suorittaneeksi määritellään henkilö, joka on suorittanut perusasteen jälkeisiä tutkintoja. Perusasteen jälkeisiksi tutkinnoiksi katsotaan lukioissa, ammatillisissa oppilaitoksissa ja korkeakouluissa loppuun suoritettut tutkinnot, joissa koulutus aika on vähintään 400 tuntia. Työllisyyskoulutuksen osalta tutkinnoksi katsotaan vain työvoimapolitiittisen aikuiskoulutuksen koulutusammattiin tai tutkintoon johtaneen koulutuksen suoritus.

Työlliseen työvoimaan luetaan kaikki 15-74 -vuotiaat henkilöt, jotka laskentahetkellä ovat työllisiä.

Työpaikkaomavaraisuus on alueella olevat työpaikat/työlliset*100. Mikäli alueen työpaikkojen lukumäärä on suurempi kuin työllisten lukumäärä, alueen työpaikkaomavaraisuus ylittää 100 %.

Työttömyysasteella tarkoitetaan työttömän työvoiman prosenttiosuutta koko työvoimasta. Nuorten työttömyysasteella tarkoitetaan alle 25-vuotiaiden työttömien prosenttiosuutta saman ikäisestä työvoimasta.

Yritystoimipaikat on kunnittain tilastoitu. Toimipaikkoihin sisältyvät sekä yksitoimipaikkaiset yritykset että monitoimipaikkaisten yritysten toimipaikat.

KUNNALLISTALOUDEN KÄSITTEET:

Kassan riittävyys on $365 \times \text{kassavarat/kassasta maksut}$. Tämä tunnusluku poikkeaa aikaisemmissa tilastoissa käytetyistä kassan riittävyys laskukaavasta. (Kassasta maksut = Henkilöstökulut + palvelujen ostot + aineiden, tarvikkeiden ja tavaroiden ostot tilikauden aikana – varastojen lisäys (+) tai vähennys (-) + avustukset + muut kulut + alv-takaisinperintä + korkokulut + muut rahoituskulut + käyttöomaisuusinvestoinnit + lainananto + pitkäaikaisten lainojen lyhennykset)

Lainakanta = Vieras pääoma - pitkäaikaisen vieraan pääoman saadut ennakot – lyhytaikaisen vieraan pääoman saadut ennakot – lyhytaikaisen vieraan pääoman ostovelat – lyhytaikaisen vieraan pääoman siirtovelat.

Suhteellinen velkaantuneisuus (%) = $(\text{Vieras pääoma} - \text{saadut ennakot}) / \text{Käyttötulot}$

Tehtäväkohtaiset käyttökustannukset, käyttötuotot ja nettokustannukset on laskettu seuraavasti: Käyttökustannuksiin on käyttötalouden menoista laskettu yhteen toimintamenot, käyttöomaisuuden poistot ja vyörytyserät. Käyttötuottoihin on käyttötalouden tuloista laskettu yhteen toimintatulot ja vyörytyserät. Nettokustannukset ovat käyttökustannusten ja käyttötuottojen erotus.

Toimintakate muodostuu *toimintatuottojen* (=myyntitulot, maksutuotot, tuet ja avustukset, muut tuotot, valmisteverastojen lisäys tai vähennys, valmistus omaan käyttöön) ja *toimintakulujen* (=henkilöstökulut, palvelujen ostot, aineiden, tarvikkeiden ja tavaroiden ostot, varastojen lisäys tai vähennys, avustukset, muut kulut) erotuksesta

Vuosikate muodostuu seuraavasti: *toimintakate* + verotulot ja valtionosuudet - arvonlisäveron takaisinperintä (=käyttökate) + korkotulot + osinkotulot + muut rahoitustuotot – korkokulut – muut rahoituskulut.

Yleishallintoon kuuluvat: Kunnan ylintä päätäntä- ja toimeenpanovaltaa käyttävien hallintoviranomaisten sekä niiden neuvoa antavien ja suunnitteluelinten tehtävät, niiden oheispalvelut, tilat jne, vaalit, yleinen taloushallinto, rahoituksen ja varainhoidon hallintotehtävät, verojen perintä ja tarkastustoimi. Yleishallintoon ei enää kuulu aikaisemmat tehtäväluokat Toimialapalvelut ja Muut sisäiset palvelut.

KUVALUETTELO

1. Läänit ja maakunnat 2001
2. Taajama-aste kunnittain 2000
3. Itä-Suomen kunnat ja maakunnat 2001
4. Seutukunnat Itä-Suomessa 2001

VÄESTÖ

Väestömuutokset

5. Väkiluvun kehitys maakunnittain 1985 – 2000 (1985=100)
6. Väkiluku kunnittain 31.12.2000
7. Väkiluvun muutos kunnittain 1995 – 2000
8. Väkiluvun muutos kunnittain 2000
9. Väkiluvun muutos kunnittain 2000
10. Väkiluvun muutos maakunnittain tilastollisen kuntaryhmän mukaan 2000
11. Väestömuutokset maakunnittain 1980 – 2000
12. Syntyneiden enemmitys kunnittain 2000
13. Syntyneiden enemmitys kunnittain 2000
14. Muuttotase kunnittain 2000
15. Kuntien sisäinen muuttoliike maakunnittain 1990 – 2000
16. Muuttotase kunnittain 2000
17. Kunnassamuutto 2000
18. Maakuntien väliset muutokset 2000

Ikä- ja sukupuolirakenne

19. Sukupuolirakenne kunnittain 2000
20. Alle 7-vuotiaat kunnittain 2000
21. 15 – 64-vuotiaat kunnittain 2000
22. Yli 64- ja alle 15-vuotiaat kunnittain 2000
23. Väestöennusteen ikä- ja sukupuolirakenne maakunnittain vuoteen 2030 ja toteutunut väestö 2000
24. Väestön keski-ikä kunnittain 2000
25. Väestön keski-ikä muutos kunnittain 1998 – 2000
26. Keski-ikä muutos kunnittain 1980 – 2000

Väestöennuste

27. Väestöennuste maakunnittain vuoteen 2030 (indeksi, 2000=100)
28. Väestöennuste ikäryhmittäin maakunnittain vuoteen 2030
29. Väestöennuste kunnittain vuoteen 2005
30. Väestöennuste kunnittain vuoteen 2010
31. Väestöennuste kunnittain vuoteen 2030

Ulkomaalaisväestö

32. Suurimmat ulkomaalaisryhmät maakunnittain 2000
33. Ulkomaan kansalaiset maakunnittain 1990 – 2000
34. Ulkomaalaiset kunnittain 2000

ELINKEINOELÄMÄ

Yritysten toimipaikat

35. Toimipaikat kunnittain 2001
36. Toimipaikat kunnittain 2001
37. Toimipaikat toimialoittain maakunnittain 2001
38. Toimipaikkojen henkilöstö ja liikevaihto toimialoittain maakunnittain 1999
39. Toimipaikkojen lukumäärän muutos kunnittain 1995 – 1999
40. Toimipaikkojen liikevaihdon muutos kunnittain 1995 – 1999
41. Toimipaikkojen henkilöstön muutos kunnittain 1995 – 1999

Alkutuotanto

42. Alkutuotannon työllistävyyden muutos kunnittain 1999
43. Työllinen työvoima maakunnittain 1987 – 1999
44. Elinkeinorakenne maakunnittain 1999
45. Elinkeinorakenne kunnittain 1999 Kunnat järjestetty alkutuotannon mukaan
46. Tilojen keskimääräinen peltoala kunnittain 1999
47. Tilojen keskimääräinen metsäala kunnittain 1999
48. Verotettavat tulot tilaa kohti valtionverotuksessa kunnittain 1999
49. Maatilatalouden velat tilaa kohti kunnittain 1999

Jalostus

50. Elinkeinorakenne kunnittain 1999 Kunnat järjestetty jalostuksen mukaan
51. Teollisuuden toimipaikat toimialoittain maakunnittain 2001
52. Jalostuksen työllistävyyden muutos kunnittain 1999
53. Teollisuuden jalostusarvo maakunnittain 1985 – 2000*
54. Teollisuustoiminnan jalostusarvo kunnittain 1999
55. Teollisuustoiminnan henkilöstö kunnittain 1999
56. Teollisuustoiminnan vienti kunnittain 1999

Palvelut

57. Työpaikkojen muutokset maakunnittain palvelutoimialoilla 1990 – 1999
58. Työpaikkojen muutokset maakunnittain palvelutoimialoilla 1995 – 1999
59. Elinkeinorakenne kunnittain 1999. Kunnat järjestetty palvelutoimialojen mukaan
60. Palvelutoimialojen työllistävyyden muutos kunnittain 1999

Tulonsaajien tulot

61. Valtionveron alaiset tulot kunnittain 1999
62. Valtionveron alaiset tulot kunnittain 1999
63. Valtionveron alaisten tulojen muutos kunnittain 1998 – 1999

Bruttokansantuote

64. Bruttokansantuote asukasta kohti suuralueittain 1999*, EU=100
65. Bruttokansantuote asukasta kohti maakunnittain 1988 – 1999*, EU=100
66. Bruttokansantuote asukasta kohti maakunnittain 1988 – 1999*
67. Bruttokansantuote eri toimialoilla maakunnittain 1999*, milj. euroa
68. Bruttokansantuote eri toimialoilla maakunnittain 1999*, %

TYÖLLISYYS JA TYÖTTÖMYYS

Työllisyys

69. Työpaikkaomavaraisuus kunnittain 1999
70. Työpaikkaomavaraisuuden muutos kunnittain 1996 – 1999
71. Työpaikkojen vuosimuutos maakunnittain 1988 – 1999
72. Avoimet työpaikat TE-keskuksittain 1996 – 2001
73. Taloudellinen huoltosuhte kunnittain 1990 ja 1999*

Työttömyys

74. Työttömyysaste kunnittain elokuussa 2001
75. Työttömyysaste kunnittain elokuussa 2001
76. Työttömyysaste TE-keskuksittain 1991 - 2001
77. Työttömien määrän muutos kunnittain 1999 – 2000
78. Pitkäaikaistyöttömät kunnittain elokuussa 2001 (osuus työvoimasta)
79. Pitkäaikaistyöttömät kunnittain elokuussa 2001 (osuus työttömistä)

KOULUTUS

80. Koulutustaso eri kuntaryhmissä maakunnittain 2000
81. Koulutustaso kunnittain 2000
82. Perusasteen jälkeisiä tutkintoja suorittanut väestö koulutusasteen mukaan maakunnittain 2000
83. Koulutustaso kunnittain 2000
84. Koulutusaste kunnittain 2000
85. Opetustoimen nettokustannukset kunnittain 2000

TERVEYS- JA SOSIAALIPALVELUT

86. Sosiaali- ja terveystoimen henkilöstö tehtävälueittain 2000
87. Sosiaali- ja terveystoimen nettokustannukset kunnittain 2000
88. Erikoissairaanhoidon nettokustannukset kunnittain 2000
89. Perusterveydenhuollon nettokustannukset kunnittain 2000
90. Lasten päivähoidon nettokustannukset kunnittain 2000
91. Kunnallinen lasten päivähoido kunnittain 2000
92. Lasten päivähoidon käyttökustannukset kunnittain 2000

RAKENTAMINEN JA ASUMINEN

93. Valmistuneet rakennukset maakunnittain 1995 – 2000
 94. Valmistuneet rakennukset kunnittain 2000
 95. Asuntokanta rakennusvuoden mukaan maakunnittain 1999
 96. Asuntotuotanto maakunnittain 1982 - 2000
 97. Asuntotuotanto kunnittain 2000
 98. Asuntojen hintojen kehitys alueittain 1985 - 2001
 99. Asuntojen hinnat kunnittain 2000
 100. Asuntokuntien keskipalkko kunnittain 2000
 101. Ahtaasti asuvat asuntokunnat kunnittain 2000
 102. Vuokra-asuminen kunnittain 1999
 103. Omistusasuminen kunnittain 1999
- ### Vapaa-ajan asuinrakennukset
104. Valmistuneet vapaa-ajan asuinrakennukset maakunnittain 1988 – 2000
 105. Kesämökkit maakunnittain 1980, 1990 ja 2000
 106. Kesämökkit kunnittain 2000

LIKENNE JA MATKAILU

107. Henkilöautot kunnittain 2000
108. Tieliikenteessä kuolleet maakunnittain 1995 – 2000
109. Maahan saapuneet ja maasta lähteneet henkilöautot Venäjän maaraja-asemilla 2000
110. Kotimaan lentoliikenne Itä-Suomen suurimmilla asemilla 1986 – 2000
111. Majoitus- ja ravitsemistoimipaikat kunnittain 2001
112. Hotellien huonekapasiteetin käyttö alueittain 1987 – 2000
113. Yöpymisvuorokaudet maakunnittain 1995 – 2000
114. Majoituskapasiteetti maakunnittain 1994 – 2001
115. Yöpymisvuorokaudet asuinmaan mukaan maakunnittain 2000
116. Yöpymiset majoitusliikkeissä matkan tarkoituksen mukaan maakunnittain 2000

ENERGIATALOUS

117. Sähkön tuotanto maakunnittain 1981 – 2000
118. Sähkön kulutus maakunnittain 1981 – 2000
119. Sähkön kulutus eri käyttäjäryhmissä maakunnittain 2000
120. Yksityinen sähkön kulutus kunnittain 2000
121. Sähkön tuotanto ja kulutus maakunnittain 1999 - 2000
122. Vesivoimalla tuotettu energia maakunnittain 1981 – 2000
123. Sähköomavaraisuus maakunnittain 1981 – 2000

YMPÄRISTÖN TILA

- 124. Teollisuuden ja energiahuollon typen oksidien päästöt Itä-Suomessa 1992 - 2000
- 125. Teollisuuden ja energiahuollon rikkidioksidipäästöt Itä-Suomessa 1992 - 2000
- 126. Teollisuuden ja energiahuollon hiukkaspäästöt Itä-Suomessa 1992 - 2000
- 127. Typen oksidien päästöt (No_x) kunnittain 2000
- 128. Rikkidioksidipäästöt (SO₂) kunnittain 2000
- 129. Hiukkaspäästöt kunnittain 2000
- 130. Kansallis- ja luonnonpuistot Itä-Suomessa 2001

OIKEUSTILASTOT

- 131. Konkurssiin haettujen yritysten määrä ja henkilöstö maakunnittain 2000
- 132. Konkurssiin haettujen yritysten henkilökunnan määrä alueittain 1990 - 2000
- 133. Poliisin tietoon tulleet rikokset maakunnittain 1994 - 2000
- 134. Rikoslakia vastaan tehdyt rikokset kunnittain 2000
- 135. Poliisin tietoon tulleet rikokset kunnittain 2000

KUNNALLISTALOUS

- 136. Tuloveroprosentti kunnittain 2001
- 137. Keskimääräisen äyrimäärän kehitys maakunnittain verovuosina 1980 - 1999
- 138. Verotulot kunnittain 2000
- 139. Verotulot kunnittain 2000
- 140. Vuosikate kunnittain 2000
- 141. Vuosikate kunnittain 2000
- 142. Lainakanta kunnittain 2000
- 143. Suhteellinen velkaantuneisuus kunnittain 2000
- 144. Lainakanta kunnittain 2000
- 145. Toimintakate kunnittain 2000
- 146. Kassan riittävyys kunnittain 2000
- 147. Kunnan henkilökunta kunnittain 2000
- 148. Kassan riittävyys kunnittain 2000
- 149. Yleishallinnon nettokustannukset kunnittain 2000

ALUEPOLITIIKKA

- 150. Myönnetty investointi- ja käynnistystuet kunnittain 2000
- 151. Myönnetty kehittämistuet kunnittain 2000
- 152. Myönnetty toimintaympäristötuet kunnittain 2000

LÄÄNIT

- B1. Läänit 2001
- B2. Väkiluku lääneittäin 31.12.2000 ja väestöennuste 2030
- B3. Väkiluvun muutos lääneittäin 2000
- B4. Muuttotase lääneittäin 2000
- B5. Syntyneiden enemmitys lääneittäin 2000
- B6. Yli 64-vuotiaat ja alle 15-vuotiaat lääneittäin 2000
- B7. Väestön koulutusaste lääneittäin 2000
- B8. Työttömyysaste lääneittäin elokuussa 2001
- B9. Pitkäaikaistyöttömät lääneittäin elokuussa 2001
- B10. Valtionveron alaiset tulot lääneittäin 1999
- B11. Etelä-Suomen läänin profiili
- B12. Länsi-Suomen läänin profiili
- B13. Itä-Suomen läänin profiili
- B14. Oulun läänin profiili
- B15. Lapin läänin profiili
- B16. Ahvenanmaan profiili

Itä-Suomen katsaus 2001 antaa päättäjille ja muille tiedontarvitsijoille tuoretta ja valmiiksi muokattua aluetietoa Itä-Suomesta. Katsaus sisältää noin 160 havainnollista diagrammia ja kuntapohjaista teemakarttaa, joissa esitetään tietoa Itä-Suomen

- väestöstä
- elinkeinoelämästä
- bruttokansantuotteesta
- työllisyydestä
- koulutuksesta
- rakentamisesta ja asumisesta
- terveys- ja sosiaalipalveluista
- liikenteestä ja matkailusta
- rikollisuudesta
- energiataloudesta
- ympäristöstä
- kunnallistaloudesta
- aluepolitiikasta

Katsaus sisältää myös 16 diagrammikuvaa käsittävän läänien vertailun. Julkaisussa olevia kuvia tai kuvien pohjana olevaa tilastoaineistoa voi tilata Tilastokeskuksen aluepalvelutoimistoista. Itä-Suomen katsaus ja sen sisältämä materiaali on kokonaisuudessaan saatavana myös Internetistä AlueOnline-palvelun kautta. Tutustu palveluun osoitteessa: tilastokeskus.fi/alueonline.

Vastaavan tietosisältöisinä tuotetaan myös Pohjois-Suomen, Etelä-Suomen ja Länsi-Suomen katsaukset.

Katsauksen on tuottanut Tilastokeskuksen Oulun aluepalvelu.

www.tilastokeskus.fi/aluekatsaus

Julkaisujen myynti: Tilastokeskus

Aluepalvelut:	puhelin	faksi	sähköposti
Oulu	(08) 535 1410	(08) 535 1430	oulu@tilastokeskus.fi
Seinäjoki	(06) 429 0600	(06) 429 0645	seinajoki@tilastokeskus.fi
Tampere	(03) 3141 5900	(03) 3141 5950	tampere@tilastokeskus.fi
Turku	(02) 274 3430	(02) 274 3440	turku@tilastokeskus.fi
Myyntipalvelu	(09) 1734 2011	(09) 1734 2500	myynti@tilastokeskus.fi

ISSN 1239-7466
ISBN 951-727-941-8
Tuotenro: 9731

9 789517 279413